

**Notulen van het verhandelde in de vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht
gehouden op 7 juli 2014**

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht

Vergadering 7 juli 2014

BESTUUR, EUROPA EN MIDDELEN

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 23 juni 2014, dienst/sector Statengriffie, nummer PS2014BEM12, inzake rapport Randstedelijke Rekenkamer "Openbaar, tenzij" over regels geheimhouding.

Daartoe besloten

PS2014BEM12

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 22 mei 2014, dienst/sector SGU, nummer PS2014BEM07, inzake conceptbegroting 2014 Randstedelijke Rekenkamer.

Daartoe besloten

PS2014BEM07

Motie M21, ingediend door de fracties van de VVD, 50Plus en GroenLinks, inzake begroting 2015 Randstedelijke Rekenkamer.

De motie is aanvaard.

Daartoe besloten

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 26 mei 2014, dienst/sector SGU, nummer PS2014BEM11, inzake wijziging gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer en wijziging verordening Programmaraad Randstedelijke Rekenkamer.

Daartoe besloten

PS2014BEM11

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 26 mei 2014, dienst/sector SGU, nummer PS2014BEM09, inzake bijdrage in de frictiekosten in verband met reorganisatie Randstedelijke Rekenkamer.

Daartoe besloten

PS2014BEM09

Amendement A14, ingediend door de fracties van de VVD, 50Plus en GroenLinks, inzake frictiekosten i.v.m. reorganisatie Randstedelijke Rekenkamer.

Het amendement is aanvaard.

Daartoe besloten

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 26 mei 2014, dienst/sector SGU, nummer PS2014BEM10, inzake procedure herbenoeming bestuurder/directeur Randstedelijke Rekenkamer.

Daartoe besloten

PS2014BEM10

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 26 mei 2014, dienst/sector SGU, nummer PS2014BEM08, inzake wijziging subsidieverordening statenfracties provincie Utrecht 2002.

Daartoe besloten

PS2014BEM08

MILIEU, MOBILITEIT EN ECONOMIE

Voorstel van gedeputeerde Saten van 3 juni 2014, dienst/sector MEC, nummer PS2014MME06, inzake vastelling van het Mobiliteitsplan 2014-2018,

Daartoe besloten

PS2014MME06

Amendement A12, ingediend door de fractie van de SP, inzake uit auto en in OV/fiets.

Het amendement is verworpen.

Daartoe besloten

Amendement A13, ingediend door de fractie van de ChristenUnie, inzake luchtkwaliteit.

Het amendement is ingetrokken.

Daartoe besloten

Motie M17, ingediend door de fractie van het CDA, inzake inzicht in consequenties Mobiliteitsplan voor lijndiensten.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M18, ingediend door de fractie van GroenLinks, inzake actieplan Fiets.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M19, ingediend door de fractie van de SP, inzake de ultrafijnstoftoets.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M20, ingediend door de fracties van D66, 50Plus, SP en ChristenUnie, inzake benut de kennis van onze inwoners.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

RUIMTE, GROEN en WATER

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 27 mei 2014, dienst/sector FLO, nummer PS2014RGW05, inzake Waterverordening waterschap Rivierenland.
Daartoe besloten
PS2014RGW05

WONEN, MAATSCHAPPIJ EN CULTUUR

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 27 mei 2014, dienst/sector MEC, nummer PS2014WMC01, inzake Projectagenda Utrecht Verhaalt.
Daartoe besloten
PS2014WMC01

STATEN (provinciale)

Vaststellen agenda

Onderzoek geloofsbrieven van mevr. J.H. Verbeij-Ouwerkerk te Harmelen..

Beëdiging mevr. J.H. Verbeij-Ouwerkerk te Harmelen tot lid van Provinciale Staten.

Vaststellen van de notulen en besluitenlijst van 2 juni 2014.

Ingekomen stukken.

Vragenhalfuurtje

In Memoriam oud-gedeputeerde, de heer Bert van Wijnbergen.

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 27 mei 2014, dienst/sector MAO, nummer PS2014PS06, inzake de Voorjaarsnota 2014.
Daartoe besloten
PS2014PS06

Amendement A9, ingediend door de fractie van de SP, inzake Economische Agenda meer in het belang van kwetsbare inwoners.
Het amendement is verworpen.
Daartoe besloten

Amendement A10, ingediend door de fractie van de SP, inzake behoud OV in de wijken.
Het amendement is verworpen.
Daartoe besloten

Amendement A11, ingediend door de fractie van de SP, inzake van uitstel komt geen afstel.
Het amendement is ingetrokken.
Daartoe besloten

Motie M16, ingediend door de fractie van de SP, inzake van uitstel komt geen afstel.
De motie is ingetrokken.
Daartoe besloten

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 25 juni 2014, dienst/sector griffie, nummer PS2014PS07, inzake instellen
vertrouwenscommissie t.b.v. benoeming van een commissaris van de Koning.
Daartoe besloten
PS2014PS07

Stemverklaringen.

Stemmingen.

Presentielijst vergadering 7 juli 2014

Voorzitter:	W.I.I. van Beek, commissaris van de Koning
Griffier:	L.C.A.W. Graafhuis
VVD	mevr. drs. F.M. Alsem, Harmelen mr. R.N.S. Emons, Bilthoven drs. J. Germs, Renswoude W.J. Joustra, Langbroek drs. A.H.L. Kocken, Utrecht drs. J.A.J. Konings, Vleuten mevr. Y. Smit, Maarssen mr. D.S.L. Tuijnman, Utrecht mevr. dr. A.J. Vlam, Nieuwegein G.H.J. Weierink, Maartensdijk Z. el Yassini, Utrecht
PvdA	mevr. drs. U.P. Blom, Driebergen drs. K.E. Driehuijs, De Meern A. Essousi, Utrecht ing. D. Kiliç, IJsselstein (vanaf 10.04 uur) drs. C. de Kruijf, Leusden mevr. J.H. Verbeij-Ouwerkerk, Harmelen mr. E. de Vries, Amersfoort (vanaf 14.00 uur tot 18.20 uur)
CDA	mevr. P. Doornenbal-van der Vlist, Lopik ir. H. Graaff, Amersfoort mevr. H. Nap, Vleuten (vanaf 13.20 uur) T. van Oosterom, Woerden C. Westerlaken, Willige Langerak
D66	drs. J.G. Boerkamp, Utrecht ir. N.J.P. Hoefnagels, Bunnik dr. I.Thonon, Utrecht mevr. drs. J.C.M. Versteeg, Utrecht (vanaf 13.20 uur)
PVV	mevr. E.J. Broere, Soest R.G.J. Dercksen, Bosch en Duin ir. H. IJssennagger, Bilthoven J. Jacobs, Soest
GroenLinks	drs. W.J. Ubaghs, Maarssen drs. F.H.W. Bekkers, Utrecht mevr. A.C. Boelhouwer, Wijk bij Duurstede J. Fastl, Utrecht
SP	drs. B. Nugteren, Utrecht M.H.O. Boer, Bilthoven ir. ing. Y.S. Lutfula, Utrecht A.M. Meijer, Amersfoort
ChristenUnie	drs. C. de Heer, Amersfoort A.J. Schaddelee, Houten
SGP	W. van Wikselaar, Driebergen
50Plus	mevr. W.M.M. Hoek, Vreeland
PvdD	W. van der Steeg, De Meern
Afwezig:	mr. J.M. Buiting, Utrecht (CDA) mevr. drs. A.M.C. Mineur, De Bilt (SP) ir. J.P.M. Peters, Bilthoven (D66)

Leden van Gedeputeerde Staten

drs. R.W. Krol, Soest
J.W.R. van Lunteren, Hoogland
mevr. A.M.A. Pennarts-Pouw, Montfoort
drs. R.E. de Vries, Hollandsche Rading

Opening.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik open de vergadering van de Staten van Utrecht. Van harte welkom. Ik wens u allen een goedmorgen. Bij de meesten van u heb ik dat al persoonlijk gedaan, maar ik zie nog een paar gezichten waarbij dat niet gebeurd is. We gaan een lange dag tegemoet, met een aantal belangrijke onderwerpen en een paar kleine wijzigingen in de agenda. Als het goed is, bent u daarvan op de hoogte.

Ik heb de familie van oud-gedeputeerde Van Wijnbergen uitgenodigd voor de herdenking van de heer Van Wijnbergen. Zij komen meteen na de middag.

Wij moeten een aantal zaken regelen in verband met het onderzoek van de geloofsbrieven, maar dat staat al keurig op de agenda. Ik wens u een heel succesvolle en plezierige vergadering.

Ik meld u dat de heer Buiting en mevrouw Mineur afwezig zijn. Verder meld ik u dat de heren Peters, Kiliç en De Vries en mevrouw Versteeg later zullen komen, maar dat zij wel van plan zijn te komen.

Vaststellen agenda.

De VOORZITTER: Gaat u akkoord met de agenda? Dat is het geval. Dan is het eerste besluit gevallen.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de gewijzigde agenda vast.

Onderzoek geloofsbrieven van mevr. J.H. Verbeij-Ouwerkerk te Harmelen.

De VOORZITTER: Graag geef ik het woord aan mevrouw Doornenbal.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De commissie heeft de geloofsbrieven van mevrouw Verbeij onderzocht. Ik ben blij u te kunnen vertellen dat er geen beletselen zijn geconstateerd. Zij voldoet aan alle wettelijke eisen en kan daardoor worden toegelaten als statenlid.

De VOORZITTER: Dank u wel voor de verrichte arbeid. De griffier zal mevrouw Verbeij binnen geleiden. Wij zullen dan staande direct de beëdiging regelen.

Beëdiging mevr. J.H. Verbeij-Ouwerkerk te Harmelen tot lid van Provinciale Staten.

De VOORZITTER: Ik verzoek u allen te gaan staan.

Mevrouw Verbeij, ik zal u de tekst voorlezen. Daarna mag u de eed afleggen.

"Ik zweer dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen."

Mevrouw VERBEIJ (PvdA): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De VOORZITTER: Ik schors de vergadering kort, zodat u mevrouw Verbeij kunt feliciteren.

Schorsing van 9.40 uur tot 9.43 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Ik heb nog één bos bloemen over. U vraagt zich natuurlijk af voor wie die bestemd is. Degene voor wie die bos is, heeft het ook helemaal niet door, want deze is bestemd voor Marie Louise Engelsman, een van de medewerkers van de griffie, die op 30 mei is getrouwd, nu terug is van haar huwelijksreis en weer hard aan het werk voor u, statenleden. (*Applaus en overhandiging boeket.*)

Vaststellen van de notulen en besluitenlijst van 2 juni 2014.

De VOORZITTER: Ik heb van u geen opmerkingen ontvangen. Als die ook niet nagekomen zijn, dan stel ik u voor om de notulen en de besluitenlijst zo vast te stellen.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de notulen en de besluitenlijst van 2 juni 2014 ongewijzigd vast.

Ingekomen stukken.

De VOORZITTER: Er zijn geen ingekomen stukken.

Vragenhalfuurtje.

De VOORZITTER: Er zijn geen vragen binnengekomen.

Statenvoorstel Voorjaarsnota 2014.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij spreken vanmorgen met elkaar over de Voorjaarsnota 2014, waarmee GS ons bijpraat over de ontwikkelingen in 2014 en tegelijkertijd een vooruitkijkje geeft naar de jaren die voor ons liggen.

Uit die voorjaarsnota en uit de later toegestuurde memo met de laatste cijfers rond de meicirculaire komt een beeld naar voren van wisselende tussenstanden en daarmee van onvoorspelbaarheid. Met name de uitkering uit het Provinciefonds varieert nogal. Deze daalt eerst stevig vergeleken met de begroting, maar laat dan weer een soort klimmend beeld zien. De beleggingen blijven gelukkig aardig positief. Waar het gaat om de motorrijtuigenbelastingen is dat anders; die zijn wat teruggelopen. Trekt de economie echter aan, dan zouden deze zo maar weer in de lift kunnen komen.

Deze voorjaarsnota, inclusief die aanvullende memo, levert heldere cijfers op. Dank daarvoor. De voorspellende waarde is beperkt. Die beperkte voorspellende waarde wordt versterkt doordat wij na deze vergadering nog maar zo'n vier vergadercycli verwijderd zijn van de verkiezingen in 2015. Dat betekent dat die voorjaarsnota, die naar onze opvatting toch al beperkte zeggingskracht heeft, gezien moet worden in de context van naderende verkiezingen, de daarop volgende onderhandelingen en het daarna te sluiten coalitieakkoord. Wij steunen daarom de voorgestelde aanpak van GS om met behoud van ambities nu in elk geval toch vooral op hoofdlijnen aan te geven waar wellicht bezuinigd moet worden en een nadere invulling te laten ontstaan in het coalitieakkoord van 2015 en de daarop volgende begroting voor 2016. Daarmee pleiten wij zeker niet voor een geheel beleidsarme begroting 2015, maar de beperkte waarde van de keuzes op dit moment lijkt ons evident.

We maken graag nog aanvullend de volgende opmerkingen. Eerst even een korte terugblik op de gemiste kans om tot een eigentijds en daadkrachtig middenbestuur te komen. Daarbij zal duidelijk zijn dat wij het betreuren dat de kans daarop niet is benut. Nog nooit eerder waren wij zo ver – ik weet er niets van, maar: om in voetbaltermen te blijven –: de bal lag voor open doel, maar de poging van het kabinet kon niet worden afgerond. De bal bleef liggen waar die lag. Wat ons betreft betekent dat overigens geen afstel, maar slechts uitstel. We denken dat het openbaar bestuur dusdanig in beweging is, dat op enig moment ook de provincies – ik zou bijna zeggen: zelfs de provincies – zullen moeten meebewegen. De institutionele taaierheid – ik citeer nu even mevrouw Peters, volgens mij is zij hoogleraar in Maastricht – die de provincies eigen is en die leidt tot gebrek aan flexibiliteit, vertraagde

besluitvorming, gebrek aan daadkracht en logheid vanuit het middenbestuur, zal het op enig moment toch moeten afleggen tegen de vernieuwingen in de rest van het openbaar bestuur. We hopen overigens wel, dat zeg ik heel eerlijk, dat we tegen die tijd een actiever provinciebestuur zullen hebben dan wij nu hebben. Achterover leunen en zeggen dat de minister nog onvoldoende levert, lijkt ons namelijk niet de sterkste manier om de Utrechtse belangen te behartigen.

Gemiste kansen, uiteraard; dat is extra zuur als je kijkt naar de in deze voorjaarsnota aangekondigde bezuinigingen. Die bezuinigingen zouden naar onze overtuiging voor een belangrijk deel niet nodig zijn geweest, als de fusie wel zou zijn doorgegaan. Los van de kommer en kwel die naar onze opvatting van voorbijgaande aard is, noem ik graag nog een aantal onderwerpen, een drietal onderwerpen zelfs, die wij blijvend aandacht willen geven. Om te beginnen wil ik iets zeggen over het punt wonen.

De VOORZITTER: Er is een verduidelijkende vraag voor u.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik kom nog even terug op de uitspraak van de heer De Kruijf dat achterover leunen toch wel heel gemakkelijk is. U heeft ongetwijfeld ook de zienswijze gelezen van de provincie Utrecht. Bent u het met mij eens dat dat wel meer behelst dan het achterover leunen en dat er heel actief voorstellen in zijn gedaan – inkoppers voor de minister, om in uw beeldspraak te blijven – om daadwerkelijk het doelpunt te maken? Wilt u dat echt afdoen met het alleen maar achterover leunen?

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De heer Bekkers zegt meerdere dingen. Laat ik zeggen dat wij de zienswijze, waarvan ik niet wil zeggen dat die mij beviel, gesteund hebben. Wij hebben daaronder onze handtekening gezet; daarmee zijn wij akkoord gegaan. Er stond heel nadrukkelijk in dat naast het feit dat wij kritisch waren over de toen voorliggende voorstellen, wij actief zouden inzetten op het verbeteren van die voorstellen en om te komen tot een beter voorstel. Daarmee was ik het van harte eens; in elk geval zeker ook met het laatste stuk. Vervolgens is het van hieruit echter een beetje angstig stil geworden. In de commissie heb ik over de vorige begroting gevraagd wat de inzet is van ons provinciebestuur, als datgene wat er nu ligt onvoldoende is. Daarop kwam geen antwoord. Op tv heb ik een aantal interviews gezien. Ik heb deze voorzitter, toen in zijn rol als commissaris, horen zeggen dat het vooralsnog onvoldoende was, maar dat hij vooral de voorstellen van de minister afwachtte. Ik heb de gedeputeerde ook in de commissie gevraagd: "Als het nu niet is wat dit is, wat moet er dan gebeuren om het wel tot een succes te maken?" Geen antwoord. Op dit laatste doel ik als ik zeg: "Achterover leunen en zeggen dat het nog net niet voldoende is en dat dit jammer is, vind ik magertjes." Ik hoop intens dat bij een volgende gelegenheid, als zich dit opnieuw voordoet – en dat gaat gebeuren, mijnheer Bekkers –, er dan een wat actiever provinciebestuur zit.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik de conclusie van de heer De Kruijf dat het provinciebestuur inactief is geweest, gezien de passage in de brief, dan omvormen tot een vraag aan GS: "U heeft aangegeven dat u daarmee actief aan de slag wilt gaan. Kunt u mij vertellen hoe u dat hebt gedaan?" Dat is misschien ook een mogelijkheid.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Nee, want die vraag heb ik gesteld. Meerdere keren zelfs. Met de zienswijze was ik het eens. Daar zat die actieve inbreng heel nadrukkelijk in; daar was ik blij mee. Vervolgens is het, zoals ik net zei, echter akelig stil geworden en is die actieve inbreng op geen enkele manier gebleken. Ik weet natuurlijk niet wat er achter de deuren is gebeurd. Ik heb het alleen niet gemerkt. Ik heb ernaar gevraagd en ik heb er weinig respons op gekregen, behalve dat de minister zal moeten leveren en nu onvoldoende levert, dat het jammer is en het niet anders is. We hadden het graag anders gezien, maar het is er niet van gekomen. Zo bedoel ik het.

Dan wil ik aandacht geven aan het punt wonen. De druk op de Utrechtse woningmarkt is onverminderd groot. Met name voor de lagere inkomens en bijzondere gezinnen wordt het steeds moeilijker om huisvesting te vinden. Corporaties hebben dusdanige huurverhogingen doorgevoerd, dat

het betaalbare aanbod drastisch is afgenomen. Onder de € 570 is er nauwelijks nog iets te vinden. Veel mensen huren daarom nu ver boven de Nibud-normen, wat vanzelfsprekend geen gezonde situatie is. We zijn daarom blij dat gedeputeerde De Vries de toezegging heeft gedaan dat hij blijvend aandacht zal hebben voor deze doelgroepen en heeft toegezegd zich te zullen inspannen voor deze doelgroepen. Wij zullen hem daaraan houden.

Ook voor starters – nog zo'n categorie – zit de woningmarkt volledig op slot. We denken dat slimme constructies, zoals startersleningen en startersrenteleningen daarbij behulpzaam zouden kunnen zijn.

Dan een opmerking over natuur en landschap. Het natuur- en landschapsbeleid heeft het in deze coalitieperiode erg zwaar gehad. We begonnen in 2011 met het desastreuze beleid van staatssecretaris Bleker en wij ondervinden daarvan nog steeds de gevolgen. Gelukkig kon zowel vanuit het nieuwe kabinet als vanuit deze provincie een deel van de bezuinigingen ongedaan gemaakt worden en worden de afspraken in het Akkoord van Utrecht, in elk geval voor zover het gaat om de EHS, goed nagekomen. Wij hebben dat natuurbeleid van harte ondersteund. We zullen het college uiteraard wel scherp houden dat de groene contour daadwerkelijk groen blijft en dat deze groene contour niet wordt volgezet met varkensstallen dan wel mega rundveestallen, om daar natuur te krijgen zoals de ambitie in het Akkoord van Utrecht stelt. Door het kabinet van staatssecretaris Bleker werd de financiering van Recreatie om de Stad (RodS) zelfs geheel stopgezet. De PvdA zal zich blijven inzetten voor rust en groen dichtbij huis, goed toegankelijk, bereikbaar en betaalbaar, om voor mensen rust te vinden in deze hectische tijd, om te wandelen, te fietsen en om de hond uit te laten. Dat betekent dat wat ons betreft rood voor groen grenzen kent en dat het niet gebruikt mag worden om alle mooie stukken dichtbij het stedelijk gebied tot privé-eigendom te laten worden.

Ten derde maak ik een opmerking over de regionale economie. Helaas krimpt de economie nog steeds, ook in onze provincie. Minder dan in voorgaande jaren, gelukkig, maar toch. Dit heeft grote gevolgen in de sectoren waar relatief veel minder hoog opgeleiden werken zoals in de bouwsector, het transport en de horeca. Wij zullen in de toekomst meer moeten inzetten op kansrijke sectoren, zoals de zorg en techniek, die overigens ook relevant zijn voor onze moderne maakindustrie; denk aan innovatie en zorgontwikkeling. Door de krimp, zoals in de zakelijke dienstverlening, is er ook een teruggang in arbeid voor ZZP-ers. Provinciale en gemeentelijke overheden kunnen een rol spelen als opdrachtgever. Wij pleiten voor een regionale ZZP-marktplaats – ik noem het maar even zo –, waarbij we overheidsopdrachten toegankelijker maken voor ZZP-ers. Wij denken dat dit ook goed past in de ontwikkelingen om onze eigen organisatie flexibeler te maken.

Tot besluit nogmaals onze dank voor de heldere nota. De voorstellen die u doet, kunnen wij steunen, uiteraard wel in de context die ik eerder schetste.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De laatste voorjaarsnota van deze statenperiode ligt voor ons. Allereerst dankt de VVD de samenstellers voor het overzicht in deze voorjaarsnota en voor de werkzaamheden die zijn verricht om tot deze nota te komen. De nota is helder geschreven, compact en maakt de informatie duidelijk.

Helaas zijn er na de vaststelling van de begroting voor 2014, in november vorig jaar, toch enkele financiële tegenvallers te verwerken. Er zijn minder inkomsten uit de opcenten van de motorrijtuigenbelasting en een lagere uitkering uit het Provinciefonds. De VVD is blij dat het college en de gedeputeerde Financiën deze tegenvallers doelgericht aangepakt hebben en PS een sluitend meerjarenperspectief, zonder lastenverzwaring voor de burger, laten zien. Aan het begin van deze collegeperiode is duidelijk de keuze voor kerntaken van de provincie gemaakt. Het maken van pijnlijke keuzes is niet uit de weg gegaan. Deze keuzes werken nu door in een gezond financieel meerjarenperspectief. Lastige keuzes zullen nodig blijven, maar het vertrekpunt voor de toekomst is een gezonde financiële huishouding van de provincie.

De Nederlandse economie, ook die van de provincie Utrecht, blijkt gelukkig iets te verbeteren. Daarmee heb ik volgens mij toch een iets andere blik op de werkelijkheid dan de vorige spreker. In de vorige jaren waren de signalen inderdaad niet zo rooskleurig en bevond de Nederlandse economie zich nog in een periode van tegenwind. Deze situatie raakte en raakt ook de provincie en de mensen die in

onze provincie wonen. Inmiddels zijn in Nederland de eerste positieve signalen zichtbaar en trekt de economie voorzichtig aan. Dat is ook zichtbaar in de provincie Utrecht. Consumenten worden wat positiever. De vorige spreker noemde de woningmarkt al even. In het afgelopen half jaar zijn in de provincie Utrecht al meer woningen verkocht dan in het vorige jaar. Dat is toch bij uitstek een signaal dat consumenten positiever naar de toekomst gaan kijken, waardoor zij die stap durven nemen.

De heer DE KRUIJF: Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor mevrouw Vlam. Zij weet dat bijvoorbeeld dat in een stad als Amersfoort de wachttijden voor een betaalbare huurwoning nog steeds zes à zeven jaar zijn? Het kan zijn dat er op allerlei terreinen lichtpuntjes te zien zijn. Ik ontken ze niet, maar de ellende is nog steeds even groot.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik zeg ook niet dat de wachttijden voor huurwoningen ineens minder zijn geworden. Dat is een probleem dat al een groter aantal jaren bestaat, zowel in positieve tijd als in negatieve tijd. Mijn signaal is, voor wat betreft het maken van een start in de doorstroming, dat mensen weer bereid zijn huizen te gaan kopen. Op het moment dat dat signaal start, waarbij mensen overgaan naar een koopwoning en daarvoor een andere koopwoning of een huurwoning verlaten, komt er weer doorstroming op de woningmarkt en is er ook weer gelegenheid voor mensen die wel al langer op een wachtlijst staan om in aanmerking te komen voor een woning. Wij zien echt het vlottrekken van de woningmarkt als een positief signaal. Het is nog een voorzichtig signaal, maar het is wel een begin van toch weer een lichtpuntje in de economie.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp dat mevrouw Vlam heel veel vertrouwen heeft in de werking van de markt. Ik kan mij dat ook wel voorstellen. Zelf zou ik toch ook nog graag aanvullend het een en ander willen doen, omdat ik denk dat dit niet voldoende zal zijn. Daarop komen wij dan later vanzelf terug.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Een voorzichtig herstel van de economie is wel ingezet, maar voorzichtigheid blijft geboden. Ook voor de financiën van de provincie worden het nog lastige jaren. Een magere bijdrage uit het Provinciefonds raakt ook onze huishouding als provincie. We moeten dus blijven kiezen.

Inmiddels is bekend geworden dat het kabinet het plan voor de provinciale opschaling heeft ingetrokken en is de Arhi-procedure stopgezet. Dit is een belangrijk besluit voor onze provincie Utrecht. De VVD is blij dat hierover nu duidelijkheid is gekomen en er een einde is gekomen aan een toch onzekere periode. Hoewel de VVD van mening is dat een provinciegrens arbitrair is – er is namelijk altijd wel een reden om het net even groter of kleiner te maken –, is ook voor binnengebieden, of ze nu aan de ene kant van de provinciegrens of aan de andere kant liggen, samenwerking mogelijk. Samenwerking met andere provincies en gemeenten blijft nodig. Immers, een weg, natuur of economie stopt niet bij de provinciegrens. Denk bijvoorbeeld aan Food Valley, waar twee provincies samenwerken in de regio. De VVD is blij dat het college gedurende deze discussieperiode over bestuurlijke opschaling stuurkracht is blijven tonen en is doorgegaan om met focus en vertrouwen en oplossingsgericht zijn beleid uit te dragen. Dat is het blijven werken aan economische ontwikkeling, mobiliteit en bereikbaarheid in onze provincie.

Laten we echter nog even een van de belangrijkste motoren in onze provincie in ogenschouw nemen: de mobiliteit. Later vandaag spreken we in PS nog uitgebreid over het mobiliteitsplan. De VVD is blij dat er een integraal plan voorligt, waarmee we de contouren voor mobiliteit en bereikbaarheid in de provincie voor de komende jaren bepalen. Mobiliteit en bereikbaarheid zijn van groot belang voor het ondernemen, het wonen en het werken in onze provincie. Dan is een samenspel van diverse vervoersmodaliteiten van belang. De VVD vindt het belangrijk dat in deze plannen ook oog is voor een beperking van de geluidsoverlast voor omwonenden. Een goede woonomgeving is naast die bereikbaarheid in onze ogen namelijk een van de belangrijkste voorwaarden voor behoud van bedrijvigheid in de provincie en het aantrekken van nieuwe ondernemingen. Dat is van belang voor onze regionale economie. Door hieraan te blijven werken, kan de provincie het aantrekken van de economie een extra zetje geven.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor de VVD zeggen dat het voor de leefbaarheid goed is dat geluidsoverlast beperkt wordt. Hoe kijkt u aan tegen de gezondheidseffecten van mobiliteit met betrekking tot fijnstof en dergelijke? Dat is per slot van rekening ook een belangrijk aspect.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Mobiliteit is natuurlijk een integraal programma. Straks komen wij er bij het agendapunt nog uitgebreid over te spreken. Ik zal daarom geen schot voor de boeg geven. Zowel geluid als gezondheid zijn belangrijk, maar ook bereikbaarheid en het zich kunnen verplaatsen. Juist die integrale aanpak, waarbij verschillende factoren een rol kunnen spelen en er continu een afweging moet worden gemaakt, is van belang.

Dan is er direct de link met een ander belangrijk onderwerp in de provincie: de economie. Ik noemde dit punt al even nationaal, maar nu ook in onze provincie. Onze inwoners willen hier plezierig wonen en een baan om een inkomen te verdienen. De VVD vindt de economie de motor waarop de regio draait. Een sterke economie geeft banen en is een belangrijk fundament, zodat onze inwoners voor zichzelf en voor elkaar kunnen zorgen. Mensen, bedrijven en instellingen kunnen het beste uit zichzelf halen bij een sterke economie. De VVD is blij met de stappen die het college in de afgelopen jaren op dit gebied heeft gezet en ziet dat dit wordt doorgezet. Ik ontkom er niet aan om hierbij het belang van de Economic Board Utrecht te noemen, een samenwerkingsverband van het Utrechtse bedrijfsleven. Natuurlijk is er ook het Utrecht Science Park. Afgelopen vrijdag hebben wij als Staten hieraan nog een bezoek mogen brengen en diverse ontwikkelingen rondom 'life sciences' kunnen zien. Ook hebben wij de kracht kunnen ervaren van het samenbrengen van al deze ontwikkelingen. Het toont ons dat investeren door het bieden van mogelijkheden als een vliegwiel werkt in de economische ontwikkelingen. Vorige week nog refereerde professor Miedema van de Raad van Bestuur van het UMC in een interview aan een recent onderzoek van de academische centra, waaruit blijkt dat elke geïnvesteerde euro in 'life sciences' € 4 nieuwe investeringen met zich meebrengt in aanleverende bedrijven. Ook op het gebied van werkgelegenheid bleek een dergelijke 'multiplier' van kracht te zijn. Kortom: dit zijn de motoren die de economie in de provincie weer aantrekken. De VVD is blij met deze economische en 'life science motor' in onze provincie.

Dat de economische ontwikkeling ook een dynamisch geheel is en verandert in de tijd, is overduidelijk te zien in de behoefte aan kantoren. Waar er eerst een tekort was, is door verandering in het economisch getij en een ander gebruik van kantoren – denk bijvoorbeeld aan het nieuwe werken – in de loop der jaren een ander fenomeen naar voren gekomen: leegstand van kantoorgebouwen. De aanpak van de kantorenleegstand, door het college voorbereid en statenbreed aangenomen, kan hier niet onvermeld blijven. De VVD steunt deze aanpak, die een doorbraak moet vormen voor de groeiende problematiek van de kantorenleegstand. De provincie Utrecht mag hierin met recht toonaangevend genoemd worden. De uitdaging voor de komende jaren ligt erin dat deze aanpak verder geconcretiseerd wordt. De VVD ziet het als een economisch lichtpuntje dat de provincie Utrecht hiermee voortvarend aan de slag is gegaan.

In dit laatste jaar van deze statenperiode zal de nadruk liggen op het afronden van alles wat in de afgelopen jaren in gang is gezet. Voor volgend jaar en de komende jaren is er wel een sluitend meerjarenperspectief in de begroting gepresenteerd. De VVD vindt het daarom van belang dat de provincie Utrecht koers houdt op de reeds ingezette lijn.

De VVD is blij dat in de afgelopen jaren veel is bereikt van wat in het coalitieprogramma is besproken. In het laatste jaar van deze statenperiode zal de nadruk liggen op een afronding, maar bijvoorbeeld ook de transitie van jeugdzorg, die aan het einde van het jaar zijn beslag krijgt, heeft zijn voltooiing. De VVD zal dit blijven beoordelen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Vlam behandelde de belangrijke dossiers van de provincie. Ik zat op het puntje van mijn stoel, want ik dacht: "Nu komt het onderwerp natuur." Mag ik mevrouw Vlam uitnodigen om in aanvulling op recreatie, mobiliteit en economie, ook iets aan te geven van de visie van de VVD op de ook belangrijke taak, namelijk de natuur?

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb het al even genoemd bij de woonomgeving. Voor al onze inwoners in de provincie is een woonomgeving een belangrijke schakel. De woonomgeving bestaat uit bereikbaarheid, gemakkelijk en eenvoudig op je werk kunnen komen en het in je vrije tijd genieten van al het moois dat de provincie te bieden heeft. Daar hoort natuur zeker ook bij.

Ik kom aan het einde van mijn betoog. De taak van de provincie is het realiseren van de kerntaken. Daarbij vinden wij natuurlijk de economie en mobiliteit belangrijk. Hoe mooi de natuur namelijk ook is: uiteindelijk moeten we het wel kunnen betalen en daarin kunnen aangeven. We moeten het dus eerst verdienen. Vervolgens kunnen we het in de provincie gebruiken om andere dingen mee te kunnen doen. Dat geeft ook aan dat je de taken die je doet, goed moet doen. De VVD vertrouwt erop dat de kracht vanuit de mensen en de organisaties om zelf vorm te geven aan de toekomst, nodig is. Daar vertrouwen wij ook op. Het prille herstel van de economie laat zien dat dit mogelijk is. De VVD kijkt daarom met vertrouwen naar het komende jaar.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik beginnen bij de statenexcursie van afgelopen vrijdag. Fantastisch om te zien hoe mensen vol passie vertellen over datgene waarmee ze bezig zijn. Met name de onderzoekers op medisch gebied op het Science park hebben op mij grote indruk gemaakt. Goed dat wij dat daar hebben. Goed dat wij daarop trots kunnen zijn. Goed dat wij statenexcursies gewoon in onze provincie houden en dat wij niet naar exotische oorden vertrekken. Goed dat ook de PVV-fractie daaraan een steentje heeft kunnen bijdragen.

De voorjaarsnota blijft relatief dicht bij huis. Er komt zo'n € 5.500.000 minder binnen. De provincie kan daar zelf weinig aan doen. GS buigt per saldo voor zo'n € 2.500.000 om. De rest komt linksom of rechtsom uit de reserves. Meestal is dat linksom.

In de commissie BEM liet GS blijken dat het nog een heel gedoe is geweest om de eindjes aan elkaar te knopen in deze voorjaarsnota. Het viel allemaal niet mee, want het geld was op. Daar hebben wij toch wel een ander beeld bij. Ik loop met u een aantal voorbeelden door waarop de PVV kritiek heeft. Zo is er ruimte om voor € 400.000 initiatiefnemers van energieprojecten te ontzorgen. Daarmee zullen de lasten en daarmee de zorgen bij Henk en Ingrid, de gewone burger, weer toenemen, want het zullen wel weer peperduurzame projecten betreffen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Die € 400.000, waar komt dat geld vandaan?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dat komt uit onze begroting.

De heer HOEFNAGELS (D66): Nee.

De heer DERCKSEN (PVV): Of rijksgeld.

De heer HOEFNAGELS (D66): Het is rijksgeld.

De heer DERCKSEN (PVV): Nou, gefeliciteerd.

De heer HOEFNAGELS (D66): Het is een van de Green Deals. Dit zeg ik even, zodat u wel op de hoogte bent waar het geld vandaan komt.

De heer DERCKSEN (PVV): Dat neemt niet weg dat daardoor de lasten voor de burger wel weer zullen stijgen. Dat geldt straks ook voor Duurzaam Door, ook zo'n subsidiezoet geldproject.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor mijnheer Dercksen zeggen dat de lasten voor de burger gaan stijgen op het moment dat wij duurzame energie gaan introduceren. U weet dat op termijn de lasten daarvan zullen gaan dalen. Gewone energie zal juist in prijs stijgen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil best de energiediscussie aangaan met de heer Hoefnagels. We hebben voor 250 jaar gas in de wereld. Die windmolens van u worden ook niet van marsepein gemaakt. Die zijn gemaakt van staal. Dat is net zo fossiel als olie en gas. Die energiediscussie wil ik graag een keer met u aangaan. Het blijkt in elk geval dat duurzame energie drie keer zo duur is als kernenergie en andere fossiele energieën die wij op dit moment hebben. Omdat het duurder wordt, heb ik nog zo'n voorbeeld erbij gezocht. De provincie Utrecht subsidieerde en ontzorgde bijvoorbeeld GreenCab, een taxibedrijf met auto's op batterijen, en subsidieerde een snellaadpaal van meer dan € 100.000 bij een BP-station. Je verwacht het echter niet: GreenCab gaat failliet en we hebben geen idee of er überhaupt nog iemand tankt bij die snellaadpaal. We weten dus niet of onze subsidie daar ook nog maar een klein beetje zinvol is.

'Duurzaam Door': weliswaar ook rijksgeld. Desalniettemin moet ook weer worden geïnvesteerd in groene economie. Dan weten wij het wel. Het beeld van sjoemelende bestuurders van het ook al failliete E-concern, al dan niet afkomstig van GroenLinks, doemt weer op. Groen betekent ook hier waarschijnlijk weer hogere lasten voor de burgers, meer industriële molens en een mooi Utrechts landschap bedekt met een tapijt vol zonnepanelen. De veroorzakers van deze vernietiging van ons landschap noemen zich dan ook nog eens zonder gêne groene partijen.

De provincie introduceerde de zonnekaart. Ik ging er naartoe, vol enthousiasme, en wat blijkt: ik moet op het noorden van mijn huis zonnepanelen aanleggen. Op het noorden van mijn huis komt echt nooit zon, nog even los van de bomen die in de buurt van mijn huis staan. Ik hoop dat het bij andere huizen beter werkt dan bij mij. In mijn fractie zijn de voortekenen niet al te bemoedigend. Zonnepanelen zijn voor mij geen optie. Niet zozeer omdat het zonde is van mijn dak, maar de wijze van financieren spreekt mij niet aan en dan heb ik het nog niet over subsidie. U hoort het misschien niet, dus is het misschien goed om eens te vertellen hoe het loopt met de financiering van energie uit die zonnepanelen. Energiebedrijven moeten de mensen die zonnepanelen hebben en energie leveren op het net, de bruto stroomprijs betalen. Dat is dus niet alleen de stroom, maar ook de kosten van transport, voor het netwerk en vooral ook voor energiebelasting en BTW. Kortom: de lasten voor de energiebedrijven gaan omhoog, want de inkoop van hun stroom wordt veel en veel duurder. U begrijpt: energiebedrijven zijn geen filantropische instellingen, dus die gaan die kosten doorbelasten. Dus mensen die geen panelen hebben, die geen huis hebben waar je ze op kunt leggen, die in een flat wonen, of mensen die het zich financieel niet kunnen veroorloven, betalen mee aan de mensen die wel zonnepanelen op hun dak leggen. Dat is klaarblijkelijk de nieuwe definitie van sociaal.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Of de heer Dercksen heeft het niet helemaal helder of hij misleidt ons hier bewust. De redenering die u handhaaft, geldt zolang het opgewekte verbruik lager is dan het totale jaarverbruik. Op het moment dat een huishouden meer produceert dan het jaarverbruik, wordt door een energiebedrijf juist de nettoprijs uitgekeerd.

De heer DERCKSEN (PVV): Die kans is echter niet zo groot.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Dat wat ik noemde is dus iets anders dan wat u net zei. Bent u het daarmee eens?

De heer DERCKSEN (PVV): Ja, maar de kans dat een huishouden meer stroom levert dan dat het verbruikt, is natuurlijk bij veel huizen niet zo groot.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Dat is maar zeer de vraag. Het hangt ervan af hoeveel panelen je plaatst op je huis. Afgezien van de ligging van uw huis, kan ik mij voorstellen dat uw dak, ware het niet dat die bomen eromheen staan, groot genoeg zou zijn om wel degelijk uw verbruik te overstijgen. Als u tenminste een beetje op uw energieverbruik let, mijnheer Dercksen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Mijn huis is redelijk nieuw en heeft dus een heel laag energieverbruik. Die zonnepanelen zullen daaraan weinig veranderen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik kom even terug op het gesprek van zojuist tussen de heer Dercksen en de heer Bekkers. Op het moment dat het gaat tot aan wat iemand zelf verbruikt, dan heeft een ander er toch niets mee te maken? Dat betekent dat iemand zelf zijn eigen verbruik niet hoeft te betalen. Welke lasten zijn er dan nog voor het energiebedrijf?

De heer DERCKSEN (PVV): Ik heb het u net verteld, mijnheer Hoefnagels. Ik wil het nog wel een keer vertellen. Als je energie levert aan het net, moet het energiebedrijf de bruto prijs betalen aan die mensen. De rest van het verhaal heb ik u net verteld.

De heer HOEFNAGELS (D66): Dat is echter het leveren van datgene wat die persoon vervolgens zelf weer afneemt.

De heer DERCKSEN (PVV): Ja, we zijn het eens. Voor degene die zelf panelen heeft, is het interessant. De stroomprijs voor alle andere mensen gaat echter omhoog. Dat is wat ik net wilde vertellen. De mensen die geen panelen hebben, die geen geld hebben om die dingen aan te leggen of die in een flat wonen, moeten meebetalen aan de panelen in Bilthoven-Noord.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal mij zeker beperken. Op het moment dat het echter gaat om dingen die niet echt kloppen, vind ik het bij een belangrijk onderwerp belangrijk om dat dan te melden. Er zijn diverse woningcorporaties die grootschalig zonnepanelen plaatsen, ook – de heer Bekkers noemde het zelf net al – op flatgebouwen. Die worden doorberekend in een verlaging van de kosten voor de huurders. Ook daar geeft u dus een soort statement af van iets dat in de werkelijkheid niet zo is. Ook mensen die een lager inkomen hebben, profiteren op die manier van de investeringen in duurzame energie. Dat is een heel goede manier. Het is een manier om de woonlasten te beperken en tegelijkertijd om onze afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te beperken.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Je kunt je lasten niet beperken als de stroom die je uiteindelijk krijgt drie keer zo duur, of in elk geval veel duurder, is dan stroom van fossiele brandstoffen. Dan gaan de lasten echt niet omlaag door duurdere energie. Het is misschien waar: sommige corporaties doen het inderdaad en zij leggen zonnepanelen aan. Gemeenten doen dat ook. Uiteindelijk is het echter toch duurdere energie. Iemand moet het betalen. Linksom of rechtsom.

Een andere kostenpost: Utrecht verhaalt. Bij ons in de fractie heet het al 'Utrecht baalt'. De gedeputeerde moet gedacht hebben: "Het is al weer een tijd geleden die Biënnale in Venetië, de kandidatuur voor culturele hoofdstad is ook alweer een tijdje terug, laten wij een vrij onschuldige motie van het CDA eens oppimpen tot GroenLinks properties. We slaan er € 800.000 op stuk, want het is zo moeilijk om de eindjes aan elkaar te knopen in de voorjaarsnota." Mijn collega zal daarover straks nog spreken.

Een ander onderwerp: bij de vorige verkiezingen hebben wij ons al kritisch uitgelaten over de OMU, Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht. Wie de jaarverslagen erop naslaat, kan niet anders dan ons gelijk geven. De kosten voor het apparaat zijn intussen gestegen naar € 600.000 per jaar. De belastingbetaler is sinds de oprichting van de OMU alleen aan het apparaat zelf al € 1.500.000 kwijt. Het enige echt concrete wat is bereikt, behalve dan wat babbelen links en rechts, is dat de OMU een projectontwikkelaar een lening heeft verstrekt, zodat die ontwikkelaar een pand kon kopen van Unilever. Als klaarblijkelijk niemand de door Unilever gewenste koopsom wil betalen, is die koopsom misschien wel te hoog. Waarom moet de belastingbetaler dan voor bankier spelen om nota bene Unilever een hogere koopsom te bieden? Met de OMU hebben we meer overheid, heel veel kosten en ook nog eens een verstoorde markt. De hypotheek van belastingbetalers staan onder water, maar ze moeten wel meebetalen of in elk geval het risico lopen op een lening. Daar moesten wij maar eens mee ophouden.

Waar de PVV ook niet tevreden over is, is de korting op de mobiliteit. De automobilist financiert hier het grootste gedeelte van de begroting, maar toch wordt er € 2.500.000 structureel bezuinigd. Weliswaar zullen er efficiencyvoordelen zijn bij de renovatie van wegverhardingen, maar in de

tussentijd scoort de Utrechtse provinciale weg voor 5% één ster en voor 71% van onze wegen maar twee sterren bij het ANWB-veiligheidsonderzoek, waarbij drie sterren het minimum is; dat aantal wordt als veilig gezien. Dit onderzoek gaat over de inrichting van de weg. Ook berekende de ANWB dat het in twintig jaar tijd € 113.000.000 zou kosten, zo'n € 5.600.000 per jaar, om de veiligheid op orde te brengen. Het aantal verkeersslachtoffers zou daardoor dalen met maar liefst 771. Een investering die zich, dat laat zich raden, terugverdient aan veel minder medische kosten. Het college heeft aangegeven te werken met de proactieve methode, opgenomen in het mobiliteitsplan, maar uit niets blijkt dat men de provinciale wegen structureel echt veiliger wil maken in de zin zoals de ANWB dat wil. Er worden twee weggedeelten aangewezen, de N228 en de N411, met als doel daadwerkelijk slachtoffers te voorkomen en te verminderen. Dat vinden wij als PVV-fractie echter volstrekt onvoldoende en wij willen dan ook een veel hogere urgentie voor een verbetering van de inrichting van onze provinciale wegen. Hogere urgentie voor de veiligheid van mensen. Het kan toch niet zo zijn dat wij reeëntunnels bouwen voor reeën die wij toch redelijk massaal afschieten, 500 per jaar, in verband met overtaligheid, edelhertencorridors aanleggen of tekentafelnatuur aanleggen via het Akkoord van Utrecht, maar er niet voor zorgen dat onze provinciale wegen veilig zijn? Het kan toch niet zo zijn dat wij geen maximale inspanning plegen om dodelijke slachtoffers en gewonden serieus terug te dringen?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag. Er is al heel vaak gesproken over dit onderwerp van die ANWB-meting. Een van de dingen die daaruit naar voren komt, is dat wij nu eenmaal heel veel provinciale wegen hebben, ook op de Heuvelrug, waar nogal wat wegen door het groen lopen en bomen dicht langs de weg staan. Daarom krijgen ze maar één ster. Is het inderdaad uw wens om daar een bredere weg van te maken of er in elk geval flink wat bomen te kappen, zodat die weg veiliger wordt?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal de heer Hoefnagels in twee delen antwoorden. Ten eerste zijn er nog nooit in de geschiedenis van Nederland zo veel bomen geweest. 11% van ons land bestaat intussen uit bomen. Dat is nog nooit gebeurd. U moet dus niet zo hysterisch doen over bomen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben niet hysterisch, ik stel gewoon een vraag.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag even mijn antwoord afmaken. Als ik moet kiezen tussen een boom en de veiligheid van mensen die de weg gebruiken, dan kies ik voor de veiligheid van mensen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Het was even een vraag. U wilt inderdaad het liefst dat de bomen daar gekapt worden.

De heer DERCKSEN (PVV): Als wij daar 771 minder slachtoffers in het verkeer voor zouden kunnen terugkrijgen, dan is mij dat lief.

De heer HOEFNAGELS (D66): De snelheid naar beneden bijstellen tot 60 km/uur en gescheiden wegen, et cetera.

De heer DERCKSEN (PVV): Ja, u kunt alles oplezen uit het rapport. U heeft het. Prima.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De heer Hoefnagels gaf al aan dat dit onderwerp al eens aan de orde is geweest in verschillende gremia, onder meer in de voorlaatste MME-vergadering. Ik neem aan dat uw collega, de heer IJssennagger, u heeft bijgepraat. Daarin kwam aan de orde dat bijvoorbeeld de ANWB strikt bij haar positiebepaling uitgaat van de positie van de automobilist en verder allerlei andere factoren buiten beschouwing laat. Dat betekent dat daardoor een wat overtrokken en eenzijdig beeld ontstaat. Dat is ook het antwoord dat gedeputeerde Van Lunteren heeft gegeven. Bent u het met de gedeputeerde eens of niet?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben het in die zin met hem eens dat er natuurlijk meer is dan alleen de automobilist. Zeker wel. Ik zeg ook helemaal niet dat wij niet op andere verkeersdeelnemers moeten letten. Ik zeg alleen dat wij 771 verkeersslachtoffers kunnen besparen met een relatief gering bedrag van € 5.600.000 per jaar. Dat is het mij zeker waard.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De vraag is, als je iets uitsluitend vanuit één invalshoek bekijkt en niet vanuit andere invalshoeken, in welke mate er dan sprake is van een keihard en objectief eindresultaat met betrekking tot het aantal verkeersslachtoffers. Dat kun je immers van die meerdere kanten bekijken. Dan kan het ook zijn dat het eindresultaat wordt beïnvloed. Een van de dingen die wij bijvoorbeeld naar voren hebben gebracht is of het niet verstandig zou zijn om toe te werken naar een eenduidig soort manier van meten van de verkeersveiligheid. Onderschrijft u dat standpunt?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De meting die de ANWB heeft gedaan, betreft een internationale standaard. Daarin is een eenheid van meten toegepast. Nogmaals, natuurlijk zijn er andere zaken die ook meespelen. Daarop moeten wij letten. Straks hebben wij ook de mobiliteitsdiscussie. Wij zijn helemaal niet tegen fietsen of zo. Dat denken mensen hier wel eens, maar dat is helemaal niet waar. Wij zeggen: als er zo'n helder rapport ligt en als er een heleboel slachtoffers kunnen worden voorkomen en het de provincie misschien € 5.600.000 kost, en de mensen het terugverdienen doordat ze niet overlijden of niet gewond in het ziekenhuis liggen, dan denk ik dat het een goede stap is om daar wat serieuzer naar te kijken dan nu gedaan wordt.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Tot mijn grote genoegen heeft zo'n gesprek met de heer Dercksen toch zin, want je ziet dat hij toch een beetje opschuift.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik schuif niets op. Ik probeer slechts wat vooroordelen weg te nemen.

De Economic Board Utrecht. De PVV-fractie steunt de rol die de provincie speelt tussen de overheden, het onderwijs en het bedrijfsleven. Vooral als die rol faciliterend, coördinerend, motiverend, wat mij betreft zelfs initiërend is. Bij subsidiërend wordt de PVV-fractie echter toch een beetje kritischer. Zo lasen wij laatst in een recent GS-verslag dat een co-financiering is aangevraagd van € 1.200.000 door Dutch Game Garden. Waar gaat dat geld precies naartoe? Wat gaat er concreet met dat geld gebeuren? Als de sector zo goed draait, waarom moet de belastingbetaler de sector dan voor € 1.200.000 professionaliseren? Dat zou het doel dan namelijk moeten zijn. Hoe verhoudt zich dat tot de economische schade die € 1.200.000 belasting heffen nu eenmaal met zich mee brengt? Graag een toelichting daarop. Als je belastinggeld uitgeeft, dat is de rode draad in het betoog, moet je er wat de PVV-fractie betreft nagenoeg of zeker van zijn dat het belastinggeld effectief en efficiënt wordt ingezet. Anders moet je het niet doen. Dan voorkom je fiasco's zoals bij de cultuurhuizen. De provincie pompte er € 4.500.000 in, want ze zouden en ik citeer: "ontmoetingsplaatsen creëren die een bijdrage leveren aan de leefbaarheid en de sociale samenhang in dorp en wijk". Als je denkt dat je Ella Vogelaar hoort praten, dan is een financieel debacle niet ver weg.

De provincie is dan voor vele inwoners een nogal vage bestuurslaag, maar provinciale politiek is vaak dichterbij dan je denkt. Vorige week las ik een stuk van een wanhopige vader die zijn zoon zag radicaliseren en afreizen naar Syrië. De baas van de AIVD, minister Plasterk, dacht een aantal maanden geleden nog dat er toeristen naar Syrië gingen en dat het overgrote deel van de moslimgemeenschap tegen de jihadreizen was, terwijl 73% van de Nederlandse moslims de Syriëgangers helden vindt. Die vader weet wel beter. Hij vertelde dat zijn zoon onder andere radicaliseerde door lezingen bij te wonen van Milli Görüş. Was het niet een deel van de PvdA-fractie die gezellig op de thee ging bij Milli Görüş? Is het niet toevallig dat een deel van de PvdA-fractie ons land volzet met moskeeën, geïnitieerd door Milli Görüş? Moskeeën die onder toezicht staan van de Turkse staat en onder controle staan van Islamit Erdogan. Het moet hier maar een keer gewoon gezegd worden. Het Westen heeft het paard van Troje in huis gehaald.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Even heel kort. Het is natuurlijk heel gemakkelijk om zo min of meer vaag van alles te vertellen over collega-statenleden. We hebben eerder gesproken over de organisatie waarmee dan wellicht allerlei banden zouden zijn. Toen is ook aan de orde geweest dat daarnaar onderzoek zou worden gedaan, dat de uitkomst misschien wel in alle verstandigheid zou kunnen worden afgewacht, voordat we er verder op zouden kunnen reageren. Het lijkt mij het handigste om dan wel heel concreet te worden en dan eens op een andere manier, dan wel het gewoon even te laten bij de uitkomsten van dat onderzoek en dat even af te wachten.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik snap dat de heer De Kruijf dat wil. Hij heeft waarschijnlijk gelezen wie dat onderzoek gaat uitvoeren. Als ik lees wie dat onderzoek gaat doen, heb ik er al een stuk minder vertrouwen in dan u dat klaarblijkelijk heeft. Ik heb slechts vastgesteld dat ik vorige week een stuk in de krant zag, waarin een vader wanhopig vertelde dat zijn zoon radicaliseerde, onder andere door lezingen bij te wonen van Milli Görüş. Dat vertel ik u hier.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De heer Dercksen kan natuurlijk de ene verdachtmaking op de andere stapelen en daarmee de schijn wekken dat het heel wat is. Het is voornamelijk gewoon lucht die verplaatst wordt; meer is het niet. Dat hij dat dan vervolgens bedekt met een vader die in ernstige problemen is gekomen, vind ik helemaal bizar. Ik zou zeggen: "Mijnheer Dercksen, doe wat minder hysterisch dan de dingen die u nu noemt. Dan kunnen we daarna misschien een keer in alle rust kijken wat er echt aan de hand is, bijvoorbeeld op basis van goed en gedegen onderzoek, in plaats van dat wij elkaar hier op deze manier bejegenen. Wat u nu doet, lijkt mij erg onzorgvuldig. Stop daarmee."

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dat ga ik niet doen. Dat verwacht u ook niet van mij. Sterker nog: daarom hebben 60.000 PVV-kiezers waarschijnlijk op ons gestemd. Twee dingen daarover. Het staat nu eenmaal vast dat die moskeeën onder toezicht van de Turkse staat staan, ook in onze provincie. Wij vinden dat dit niet kan. We wonen hier in Nederland. Het kan niet zo zijn dat een ander land, zeker een land dat als een dulle islamiseert, controle uitoefent op moskeeën die wij in dit land hebben staan en daarmee op de mensen die daar naartoe gaan. Als u wilt weten in welke krant het heeft gestaan: dat was De Telegraaf van vorige week zaterdag, waarin die meneer verteld dat zijn zoon naar de lezingen van Milli Görüş ging.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik een orde vraag stellen?

De VOORZITTER: Een orde vraag mag.

Mevrouw VLAM (VVD): Een orde vraag. Wij staan hier voor de voorjaarsnota van de provincie Utrecht. Ik vind het heel boeiend wat er in De Telegraaf staat of wat de heer Dercksen vindt van wat een landelijk item is, maar ik zou toch een oproep willen doen om de discussie over de landelijke items te laten waar die thuishoort, ook al is de landelijke regering met reces, en ons hier te beperken tot de voorjaarsnota van de provincie Utrecht. Wij moeten elkaar met waarde tegemoet treden. Dit zit namelijk een beetje op het randje.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Als de feiten op het randje zitten ... Dit is wat er in de provinciale politiek in dit geval al gebeurt. Het kan toch niet zo zijn dat ik geen kritiek mag hebben, in een algemene beschouwing die wij hier vandaag houden, op het functioneren van sommigen van ons, die wat mij betreft onze normen en waarden en de soevereiniteit van ons land in gevaar brengen?

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb mijn orde vraag aan u als voorzitter gesteld. Ik heb nog geen antwoord gekregen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik geef mijn mening, als dat mag.

De VOORZITTER: Nu u beiden gesproken hebt, zal ik antwoorden. Het is helder waarover wij vandaag debatteren: het gaat over de Utrechtse politiek. Het zijn echter wel algemene beschouwingen. Tot nu toe geef ik fracties de ruimte om binnen hun eigen tijd hun eigen verhaal te houden. Ik kom zo bij mevrouw Doornenbal, want zij was aan de beurt om te reageren.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Is het niet juist deze PVV-fractie die steeds zegt dat wij ons vooral moeten beperken tot de zaken waarover wij gaan en dat wij ons vooral niet moeten bezighouden met de zaken waarover wij niet gaan, omdat wij hierover en daarover en zus en zo. De sfeer die de heer Dercksen nu naar boven haalt, vind ik echt onder de maat. Ik vind het echt heel erg jammer dat wij in deze sfeer belanden. Ik denk dat ik namens veel meer mensen spreek dan alleen mijzelf en mijn fractie. Ik verzoek u daarom om in elk geval buiten de sfeer van beschuldigingen een bepaalde sfeer te creëren die hier niet thuishoort. Het staat u niet en het staat deze Staten niet. U moet daarmee stoppen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik beschuldig helemaal niemand. Ik denk dat deze reactie van mevrouw Doornenbal precies tekent wat het probleem in dit land is, namelijk dat wij het er maar niet over mogen hebben. Wij zullen het er elke dag, waar dat kan, zo veel mogelijk over hebben. Wij zien namelijk een groot gevaar voor de Nederlandse soevereiniteit en de Nederlandse normen en waarden.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil de heer Dercksen niet zozeer oproepen het onderwerp te laten varen, maar wel om dezelfde soort van logica in zijn denken te hanteren als dat hij ook bij andere onderwerpen hanteert, zoals zojuist bij het onderwerp energie. Daargelaten dat wij hier geen stapels rapporten met elkaar delen. U hebt toch een paar keer erkend dat u een iets andere redenering had en dat wat ik inbracht toch ook wel klopte. Op dit punt deed u echter vrij smalend over het onderzoek dat gedaan wordt. Hij onderbouwde het niet verder. Ik vraag ook niet het nader te onderbouwen.

De heer DERCKSEN (PVV): Dan moet u er niet over beginnen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Ik wil u erop wijzen dat wij in afwachting zijn van een onderzoek, nog even daargelaten dat je bij elk onderzoek vraagtekens over de kwaliteit ervan kunt stellen. Als ik uw bijdrage echter goed begrijp, dan baseert u uw pittige bijdrage op één interview in de krant. Dan zeg ik: "Als u smalend doet over een onderzoek, hoe smalend moet u dan doen over uw eigen bewijsvoering?"

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Nee, het is natuurlijk niet zo. Voor iedereen die zich een beetje verdiept in deze discussie is het natuurlijk volstrekt helder dat Milli Görüş een organisatie is die er niet op is ingericht om te integreren in de Nederlandse samenleving. Daarvoor hoef je echt geen raketgeleerde te zijn.

Ik ga toch iets zeggen over het onderzoek. Er zijn al diverse mensen die hebben uitgezocht welke personen precies bij dat onderzoek naar Milli Görüş en andere clubs betrokken zijn. Als je daar in alle objectiviteit naar kijkt, dan kun je niet anders dan concluderen dat je bij de uitkomsten van dat onderzoek bij voorbaat vraagtekens kunt zetten.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Mocht hetgeen de heer Dercksen beweert over dat onderzoek zo zijn, dan is mijn vraag aan hem: "Kunt u erop vertrouwen dat het in deze samenleving, in een open debat zo werkt dat dat ook wel weer, zal worden aangekaart en vervolgens rechtgezet zal worden en dat we in die zin, in het gesprek met elkaar, het respect kunnen hebben om die stappen met elkaar te doorlopen en niet op basis van losse flodders alvast een beetje in het rond te gaan schieten?"

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat onze fractie in de Tweede Kamer het rapport ongetwijfeld zal bekritisieren. Waar de heer Bekkers nu echter het gebrek aan respect vandaan haalt, mag Joost weten. Het is echt onzinnig. Ik stel vast dat er een aantal dingen gebeurt in

dit land en in onze provincie en dat gemeenschappen in dit land onder toezicht staan van een ander land. Laat ik nu eens een keer geen namen noemen. Wat heeft dat te maken met een gebrek aan respect? Dat heeft in zoverre met gebrek aan respect te maken, dat die mensen in Nederland wonen en zich aan de Nederlandse normen en waarden zouden moeten aanpassen. Dat is het gebrek aan respect dat ik ter tafel wil brengen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal die vraag beantwoorden en dan verder geen vragen meer stellen. Het punt van gebrek aan respect gaat over twee dingen. Ten eerste: in den beginne het respect voor het feit dat mensen nu eenmaal anders tegen de wereld kunnen aankijken. Ten tweede: geen insinuaties uiten op basis van dunne bewijsvoering op het moment dat er onderzoeken lopen. Dat versta ik onder respect. U mag respect anders zien; dat is namelijk precies mijn eerste punt, maar ik bedoel het in elk geval op de manier zoals ik het nu heb uitgelegd.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Insinuaties zijn slechts dun, daar waar mensen ziende blind en horende doof zijn.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Met enig leedwezen maak ik nog één opmerking. Leedwezen, omdat ik denk dat als je ergens aandacht en energie in stopt, het alleen maar groeit. Dat zou in dit geval niet moeten gebeuren. Toch vind ik het op zijn plaats om op te merken dat de heer Dercksen naar mijn gevoel net iets te veel het begrip Nederlandse normen en waarden in de mond neemt. U bent toch ook de vertegenwoordiger van de partij die zegt: "Alle Marokkanen het land uit." Dan heb ik zoiets van: in die context vind ik het bijna ongepast dat u het begrip Hollandse normen en waarden als uw eigen lijfspreuk naar voren brengt. Ik zou zeggen: niet doen, mijnheer Dercksen. Voor de rest vind ik het wel mooi zo.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik weet niet of de heer De Kruijf nog interesse heeft in de uitleg van de uitspraak die de heer Wilders heeft gedaan, maar het lijkt mij goed. Volgens mij hebben wij tegenwoordig betogingen van lieden die met ISIS-vlaggen zwaaien, waarbij iedereen de andere kant op kijkt. U moet het mij niet kwalijk nemen, u moet het de PVV-kiezer niet kwalijk nemen en u moet het onze fractie niet kwalijk nemen dat wij er niet voor wegkijken.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog twee vragen over dit onderwerp. Eerst heb ik een vraag aan de heer Dercksen. In de afgelopen jaren gaf u aan dat er een stijging is voor steun aan het jihadisme in Nederland. Dat klopt, dat geeft u aan toch?

De heer DERCKSEN (PVV): Ik weet niet wat u gehoord hebt, maar ga gerust verder.

De heer HOEFNAGELS (D66): Nou, laat ik het zo zeggen. U koppelt dat aan de PvdA.

De heer DERCKSEN (PVV): Nee, nee, nee. U haalt dingen door elkaar.

De VOORZITTER: Even via de voorzitter graag. Mijnheer Hoefnagels, u hebt een vraag en die mag u helder formuleren. Daarna mag de heer Dercksen antwoorden.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik zou graag de reactie van de PVV willen horen, die de heer Dercksen wilde geven.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij heb ik het over Milli Görüş gehad. U mag het nalezen. Ik heb het er verder niet over gehad dat de PvdA op enige andere manier gelinkt zou zijn aan jihadstrijders. Daar komt u mee, dat kan ik niet helpen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik dan in elk geval bij voorbaat zeggen dat alle linken die zijn gelegd door de heer Dercksen tussen de PvdA en Milli Görüş verder uit het verslag worden geschrapt.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Wat is dat voor onzin? Waarom?

De heer HOEFNAGELS (D66): U zegt net dat u geen link legt tussen de PvdA en Milli Görüş.

De heer DERCKSEN (PVV): Die link leg ik wel. Niet tussen jihadstrijders en de PvdA.

De heer HOEFNAGELS (D66): Oké. Dus u zegt ...

De heer DERCKSEN (PVV): Het is weliswaar het gevolg van een heleboel PvdA-beleid, maar ik wijs niet naar de fractie van de PvdA waar het de jihadstrijders betreft. U moet wel opletten. Ik heb eigenlijk een vraag aan de heer Hoefnagels.

De VOORZITTER: Nee.

De heer DERCKSEN (PVV): Dan doen we dat straks.

De VOORZITTER: Dat lijkt me verstandig. Volgens mij levert dit debat geen nieuwe gezichtspunten op.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal me niet laten verleiden tot dit debat. Het stuit me echter toch enigszins tegen de borst dat degene die hier nu heel hard roept op te komen voor de normen en waarden in Nederland – een van de normen en waarden is omgaan met elkaar en op een fatsoenlijke manier met elkaar omgaan – dit toch enigszins met voeten lijkt te treden. In elk geval worden mensen er echt door geraakt. Dat mag wat ons betreft toch echt wel minder.

De heer DERCKSEN (PVV): Wat is nu het probleem, mevrouw Vlam? De heer Kiliç is op visite geweest bij Milli Görüş. Dan wordt er onderzoek gedaan naar Milli Görüş. Een meneer vertelt in de krant dat zijn zoon is geradicaliseerd door lezingen bij te wonen van Milli Görüş. Waarom mag ik dat niet zeggen? Wat is dat voor gekkigheid?

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb het niet over wat waar is of wat niet waar is. Ik gun iedereen zijn eigen interpretatie. Het gaat om de manier waarop wij hier in deze statenzaal met elkaar omgaan en hoe mensen daarin benaderd, respectievelijk bejegend worden. Dat stuit mij toch wel enigszins tegen de borst.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind dit onbegrijpelijk. Ik heb hier slechts de feiten verteld. Als iemand zich schaamt voor zijn feiten, wat hij waarschijnlijk niet zal doen, dan zij dat zo. Dat echter zelfs anderen zich daarvoor nog moeten excuseren, vind ik te gek voor woorden.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik had inderdaad aangekondigd er geen vragen meer over te stellen. Op de een of andere manier is voor mij dan respect ook wel dat op het moment dat iemand het niet lijkt te begrijpen, je dan toch nog een keer je best moet doen om het toch nog duidelijk te maken. Laat ik dan zeggen dat dit dan wel de laatste keer is. Mijnheer Dercksen, het gaat er niet over dat u zegt dat er iemand op bezoek is geweest bij iemand. Het gaat er niet eens over dat u op voorhand al kritiek hebt op een onafhankelijk onderzoek. Daarover mag u uw gedachten hebben. Het punt is dat u er verder een groot punt van maakt, op basis van slechts één bericht. Dat zou nog waar kunnen zijn ook. Het zou nog waar kunnen zijn dat één persoon daar geweest is en dit heeft gezegd. Als één persoon het heeft gezegd, wil dat echter nog niet zeggen dat het de waarheid is. Daar gaat u een paar stappen te ver. Door vervolgens wel degelijk linken te leggen tussen in dit geval de PvdA en Milli Görüş, zegt u niet letterlijk dat de PvdA jihadisme steunt, maar door de koppeling van verschillende uitspraken wekt u een soort van sfeer alsof dat wel het geval is. Als dat niet uw bedoeling is en als het enige wat u wilt zeggen is dat u iets in de krant heeft gelezen, dat de PvdA ergens op bezoek is geweest en dat er een onderzoek komt, als dat alles is wat u kwijt wilt, dan zijn we verder klaar met elkaar. Dan is dat helder. Dat kunt u nu dan bevestigen. Verder ontgaat mij de relevantie ervan, maar dat is voor uw rekening.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! In grote lijnen is dat wel de bedoeling. Dat het zo'n groot item wordt, komt omdat u allemaal aan die microfoon gaat staan tetteren. Daaraan kan ik niets doen. Ik geef hier slechts weer wat ik waarneem. Nogmaals: het is natuurlijk niet alleen één krantenartikel. Ik heb het idee dat wij ons wat meer in deze materie verdiepen dan u dat doet. U bent met andere dingen bezig, zoals met windmolens. Dan kom je tot de conclusie dat het niet alleen maar één krantenartikel is geweest.

De VOORZITTER: Wilt u uw eigen betoog vervolgen?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Met alle soorten van plezier. Ik vind namelijk toch echt dat het Westen het paard van Troje in huis heeft gehaald, wat anderen daarvan ook mogen vinden. Voor ons is dat in elk geval weer reden om met motivatie en energie straks de nieuwe verkiezingen in te gaan. Niets doen is namelijk geen optie. Of, zoals Ronald Reagan het zei: "Achteroverzitten in de hoop dat op een dag, op welke manier dan ook, iemand alles ten goede zal doen keren, is als het voeren van een krokodil in de hoop dat hij jou als laatste zal opeten. Maar opeten zal hij jou."

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Toen ik hierheen liep, dacht ik nog: "Zit er wel water in die kan? Zit er geen azijn in?" Ik hoop dat het meevalt. Vandaag hebben we het over de voorjaarsnota 2014. Voor mij persoonlijk betekent dat de veertiende voorjaarsnota, want ik werd eind 2000 ondersteuner van de CDA Statenfractie en in 2003 PS-lid. Sinds 2001 is er vrij veel veranderd in deze provincie Utrecht. Niet alleen de samenstelling van PS en in de colleges van GS, maar er is ook wezenlijk iets veranderd in de cultuur in het provinciehuis en zeker ook in de taakopvatting van de provincie. Dit is goed zichtbaar als je alle voorjaarsnota's, begrotingen en jaarrekeningen doorloopt van een jaar of twaalf gelden tot nu. Destijds werd er nog een bestemming gezocht voor de rente van de opbrengst van de REMU-gelden. Provinciale Staten van Utrecht hebben in februari of maart 2002 tien projecten gekozen voor de Agenda 2010. Het moesten tien grotere, beeldbepalende projecten zijn waaraan burgers, organisaties en instellingen de komende jaren direct de naam van de provincie verbinden. Onder de naam Agenda 2010 werkte de provincie, samen met gemeenten en maatschappelijke instellingen, die sleutelprojecten in 2002 nader uit. De inzet was om een nieuwe proactieve werkwijze voor de provincie te ontwikkelen. Het was een tijd waarin geld een ondergeschikte rol leek te spelen in provincieland. Geld was er ruim voldoende en het provinciebestuur had naast de zaken die tot haar taak behoorden, ook een ruime taakopvatting met betrekking tot de zaken die niet direct tot de kerntaak van de provincie behoorden. Dat kon in die tijd. Overigens wil ik nu niet de suggestie wekken dat de provincie dingen deed die later geen waarde meer hadden. Om wat voorbeelden te noemen: er werd kennis vergaard hoe om te gaan met de bodemdaling van het veenweidelandschap; de fietsinfrastructuur kreeg een veel prominentere rol op de provinciale agenda. Dat geldt ook voor de wandelpaden; cultuurhistorisch waardevolle parels als De Stichtse Lustwarande en de Nieuwe Hollandse Waterlinie kregen een nieuwe impuls waarvan we nu nog steeds de vruchten plukken; de Schammer – van oorsprong ook een agenda 2010 project – is een waardevol recreatie en waterbergingsgebied geworden door nauwe samenwerking tussen Leusden, Amersfoort en de provincie; op het gebied van levensloop bestendig bouwen is veel kennis opgedaan en benut door gemeenten en woningbouwcorporaties die dit nu nog volop in de praktijk brengen.

Inmiddels is de wereld behoorlijk veranderd; de provincie heeft een totaal andere taakopvatting. Waarschijnlijk heeft dat alles te maken met het feit dat er minder financiën beschikbaar zijn en dat deze tijd ons dwingt tot het maken van scherpere keuzes. De provinciale overheid is getransformeerd van flappentap voor gemeenten en diverse instellingen, die zich naar eigen inzicht mengt in allerlei zaken en ontwikkelingen, naar een serieuze partner die haar middelen inzet en partijen verbindt om bij te dragen aan de taken die de provincie ziet als haar kerntaken. Misschien is de keuze voor het woord flappentap wat overdreven, maar het maakt wel heel duidelijk wat ik bedoel.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Doornenbal neemt haar woorden een heel klein beetje terug met die laatste toevoeging. Het begrip flappentap vind ik echter toch wel een beetje

ingewikkeld. Als we zien wat er allemaal gebeurt in dit land, zoals de bezuinigingen op de zorg en waar die terecht komen, de problemen op de woningmarkt en waar die vooral opgelost moeten worden, dan is er toch wel enig contrast tussen de financiële ruimte die gemeenten hebben en die veel provincies hebben. Dat er wel eens nagedacht wordt over wat daarin zou kunnen veranderen, vindt u toch niet zo gek?

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Nee, maar ik snap de tegenstelling die u nu opzoekt niet helemaal. Ik zeg alleen maar dat wij in het verleden, zo'n twaalf jaar geleden, best heel erg ruim in ons jasje zaten en dat wij veel gezien werden door gemeenten en instellingen als toch wel heel gemakkelijk geld doordat gevraagd werd of wij niet nog ergens een subsidiepot hadden. Dat werd toen anders beleefd dan nu. Dat probeerde ik duidelijk te maken.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Doornenbal zegt het nu echter op dit moment en in deze context. U realiseert zich dat zo'n uitspraak op dit moment, door het bijstaan van gemeenten aan te duiden als flappentap, een iets andere lading krijgt dan in de situatie van twaalf, dertien jaar geleden.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Dat is precies wat ik zeg. Ik zeg nu dat het toen als zodanig werd ervaren. Ik vind het wel fijn dat ik het nu mag uitleggen. Nu worden wij als provincie veel serieuzer genomen in de taken die wij zelf kunnen bijdragen, in plaats van dat wij slechts geld meegeven. Er wordt nu daadwerkelijk met elkaar iets gerealiseerd, zonder dat daar altijd een tas met geld bij hoeft te zitten. Je kunt samen ook andere zaken realiseren, zonder dat er altijd een prijskaartje aan vastzit.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Tot slot en dan laat ik het hierbij. Er valt natuurlijk niet zo veel te kiezen voor gemeenten. Voor de provincie ten dele wel. Dat is een belangrijk verschil. Ik kom hierop terug in mijn bijdrage.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Daarover kun je nog een hele discussie voeren, want soms is geld niet altijd de oplossing waarnaar gezocht wordt. Soms kun je ook op een andere manier werken. Dat kan ook schelen.

Inmiddels zijn we dan aangekomen bij het nu: de voorjaarsnota van 2014. Er worden keuzes gemaakt om de tegenvallers door onder andere de transitie van jeugdzorg naar gemeenten en de minderopbrengst van de motorrijtuigenbelasting op te vangen in de bestaande begroting, in plaats van het verhogen van de opcenten. Dat is naar ons idee zeer terecht; het CDA wil geen belastingverhoging: Als bij ons thuis de portemonnee minder gevuld is, zullen we ook minder kunnen uitgeven en de keuze moeten maken om het geld uit te geven aan de dingen die echt noodzakelijk zijn. Zo werkt dat volgens het CDA ook voor de provinciale financiën.

Natuurlijk heeft het opvangen van de tegenvallers in de huidige begroting ook nadelige consequenties. Onze concrete vraag hierbij gaat over de oplossing die gevonden is in ombuigingen in het landelijk gebied waardoor de afspraken in het Akkoord van Utrecht niet realiseerbaar lijken in de periode tot en met 2027. GS stelt dat de ambitie gelijk blijft en dat de doelstellingen gehaald kunnen worden door te temporiseren. Van de Oostbroekorganisaties ontvingen we bericht dat zij zich zorgen maken over dit punt. Ook van de grondbezitters zoals agrariërs horen we daarover de zorgen. Zij gaan er namelijk van uit dat de grondclaim, die vastzit aan de afspraken van het Akkoord van Utrecht, eraf gaat na 2027. Is dat zo? Als dat zo is, hoe denkt GS hiermee dan om te gaan? Als GS namelijk denkt met langere tijd er ook wel te komen, maar de ondertekenaars van het akkoord, zoals de grondbezitters waarop de claims rusten, zich na 2027 weer vrij voelen om andere plannen te maken voor die geclaimde grond, zit daar toch een duidelijke tegenstelling in de opvattingen. Overigens is het wat het CDA betreft wel goed om ons te realiseren dat we niet zonder meer maar kunnen blijven verwerven en inrichten ten koste van de agrarische gronden. Wij staan achter de doelstellingen van de Ecologische Hoofdstructuur. Voor de biodiversiteit is dit heel erg belangrijk. Daarover bestaat wat ons betreft geen discussie. Wat wel extra aandacht behoeft, is dat wat het CDA betreft de zonering van de Ecologische Hoofdstructuur flexibel mag zijn: liever over een stuk grond van een stoppend agrarisch bedrijf dan over een perceel van een agrarisch ondernemer met toekomst. Ons voedsel wordt daar geproduceerd en de voedselproducenten

zullen echt volop ruimte moeten krijgen, omdat we anders over twintig jaar niet alleen voor ons gas, maar ook voor ons vlees en graan van Rusland afhankelijk zijn, met alle negatieve gevolgen voor de voedselkwaliteit en dierenwelzijn van dien.

Alle partijen hier zijn inmiddels volop bezig met de voorbereidingen voor de verkiezingen van 2015. Voor het CDA geldt dat wij daar een heel goed gevoel over hebben. In de eerste plaats omdat wij vanavond onze nieuwe lijsttrekker, Mirjam Maasdam, zullen kiezen. Met haar krijgen we een enthousiaste en kundige CDA-er als aanvoerder en onder haar leiding kunnen we de periode 2015 – 2019 met vertrouwen ingaan. In de tweede plaats hebben wij dat heel goede gevoel, omdat het kabinet het fusievoorstel voor onze provincie heeft teruggetrokken. Dat geeft dat we zonder voorbehoud volop verder aan de slag kunnen voor het belang van onze inwoners, bedrijven en instellingen. Het is jammer voor Mark Rutte, die zijn ondoordachte idee ten grave gedragen ziet worden, en prettig voor Ronald Plasterk, die zich nu eindelijk met belangrijke zaken kan bezighouden.

Voor de heer De Kruijf het volgende. Het afgelopen weekend in gedachten hebbend en ook die bal die voor het doel lag. Misschien had daar ook in de laatste minuut qua spelers nog even gewisseld moeten worden. Wellicht zou het dan toch een heel andere uitkomst geworden zijn.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Nu wreekt zich dat ik niets van voetbal weet.

De heer DOORNENBAL (CDA): U hebt zaterdagavond waarschijnlijk een heel rustige nacht gehad.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Dat zou ik eigenlijk ook wel zo willen laten, eerlijk gezegd. Ik bedoelde ermee dat je voor open doel volgens mij geen keeper hebt. Dan kun je niets wisselen en is het maar gewoon een kwestie van even een trap geven tegen de bal. Dan zit die erin.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Dat zegt iets over het inzicht, misschien wel van de hele PvdA, om ze dan maar allemaal op een hoop te schuiven. Misschien zou het heel verstandig zijn geweest om daar ook spelers te wisselen. Overigens ben ik blij dat er niet gewisseld is. Wellicht zou een wisseling tot andere uitkomsten hebben geleid.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik kom tot een serieuze opmerking. Mevrouw Doornenbal denkt namelijk wel heel optimistisch dat hiermee de discussie over opschaling, versterking en vernieuwing van het middenbestuur van tafel zou zijn. Dat vind ik wel heel erg luchtig geredeneerd, zou ik bijna zeggen. De wereld om ons heen blijft namelijk echt veranderen. Gemeenten vernieuwen, Europa en de landsregering vernieuwen. Wij zullen ergens een keer moeten meegaan. Het feit dat het nu van tafel is, geeft geen helderheid. Integendeel: het scheidt een nieuwe situatie, waarin wij helaas opnieuw de discussie zullen moeten voeren.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer De Kruijf, is het dan ook geen heerlijk idee dat over iets waarvoor geen draagvlak bestaat en wat dus blijkbaar niet zo'n goed plan was, nog een keer heel erg goed wordt nagedacht? We gaan natuurlijk niet stoppen met denken over hoe je als provincie naar de toekomst moet kijken. Dat ben ik met u eens. Het is echter wel een verlossing dat in elk geval helder nadenken en boerenverstand zegevieren ten aanzien van dit punt. Hoe ga je nu een plan erdoor duwen waaraan niemand behoefte heeft en dat ook geen oplossingen biedt voor problemen die er op dat moment liggen? Dat is niet wijs. Ik ben heel erg blij dat dit plan van tafel is.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De problemen die er liggen lijken mij toch wel evident. Ik heb de stellige overtuiging dat met een beetje meer ambitie van onze kant het wel tot een goed plan had kunnen worden. Ik heb daarover net al iets gezegd. Helaas is dat niet gebeurd, dus zullen we die discussie opnieuw moeten aangaan en zullen we ergens in de komende periode opnieuw voor datzelfde keuzemoment staan.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat ik het voor een deel eens kan zijn met de heer De Kruijf dat wij hier niet moeten stoppen met nadenken. Ik denk echter ook dat het

heel verstandig is dat er opnieuw nagedacht wordt over een nieuw plan, dat er dan op zijn minst een visie ligt over het totale bestuurlijk Nederland en niet alleen over dit stukje Nederland, waarbij bij voorbaat een aantal andere provincies uit de discussie werd gehouden. Als je die provincies erbij betrekt en dan ook nog echt serieus oplossingen bedenkt voor problemen die er liggen en als wij niet zomaar denken dat we dat en dat direct ook even kunnen regelen, dan zal er een veel serieuzer vraagstuk liggen waarover veel serieuzer zal worden nagedacht.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp dat mevrouw Doornenbal een beetje pleit voor een nieuwe nadenkperiode van bij wijze van spreken 30 tot 40 jaar. Daar ben ik niet voor. Als het gaat over integrale visies en bezinning over het gehele openbaar bestuur in Nederland, dan komt het dus nooit zo ver. Wij doen dat namelijk sinds de jaren '50 van de vorige eeuw. Dat moeten wij niet doen. Laten we het wat korter en wat dichterbij oppakken, misschien wat minder groots aangezet, maar wel met een goed resultaat. Dat zou hier mijn voorkeur hebben.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij verschillen de heer De Kruijf en ik in elk geval van mening, omdat de heer De Kruijf wil weten waarop hij wil uitkomen. Wat mij betreft moet je eerst nadenken over wat de vraagstukken zijn en welke oplossingen er wellicht in het verschiet liggen. We moeten niet bij voorbaat beginnen bij de oplossing. Zo is namelijk nog nooit een probleem opgelost.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor mevrouw Doornenbal. Ze is heel enthousiast dat de provinciefusie de prullenbak in is gegaan. Ik deel die vreugde. Kunnen we er ook van uitgaan dat in het nieuwe verkiezingsprogramma van het CDA die provinciefusie niet meer terugkomt?

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Daarop durf ik bijna hardop ja te zeggen. Ik kan mijn niet voorstellen dat wij gaan pleiten voor een fusie. Wij zullen wel altijd blijven nadenken – ik hoop dat iedereen in deze zaal dat doet – over wat verstandig is en wat de toekomst is van dit middenbestuur. Op het moment dat wij stoppen met nadenken, kunnen we hier de deur beter sluiten.

De kosten die gemaakt zijn voor dit fusietraject kunnen we zeer waarschijnlijk niet verhalen op het kabinet. Laten wij dan op zijn minst hopen dat dit traject niet helemaal voor niets is geweest; laten we hopen dat de heren Rutte en Plasterk dan toch in elk geval opgestoken hebben dat slechte plannen niet kunnen rekenen op draagvlak geen oplossing bieden voor de uitdagingen waar provincies mee kampen en de tijd, het geld en de energie niet waard zijn. Als zij dat hebben geleerd, was die hele poppenkast misschien toch niet helemaal voor niets.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Op de gedachtewisseling van zojuist zou ik willen zeggen: samenwerken ja, superprovincie nee. De heer De Kruijf weet – dat is een persoonlijk bedoelde opmerking – dat hij bij ons altijd een troostende schouder vindt.

Op dit moment staan we voor de laatste voorjaarsnota. Het is vandaag al vaker aangeduid: dat betekent dat we richting verkiezingen gaan. Dan is het belangrijk dat je aangeeft waar je staat. Ik denk dat het belangrijk is, omdat er ongelooflijk veel gebeurt in de wereld om ons heen. Ja, het is ook al eerder gezegd: deze provincie is abstract, erg bestuurlijk en lijkt soms kilometers weg te staan van de gewone mensen die met de gevolgen van het beleid moeten leven. Dat geldt in het algemeen voor provinciebesturen. Ik heb altijd het idee dat dit hier iets meer is dan ergens anders. Dat staat toch wel in schril contrast met bijvoorbeeld gemeenten, waar heel erg veel verandert. Laat ik de volgende punten noemen. In een aantal plaatsen staat de thuiszorg op de tocht. In de sociale woningbouw bestaan grote onzekerheden. Voor de sociale zekerheid moeten allerlei voorzieningen getroffen worden om ervoor te zorgen dat mensen überhaupt rond kunnen komen. Tegen het licht van die strijd daarvoor is soms het discussieplatform dat wij hier creëren in de ogen van sommige mensen een tikkeltje wereldvreemd. Daarom pleit ik ervoor om, daar waar mogelijk toch, kerntaken of niet, te kijken naar wat mensen nodig hebben en wat overheden kunnen bieden. Als je vanuit die invalshoek naar deze voorjaarsnota kijkt, moet je tot de conclusie komen dat een aantal accenten moet worden

verlegd. Dat betekent dat je doet wat je kunt, ook als provincie, om ervoor te zorgen dat grote groepen mensen die door de crisis worden getroffen en economisch soms aan de verkeerde kant van het spectrum zitten, een steun in de rug krijgen. In principe moeten wij die instrumenten aanwenden die tot onze beschikking staan om dat daadwerkelijk tot stand te brengen.

Om maar met het meest belangrijke te beginnen: wij hebben als provincie een Economische Agenda. Over die Economische Agenda zijn veel debatten gevoerd. De bekende discussie, ook vaak tussen het college en de SP, is: voor wie zet je dat beleid eigenlijk in? In het kader van de Economische Agenda en in het kader van de activiteiten van de Economic Board Utrecht gebeurt veel. We hebben het Science Park, we hebben het topsectorenbeleid en er is een levendig acquisitiebeleid. De vraag is echter altijd waar dat uiteindelijk toe leidt. Hoewel wij tot dusver steeds in elk geval het beleid met betrekking tot de Economic Board Utrecht gesteund hebben, willen wij – dat hebben wij al meerdere malen laten blijken – zo langzamerhand boter bij de vis. We willen weten voor wie wij ons inspannen en wat de effecten zijn van het beleid. Uiteindelijk moeten we namelijk staan voor de mensen die bijvoorbeeld een afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Daarom is het belangrijk dat steun geboden wordt aan bedrijven in de maakindustrie – de heer De Kruijf heeft zich al in soortgelijke termen uitgelaten – en lager opgeleiden. Dat zijn de meest kwetsbaren in onze provincie. Dat wil niet zeggen dat wij niet blij zijn met een baan voor iemand die hoger opgeleid is, maar degene die het meest kwetsbaar is, heeft het recht op de grootst mogelijke steun van de overheid en dus ook van ons als provincie. Wij vinden dat zo langzamerhand gekwantificeerd zichtbaar moet worden wat wij voor deze groepen doen. Daarom hebben wij een aantal vragen gesteld in de commissie MME. Daarop heeft de gedeputeerde antwoorden gegeven. Er bleek echter toch dat ten aanzien van de vraag wat je nu precies bereikt voor deze mensen, met complete feiten, daarover geen kennis bestaat. Wij vinden dat die er alsnog moet komen en dat die concrete invulling gestalte moet krijgen. Wij dienen daartoe een amendement in, dat ik hierbij overhandig.

Amendement A9 (SP): Economische Agenda meer in het belang van kwetsbare inwoners.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 juli 2014;

overwegende:

dat de EBU weliswaar op pad is gestuurd met de opdracht om de belangen van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, bedrijven in de maakindustrie en lager opgeleiden nadrukkelijk bij haar activiteiten te betrekken, maar dat deze intentie nog weinig tastbare resultaten heeft opgeleverd;

besluiten:

in de voorliggende voorjaarsnota als tekst op te nemen:

"In de eerstvolgende begroting zal Gedeputeerde Staten voorstellen uitwerken die tot gevolg zullen hebben dat een substantieel deel van de uitgaven in het kader van de Economische Agenda zullen worden aangewend ter versterking van de economische positie van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, bedrijven in de maakindustrie en inwoners met een laag opleidingsniveau."

Als SP hebben wij, volgens sommigen tot vervelens toe, volgens anderen misschien nog te weinig, gevochten voor het behoud van het openbaar vervoer in de wijken, in de straten en ook op het platteland. Dat gevecht zullen wij voortzetten. Ik loop niet vooruit op de discussie over het mobiliteitsplan, maar wij kijken wel naar de geldverdeling. Dan moeten wij toch met elkaar constateren dat er te weinig geld is om ervoor te zorgen dat wat wij zien als elementair, namelijk het huidige OV-netwerk, in stand kan worden gehouden. Op basis van de nu ter beschikking staande gegevens kunnen wij zeggen dat we, om dat huidige OV-netwerk in stand te houden, structureel € 3.000.000 à € 4.000.000 te kort komen. Daaraan moeten wij iets gaan doen. Wat wij daaraan kunnen doen, betreft niet alleen een andere verdeling van middelen, maar ook dat wij maar eens onder ogen moeten zien dat een verhoging van de opcenten niet uitgesloten moet worden en dat dit ook, zeker in de huidige context en gezien het algemeen beleid van provincies ten aanzien van die opcenten, een zeer verdedigbare optie is. Daarom zullen wij een amendement indienen dat ervoor zorgt dat er wordt

ingezet op het behoud van het bestaande OV-netwerk en dat verhoging van de opcenten zeker niet uitsluit.

Amendement A10 (SP): behoud OV in de wijken.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 juli 2014;

overwegende:

dat voor handhaving van het huidige OV-netwerk structureel € 3.000.000 à € 4.000.000 extra nodig is;

besluiten:

in de voorliggende voorjaarsnota als tekst op te nemen:

"In de Begroting 2015 zal worden voorzien in een aanvullende reserve die het mogelijk moet maken dat het huidige OV-netwerk in principe kan worden gehandhaafd. Onderzocht zal worden of een verhoging van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting in afdoende dekking kan voorzien."

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Hoor ik de heer Meijer nu pleiten voor een verhoging van de opcenten, maar eigenlijk dus voor degenen die aan het werk zijn en die het hier verdienen in de provincie Utrecht de lasten wil verzwaren?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben blij dat de heer Dercksen er ook aan komt, want hij zou mij zeer hebben teleurgesteld als hij zou zijn blijven zitten bij dit onderwerp. Ik denk dat het goed is om de lasten voor de hardwerkende Nederlander in kaart te brengen. Eén opcent is voor de provincie Utrecht € 1.500.000. Eén opcent betekent gemiddeld voor de inwoner € 2 per jaar per voertuig. Dat is € 0,17 per maand. 3,2 opcenten, wat bijvoorbeeld afdoende zou zijn om de verslechtering van het OV te voorkomen, betekent dus gemiddeld per maand 3,2 maal € 0,17 en is € 0,544; per jaar is dat € 6,50. Ik begrijp dat u onder uw reguliere achterban hard strijd zult moeten voeren om dit beleid te verdedigen, maar ik ga ervan uit dat u met uw overredingskracht daarin zult slagen.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Zo veel loftuigen van de heer Meijer ben ik niet gewend. Daaraan moet ik even wennen. U bent het echter toch ook met mij eens dat mobiliteit en bereikbaarheid voor iedereen in de provincie gelden en dat de lasten dus niet bij een groep gelegd kunnen worden. U komt zelf ook op voor een bepaalde groep. Ik zou u toch ook in de wijk schieten als gezegd wordt dat we het bij één groep leggen die het misschien nodig heeft of het wel of niet kan betalen. Daar gaat het niet om. We staan voor lagere lasten en voor het zo laag mogelijk houden van die lasten. Dat moeten we zo blijven doen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik sta zeker voor lage lasten, ook voor lagere lasten voor mensen die slecht ter been zijn, mensen die in wijken zijn aangewezen op het openbaar vervoer, mensen waarvoor vaak niet zo gemakkelijk compensatie gevonden kan worden. Dat betekent dat het in stand houden van deze voorziening een collectieve aangelegenheid is, die wij met elkaar moeten kunnen opbrengen. Ik kan u vertellen dat ik graag bereid ben, zo zeg ik richting mevrouw Vlam, van mijn slechte gewoonte één pakje laat staan. Dat is € 6,50; daarmee kan ik mijn bijdrage leveren, om daarmee ertoe bij te dragen dat het OV daadwerkelijk kan worden gehandhaafd.

De VOORZITTER: U kunt het pakje hier inleveren.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een goed voorstel voor de heer Meijer. Als hij helemaal stopt met roken, is de OV-bijdrage in een keer voldaan.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik neem het voorstel van mevrouw Vlam gaarne in overweging.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Om nog maar niet te spreken over CO₂-uitstoot. Ik heb een vraag voor de heer Meijer. Hij wil de opcenten verhogen. Nu heeft deze provincie zo'n € 440.000.000 aan reserves, veelal verdeeld over allerlei potjes. Heeft u nou niet ergens een potje gezien waarvan u denkt dat u dat beter kunt gebruiken, dat u liever wilt ombuigen dan maar het minst creatieve te verzinnen om de lasten te verhogen? Dat is mijn eerste vraag.

Mijn tweede vraag luidt: realiseert u zich dat hogere lasten, hogere belastingen, nu eenmaal een economisch effect hebben? Hogere lasten betekent minder werk, ook voor mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ondanks allerlei discussies heb ik ten aanzien van financiële zaken altijd wel het gevoel gehad dat de heer Dercksen een zeker gevoel voor verhouding heeft. Aangezien we net uitputtend hebben stilgestaan bij de lastenverzwaring zoals die gaat optreden voor de burger, denk ik dat in die context de werkgelegenheidseffecten niet al te zorgelijk moeten worden voorgesteld. Ik vrees namelijk dat de bijdrage van € 6,50 per jaar de afbraak van de werkgelegenheid niet ernstig zal bevorderen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De andere vraag is nog niet beantwoord. Ik hoop niet dat u dat voor mij optelt. Heeft u niet de moed, de tijd of de zin gehad om te kijken of er in al die gereserveerde bedragen nou niet aan aantal posten zit die u had kunnen schrappen, zodat u niet de belasting had willen verhogen?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! We zitten hier al wat langer. In de afgelopen jaren hebben wij natuurlijk vaker discussies gehad, ook in economisch perspectief en ook als het bijvoorbeeld over het OV gaat, zo van: haal het daar weg en breng het daar naartoe. We hebben natuurlijk heel veel voorstellen ingediend in die richting. Wij vinden echter ook dat er een principiële juistheid zit in deze stellingname. Immers, de opcenten worden opgebracht daar waar de vervuiling ontstaat. Degene die, zij het op uitermate minuscule wijze, moet bijdragen in het ophoesten van deze opcenten, betaalt dus meer voor datgene wat een alternatief kan zijn van die vervuilende werking. In die zin is het een principiële keuze. Overigens wil ik bij de opcenten nog graag op het volgende wijzen. U weet dat er een plafond is. Dat plafond is 107,3%. Als je naar alle provincies bij elkaar kijkt, dan blijkt dat de provincie Utrecht op 72,6% zit. Dat is het op een na laagste percentage in Nederland waar het gaat om de provincies. Dat betekent dat 34,7% onbenut is, oftewel 34,7 maal € 1.500.000, dat is € 52.000.000 structureel. Ik pleit er echt niet voor om die hele hap in een keer in te slikken.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Een laatste vraag. Die opcenten zouden moeten worden besteed aan de weg, aan de provinciale wegen. Als je dan een lijstje maakt van hoeveel wegen we hebben en hoe hoog de belasting is, staat de provincie Utrecht ineens op de derde plaats van duurste provincies. Het is maar waar je naartoe wilt.

Ik heb bij u dus niet gezien dat u naar de bestemmingsreserves hebt gekeken. U kunt niet ergens anders geld weghalen. U zegt dat de automobilist, die hier al het grootste gedeelte van de begroting ophoest, maar moet betalen omdat hij vervuult. De passagiers in het OV vervuilen de lucht dan blijkbaar niet of minder. Het verschil zit er voor ons in dat wij goed openbaar vervoer willen. Als u 's avonds een keer op pad bent, en ik ben dat nog al eens, dan zie ik vooral lege bussen. Dat moeten wij niet willen. We moeten geen onrendabele bussen en onrendabele lijnen onderhouden, want dan wordt het hele openbaar vervoer onbetaalbaar. Ik vind het jammer dat u naar de gemakkelijkste manier van geld verzamelen kijkt door alleen te pleiten voor het verhogen van de belasting. Dat is jammer. Daarover verschillen wij als partijen duidelijk.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat ik duidelijk genoeg gemaakt heb aan de heer Dercksen dat het niet alleen een kwestie is van zoeken, zoeken, zoeken en niet kunnen vinden en dan maar de belastingen omhoog laten gaan. Er ligt namelijk ook een principiële overweging ten grondslag aan dit voorstel. Bovendien zullen de effecten voor de gemiddelde inwoner en autobezitter van Utrecht mini-, mini-, mini-, minimaal zijn. De onheilstijdingen die de heer Dercksen over ons afroept, zijn zwaar overtrokken. Ik verwacht niet dat er een enorme kapitaalvlucht zal optreden naar

aanleiding van deze opcentenverhoging. Het in stand houden van het OV is onze collectieve verantwoordelijkheid.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag een tweetal opmerkingen maken. Misschien dat daarop kan worden gereageerd. Vast wel.

Ten eerste. Het OV is ook ons dierbaar; buitengewoon dierbaar zelfs, met name vanwege het belang ervan voor de mensen die het in een aantal opzichten toch wat moeilijker hebben dan wij. Ook wij pleiten ervoor zorgvuldig te kijken naar de effecten van de investeringen aan de ene kant en het rendement aan de andere kant in de zin van vervoersaantallen qua passagiers die er gebruik van maken. Dat is de ene opmerking. Ik hoop dat de heer Meijer dit met ons eens is.

Ten tweede. Er wordt steeds gesproken over het verhogen van de opcenten en lastenverzwaring. Laten wij wel helder zijn: in het afgelopen jaar blijkt uit de cijfers dat er alleen maar sprake is geweest van lastenverlaging. Er is minder aan motorrijtuigenbelasting betaald, dus de facto hebben de Utrechtse burgers minder betaald dan zij eerder betaalden. Zou je het oude niveau handhaven, dan is er geen sprake van een lastenverhoging, maar dan heb je misschien toch wel wat extra geld binnen dat je kunt gebruiken voor de juiste lijnen binnen het OV.

Mevrouw Vlam, er is dus geen sprake van een lastenverhoging. In de afgelopen jaren is er alleen maar sprake geweest van lastenverlaging.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik had niet het gevoel dat de heer De Kruijf ten aanzien van dit onderwerp uit is op een scherp debat. Van een zorgvuldige afweging heb ik al aangegeven dat ik iemand ben die zich daarvan graag bedient. Dat is ook hetgeen wij hier gedaan hebben. Voor wat betreft het relatieve van het roepen dat dit soort voorstellen een lastenverzwaring teweegbrengen, denk ik dat de heer De Kruijf en wij het aardig met elkaar eens zijn.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Meestal ken ik de heer Meijer als een toch wat creatievere geest ten aanzien van mogelijkheden om middelen te kunnen inzetten. Voor dit onderwerp had ik graag een ander voorstel verwacht. Zoals de heer De Kruijf al zei: we hebben in zijn totaliteit minder opbrengsten. De heer De Kruijf legt dat uit als een lastenverlaging van de motorrijtuigenbelastingen. Dat is natuurlijk niet zo. Qua aantal auto's is er niet zo'n wezenlijk verschil, maar wel qua soort auto's die er rondrijden en die wezenlijk andere inkomsten met zich meebrengen voor de provincie, niet zozeer op huishoudniveau.

Voor wat betreft het OV wil ik graag inbrengen dat we wel heel kritisch moeten kijken naar de lijnen rijden. Zoals de heer Dercksen zegt: niemand is gebaat bij lege bussen en leeg ander vervoer. Dat zeg ik zelf; ik ben ook vaak te vinden in het OV: wij doen het niet voor het leeg rondrijden. Daarvoor is het toch even te duur. Diezelfde auto rijdt ook op die provinciale wegen, waarvoor diezelfde opcenten betaald moeten worden. Of daar nu de bus of de auto overheen rijdt, dat maakt niet uit.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Nu begin ik mij een beetje thuis te voelen. Ik constateer dat wij het nu gaan hebben over de bussen, de bezettingsgraad en het belang van het instandhouden van het netwerk. Laat ik beginnen met de open deur, namelijk dat datgene wat je afbreekt, heel moeilijk weer is op te bouwen. Ik weet dat ik nu iets vooruitloop op het andere agendapunt. U weet dat de situatie zo is dat waar je lijnen wegneemt, in het algemeen de oplossingen worden gevonden in een regiotaxi of vrijwilligers OV en dat soort zaken. Daaraan vertrouwen wij het openbaar vervoer, dat toch een elementaire basisvoorziening is, niet toe.

Het volgende is heel belangrijk. Het hele verhaal van die lege bussen: wat is de kip en wat is het ei? Als wij als provincie, met behulp van iedereen die bij het beleid betrokken is, alles op alles zetten om ervoor te zorgen dat die lijnen worden ingezet door de mensen te stimuleren, door gerichte tariefacties te voeren, waarover wij het eerder hebben gehad, en nadrukkelijk aan de mensen te laten blijken dat er een betaalbaar alternatief is, kunnen wij die buslijnen vol krijgen. Dat verzeker ik u. Ik zal er alles aan doen wat in mijn vermogen ligt om daaraan politiek bij te dragen. Die benadering is nodig, in plaats van het steeds achter de feiten aanlopen: niet voldoende promotie hebben, die lijnen laten uitsterven, opheffen, weer minder lijnen, enzovoort, en het vervolgens helemaal over te laten aan vrijwilligers of een regiotaxi, op welk functioneren toch echt nog wel het een en ander valt aan te merken.

De VOORZITTER: Mag ik u er allen op wijzen dat wij nog een volgend agendapunt hebben. Ik kan mij voorstellen dat u dit bij het volgende agendapunt aan de orde stelt. Ik kan het mij niet voorstellen dat u het bij twee agendapunten aan de orde stelt.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil hierbij toch even constateren dat de heer Meijer liever water naar de zee draagt door te pompen en de financiële middelen van de provincie te stoppen in onrendabele lijnen. We hebben de voorbeelden uit de praktijk gezien, waarbij ondanks een tariefactie er toch niet een wezenlijk substantiële reizigerstoename plaatsgevonden heeft. Onze euro's zijn beperkt. Vanuit het Provinciefonds en uit onze eigen middelen moeten wij er kostbaar mee omgaan waarvoor wij het geld inzetten. Dan kan het niet zo zijn dat het naar een lijn gaat waarvan geen gebruik wordt gemaakt. Dan moeten we kiezen voor de lijnen waaraan wel een wezenlijke behoefte bestaat. In het verleden heb ik vaak gezien dat in een bus, waar ik zelf wel eens langskwam, steeds minder passagiers zaten en waaraan dus kennelijk geen behoefte bestond.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De discussie herhaalt zich natuurlijk een beetje. Overigens heb ik het punt hier geagendeerd, omdat het over geld gaat. Inhoudelijk gezien hoort deze discussie thuis bij het agendapunt van straks over het mobiliteitsplan. Wil ik echter iets kunnen, dan hebben wij pingels nodig. Op deze wijze proberen wij daartoe onze bijdrage te leveren.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik maakte twee opmerkingen. De eerste heeft volgens mij wel degelijk te maken met deze voorjaarsnota. Het was een opmerking dat als je feitelijk vaststelt dat je als provincie via de motorrijtuigenbelasting € 3.000.000 minder binnenhaalt, dit onmiddellijk betekent dat de Utrechtse burger € 3.000.000 minder heeft opgebracht. De lasten van de burgers zijn dus datzelfde bedrag lager geweest. Ik begrijp niet precies hoe mevrouw Vlam dat wil ontkennen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Aan deze opmerking richting mevrouw Vlam heb ik niet zo veel toe te voegen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal me beperken tot het verhaal van de opcenten. Ik vind dat de heer Meijer toch wel erg gemakkelijk zegt: "Ach, wat is nu die € 6 op jaarbasis." Ik weet niet of u wel eens een berekening maakt van uw inkomsten en uitgaven per maand en per jaar. Als je het dan van het afgelopen jaar bij elkaar optelt, dan merk ik toch dat ik voor de meest normale dingen minstens € 100 meer betaal dan een jaar geleden. Het is een soort collectebus. Daar is het € 2, daar is het €3, daar is het € 5 en daar is het € 7. Noem het allemaal maar op. Voor sommige inkomens geldt dat € 6 net datgene kan zijn waardoor een kind niet meer naar een sportvereniging kan of waardoor je zelf bepaalde abonnementen moet opzeggen. Ik vind het te kort door de bocht om te zeggen: "Wat is nu die € 6?". Ik vind het een heel slecht idee om de opcenten te verhogen; daarop kom ik straks nog wel terug. Voor wat het openbaar vervoer betreft zijn er nog wel heel andere routes om het toch te kunnen verbeteren. U weet: wij zijn daarin meestal gelijkgestemd. Voor nu wil ik alleen deze opmerking maken over de opcenten.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik dank mevrouw Hoek heel hartelijk voor haar bijdrage. Ik doe er helemaal niet lacherig over. De opmerkingen van de heer Dercksen en mevrouw Vlam staan natuurlijk een beetje in een andere context. Voor wat betreft de opmerking van mevrouw Hoek het volgende. Ik realiseer mij heel goed dat elke euro er één is en dat juist voor de groepen waarvoor de SP zich sterk maakt zo'n bijdrage best iets is waarbij men zich achter de oren kan krabben.

Het OV is toch belangrijk. Je ziet dat overal buurthuizen worden weggenomen. Mensen worden teruggeworpen op zichzelf en kunnen niet meer goed participeren in de samenleving. Het OV is essentieel om ervoor te zorgen dat mensen daaraan kunnen deelnemen. Als je echter reëel ziet wat normaal tot de vaste lasten behoort van mensen en je bekijkt wat de effecten zijn, ook qua inkomen, als het openbaar vervoer steeds meer afkalft, als er geen mogelijkheden zijn om anders dan via de regiotaxi een bijdrage te leveren om ergens te kunnen komen en om te participeren en als ik dan die

€ 6,50 noem, waarover ik helemaal niet lacherig doe waar het de hoogte van het bedrag betreft, als je dat zet naast hetgeen waarvoor wij vechten om dat in stand te houden, juist in belangrijke mate voor deze mensen, waarvoor wij als SP opkomen, dan vind ik dat een verantwoorde verhouding.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag nog even kort reageren. Ik blijf het een verkeerd signaal vinden dat de SP het voorstel doet om de opcenten te verhogen, al is het maar met € 0,01. Wij zullen het amendement dan ook niet steunen.

De VOORZITTER: Mijnheer Dercksen en mevrouw Vlam, u beiden komt ten aanzien van hetzelfde punt in de discussie voor de derde keer naar voren. U moet nu wel een ander punt aansnijden.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het andere punt betreft de tariefacties. Die hebben we gehouden en deze bleken niet te werken. Wij hebben dan de neiging om iets wat niet werkt niet nog een keer te doen. Klaarblijkelijk denkt de SP daar anders over. Dat zouden wij niet moeten doen.

Dan over de opbrengst van de opcenten, met name richting de heer De Kruijf. De totale opbrengst is natuurlijk gezakt, maar het is vooral een uitgestelde belasting geweest. De eigenaren van die zogenaamd zuinige auto's, die ook alweer minder zuinig bleken te zijn, gaan nu wel opcenten betalen. De opcenten gaan straks automatisch omhoog en iedereen, ook degenen met een zuinige auto, betaalt weer opcenten.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Die tariefacties zijn mislukt. Ik denk dat aan de opzet een en ander niet klopte. Het college – die discussie hebben wij ook in de commissie MME gevoerd – heeft de verantwoordelijkheid hiervoor compleet bij de vervoerder neergelegd. Vanuit die positie zijn er geen effectieve acties meer opgezet die daadwerkelijk geleid hebben tot een verbetering. Daarom pleiten wij ook niet voor een herhaling van zetten, maar voor een nieuwe opzet, waarin wordt samengewerkt met die organisaties die ook belang hebben bij goed openbaar vervoer, omdat zij mensen vertegenwoordigen die in een positie zijn dat zij zonder openbaar vervoer niet kunnen deelnemen aan de samenleving, om op die basis te komen tot acties die wel effect hebben. Daarnaast moeten wij het prioriteit geven. We moeten als provincie laten zien dat wij het belangrijk vinden dat de mensen de auto laten staan en dat zij de bus en natuurlijk ook de fiets nemen. Op die manier geef je een signaal af dat gesteund wordt door mensen. Ik ben ervan overtuigd dat je met een effectieve aanjaagactie wel iets kunt bereiken. Mijnheer Dercksen, u en ik komen allebei uit het bedrijfsleven. We weten heel goed dat als je gas geeft, je soms dingen kunt bewerkstelligen die met een passieve houding niet tot stand komen. Dat optimisme wil ik ook hier graag vasthouden.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De opmerking van de heer Meijer dat hij afkomstig is uit het bedrijfsleven, geeft toch wel weer wat hoop. Je zou toch denken dat juist tariefacties moeten worden geïnitieerd door het bedrijfsleven en niet door de provincie, omdat het bedrijfsleven er zelf belang bij heeft dat die bus vol komt. Dat is echter niet de discussie die ik hier wil voeren. Ik heb een andere vraag. Ik heb een hartgrondige hekel aan het betalen van belastingen, of ze nu opcenten heten of anders, behalve als er iets goeds mee gedaan wordt. Het zou kunnen dat u een amendement hebt waarmee u iets goeds wilt doen. Ik heb de tekst echter nog niet gelezen en ik ben heel benieuwd. Wilt u dat geld alleen maar besteden aan buslijnen en bussen die dan wel of niet leeg rondrijden, of aan totaal nieuwe initiatieven. Zelf ben ik de laatste maanden nogal geraakt door de mogelijkheden die de deeleconomie biedt, waarbij je gaat werken met deelauto's. U bent er misschien mee bekend dat de provincie Gelderland daarin de eerste stappen zet met FlexNet. Wilt u daarvoor wat meer ruimte bieden in uw amendement? Hoe kijkt u daar tegenaan?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik zou bijna zeggen: de heer Schaddelee valt precies in het schot. Ik had het papiertje om het amendement in te dienen al in mijn hand. Onze zorg blijft het garanderen van elementair openbaar vervoer in wijken. In die zin is Gelderland niet ons voorbeeld. Gelderland is inmiddels een koers ingeslagen, waarin duidelijk al meer wordt voorgesorteerd op de richting van de dikke lijnen en alternatieve oplossingen voor die plekken waar het openbaar vervoer niet komt. Dat is een beleid waarmee wij op dit moment niet gelukkig zijn om redenen die ik zojuist

heb genoemd. Het is ook een beetje het opgeven. Dat is een lijn die je op heel veel maatschappelijke vlakken ziet. Niet alleen bij het openbaar vervoer, maar ook in de zorg. Toch een beetje op de neoliberale leest geschoeid zeggen gemeenten: "Wij doen minder. U moet meer zelf doen." Ongeacht of mensen die mogelijkheid hebben om dat te doen. "Wij trekken ons terug". Dat speelt hier ook een beetje in deze OV-discussie.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben helemaal niet van de neoliberale politiek of welke politiek dan ook. Ik ben van doelgerichte politiek. Mijn vraag aan de heer Meijer is: waar gaat het u nu om? Gaat het u om de bus als doel? Of gaat het om de mensen op hun plek te krijgen als doel? Als het om dat laatste gaat, zou ik toch denken dat wij meer moeten zoeken naar nieuwe initiatieven.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat zijn de keuzes. Als ik flauw zou willen zijn – wat ik natuurlijk niet ben –, zou ik de heer Schaddelee de vraag kunnen stellen wat hij belangrijk vindt: € 6,50 per jaar of het in stand houden van een elementaire basisvoorziening die echt niet ideaal is, maar toch een waarborg betekent voor het kunnen meedoen in de samenleving van duizenden, duizenden en duizenden inwoners van onze provincie. Het is maar net hoe je de vraag formuleert. Ik denk dat wij die discussie straks nog graag gaan voeren in mobiliteitsverband. Wat wij bedoelen en willen en waarnaar wij toewerken, staat in een amendement dat ik indien.

Wij komen bij een onderwerp waarvan ik vind dat dat al een paar keer aan de orde is geweest, maar waarbij wij niet moeten verzaken. Dit betreft het natuurbeleid. De gedeputeerde komt net binnen; wat een enorme timing. Het beleid in het Akkoord van Utrecht was, zoals wij het zien, al een vermindering van ambities ten opzichte van het beleid zoals dat tot aan dat moment gevoerd werd. Daarmee waren wij niet blij. Op dit moment zien wij dat het steeds meer gaat in de richting van uitsmeren. Bij de SP houden wij niet zo van uitsmeren; wij zijn meer voor actievoeren. Dat betekent dat je moet doen wat je hebt afgesproken. Uitsmeren ligt heel dicht bij uitstellen. Dat kan weer leiden tot afstel. Dat mag niet gebeuren. Niet alleen hebben de organisaties, die zich Oostbroekorganisaties noemen, daarover opmerkingen gemaakt, wij als SP vinden dat je die elementaire ambities, die eigenlijk al aan de lage kant liggen – die discussie wil ik niet helemaal starten – als uitgangspunt moet nemen. Daarom dienen wij dit amendement in, dat in elk geval waarborgt dat deze ambities worden waargemaakt.

Amendement A11 (SP): van uitstel komt geen afstel.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 7 juli 2014;

overwegende:

- *dat het Akkoord van Utrecht in feite een vermindering betekende van de provinciale ambities op het gebied van natuurbeheer;*
- *dat een verder 'uitsmeren' van de toen gemaakte afspraken het risico op 'afstel' doet toenemen;*

besluiten:

de volgende tekst in de voorliggende voorjaarsnota op te nemen:

"Ten aanzien van Natuurbeheer blijven de in het Akkoord van Utrecht overeengekomen ambities ten minste en onverkort gehandhaafd."

Alles bij elkaar maken wij duidelijk wat de verschillen zijn. Het is belangrijk dat wij die verschillen duidelijk maken. We moeten de mensen namelijk goed laten zien waarin die keuzes zitten en dat er een verschil is ten opzichte van het huidige collegebeleid en datgene wat de SP voorstaat. De SP vecht voor de mogelijkheden voor mensen die geen kans hebben om op eigen kracht hun leven op een aanvaardbare manier in te richten. Voor de mensen die moeilijkheden hebben om aan een baan te komen en voor de mensen die moeilijkheden hebben om zich te vervoeren van plaats A naar plaats B. Wij moeten ervoor zorgen dat de omgeving, waarin wij allemaal leven aan een aantal elementaire criteria voldoet, waaronder biodiversiteit en al datgene wat erbij komt kijken. Dat vraagt om een

sociale en dynamische provincie. Wij staan voor die sociale en dynamische provincie. Wij zullen daar in de komende tijd ook voor blijven staan.

De VOORZITTER: De amendementen A9, A10 en A11 zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. De amendementen kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Enkele weken geleden maakte minister Plasterk bekend dat hij zijn plannen voor samenvoeging van de provincies Utrecht, Noord-Holland en Flevoland intrekt. Feitelijk werd dat een dag eerder bekend gemaakt door onder andere de D66-fractie in de Tweede Kamer. D66 kon niet instemmen met de plannen. D66 betreurt het dat de minister niet is gekomen met een beter visie op de inrichting van het openbaar bestuur.

Voor een krachtige economische ontwikkeling heeft Nederland een afgeslankte inrichting van het openbaar bestuur nodig. De voorstellen van het kabinet schoten wat D66 betreft op belangrijke punten te kort:

- Er was geen robuuste visie en aanpak voor de gebieden buiten de Noordvleugel.
- De taken van deze nieuwe provincie waren onduidelijk.
- De wens van D66 om de wildgroei aan nieuwe bestuurslagen in de vorm van democratisch slecht controleerbare gemeentelijke samenwerkingsverbanden en vervoersautoriteiten te verminderen werd niet gedeeld.

Zojuist hebben wij mevrouw Doornenbal horen zeggen dat zelfs het CDA had kunnen instemmen met een heringericht middenbestuur, als dat wel zo zou zijn geweest. Dat zou het inderdaad een schot voor open doel zijn geweest. Van een fusie die niet veel meer is dan een optelsom van drie provincies wordt niemand veel wijzer. Vandaar ook dat het goed is dat de huidige plannen voor de Noordvleugel zijn afgeblazen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Vorige week kwam de Rijksuniversiteit Groningen met een rapport. Er werd vastgesteld dat opgeschaalde gemeenten niet goedkoper en niet efficiënter waren dan niet opgeschaalde gemeenten. Heeft D66 dat rapport ook voorbij horen komen?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Nee.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Vier jaar geleden kwam de Rijksuniversiteit Groningen met een rapport. Ik zou dezelfde vraag kunnen herhalen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dat rapport ken ik wel.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Dan hebben we een aansluiting. Al meerdere keren is het in meerdere rapporten uiteengezet. Dat is echter niet de vraag die ik wilde stellen. Mijn vraag luidt: u heeft net een kort betoog gehouden over het bestuur in Nederland. Ik mis daarin de probleemstelling. Zou u een probleemstelling kunnen geven van wat er nu eigenlijk loos is met het bestuur in Nederland? Op welke manier heeft de provincie te maken met dat probleem? Dat is voor mij de allereerste vraag. Het irriteert mij een beetje dat u nu al de derde of vierde spreker bent die opnieuw begint over het verhaal van Plasterk, terwijl ik zo verschrikkelijk blij was dat we ervan af waren. Doet u het echter eens met een probleemstelling.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil er niet te uitgebreid op ingaan. Wat D66 betreft moeten gemeenten in staat zijn hun taken uit te voeren, zonder dat zij niet democratisch gelegitimeerd in allerlei samenwerkingsverbanden zitten. Wat D66 betreft zouden gemeenten flink moeten opschalen. Indien dat is gedaan, heb je daarmee een beperkt aantal gemeenten per provincie die beter in staat zijn om de taken van de provincies over te nemen. Dan heb je vanzelfsprekend ook een middenbestuur nodig dat iets meer afstand neemt tot die gemeenten. Op het moment dat je die afstand hebt, vergroot je die vanzelfsprekend ook. Één provincie met drie of vier gemeenten, of in

onze provincie misschien met acht gemeenten, heeft weinig toegevoegde waarde meer. Dan kun je prima opschalen en kun je ook daar een wat hoger abstractieniveau kiezen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Dit lijkt een beetje op een soort doorschuifstelsel. We gaan van een drie-drie-twee-systeem naar een weet-ik-hoeveel-systeem. Je houdt echter uiteindelijk gewoon elf spelers in het veld. Laat ik er echter eens in meegaan dat je grotere gemeenten krijgt en dus grotere provincies moet hebben. Dan vind ik ook dat je iets moet doen aan de rijksgrenzen. Dan vind ik het namelijk ook onzin dat wij een Tweede Kamer houden; dan wordt de Tweede Kamer een beetje een vervelende blokkade tussen al die grote provincies en Brussel. Bent u dat met mij eens? Dat zou een consequente doorredenering zijn.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Wij praten over kerntaken. Er zijn heel veel taken die gewoon thuis horen op landsniveau en bij het Rijk, dus bij Nederland. U hebt inderdaad gelijk dat het land een 'vervelende hinder wordt' – dat zijn uw woorden –, maar in feite wel in de weg kan staan tussen het Europa en de regio's. Daarin hebt u helemaal gelijk. Ook vanuit Europa gezien heb je dus sterke regio's nodig om de doelstellingen die wij allen hebben voor onze economie, te kunnen waarmaken. Dat de provincie Utrecht tot in de verre toekomst in de huidige vorm blijft voortbestaan, is wat ons betreft dus ook geen uitgemaakte zaak.

D66 wil dat de Utrechtse buitenplaatsen en kastelen in stand blijven en beter op eigen benen kunnen staan. D66 is dan ook blij met de extra investeringen die in deze voorjaarsnota worden gedaan voor ons cultureel erfgoed, via de extra investering in het Parelfonds. Met de extra uitgaven die we daarvoor nu doen, kunnen hun beheerkosten in de toekomst omlaag.

De economie heeft nieuwe groei nodig: duurzame groei. Behalve inzet op zorg, ICT en gaming, is de duurzaamheidseconomie een van de speerpunten van de provincie.

Voor de lange termijn is de enige optie om de afhankelijkheid van energie en grondstoffen te verkleinen een combinatie van alternatieve opwekking, energiebesparing en een echte circulaire economie. Juist voor economieën die over weinig grondstoffen beschikken, zoals de Nederlandse, is het inzetten op de circulaire economie een voor de hand liggende strategie. Helemaal omdat je zo een voorsprong opbouwt voor het moment dat het gebrek aan grondstoffen verder toeneemt. Een circulaire economie vergt veel onderzoek, waarbij revolverende fondsen, zoals de EBU die kan inzetten, bij uitstek kunnen helpen bij het terugverdienen van de investeringen. D66 vindt dit een onderwerp dat meer nadruk moet krijgen binnen de doelstellingen om te komen tot een duurzame economie in de provincie Utrecht. Het gaat namelijk goed met gaming en ICT, steeds beter met de zorgeconomie, maar de duurzaamheidseconomie is binnen de EBU nog een ondergeschoven kindje. Op welke manier denkt GS bij de EBU hiervoor meer de handen op elkaar te krijgen?

Ook de bezuinigingen op natuur bekijken wij met zorg. GS heeft aangegeven dat de hoofdlijnen van het beleid niet veranderen door de ingezette bezuinigingen. Die bezuinigingen zijn echter niet mals. GS heeft op onze vragen geantwoord dat zowel het beheer van als de realisatie van de EHS, zoals afgesproken in het Akkoord van Utrecht, niet in gevaar komen, maar dat het slechts neerkomt op het verlengen van de einddatum. Wil GS dit nogmaals bevestigen?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Dit klonk een beetje als een overgang naar een volgend thema.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Naar het thema natuur, inderdaad.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Precies. U heeft vorige week vast ook de mail ontvangen van de Oostbroekorganisaties, die juist zeggen dat het Akkoord van Utrecht nu al helemaal op de ondergrens zit. Als de provincie gaat doen wat het college nu in de voorjaarsnota voorstelt, dan ploft die er helemaal doorheen en hebben wij geen Akkoord van Utrecht meer dat kan worden uitgevoerd. Wat is daarop uw reactie?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb die mail inderdaad ontvangen. Ik vond het jammer dat die mail nu pas kwam. Ik had hem namelijk graag betrokken bij de behandeling in de commissie RGW. Vandaar dat ik deze vraag nog een keer expliciet stel. Ik lees in die mail dat de Oostbroekorganisaties er bang voor zijn dat het niet goed gaat met de uitvoering van het Akkoord van Utrecht. Aangezien wij van de gedeputeerde tijdens de behandeling een specifiek antwoord hebben gekregen dat dit niet het geval is, vraag ik daar nu nog een keer expliciet om, juist ook om die Oostbroekorganisaties gerust te stellen.

Daarbij heeft GS aangegeven dat ook de stapsgewijze afbouw van het revolverend fonds voor grondaankopen verdragd wordt. Aangezien dit niet als toezegging is opgenomen in het commissieadvies, ontvangt D66 ook hiervoor graag een bevestiging.

Het Akkoord van Utrecht is voor ons het uitgangspunt voor de realisatie van het nationale natuurnetwerk – de EHS – in Utrecht. De 1500 hectare nieuwe natuur uit het akkoord moet er komen om de natuurgebieden in onze provincie, en daarmee in het land, sterker te verbinden. Het liefst zo veel mogelijk daarbovenop, door het ontwikkelen van nieuwe natuur in de groene contour. De realisatie van de EHS begint pas net. D66 wil echter graag binnen enkele jaren een evaluatie van de voortgang, zodat kan worden gezien of het beleid moet worden aangescherpt om het doel te behalen. Hoe kijkt het college daar tegenaan?

D66 heeft grote waardering voor de wijze waarop de ambtelijke organisatie zich de afgelopen jaren heeft ontwikkeld en aangepast. Minder ambtenaren, een andere wijze van werken; integraler en flexibeler. Goed gedaan. De organisatie heeft wat D66 betreft nog wel een uitdaging voor zich: in samenwerking binnen en buiten de organisatie zal gewerkt moeten worden aan een vlottere uitvoering van werken. Ik sprak eerder al over de inrichting van de EHS en later vandaag spreken we nog over mobiliteitsprojecten. Beide zijn dat voorbeelden van trajecten die vaak lang, misschien wel te lang, lopen en waarin het moeilijk is om onderbestedingen te voorkomen. In 2013 werd voor zowel het landelijk gebied als de mobiliteit ongeveer een derde van de begrote uitgaven niet gerealiseerd. Hier ligt volgens D66 een uitdaging voor de toekomst.

Utrecht heeft vanaf 2016 jaarlijks € 10.000.000 minder ter beschikking. D66 kiest voor bezuinigingen, om te voorkomen dat we de belastingen voor onze inwoners moeten verhogen. Voorlopig lukt dat gelukkig nog.

Alhoewel de provinciale herindeling niet doorgaat, kunnen we wel verwachten dat het Rijk de besparing die dat zou kunnen opleveren, alsnog aan de provincies zal opleggen. Ze zijn immers ingeboekt in de rijksbegroting. Daardoor zal de provincie waarschijnlijk nog verder moeten bezuinigen. D66 zal zich ervoor inzetten dat ook die bezuinigingen kunnen worden doorgevoerd, zonder dat het ten koste gaat van onze Utrechtse natuur, de leefbaarheid van de inwoners en de kracht van de Utrechtse economie. D66 is een partij die heeft bewezen het voortouw te kunnen nemen bij noodzakelijke hervormingen en die te verbinden aan duurzame groei. Dat zullen we komende jaren blijven doen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De heer Hoefnagels is fractievoorzitter en lijsttrekker geworden. Ik wil even polsen waar hij ongeveer staat. In Arnhem heeft een college onder aanvoering van D66 een collegeakkoord gepresenteerd in een moskee, en wel een moskee die grote affiniteit toont met de Grijze Wolven. Ik zal hierover niet meer zeggen, want men raakt hier al in de stress van Milli Görüş. Sluit u uit dat D66 in de provincie Utrecht een collegeakkoord gaat presenteren in een moskee?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Over het algemeen presenteren wij onze collegeakkoorden hier in de Staten. Op het moment dat je een provinciaal akkoord gaat presenteren buiten de Staten, kan ik mij het voorstellen. Ik zal echter altijd kiezen voor iets dat dicht bij de kerntaken van de provincie ligt. U heeft het nu over een moskee. Ik weet dat u dat punt graag continu wilt betrekken in de gesprekken, maar dat staat zo ver van onze kerntaken af dat ik inderdaad kan uitsluiten dat wij dat doen. Ik wist er overigens niet van.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Wat drijft mij nu? Dat is een vraag die iedereen zich af en toe in het leven zou moeten stellen, met name mensen die politiek actief zijn. Wat zijn onze drijfveren? Wat is eigenlijk de essentie van dat wat ons hier bij elkaar brengt? Ik sta hier namens de ChristenUnie. Politici van de ChristenUnie worden vooral gedreven door de Bijbelse boodschap die ik voor deze gelegenheid in drie woorden wil samenvatten, namelijk: geloof, hoop en liefde. Geloof wens ik jullie allemaal toe. Liefde zou ik politiek willen vertalen naar een dienstbare houding. Ik wil het nu eens hebben over hoop, over het bieden van perspectief aan elkaar. Ik denk dat wij dat als politici wel eens iets vaker zouden mogen zien als onze kerntaak, ook richting de samenleving. Hoop die we desnoods bieden met woorden, maar het liefst ook met concrete daden. Er zijn genoeg mensen die wel wat hoop kunnen gebruiken. Bijvoorbeeld jongeren op zoek naar een geschikte woning. Of mensen die soms bijna wanhopig zoeken naar een betaalde baan. Of middenstanders die in leeglopende winkelcentra vechten voor hun bestaan. Of boeren die klem zitten tussen regels. Jongeren die zich afvragen of ze in 2015 nog wel kunnen terugvallen op goede jeugdzorg. Wat heeft de provincie hen te bieden? Dat is de vraag voor ons vandaag.

Deze voorjaarsnota is de laatste van dit college in deze statenperiode. Een college in een nieuwe samenstelling, dat vier jaar geleden begon met nieuwe gezichten en een nieuw elan. Ik denk dat dit college hoop heeft geboden in de afgelopen jaren. Hoop door vooral veel te doen. Door keuzes te maken, plannen uit te voeren en in actie te komen. Complimenten. Bij dit compliment wil ik het echter niet laten, want vandaag bespreken we een voorjaarsnota die dit college wel typeert. Natuurlijk, zo links en rechts is er wel wat op af te dingen; dat hebben we dat al gehoord. Dat zullen we ook nog wel doen vandaag, maar over het algemeen is het een heel nette nota. Financieel deugdelijk; degelijk ook op de langere termijn.

In deze voorjaarsnota staan ook weinig verrassingen en genoeg verstandige voorstellen. Dat is logisch in opmaat naar een verkiezingsjaar. Terughoudendheid is dan de stelregel, zonder dingen uit handen te laten vallen. Daar zit wel een punt van zorg voor onze fractie. De relatief zware bezuinigingen op bodem, water en wonen en op landelijk gebied en natuur hebben daar wel iets van weg. Wat dat betreft was de mail van de Oostbroekorganisaties die we vorige week ontvingen alarmerend. Door structurele bezuinigingen van ruim € 3.000.000 lijkt de bodem onder de Agenda Vitaal Platteland weggetrokken. Feitelijk stellen de Oostbroekorganisaties dat het Akkoord van Utrecht wordt wegbezuinigd. Alle mooi uitgesproken ambities lijken hiermee holle woorden te worden, die geen hoop meer bieden op een goede afloop. Letterlijk geven de organisaties aan dat de ondergrens is bereikt. Met deze bezuinigingen zou de zaak door die ondergrens heen storten. Graag hoor ik van het college zo concreet mogelijk wat deze bezuinigingen betekenen voor alle ambities rond het Akkoord van Utrecht, rond natuurbeleid, gebiedsontwikkeling en de Agenda Vitaal Platteland. Verder wil de ChristenUnie weten of, en zo ja hoe, er is gesproken met de andere ondertekenaars van het Akkoord van Utrecht. Voor de ChristenUnie is het belangrijk dat de overheid zich een betrouwbare partner toont en haar afspraken nakomt.

Jeugdzorg: voor onze fractie altijd een aangelegen punt. We zien dat de provincie Utrecht het uitermate goed doet. De komende maanden blijft er nog veel werk aan de winkel, maar wij zijn hoopvol gestemd over een goede afloop. We complimenteren de gedeputeerde daarmee en wensen haar hierbij nog heel veel succes.

Vorig jaar gaf de ChristenUnie bij de voorjaarsnota wat stevige boekwerken weg. We hebben het idee dat het college deze goed heeft gelezen en wellicht deels nog wat aan het lezen is. Nog niet alle wensen zijn vervuld. De kasteelmusea kregen inmiddels echter meer aandacht en ook rond winkelleegstand nemen we wat bewegingen waar. We hebben toch nog weer wat nieuw leesvoer. We beperken ons deze keer tot één nota. Die zouden wij graag willen delen. De provincie Overijssel heeft een Binnenstadvisie gemaakt die wij graag delen ter inspiratie, want in elke binnenstad spelen dezelfde problemen en overal liggen vergelijkbare kansen. Ik geef hem aan de voorzitter en ik zal hem straks onder alle fracties verspreiden.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De heer Schaddelee geeft aan dat de provincie Utrecht het op het gebied van jeugdzorg heel goed doet. Nu gun ik de gedeputeerde alle complimenten van de

wereld, maar ik moet toch de volgende vraag stellen. Is de heer Schaddelee niet wat voorbarig met zijn constatering? Is het niet zo dat wij vooral pas in het komende halfjaar, als uiteindelijk de invulling van de decentralisaties werkelijk vorm krijgt, kunnen zeggen of de overdracht, zoals die door de provincie is begeleid, afdoende heeft gefunctioneerd?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Jazeker. Het bewijs wordt pas over een half jaar geleverd. Dat ben ik helemaal eens met de heer Meijer. Wij gaan echter niet geblinddoekt dat halfjaar in en we gaan niet geblinddoekt op 1 januari 2015 af. We doorlopen met elkaar heel nauwgezet een proces, waarbij we alle stappen bewust zetten; tenminste: dat is mijn waarneming. We kijken ook een beetje hoe andere provincies het doen en hoe de gemeenten het doen die straks aan zet zijn. Ik krijg een heleboel signalen die ons geruststellen. We worden landelijk ook wel een beetje gezien als een van de provincies die het erg goed doen. Ook worden wij gezien als een provincie die het in de samenwerking met gemeenten veel goede voorbeeldinitiatieven neemt. Ik heb geen enkele reden om aan te nemen dat er in het komende halfjaar heel grote ongelukken in het systeem plaatsvinden.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal de heer Schaddelee graag op de hoogte houden van de lokale ontwikkelingen dienaangaande. Overigens blijft er altijd een goede reden om de gedeputeerde een complimentje te geven.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Is de heer Schaddelee het eens met D66 dat Provinciale Staten de kaders stellen en Gedeputeerde Staten uitvoeren?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Dat is inderdaad wat we landelijk zo hebben afgesproken. Volgens mij doen wij dat hier meestal ook zo.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ja, precies. Naar aanleiding van het laatste boekwerk dat u overhandigt aan GS de volgende vraag. U heeft beloofd dit digitaal door te sturen aan Provinciale Staten. We hebben het nog niet kunnen ontvangen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een enorme stapel liggen. In elk geval heb ik voor elke fractie een exemplaar bij me. Die krijgt u straks. Het stuk is best inspirerend.

De heer HOEFNAGELS (D66): Omdat u zo'n duurzame partij bent als ChristenUnie, hadden wij ook verzocht om de digitale versie te doen toekomen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Aan het zijn van een duurzame partij hoop ik u af en toe nog eens te mogen herinneren. Naar mijn idee – dat zal u vast niet zijn ontgaan – maakt u al een poosje deel uit van het college, waarbij wij op dat punt er nogal eens wat kritiekpuntjes hebben. Wie weet komen we daar nog op. Ik zal verdergaan met mijn betoog.

Ik heb zojuist die nota overhandigd. Ik stel voor om ook als provincie Utrecht een dergelijke binnenstadsvisie te maken voor de Utrechtse gemeenten en voor alle partners waarmee wij werken aan plannen voor stedelijke centra. De provincie Utrecht is op allerlei binnenstadterreinen actief. We zijn actief bij stedelijke vernieuwing. Vanwege allerlei woningbouwopgaven zijn we betrokken bij binnensteden, alsmede vanwege leegstand. We zijn ook actief bij intensief ruimtegebruik. In de nota Ondergrond geven we de winning van duurzame energie een plek naast concurrerende belangen. Via het Deltaplan krijgen we nieuwe opgaven voor stedelijke herstructurering, klimaatadaptatie en de aanpak van hittestress. Kortom, er zijn veel zaken die op een integrale manier bij elkaar zouden kunnen worden gebracht. Binnensteden hebben grote waterpartijen en veel stadsgroen nodig om het thermische comfort te verbeteren. Recent promoveerde Wiebke Klemm hierop. De uitkomsten van haar onderzoek onderstrepen het belang van stadsgroen. In een binnenstadvisie kunnen al die nieuwe onderzoeksresultaten en trends bij elkaar worden gebracht en worden getild naar het niveau waar zij zouden kunnen liggen, namelijk dat van de provincie.

Er is nog een reden om aan zo'n integrale visie te werken. De ChristenUnie maakt zich grote zorgen over de voorgenomen ombuigingen op het gebied van bodem, water en wonen. Het college heeft besloten dat deze sector opnieuw onevenredig zwaar wordt gekort. Nu het Rijk bezuinigt op het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing, gaan ook wij als provincie flink bezuinigen op wonen en binnenstedelijke vernieuwing. We hebben ons in de Ruimtelijke Structuurvisie echter een bijzonder zware opgave opgelegd voor binnenstedelijk bouwen. De vraag aan het college is of het op dit vlak zwaar bezuinigen ongestraft kan.

Voor de prioriteiten van het BMW-beleid (Bodem-, Milieu- en Waterbeleid) was € 1.200.000 beschikbaar, maar daar gaat nu weer een derde van af. Dit terwijl eerder door dit college en het Rijk ook al de helft van het budget werd geschrapt. Hoe kan het college deze ombuigingen verdedigen? Het college stelt voor om vooral te bezuinigen op de prioriteiten leefkwaliteit stedelijk gebied, waterveiligheid en zoetwatervoorziening, maar de onderbouwing voor deze keuzes ontbreekt in de voorjaarsnota en die onderbouwing kregen we ook niet tijdens de commissiebehandeling. Straks bij de behandeling van het mobiliteitsplan zullen we ook stilstaan bij de aanpak van luchtkwaliteit, roet en fijnstof. Er zijn een heleboel zaken waarbij het niet logisch is om nu al te bezuinigen op de leefkwaliteit van stedelijke gebieden, nog voor de vereiste milieukwaliteiten bij de herijking van het milieubeleid in beeld zijn gebracht. In het kader van het Deltaplan krijgen we dit najaar extra opgaven op watergebied. Dan is het onlogisch om nu al de keuze te maken dat we op dit vlak bezuinigen, nog voor we de wateropgaven boven water krijgen. Wat zijn de argumenten van het college om nu juist op deze prioriteiten te bezuinigen en hiermee een voorschot te nemen op de nieuwe collegeperiode? Het heeft namelijk wel degelijk effect over meerdere jaren. De ChristenUnie heeft een aantal moties voorbereid voor deze punten, maar we wachten eerst de beantwoording door het college af.

Ook rond woningbouw zou de ChristenUnie een bescheiden knuppel in de buurt van het hoenderhok willen houden. De niet-uit-het-spoor te krijgen bouwtrein voor woningen op de vliegbasis Soesterberg, bijvoorbeeld. Dat vinden we jammer, ook al omdat er elders in de provincie nog onbenutte capaciteit is. Denk aan Leidsche Rijn, Vathorst en Houten. Zou het niet wijzer zijn nu een moratorium af te spreken voor de locatie Vliegbasis en daarnaar over zo'n tien jaar nog eens te kijken of bouwen nog gewenst is? De kosten lopen nu immers niet meer op nu de rente niet meer doorloopt. Als de opbrengst in de toekomst maximaler kan zijn, bijvoorbeeld door niet meer te concurreren met andere overheidsbouwprojecten, levert dat wellicht ook meer op. Daarnaast bestaat de mogelijkheid van een heroriëntatie over de vraag of bouwen wel zo nodig moet, ook in verband met de bevolkingskrimp waarvan het voorlopig nog onduidelijk is of die Utrecht wel voorbijgaat.

De financiële onderbouwing van deze voorjaarsnota oogt solide. Toch zijn daarbij nog wel wat vragen te stellen, ook wat betreft het effect van ombuigingen op de lange termijn, bijvoorbeeld over de mindere opbrengsten motorrijtuigenbelasting. Eind 2013 is de autoverkoop weer wat aangetrokken en er is landelijk wat geknutseld aan allerlei fiscale regelingen. Zou een nadere prognose na de zomer op dit punt wellicht een wat gunstiger beeld kunnen geven?

Tot slot twee nieuwe dingen die de ChristenUnie wil inbrengen om bij te dragen aan wat meer hoop op economisch terrein. De Tweede Kamer nam vorige week de motie Slob-Samsom aan over ondersteuning van het Rijk aan actieplannen regionale economische ontwikkeling, vooral op de arbeidsmarkt; een urgent punt. Of we onze Utrechtse arbeidsmarkt nu duiden als een half vol of half leeg glas: vol is dit nog zeker niet. Mijn vraag is daarom welke kansen het college voor zichzelf ziet om ondersteuning vanuit het Rijk te krijgen, juist op het punt van deze motie.

Een tweede punt: de deeleconomie. De deeleconomie is internationaal aan een opmars bezig en het aantal toepassingen blijft groeien. In 2013 bedroeg de wereldwijde omzet van de deeleconomie naar schatting \$ 26.000.000.000. Het Europees Economisch en Sociaal Comité plaatste het thema recent op de Europese agenda met een rapport aan de Europese Commissie. Zelfs het Wereld Economisch Forum besteedt aandacht aan de mogelijkheden. Mijn vraag aan het college is daarom: zou het college in een notitie de mogelijkheden van de deeleconomie voor Utrecht willen verkennen? Gelderland is waarschijnlijk de eerste provincie waar deeleconomische initiatieven ruimte krijgen met een FlexNet in het streekvervoer. Ook stadslandbouw en tuindelen bieden kansen. Ik zou zeggen: laat Utrecht de tweede provincie zijn. Laat het delen maar beginnen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Deze voorjaarsnota laat zien wat het college op dit moment is: een compact, collegiaal team dat voorspoedig en trouw het programma uitvoert dat PS haar opdragen. Zuinig en hardwerkend. In deze collegeperiode, ingezet als spaarzaamheid, werpt haar vruchten af. Onderdeel van behoedzaam financieel beleid is in onze ogen ook dat structurele kosten ook structureel gefinancierd zijn en gedekt worden. De vraag aan GS is: deelt u dit principe? Kunt u in de voorbereiding naar de begroting nog eens kijken of dat op alle punten consequent wordt toegepast?

De voorjaarsnota wekt de suggestie dat de afspraken van het Akkoord van Utrecht niet realiseerbaar zijn en dat er sprake is van een verdere versobering van natuurbeheercontracten. De voorjaarsnota lijkt ook te suggereren dat het Integraal Gebiedsontwikkelingsprogramma (IGP) door de bezuiniging alleen nog als procesgeld wordt ingezet. Andere fracties hebben er ook al aan gerefereerd: een verzoek aan GS om dit te verhelderen. Kan GS daarbij toezeggen dat de provincie het Akkoord van Utrecht wel degelijk blijft nakomen?

Wij vinden dat deze bezuinigingen wel de kerntaken van dat waar de provincie er voor is raken. Om die reden hebben wij ook de gedachte dat als er in het beeld voor de begroting toch meevallers zijn, dit nu juist de taken zijn waarop als eerste wordt opgeplust. Kan GS toezeggen dat bij meevallers in het beeld voor de begroting als eerste de ombuigingen voor het AVP (Agenda Vitaal Platteland) en het IGP verzacht zullen worden?

De budgettaire krapte is een feit. De uitdagingen waarvoor wij staan, worden er niet minder door: werkgelegenheid, biodiversiteit, gezondheid, klimaat. De noodzaak om onze provinciale rol helder te spelen wordt des te groter. Gelukkig hebben we meer instrumenten dan geld alleen. Ik zal de voorjaarsnota spiegelen aan drie instrumenten: succes voor samenwerken, het handhaven van heldere regels en investeren met een multiplier.

De provinciefusie is afgeblazen, maar de noodzaak om te laten zien dat vraagstukken op het schaalniveau van de Noordvleugel effectief worden aangepakt is er niet minder door. De fractie van GroenLinks is van mening dat het college hiervan proactief werk moet maken. De vraag aan GS is dan ook: hoe zou GS dat oppakken en welke rol kan de commissaris van de Koning daarin spelen?

GroenLinks vindt het belangrijk dat de provincie bijdraagt aan werkgelegenheid, ook voor minderhoogopgeleiden. Een GroenLinks-raadslid uit Houten, Tijn Corporaal, is het initiatief gestart om meer Nederlandse jongeren aan het werk te krijgen in de tuinbouw. Een sector waar werk is, maar die om diverse redenen onaantrekkelijk is voor Nederlandse jongeren. Onze vraag aan GS is: zou GS voor de sector tuinbouw – maar wellicht zijn er ook andere bedrijfstakken waarvoor dit geldt – willen verkennen en in gesprek willen gaan met onderwijsinstellingen en bedrijfsleven of zoiets als een gecombineerd programma mogelijk is waarin jongeren aan het werk gaan, zich scholen en perspectief krijgen?

De Utrechtse samenwerking voor de transitie van de jeugdzorg wordt onder meer door de staatssecretaris en diverse collega's in Provinciale Staten geprezen. In het kader van een warme overdracht is onze vraag aan GS: hoe ziet GS de betrokkenheid van de provincie na 1 januari 2015?

De Zonnekaart is er gekomen op initiatief van GroenLinks. Wij zijn blij dat het college daaraan zo snel uitvoering heeft gegeven. Hoe gaat GS ervoor zorgen dat de Zonnekaart bekend en gevonden wordt? Zijn er bijvoorbeeld al afspraken met gemeenten dat zij deze via hun website en hun kanalen zullen ontsluiten?

Dan kom ik bij het tweede punt: handhaven van heldere regels. Dat is een van de meest essentiële en meest effectieve functies van de overheid. Minder geld betekent minder investeren in nieuwe dingen. Volgens mijn fractie moeten wij dan ook zorgvuldig zijn met dingen die wij al hebben. Het zou immers zonde zijn dat de natuurgebieden die wij al hebben ingericht, door een gebrek aan handhaving hun natuurwaarde verliezen. Het zou zonde zijn als wij vergunningen hebben verleend met goede afspraken over milieu en energiebesparing en door gebrekkige handhaving de lucht toch vervuild wordt. Kan GS de aandacht voor handhaving meenemen in de voorbereiding op de begroting? Zou GS

daarbij willen onderzoeken in hoeverre wij de wettelijke bepalingen voor energiebesparing in onze vergunningverlening en handhaving toepassen?

Onlangs heeft de adviseur Ruimtelijke kwaliteit een advies over kernrandzones aangeboden. Wat blijkt? Er zijn wethouders in onze provincie die nog in een voorhistorisch tijdperk leven en oprecht vragen hoe ver zij dan extra mogen bouwen in de kernrandzone. GroenLinks is blij dat de gedeputeerde heeft aangegeven zulke wethouders resoluut de deur te wijzen. Wij vragen ons af of de deur wijzen voldoende is. Misschien moeten wij deze wethouders enige begeleiding bieden, geïnspireerd op sessies voor anonieme alcoholisten, of analoog aan rijlessen voor ouderen om hun rijbewijs te mogen houden. Kan GS de wethouders die anno 2014 nog denken dat ruimtelijke plannen gaan over meer huizen, meer winkels, meer wegen of meer bedrijventerreinen, en niet over ruimtelijke kwaliteit, zorgvuldig ruimtegebruik en integrale oplossingen, aanbieden dat zij zich laten bijpraten door de adviseur Ruimtelijke kwaliteit?

Ik kom nu bij het derde punt: investeren met een multiplier. Naast samenwerking en het handhaven van regels blijft de provincie ook investeren. Dat moeten we slim doen. Wij steunen het voorstel van GS om, ondanks de financiële situatie, toch iets extra's vrij te maken voor de erfgoedparels. Inzet op restauratie is uit diverse onderzoeken gebleken als een manier om daadwerkelijk ook geld bij anderen los te trekken. Bij uitstek een investering met een multiplier. GroenLinks is blij dat de eerder door GroenLinks en de PvdD bepleite structurele bijdrage voor de vogelopvang nu dan ook geregeld wordt.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik vraag van de heer Bekkers om nog even zorgvuldig na te denken en dan die opsomming van partijen die hebben bijgedragen tot de vogelopvang nog een keer te doen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Waarschijnlijk probeert de heer Meijer te zeggen dat de SP daar ook voor heeft gepleit. Het kan zijn dat ik dat ben vergeten. In mijn beleving was het initiatief afkomstig van GroenLinks en PvdD en is het door diverse partijen in de Staten ondersteund. Als u daarvan echter ook deel bent geweest en ik dat per abuis ben vergeten, bied ik u daarvoor mijn welgemeende excuses aan.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Daarmee ben ik bijzonder blij. Ik ken de heer Bekkers inmiddels als een zeer historisch bewust mens. Ik ben ervan overtuigd dat aanvullend onderzoek deze excuses zal onderbouwen. Dank u vriendelijk.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Dank voor het compliment. Ik was mij er zeker nog niet van bewust dat ik een historisch mens zou zijn. Voor de vorige fractievoorzitter van GroenLinks gold dat in elk geval zeker wel.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Zo lang je zelf maar geen historie bent, gaat het allemaal goed, zou ik zeggen.

Ik heb een vraag voor u. Ik hoorde het punt eerder ook al langskomen bij de heer De Kruijf. Jullie verklaren de groene contouren min of meer weer heilig. Kunt u aan de mensen in Houten, maar ook aan mensen die gewoon vanaf de buitenkant kijken naar het provinciaal beleid, uitleggen dat zij misschien geen uitbreiding van hun bedrijf mogen realiseren, maar dat er wel windmolens mogen worden geplaatst in de groene contouren of zelfs hele tapijten van zonnepanelen? Hoe groen is dat dan? Hoe groen is een contour met een windmolen van 150 meter hoog erin?

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Wat mij betreft houdt een windmolen een tamelijk beperkt ruimtebeslag in en is het goed verenigbaar met een groen gebied. Dat kan zeer groen zijn. Ik mis de vraag op dat punt. Die mag u zo herhalen. Ten aanzien van zonnepanelen merk ik op dat het mij lijkt dat dit niet de bedoeling is in een groene contour.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dat hebben we gewonnen. Als je echter als ondernemer of als particulier een plan voorstelt dat 150 meter hoog is en een beperkte plek nodig

heeft, want dat is ook bij een windmolen het geval, dan zegt u dus dat het niet zo'n impact heeft op de groene zone en dat het dan wel mag.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ja, gezien het belang van onze voorbereiding op duurzame energievoorziening zijn er andere maatschappelijke belangen bij gebaat en kunnen wij daarvoor ruimte bieden. Inderdaad.

De heer DERCKSEN (PVV): Kortom: u zegt: "Die groene zones zijn heilig, maar alleen voor onze heilige koeien".

De heer BEKKERS (GroenLinks): Dat zou best waar kunnen zijn. Ik kom tot een afsluiting. Voor ons ligt een voorjaarsnota van een college dat volop in actie is. De keuze van deze coalitie voor spaarzaamheid werpt zijn vruchten af. GroenLinks steunt het dat deze voorjaarsnota ruimte biedt voor een volgende collegeperiode om nieuwe keuzes te maken voor uitdagingen waarvoor de toekomst ons stelt. Diverse opgaven blijven van belang: het versterken en behouden van duurzame mobiliteit, natuur, landschap, erfgoed en recreatiemogelijkheden. GroenLinks ziet echter ook enkele onderwerpen die in de komende jaren waarschijnlijk meer van onze aandacht zullen vragen. Wij denken aan betere luchtkwaliteit, het terugdringen van fijnstof en roet. Wij denken ook aan het vinden van ruimte voor hernieuwbare energie door zon en wind. Wij denken ook aan het voorkomen en oplossen van leegstand van winkels, kantoren, bedrijventerreinen en stallen. Natuurlijk kan de provincie deze vraagstukken niet alleen aanpakken. Door een mix van samenwerking, het handhaven van heldere regels en het investeren met een multiplier, kan de provincie wel cruciale bijdragen leveren.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik wijs de heer Bekkers er graag op dat hij het college een vraag stelt die hij helemaal niet mag stellen. Als er begrotingsoverschotten zijn, mag je namelijk geen instemming van het college vragen om het geld aan het IVP (Integraal Veiligheidsplan) te besteden. Daarover gaan wij, want dat zijn kaders. Ik denk dat het college die vraag straks niet hoeft te beantwoorden.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Of het aan de spreker of aan de luisteraar ligt, wil ik in het midden laten. De vraag die ik gesteld heb, was of het college van GS bij de voorbereiding op zijn begroting daarmee rekening wil houden en of het dat kan toezeggen. Vervolgens besluiten wij daarover.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! We zullen de notulen nog eens nalezen om te bekijken hoe het geformuleerd is.

De voorjaarsnota is op een goede wijze vormgegeven. Het is een inzichtelijk en publieksvriendelijk document. Wij konden ons als fractie nog niet herinneren dat een nota als deze op dit onderdeel zo goed is. Daaraan is hard gewerkt. Dank daarvoor.

De voorjaarsnota biedt een helder beeld voor 2014, 2015 en de jaren daaropvolgend. Over een heel aantal zaken zijn wij tevreden. We noemen er enkele.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik maak een beetje misbruik van deze opmerking van de heer Van Wikselaar. Door het stellen van een vraag, vraag ik aandacht voor het volgende. Is de heer Van Wikselaar van mening dat, zoals in veel gemeentelijke kadernota's, voorjaarsnota's, begrotingen, enzovoort, een bijgevoegd voorstel, in dat geval een raadsvoorstel, voorzien is van beslispunten? In de beslispunten staat altijd precies wat er verandert. In de statenvoorstellen bij de voorjaarsnota is dat niet het geval, ondanks het enthousiasme dat de heer Van Wikselaar aan de dag legt voor de manier waarop de voorjaarsnota inzichtelijk zou zijn gemaakt. Is hij misschien met mij van mening dat een statenvoorstel waarin de verschillen in de vorm van amendeerbare beslispunten zijn weergegeven, een verrijking van het debat zou kunnen betekenen?

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Voor zover ik weet gaan wij over amenderingen van de totale voorjaarsnota en niet alleen over de wijzigingsvoorstellen die het college hierin voorstelt. We zijn dus altijd in de gelegenheid om te amenderen. Ik zal er eens over nadenken of

het misschien voor de toekomst iets is om de wijzigingen separaat op te voeren en dat wij daar dan nog een keer expliciet naar kunnen kijken. Aan de andere kant kunnen wij ook lezen, onderzoeken en kijken wat wij ervan vinden. Het is misschien een suggestie aan het college.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat vind ik fijn om te horen.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik had aangegeven dat ik enkele punten wilde noemen waarover wij zeer tevreden zijn. Afgelopen vrijdag werden wij er alweer mee geconfronteerd bij onze excursie naar de Economic Board Utrecht en door alles wat daarmee samenhangt, wat er geëntameerd wordt en georganiseerd wordt. Wij vinden dat geweldig. Ik reken graag, dat weet u, maar soms komen we toch echt tot de conclusie dat 1 + 1 drie kan worden. De aanpak van de leegstand van kantoren is een tweede punt waarvan wij zeggen dat dit echt sturen is op de markt en op de ontwikkelingen die er zijn. Wij worden blij hoe dit gegaan is en hoe dit is aangepakt.

Ook op mobiliteit zit een goede sturing. Wat ons betreft mag de aanpak van openbaar vervoer en fietsmogelijkheden in en rond de stad nog wel wat versterkt worden. We zullen een manier moeten vinden om de uitstoot in deze stedelijke gebieden terug te dringen.

Jeugdzorg blijft wat ons betreft een punt van aandacht. We horen graag van de gedeputeerde of er op dit moment een toename of afname van de knelpunten is. We hebben vorig jaar gevraagd of het nodig was een knelpuntenpot in te stellen en of er zo nodig een 'fall back scenario' is, waarbij de provincie onder regie haar expertise in uitvoerende zaken inzet. De rapporten van de Transitiecommissie Stelselherziening Jeugd laten deels sombere wolken zien. Wat is de visie van de gedeputeerde hierop op dit moment en meer specifiek: hoe kijkt zij op dit moment aan tegen de door ons indertijd geopperde ideeën?

We zijn gelukkig met het verstandige besluit in Den Haag om de arhi-procedure Noodvleugelprovincie te beëindigen. Helaas heeft ons dit veel geld gekost. De gedeputeerde gaf in de commissie aan dat ze geen kans zag om een bijdrage in deze kosten vanuit het Haagse te ontvangen. We delen deze mening en laten we daar dan ook maar geen energie meer in steken. Het geheel was al onder de maat als het gaat om kwaliteit. De eindafrekening zal niet anders zijn.

Helaas zien we de inkomsten uit de motorrijtuigenbelasting nog verder teruglopen. We zullen de tering naar de nering moeten zetten en zeker geen lastenverhoging moeten invoeren voor onze inwoners om deze terugval te compenseren. De vraag rijst wel: hoe kunnen we beleid hierop maken dat verwachte inkomsten zo fluctueren? € 3.000.000 op jaarbasis is nogal wat. Moeten dit soort verwachte inkomsten niet wat conservatiever begroot worden?

De voorjaarsnota heeft een prachtig koft. Het vee graast in de wei, grenzend aan de natuur, misschien wel EHS. Hoe harmonieus kan deze combinatie zijn. In het kader van de ooit beoogde EHS is er veel grond en zijn er agrarische bedrijven aangekocht. Door de aangepaste plannen is veel inmiddels weer de markt opgegaan of moet de markt nog opgaan. We willen dan ook graag horen van de gedeputeerde hoe hij de verkoop van met name de agrarische bedrijven ter hand neemt. Heeft de provincie een hart voor agrariërs? Gaan we de agrarische bedrijven weer verkopen als zijnde agrarisch bedrijf of gaan we ze verkopen aan de hoogst biedende die er vervolgens de ruimte-voor-ruimte regeling op los laat? Vinden wij dat de agrariër een voorkeurspositie in de verkoop mag hebben als het een agrarisch bedrijf blijft, of vinden wij dat wij voor de maximale euro-opbrengst moeten gaan? In hoeverre worden maatschappelijke belangen en de mening van de gemeente, die aan zo'n regeling haar goedkeuring moet verlenen, meegewogen?

Naar aanleiding van de mail over de meicirculaire zien we alleen maar een bevestiging van onze mening dat we voorzichtig moeten zijn met onze gelden. Het weerstandsvermogen mag niet verder teruglopen. Wijzigingsvoorstellen, nu of bij de begrotingsbehandeling voor 2015 zullen van een concreet dekkingsvoorstel voorzien moeten zijn als u wilt dat wij ze serieus zullen bekijken.

Wat wij wel wonderlijk vinden is dat de stelpost Loon- en prijscompensatie blijkbaar nu wel kan wegvallen. Bij eerdere behandeling werd er betoogd dat het absoluut niet kon. Wat is er sinds de begrotingsbehandeling gewijzigd waardoor het nu wel kan?

We hadden het over weerstandsvermogen. Dat heeft alles te maken met risico's. We hebben projecten in huis waar forse risico's aan zitten. We hebben al vaker gesproken over bijvoorbeeld Hart van de Heuvelrug en papier is geduldig. Grexen (grondexploitaties) kunnen we wel redelijk sluitend krijgen, maar verkoopbaarheid bepaalt of er werkelijk voldoende inkomsten tegenover de uitgaven staan. De woningmarkt zien we de komende tijd niet echt substantieel aantrekken, waardoor de realisatie op afzienbare termijn niet waarschijnlijk is, om nog maar te zwijgen van het feit dat diverse woningbouwprojecten, met name rond de vliegbasis, elkaar de markt uit zullen concurreren. Intussen loopt de rentetikker, voor ons in negatieve zin, wel door. Zeker, de rentederving zit niet meer in de exploitatiebegroting en in de projectfinanciering, maar staat wel in onze begroting. Als we eerlijk zijn, zien het tekort jaarlijks met € 2.000.000 toenemen. Daarom, als er in de komende jaren reserves vrijvallen, willen wij die inzetten om af te boeken op dit project. Dat geeft een eerlijk beeld en bewaart ons voor het idee dat we weer geld hebben om leuke dingen mee te doen. Wij horen graag een reactie op dit punt en overwegen hierop met een motie te komen. Ik zie de beantwoording dan ook met belangstelling tegemoet.

We zijn druk bezig met ons werk en dat is ook onze opdracht. Die opdracht kunnen we naar onze overtuiging nooit in eigen kracht. We doen dat met elkaar, een samenwerking op het horizontale vlak, maar we zijn ervan overtuigd dat we die krachten niet van onszelf hebben. Zouden we dan onze Schepper niet vragen of Hij ons daarin wil zegenen? Ik hoop dat we in die afhankelijkheid ons werk mogen doen en wens u allen alvast – we hebben nog een periode te gaan, als wij naar de klok kijken – een goed reces. Ik hoop dat we medio september met elkaar weer mogen werken aan onze mooie provincie.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! In de eerste plaats wil ik iedereen danken die een bijdrage heeft geleverd aan de voorjaarsnota. Het is een nota met ambities, waarvan je hoopt dat ze gerealiseerd zullen worden. Tijdens de reis moet er helaas bijgesteld worden, moeten sommige punten uitgesteld, vertraagd of afgesteld worden, maar gelukkig worden er ook gestelde doelen gehaald. 50Plus is bijvoorbeeld blij dat levensloopbestendig bouwen een vanzelfsprekendheid gaat worden. Het is niet meer zo van: "Waar heeft men het over?", maar het wordt tegenwoordig gewoon altijd meegenomen. Nu men langer op zichzelf moet blijven wonen, is het goed hiermee bij nieuwbouw rekening te houden. Als voorbeeld het project in Veenendaal. Het kan dus. Hopelijk komen er zo nog vele grote en of kleine projecten van de grond. De aanpak van bijvoorbeeld de leegstand van kantoren biedt kansen voor woningzoekenden zoals starters, studenten en andere woningzoekenden met een smalle beurs.

Nog steeds blijft het openbaar vervoer slecht tussen de kleine kernen en de aansluitingen naar de steden met meer voorzieningen. Het is belangrijk dat de aansluitingen op een goede manier worden uitgevoerd bij de belangrijkste voorzieningen zoals ziekenhuis, bibliotheek, huisarts en winkelvoorzieningen, in het bijzonder voor ouderen. Er is nog steeds veel te verbeteren bij aansluitingen. Hopelijk staat de gedeputeerde in de toekomst open voor ideeën uit de samenleving, die het openbaar vervoer kunnen optimaliseren. Daarvoor is de verhoging van de opcenten geen juist middel. Alle euro's van verhogingen optellen, maakt per jaar al snel meer dan € 6. Het moet uit ons systeem dat het openbaar vervoer geen geld mag kosten en dat het alleen maar rendement moet opleveren of minimaal kostendekkend moet zijn. Het moet een vanzelfsprekendheid zijn dat er OV is voor iedereen en dat dit vervoer betaalbaar is.

Verder wil ik het hebben over veilige fiets- en wandelpaden in de natuurgebieden, zonder obstakels voor mindervaliden en scootmobielgebruikers. Dat heeft gewoon meer aandacht nodig. Oversteekplaatsen bij provinciale wegen zijn nog steeds niet overal veilig. 50Plus vindt nog steeds dat hiervoor meer geld moet worden vrijgemaakt. Gelukkig worden er steeds meer oversteekplaatsen verbeterd. Elke verbetering is er één en dat is goed. We zijn er echter nog lang niet.

Het stimuleren van oplaadpunten voor fietsers en scootmobielen is belangrijk voor de mobiliteit van ouderen en minder validen. Ook deze punten blijven de aandacht vragen. 50Plus vindt dat voornoemde punten een hogere prioriteit nodig hebben. Ik ben dan ook teleurgesteld als ik in de krant lees of in andere media tegenkom dat een gedeputeerde enthousiast twittert dat er 100 extra oplaadpunten voor auto's komen, maar dat er dan weer helemaal niets voor fietsen en scootmobielen wordt meegenomen. Waarom kan dit niet in combinatie? Juist bij provinciale wegen waar ook veel fietsverkeer is, zijn er vele mogelijkheden.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik dacht: laat ik het toch nog maar weer een keer zeggen. Een oplaadpunt voor de fiets is gewoon het stopcontact. Daarvoor hoeft je dus niets bijzonders te regelen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat om oplaadpunten voor onderweg. Daar zijn niet overal stopcontacten.

De heer HOEFNAGELS (D66): Elk huis heeft een stopcontact.

Mevrouw HOEK (50Plus): Ja, in huizen, maar je kunt toch niet overal aanbellen met de vraag of je je fiets even kunt opladen? Het gaat juist om de openbare plaatsen, zoals bij benzinepompen en dergelijke, die je overal tegenkomt. Als iemand een elektrische fiets of een scootmobiel gebruikt en weet waar de oplaadpunten zijn, dan richt je je daarop. Dan zeg je: "Ik ga van A naar B en ik weet dat er over zo veel kilometer een oplaadpunt aanwezig is". Dan kun je daar naartoe gaan.

De heer HOEFNAGELS (D66): Wilt u dat wij stopcontacten aanleggen voor elke plek waar u naartoe wilt, van A naar B, tenzij u naar het bos fietst, waar die voorziening dan niet is? Wilt u dat wij stopcontacten aanleggen in bossen en dat wij daar leidingen naartoe leggen?

Mevrouw HOEK (50Plus): Waar een oplaadpunt wordt gerealiseerd voor een auto, kan dit in combinatie met een oplaadpunt voor een fiets of scootmobiel gerealiseerd worden. Dat kan in één moeite worden meegenomen. Als het niet overal kan, kan vanuit de provincie wel gestimuleerd worden dat men het punt meeneemt. Dan zou je een mailing moeten laten uitgaan of in de huis-aan-huisbladen een artikel moeten plaatsen. Veel fietsers rusten bijvoorbeeld bij horecagelegenheden of zij eten daar een ijsje. Zij kunnen dan worden gefaciliteerd. Dit kan worden gestimuleerd vanuit de provincie.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! De gemiddelde elektrische fiets heeft een actieradius van 60 tot 100 kilometer. Over het algemeen zie ik ouderen daarop prachtige dagtochten maken. Wilt u daarmee aangeven dat in de afstandsradius van 60 tot 100 kilometer er op dit moment nog te weinig oplaadpunten zijn? Vindt u dat gemeenten en provincie daarin geld moeten stoppen? Ik denk dat de horecaondernemers daarin wel zullen investeren als het werkelijk hun terrasjes volzet.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Dat is inderdaad waar. We kunnen het echter stimuleren. Ik zeg nogmaals: als er een oplaadpunt voor een auto wordt gerealiseerd, dan kun je in dezelfde zuil ook een stopcontact laten aanleggen voor elektrische fietsen of scootmobielen. Dat gaat in één moeite door. Ik vind dat je dat gewoon moet doen.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Dit is de laatste voorjaarsnota van deze termijn. Door het meerjarenperspectief is deze als het ware ook te beschouwen als een nalatenschap van het huidige college. Hoe wil het college ons de toekomst in sturen? Op zich kan de PvdD hierover wel een positieve grondhouding hebben. Als we de drie populaire P's er eens bij pakken – People, Planet, Profit, hoewel wij liever spreken van Planet, People en Profit, want zonder planet geen people en zonder people geen profit – dan zien we over het algemeen best wel de goede intenties van dit college. Ik zou mij derhalve willen beperken tot enige punten die ons zijn opgevallen.

Wij hebben grote twijfel bij de ombuiging ten nadele van natuurbeheer. De vraag die deze versobering oproept, is wat de betekenis is voor het Akkoord van Utrecht. Wij zouden derhalve enige vragen hierover willen stellen. Bij de totstandkoming van het Akkoord is namelijk duidelijk gekozen voor een overlegstructuur met een aantal relevante partners. In hoeverre zijn deze partners ook in het overleg betrokken bij deze versobering? In de voorjaarsnota staat al enigszins aangegeven dat de ambitie gehandhaafd blijft, maar ik kan mij ook vinden in de verduidelijking van de SP, die verduidelijking vraagt middels een amendement, want het staat er niet erg helder. De vraag die wij hierbij hebben betreft de realisatie. Tot hoe ver na 2027 gaat deze doorlopen? Is dat 2028 of moeten we bijvoorbeeld meer richting 2047 denken?

In het algemeen worden wij niet gelukkig van het automatisme om aan afschot van dieren te denken en de verwachting dat er eventueel schade zou kunnen optreden. De gedeputeerde heeft het zelf al eens gezegd in relatie tot ganzen. Eerst reduceren, dan pas gaan we denken aan preventie en alternatieven. Daarom waren we wel blij met het antwoord van de gedeputeerde op onze artikel 47 vragen over de ganzen in Bunschoten, waar een ontheffing was afgegeven om deze dieren te onthoofden, dan wel een neksteek te geven. Er gaat preventief overleg plaatsvinden om te voorkomen dat er in de toekomst eventueel een ontheffing afgegeven moet worden. Misschien een ongelukkige woordkeus, maar dat is inderdaad de juiste insteek. Later in mijn bijdrage zal ik hierop nog terugkomen.

Wat ook een opvallend punt is, is de integrale aanpak van de kantorenleegstand. De voortvarendheid waarmee gedeputeerde Van Lunteren en het college deze problematiek tegemoet treedt, verdient een compliment. Bij dezen dus.

Wij zien nog wel een opgave voor de bewaking van het proces dat onze PRS/PRV ook daadwerkelijk implementatie vindt in de gemeentelijke bestemmingsplannen. De casus van de varkensstal in Doorn laat namelijk zien dat dit kennelijk nog niet overal het geval is. Misschien kan de gedeputeerde aangeven hoe het met dit proces gesteld is? Is Doorn een uitzondering of is er nog een slag te maken op dit gebied? De provincie hanteert een overgangstermijn van twee jaar. Dat betekent dat de tijd wel wat gaat dringen, om te voorkomen dat we achter de feiten aan blijven lopen.

We zijn verheugd dat de Vogelopvang Utrecht ondersteuning gaat krijgen van de provincie. De opvang van wilde dieren is een maatschappelijk probleem. Ondersteuning past bij een zorgplicht en de gedecentraliseerde taken op natuurgebied. Complimenten onzerzijds aan gedeputeerde Krol voor de manier waarop hij dit onderwerp heeft opgepakt.

De PvdD is een partij die opkomt voor de belangen van alle levensvormen op aarde. De mens is onderdeel van het aardse ecosysteem, maar door zijn mentale ontwikkeling is hij in staat zijn eigen belangen ten koste van andere levensvormen intensiever en grootschaliger te behartigen dan elk ander levend wezen. Het is onacceptabel dat de mens de natuur zo intensief exploiteert dat dit ten koste gaat van andere levensvormen, waardoor uiteindelijk het ecosysteem, waarvan de mens zelf onderdeel is, wordt ontwricht en schade ondervindt. Het is daarom van groot belang dat de mens bij zijn economische activiteiten zichzelf ecologische beperkingen oplegt. Bij deze gedachte past mooi het onderzoek dat de PvdD Zuid-Holland heeft laten uitvoeren door de Rijksuniversiteit Groningen naar de economische aspecten van het Faunafonds. Wetenschappers van deze universiteit hebben onderzoek gedaan naar de efficiëntie en effectiviteit van het huidige Faunafonds. Door het bestuursakkoord Natuur zijn de provincies per 1 januari 2013 financieel verantwoordelijk geworden voor de schade-uitkeringen en per 1 januari 2014 voor het personeel. De beleidsmatige verantwoordelijkheid voor het Faunafonds komt naar de provincie met de inwerkingtreding van de nieuwe Wet natuurbescherming. Tot die tijd heeft het Rijk nog de formele beleidsverantwoordelijkheid, maar voor de provincies is het wel zaak om hierop alvast te anticiperen. Omdat de schade-uitkeringen van het Faunafonds tot nu toe een openeindekarakter hadden, is afgesproken bij de decentralisatie dit open einde dicht te schroeien, zodat de provincie de tegemoetkomingen in faunaschades beter beheersbaar krijgt. Dit betekent dat gewerkt gaat worden met een vast budget, waarbinnen de dekking voor de afwikkeling van schadeclaims moet worden

gevonden. Het budget voor onze provincie bestaat uit € 951.000 op jaarbasis. Uit het voorgaande blijkt dus dat kostenreductie door het voorkomen van schade noodzakelijk is.

De conclusie van de Rijksuniversiteit Groningen luidt dat het Faunafonds inefficiënt is, omdat er geen rekening wordt gehouden met de maatschappelijke baten van in het wild levende dieren. Het Faunafonds keert in opdracht van de provincies vergoedingen uit aan landbouwers voor schade die in het wild levende dieren veroorzaken, maar een integrale maatschappelijke kosten/baten afweging ontbreekt vooralsnog in het Nederlandse systeem. Het beleid zou volgens de onderzoekers meer gericht moeten zijn op het voorkomen van schade door in het wild levende dieren aan de landbouw. De economen pleiten in hun rapport 'De economische aspecten van het Faunafonds in Nederland' voor structurele oplossingen in plaats van symptoombestrijding op korte termijn.

De huidige schaderegeling is als het ware een compensatie aan de landbouw dat er beperkt gejaagd mag worden op beschermde diersoorten. In principe betaalt de maatschappij de landbouw dus niet alleen dat er soms schade optreedt, maar ook dat we dieren in leven laten. Volgens de onderzoekers is gedeeltelijke vergoeding van de faunaschade aan de landbouw het meest optimaal. Je kunt namelijk eventueel op een ander bestrijdingsniveau uitkomen als je niet alleen de kosten en baten van de sector zelf in ogenschouw neemt, maar als er ook rekening wordt gehouden met de schade die wordt aangebracht aan de natuur. Door gedeeltelijke schadecompensatie ontstaat een aansporing om preventieve maatregelen te nemen.

Verder wijzen de onderzoekers op de mogelijkheid om schade-uitkering afhankelijk te maken van het aantal in het wild levende dieren, zoals in Zweden gebeurt, in plaats van de incidentele schade. Dit leidt in Zweden tot een betere bescherming van het aantal dieren. Het zou interessant zijn om deze mogelijkheid nader onderzocht te zien.

Ik vraag uw toestemming om het rapport aan te bieden aan gedeputeerde Krol als portefeuillehouder. De vraag die ik hierbij heb aan de heer Krol is of hij er kennis van zou willen nemen en of hij op een later tijdstip wil reageren op de aanbevelingen uit het rapport. Het zou mooi zijn als hij dat zou willen doen voor het einde van het reces, omdat we het dan eventueel zouden kunnen meenemen in de behandeling van de nieuwe Beleidsnota Flora- en faunawet.

De VOORZITTER: U stelde mij een vraag. U mag het rapport aan mij aanbieden. Ik zal ervoor zorgen dat het rapport bij de heer Krol komt.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Dat is prima.

Overigens, ook gezien de eerdere opmerkingen van de heer Hoefnagels, is er voor iedereen natuurlijk ook een digitale versie beschikbaar.

Ten slotte eindig ik met een gedicht.

In dierenogen valt hetzelfde licht
als in het oog van mensen.
Het levende schept adem uit één bron,
vangt vanaf de eerste kreet
tot aan de laatste huivering dezelfde zon.
Denkenden gaan met dieren
onder dezelfde hemel
dezelfde einder tegemoet,
door één verlangen voortgedreven:
leven.

De VOORZITTER: Dank u wel. Ik heb de afspraak dat wij om 12.30 uur zouden lunchen. Ik wens u een smakelijke maaltijd. Ik probeer om 13.15 uur weer te beginnen. Dat hangt echter even af van onze gasten. Tussen 13.15 uur en 13.30 uur roep ik u dus weer bij elkaar. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 12.29 uur tot 13.23 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Ik geef het woord aan gedeputeerde Van Lunteren.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De voorjaarsnota is wat beleidsarm. Dat heeft een aantal van u gezegd. Het is inderdaad gebruikelijk in verband met de verkiezingen. Toch bent u in staat geweest om er enige tijd met elkaar over te spreken. Je zou dus bijna kunnen zeggen dat de verkiezingen zeker in aantocht zijn. U hebt een aantal punten voorgelegd, waarbij u het college om een reactie hebt gevraagd. Wij zijn net als u politici. U weet dat als u ons uitdaagt, wij die handschoen zeker zullen oppakken.

Er is met u het een en ander besproken over kortingen die zijn toegepast en lasten die al dan niet zijn verhoogd of verlaagd. Het lijkt mij aardig om in het midden van het politieke debat de bestuurlijke visie daarop te geven. Ik denk dat het dan goed is nog even terug te gaan naar vorig jaar, toen een aantal maatregelen genomen is en er dus middelen zijn toegevoegd aan verschillende programma's. Dat was mogelijk doordat er een meevaller was van € 10.000.000 in dat jaar door hogere opbrengsten motorrijtuigenbelasting, hoger dan verwacht. Om de eerste discussie meteen alweer een beetje in evenwicht te brengen: de verlaging van dit jaar is slechts een verhoging van vorig jaar. Zo zie je dat die dingen door de tijd heen wel weer uitmiddelen. Feit blijft dat wij hier met name over de opcenten gaan. De opcenten hebben wij in de afgelopen jaren bevroren gehouden. Dat staat in elk geval ook voor het volgende jaar vast in deze voorjaarsnota.

In dat licht moet u ook kijken naar de bezuinigingen of de ombuigingen zoals die zijn doorgevoerd. Wij hebben gekeken waar die meevaller vorig jaar is terechtgekomen, ook vanuit de gedachte dat je vanuit die invalshoek handelt. Wij hebben het beleid dat op dat moment was vastgesteld, altijd gebaseerd op de uitgaven die er op dat moment lagen. Dat betekent dat de bedragen die daarbij kwamen het mogelijk maakten om een aantal lasten, waarvan je zei dat als je dat allemaal goed wilt organiseren en als je de lasten die je in de toekomst op je af ziet komen nu structureel in je begroting wilt verwerken, op die manier te kunnen bepalen. Dan heb je het vooral over beheer en onderhoud, zowel op het gebied van mobiliteit als op het gebied van natuur. Dat zijn toch de twee grote posten. Er is nog een aantal andere posten, maar dit zijn de twee grote, in het oog springende posten. Daarover hebben wij toen gezegd – zo moet u de voorjaarsnota lezen; de portefeuillehouder voor het dossier Natuur zal u straks op de hoogte brengen hoe het per portefeuilleonderdeel zit en over mobiliteit zal ik er nog het een en ander zeggen – dat de systematiek zo in elkaar zit dat wij de korting opleggen. Wat u er vorig jaar bij heeft gekregen, zult u moeten zien op te vangen in uw eigen begrotingen. Daarbij is het taakstellend. Dat betekent dat wij het beleid, althans datgene wat wij met elkaar wilden realiseren, niet hebben aangetast. Wij willen nog steeds hetzelfde realiseren. Dat betekent dat wij zoeken aan de hand van de vraag of er bezuinigd kan worden binnen de programma's. Als dat niet mogelijk is, dan blijven de beleidsvoornemens staan en zou het kunnen dat je in de tijd er langer over gaat doen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! "Wij willen nog steeds hetzelfde realiseren." Dat hoor ik de gedeputeerde zeggen. Het OV-netwerk wilt u echter niet meer realiseren.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij gaan we nu twee debatten door elkaar heen voeren. Dat is namelijk een beleid dat is voorgelegd aan de Staten. Dat is niet ingegeven door welke bezuiniging dan ook. Althans, het voorstel dat straks ter sprake komt, was al in voorbereiding voordat er voor deze bedragen iets is geregeld in deze begroting. Daarin is in de loop der tijd niets veranderd. Het enige wat daarover nu is gezegd vanuit mijn domein waarover ik hier op dit moment spreek, Financiën, is dat men dat taakstellend moet zien op te vangen binnen dat programma. Zoals u weet, zit in dat programma nog een stuk vrije ruimte die daarmee een stuk beperkter is geworden dan die anders zou zijn geweest.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat er natuurlijk om dat de gedeputeerde een indruk geeft, namelijk hoe de problematiek in het algemeen is aangepakt. Daarnaast zegt hij terecht dat er twee grote posten zijn: mobiliteit en natuur. Voor een van die twee geldt het verhaal niet. Dat is een beetje opvallend. Het is wellicht zinvol om dat iets te relativieren.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is de woordkeuze van de heer Meijer. Ik geef u de systematiek aan dat wij hebben gekeken welke opgaven er liggen. Als u het dan toch wat specifiek wilt hebben: met betrekking tot het OV hebben wij het over de exploitatie van het geheel. Exploitatie is nu eenmaal een kostenpost waarvoor je staat. Op het moment dat je temporeert in een programma, betekent dit meestal dat het gaat om investeringen. Het zal dus altijd landen daar waar geïnvesteerd wordt. Dan heb je het over infra, of dat nu is voor de fiets, voor de auto of voor het OV. Dat heeft niets, maar dan ook helemaal niets te maken met lijnvoering. Zoals u kunt zien, is er op dat deel niets gekort ten opzichte van wat de eerdere beleidsvoornemens waren voordat het stuk hier bij u lag. Het is mijn opdracht hier om vanuit Financiën die scherp te erin te brengen. Dat u er een politiek oordeel over hebt, daarover kunnen wij straks verder met elkaar spreken. Dit is echter de systematiek zoals die is toegepast en zoals die landt bij dit onderdeel.

Als wij dan verder kijken, is een voorschot op de mogelijke discussie over hoe om te gaan met meevallers – die ik overigens wel wonderlijk vond in het kader van zeker € 75.000.000 die wij mogelijk nog moeten zien op te vangen in deze begroting –, is het lastig om nu aan te geven hoe om te gaan met meevallers, net zoals ik op dit moment ook niet kan toezeggen hoe om te gaan met tegenvallers. Dat zou niet de juiste manier van handelen zijn, zoals wij dat als college tot nog toe continu hebben opgepakt, is zaken altijd vanuit de integraliteit te benaderen en geen beleidsonderdeel op voorhand, van welke maatregel dan ook uit te zonderen of daar ten gunste van op voorhand te handelen. Wij weten nu eenmaal niet wat de toekomst brengt. Dat is al door meerderen van u aangehaald. Dat blijkt maar weer eens als wij, mijnheer De Kruijf, kijken naar de meicirculaire, die inderdaad toch weer een ander beeld laat zien dan dit jaar. Ongetwijfeld moeten wij in de najaarscirculaire en bij de begrotingsbehandeling van de derde dinsdag concluderen dat de wereld weer heel anders is geworden. Dat is ook precies de reden dat wij in de voorjaarsnota niet zijn overgegaan tot wijzigingen op de voorjaarsnota op basis van wat er in de meicirculaire staat. Wij zullen zo veel mogelijk, ook bij de begroting, rekening houden met zaken die meer helderheid hebben gekregen vanuit Den Haag. Dat willen wij echter wel in de volledige integraliteit doen. Ik kan niet op voorhand zeggen dat er meevallers voor één afzonderlijk beleidsterrein worden vrijgemaakt.

Door de SGP is gesproken over de systematiek rond de rentederving en het Hart van de Heuvelrug. Ik blijf daarbij ook weer op systeemniveau. Ook daar kijken we naar de derving van rente. Als wij dan kijken naar Hart van de Heuvelrug, dan zie je dat er over een bepaalde looptijd rekening is gehouden met rente-inkomsten en dat er dus sprake is van rentederving op het moment dat je die rente op nul zet. Dat loopt dus in de loop der tijd weg. Het is dus niet zo dat tot eeuwigdurend dat bedrag er is, maar het zit alleen nog in het deel van de begroting dat u nu meerjarig ziet. Volgens mij loopt het er na 2018 uit.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik haak er gelijk op in. De rentetikker loopt er volgens mij uit op het moment dat de inkomsten uit de verkoop er weer in gaan. Wat gebeurt er op het moment dat inkomsten echt fors achterblijven in de komende vijftien jaar? Dan blijft die rentetikker toch doorlopen voor de provinciale begroting? Of zie ik dat verkeerd?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Vorig jaar hebben wij besloten dat wij geen rentetoe rekening meer toepassen. Als wij wel rekening hadden gehouden met die rente in de begroting, zouden we een begrotingstekort krijgen. Om die reden hebben wij gezegd dat wanneer rentederving plaatsvindt, dit vanuit het programma moet worden opgelost en moet worden aangegeven waaruit dat gedekt wordt. Bij dit onderdeel hebben wij in de loop der tijd geen rekening meer gehouden met deze rente-inkomsten, omdat wij ervan waren uitgegaan dat dit programma op een bepaald moment afgesloten was. Vanaf dat moment is er geen rente meer toegerekend. Daarna is er dus ook geen sprake meer van rentederving. Dat is de reden dat er op die manier kan worden gewerkt. Daarmee is het slot gezet op de mogelijkheid van het doen van eventuele uitgaven op basis van onzekere inkomsten. Dat was de gedachte vanuit de portefeuille Financiën, om op die manier te werk te gaan. Dat borduurt een beetje voort op hetgeen u daarna stelde in uw bijdrage, om eventuele meevallers, voor zover die zich zouden kunnen voordoen bij de jaarrekening – zo heb ik dat opgevat – op voorhand te gebruiken om in dit geval Hart van de Heuvelrug of andere tekorten op te

lossen. Mijn voorstel is als u dat zou willen doen, om meer in de trant van voorzieningen te werken, dan dat u expliciet voor iets, waarvoor de onderhandelingen nog lopen en je ervan uitgaat dat je het nog terugkrijgt, een voorschot neemt in de begroting om een tekort als geaccepteerd te beschouwen en daarmee af te schrijven. Dat vind ik te vroeg. Zeker vanuit een financieel perspectief ben ik het daarmee niet eens. Op het moment dat u zegt dat u wilt voorkomen dat er uitgaven worden gedaan die vooruitlopen op het geheel, is dat goed begrensd door die renteteller niet meer door te laten lopen en daardoor er niet structureel bijdragen in de begroting worden verwerkt. Ik zou vinden dat het wat ver voert om tekorten te moeten nemen, daar waar ze in het verleden al bijgesteld zijn. Als u dat zou willen doen, is mijn advies dat op een andere manier te regelen. Op dat punt zie ik uw voorstellen op dat moment tegemoet en zal ik ze op dat moment ook beoordelen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dat van die rentecomponent wisten wij al een tijdje. Het levert natuurlijk wel een neveneffect op, want er is geen rentecomponent meer. Dat neem ik een beetje waar in het Hart van de Heuvelrug: de urgentie om op te schieten met de programma's is daardoor verwaterd. Hoe krijgen we dat dan wel weer een beetje aan de gang? We hebben nu een eerste presentatie gezien op de luchtmachtbasis. Het is nu echter 2014, zes jaar na de crisis.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dit was wel het effect dat wij op voorhand hebben gezien. We hebben er van tevoren rekening mee gehouden dat zich dit zou kunnen voordoen. Ik denk dat wij er vanuit het college op moeten blijven sturen. Ik denk dat u daar vanuit de Staten ook op zult moeten blijven sturen. Dat is precies de reden dat ik zeg: ga nu in elk geval niet op voorhand ook nog een keer tekorten afschrijven, want dan is elke prikkel eruit verdwenen om nog maar enigszins iets te doen om die tekorten op een andere manier binnen te halen, namelijk door de opbrengsten die wij verwacht hadden. Ik denk dat er een bestuurlijke opgave bij ons ligt om ervoor te zorgen dat die middelen uiteindelijk binnenkomen en dat er druk op blijft staan. Voor zover ik weet is mijn collega druk bezig gemeenten te blijven herinneren aan de afspraken die in dat kader zijn gemaakt.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Zegt de heer Van Lunteren dan feitelijk dat als je een voorschot op mogelijke tekorten zou willen nemen, je dan een reserve zou moeten instellen waarbij je die pot vanuit de reserve kunt vullen en dat je die dan op dat moment zou kunnen inzetten, los van het project Hart van de Heuvelrug of andere projecten die daarmee te maken hebben? Is dat uw suggestie?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): U heeft natuurlijk sowieso in dat kader in de begroting de post Onvoorzien, waarbij u wel enigszins kunt anticiperen op de situatie. Tegelijkertijd kan ik u misschien in herinnering roepen het moment waarop wij onzeker waren over een aantal inkomsten met betrekking tot de 'treasury'. Toen hebben wij ook tijdelijk een voorziening getroffen die wat algemener van aard was en waarbij niet direct omschreven was hoe die moest worden neergezet. Er zijn dus manieren om dat te doen. Om te voorkomen dat je dit gedrag in de hand werkt, op het moment dat bekend is dat wij zo'n voorziening achter de hand hebben, dan is het relatief eenvoudig om te zeggen: "OK, boek dit dan nu maar af, want het geld ligt er toch." Het is ook een politieke overweging. Vanuit het bestuur zult u op dit vlak niet snel initiatieven zien, omdat wij denken dat daarvan de verkeerde werking zal uitgaan.

Er ligt nog het punt van de ombuiging, waarbij er enige twijfel werd getrokken bij de vraag of er daadwerkelijk een bezuiniging plaatsvindt of dat dit uit reserves komt. Die opmerking kwam van de PVV. Het verzoek was daarover helder. Bij de bezuiniging die daar plaatsvindt – zoals ik net heb uitgelegd – is wel degelijk sprake van feitelijke bedragen die een storting zijn in de reserves. Het wordt dus niet opgelost met een uitname uit de reserves, maar het wordt opgelost door minder te doteren aan reserves, waardoor op termijn dit zal kunnen leiden tot temporisering of in elk geval tot het nog een keer scherp kijken hoe je daar efficiency zou kunnen bereiken. Dat zal zich in grote mate voordoen bij natuur en mobiliteit, want daar vallen die reserves onder.

Volgens mij heb ik daarmee de algemene punten behandeld. Ik ga verder met een punt dat ik wat meer in het midden vond liggen. Het gaat om de loon- en prijscompensatie die de SGP noemde. Gevraagd is waarom die nu wel plaatsvindt. In het verleden heb ik regelmatig tegen u gezegd dat het echt niet kan, omdat er afspraken onder liggen. Die liggen er nog steeds, maar dat zit onder de algemene prijscompensatie. Die staat grotendeels op nul. In het verleden hebben wij veel met u gesproken over de vraag of het niet helemaal naar nul toe kan. Daarvan heb ik meerdere malen gezegd dat er afspraken onder liggen met betrekking tot onder meer de Noordelijke Randweg. Een van de afspraken daarbij is om de zogenaamde IBOI-index (Index Bruto OverheidsInvesteringen) aan te houden, waarbij er rente moet worden toegeschreven, althans dat er prijscompensatie moet worden toegeschreven, om een bepaald aantal jaren daadwerkelijk die investering te kunnen doen op het prijspeil van dat jaar. Dat hebben we alleen gedaan voor die dingen waarover er in bestuursovereenkomsten op die manier afspraken zijn gemaakt. Op die manier zijn ze verwerkt in de begroting. Dit deel gaat over iets anders. Dit deel gaat over de loon- en prijscompensatie van de organisatie zelf. Wij hebben gekeken hoe die zich heeft ontwikkeld naar nu toe. Wij constateren dat elk jaar die middelen niet behoeft te worden aangewend. Om die reden kiezen wij ervoor om nu een jaarschijf eruit te halen. Die telt cumulatief door naar andere jaren. Als je nu namelijk niet compenseert, dan heb je daarvan de voordelen naar de jaren toe, omdat je de jaren daarop minder hoeft te compenseren over datgene waarbij je nu compenseert. Dat wat betreft de loonprijs.

Er kwam een vraag van D66, ook over enerzijds het compliment dat het mooi is dat we nu met minder mensen zijn, maar anderzijds dat we nu wel sneller tot realisatie moeten zien te komen van al die dingen en moeten zien te komen tot minder onderbesteding. Sowieso hebben we de afspraak gemaakt dat wij aan u scherper zullen rapporteren waardoor een onderbesteding veroorzaakt wordt. We zien ook wel dat die in de afgelopen jaren al een stuk minder is voorgekomen, omdat wij ons meer op uitvoering zijn gaan richten. We blijven erover rapporteren. Tegelijkertijd geef ik u mee – dat is namelijk ook een opmerking die ik al eerder heb gemaakt – dat u als Staten u zich ervan bewust moet zijn dat op het moment dat u ons allerlei zaken over beleid, notities en al dat soort dingen vraagt, dit allemaal capaciteit is die wij inzetten op beleid en niet op uitvoering. Als je aan de ene kant blij bent dat wij het met minder mensen af kunnen en dan ook zegt dat je wilt dat er meer gerealiseerd wordt, dan betekent dat direct een opdracht naar de politiek om daarmee meer op uitvoering te sturen en iets minder op beleid. Die constatering geef ik daarbij mee. U kunt dit in overweging nemen als u op dat punt meer wilt.

De VOORZITTER: De heer Bekkers heeft een algemene vraag.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik had nog een algemene vraag gesteld, waarop ik het antwoord hopelijk niet heb gemist. Die vraag ging over het structureel dekken van structurele kosten. Deelt de gedeputeerde dat principe? Wilt u bij de voorbereidingen op de begroting daar nog eens naar kijken of dat op alle punten zo is toegepast?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Die vraag is inderdaad gesteld, maar ik ben vergeten het antwoord te geven. Op die manier hebben wij ernaar gekeken. Dat is ook de reden geweest dat wij vorig jaar, toen wij een meevaller hadden, een aantal zaken hebben geïntensiveerd. In dat kader kun je zeggen dat een aantal zaken die je structureel ziet aankomen, niet gedekt is. Op dat punt hebben wij gezegd dat wij in de programma's prioriteit stellen bij het ervoor zorgen dat beheer en onderhoud geregeld is. Per slot van rekening kun je bij wat je ook aankoopt, aanlegt en doet zien dat als je het vervolgens niet beheert, wij ons afvragen waarom wij het in hemelsnaam hebben gedaan. Daarom leggen we daar de prioriteit. Daartoe zou het kunnen bestaan dat je op een gegeven moment op een aantal dingen die je je voorgenomen hebt en waarbij je investeringen ziet, die misschien zult moeten verschuiven om het beheer en onderhoud te kunnen dekken. Die vrijheid hebben wij gelaten bij de verschillende portefeuillehouders. Dat betekent dus dat in de begroting en de voorjaarsnota wij uitgaan van het gedekt zijn van alle structurele lasten die wij op dit moment kennen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik zat nog even te wachten op wat er nog meer zou komen. Is de gedeputeerde naar zijn gevoel voldoende ingegaan op de problematiek van de opcenten, naast de opmerkingen die hij gemaakt heeft?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja, ik dacht: ik pak dat punt straks mee bij de behandeling van uw amendement. Ik wil u al wel in algemene zin antwoorden. Ik heb er in algemene zin al over gezegd dat er dit jaar misschien sprake zou kunnen zijn van een, over het hele land bezien, lastenverlaging en dat er vorig jaar een verhoging in zat. U kunt het misschien in het verslag nalezen. Ik zei dat wij bij de opcenten blijven uitgaan van een bevriezing, omdat dat de afspraak is op basis waarvan het college zijn werkprogramma uitvoert. Ik ontraad dus uw amendement.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat begrijp ik, maar de kern van de zaak is dat ik graag een reactie wil op het fenomeen dat Utrecht sinds 1 april 2008 op 72,6% zit, terwijl er een plafond is van 107,3% en dat wij in dat opzicht de provincie zijn met het op een na laagste percentage van het land. Dat gezet naast de problematiek van het al of niet instandhouden – de keuze waarover wij straks zullen spreken – van het bestaande OV-netwerk, dat qua lastenverlichting tamelijk bescheiden is. Ik wil daarop graag uw reactie.

Tevens, mede naar aanleiding van de opmerking van de heer Bekkers over structureel en incidenteel, vraag ik u: onderschrijft u mijn opvatting dat de suggestie van de heer Dercksen, zoals zojuist gedaan richting mij, dat je ook maar naar reservepotten moet kijken als je dingen voor het OV wilt financieren, in feite een incidentele financiering is van een structureel probleem als je vanuit reservepotten gaat handelen? Graag ook hier uw opvatting over.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal antwoorden in de volgorde van de door de heer Meijer gestelde vragen. Voor wat betreft de opcenten geef ik u mee dat wij inderdaad de tweede provincie zijn in hoogteniveau van de belastingen en dat wij de tweede of derde provincie zijn qua aantal leasemaatschappijen binnen onze provinciegrenzen. Dat maakt ook dat wij wat meer inkomsten hebben. Op een gegeven moment kun je de vraag stellen, als je daarin maatregelen neemt, of je aan de ene kant niet een verhoging veroorzaakt en aan de andere kant misschien weer een stukje ziet weglopen. Dat weet ik niet, omdat leasemaatschappijen relatief eenvoudig zijn, als het gaat om waar ze ingeschreven staan en op basis waarvan ze betalen. Dat inschrijven is niet zo heel erg lastig te doen. In het verleden hebben we ook al eens het een en ander meegemaakt. Dat is ook de reden dat in het Provinciefonds altijd rekening wordt gehouden met een vertraging op effecten van drie jaar vanwege het feit dat er meestal wat wandeling plaatsvindt nadat er belastingverhogingen plaatsvinden. U gaf daar een relatief eenvoudige manier van berekening weg. Het zit echter wat ingewikkelder in elkaar, omdat u ook rekening zult moeten houden met wat wegloop. Een een-op-een verhoging betekent niet direct dat u een-op-een meer inkomsten krijgt.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik stel vast dat de gedeputeerde vreest voor een kapitaalvlucht naar aanleiding van bijvoorbeeld een verhoging van 3,2% van de opcenten. Zojuist hebben wij het met elkaar becijferd. Ik heb die becijfering niet horen weerspreken door de gedeputeerde, namelijk dat de gemiddelde lastenverhoging per automobilist ongeveer € 6,50 per jaar gaat inhouden. U weet dat mijn partij soms wat wantrouwen heeft ten opzichte van het kapitalisme en mogelijke kapitaalbewegingen. Ik neem echter toch aan dat als gevolg daarvan zelfs het meest kapitalistische bedrijf niet zo gek zal zijn om te verkassen.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik zei al dat het niet om een vestiging van een bedrijf hoeft te gaan. Het is alleen een administratieve inschrijving. In het verleden hebben wij gezien dat die verhuizingen wel degelijk plaatsvinden. U gaat ervan uit dat u één auto hebt. Een leasemaatschappij heeft echter iets meer dan één auto. Het gaat met name om de bedrijven met grote aantallen die zich in deze provincie en Noord-Holland ophouden. De provincie Noord-Holland is namelijk het goedkoopste. Dat heeft daarmee van doen. Het enige dat ik u meegeef is dat de rekensom die u maakt niet zo eenvoudig is als dat die nu is. Daarbij heb ik gewoon een politieke afspraak die wij

als college hebben uit te voeren. Daarbij is er überhaupt de ruimte niet om met betrekking tot die belastingen iets te kunnen doen in het bijstellen ervan naar boven. Naar beneden toe wordt nog wel wat ruimte gegeven, maar naar boven toe heb ik geen enkele ruimte.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat laatste is mij volstrekt helder. Dat is een kwestie van politieke wil. Blijft staan dat wij op ongeveer 76% zitten, dat er een plafond is dat aanzienlijk hoger ligt, dat wij wat dat betreft de op een na laagste provincie van heel Nederland zijn en dat dit uiteraard bepaalde repercussies heeft. Op grond daarvan zou ik willen zeggen: de gedeputeerde doet op een charmante manier aan politieke overdrijving.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Dat zijn woorden die ik verder aan u laat. Ik heb geprobeerd u de feiten weer te geven, zonder ze al te veel van kleuring te voorzien. Dit is nu eenmaal wat we moeten doen. Als u met dit soort berekeningen komt, houdt u dan ook rekening met dit onderdeel. Historisch is hierover overigens het een en ander bekend. Dat kunt u nazoeken. Anders komt die vraag ongetwijfeld weer een keer binnen en zullen wij de informatie graag verstrekken.

Nu heb ik volgens mij daadwerkelijk alle algemene punten behandeld. Ik kijk even rond. Ik zie geen interrupties meer op het algemene deel van de financiën. Dan ga ik nu over op de inhoudelijke portefeuilles die ik ook mag doen. Daarna komen mijn collega's te spreken over hun beleidsterreinen. Collega's, volgens mij heb ik het deze keer beperkter gehouden dan voorgaande jaren. Nu ga ik echter ook alle tijd nemen.

Over mobiliteit ontspon zich een discussie met betrekking tot het ANWB-deel. We hebben daarover straks ook een discussie, maar hier werd het punt wel in relatie gebracht tot een aantal investeringen dat moeten worden gedaan. Hier gaat het echter wat verder dan investeringen. Het gaat er namelijk om hoe de wegen eruit zien. Op dat punt geef ik mee dat u in overweging moet houden dat het met name gaat om maatregelen die, op het moment dat wij van één ster naar drie sterren willen komen, vooral betrekking hebben op snelheidsbeperkende maatregelen, het kappen van bomen en dat op een aanzienlijke manier. Je hebt namelijk een behoorlijke profielverbreding nodig op plekken waar op dit moment vrij weinig ongelukken plaatsvinden. Toen u uw betoog hield, dacht ik: dit geef ik vast mee. Dan kunnen anderen daarmee ook weer rekening houden in hun betoog. In de afgelopen jaren waren er gemiddeld zo'n vijf à zes dodelijke ongevallen, die alle over het algemeen te wijten waren aan gedrag en niet aan de weginrichting. We laten dat na afloop altijd uitzoeken door de politie en het OM, omdat wij meestal direct maatregelen nemen wanneer het wel aan de weg ligt. Dat is de constatering. Dat is ook de reden dat wij specifiek ervoor hebben gekozen om het gedrag erbij te betrekken. Wellicht komen wij daarover straks nog meer te spreken. Als je het onderzoek laat doen, alleen voor wat betreft de investering in wegen, dan ga je er niet komen. Op dit moment is het probleem dat zich het meest voordoet op provinciale wegen het fiets-/autoverkeer, minder auto-/autoverkeer. Op dat deel nemen wij diverse maatregelen qua mobiliteit, waarover wij straks nog komen te spreken. De behandeling van dat agendapunt is het meest geëigende moment om er dan over door te praten.

Er is ook het een en ander gezegd over de Economic Board Utrecht. Ik teken daarbij wel aan dat wij vorig jaar in oktober/november de budgetten hebben vrijgegeven. Op dat moment is deze EBU ook pas echt van start gegaan. Ik ben blij dat u dat allemaal heel erg mooi vindt en dat u de EBU succes wenst. Als ik dan het rijtje zie van dingen die u nu al verwacht, dan weet ik dat die dingen niet gaan gebeuren. Dat lukt gewoon niet. Wel kan ik u zeggen dat veel van de punten die wel worden uitgevoerd in het najaar komen met een rapportage over wat er precies gebeurt. Ik denk dat daarvoor wel even zorg moet zijn. Dat is een toezegging die al loopt op basis van een eerder verzoek van de mijnheer die nu naar de interruptiemicrofoon loopt: dat is de heer Meijer. Als ik bijvoorbeeld D66 net hoor zeggen dat de duurzame economie niet van de grond komt, dan wijs ik er toch op dat voor Nul op de Meter al diverse bijeenkomsten hebben plaatsgevonden, waarbij we wel degelijk al tot business cases komen. Deze week staat er nog weer een grote bijeenkomst gepland om daarover meer informatie op te doen. Over de circulaire economie zijn tussen een viertal gemeenten en de provincie afspraken gemaakt over het vormen van een kopgroep. Door de rijksoverheid worden wij nu zelfs gevraagd om op dit punt het voortouw te nemen met onderzoeken die daarvoor op dit moment al

worden uitgevoerd. Voor de Incubator zijn al bedrijven als SnappCar – als wij het dan toch over de economie hebben – en Solease heel erg druk bezig. Ik denk dat het meer zo is dat wij die rapportage in november misschien wat laat hebben neergezet en dat u daardoor op dit moment nog niet op de hoogte bent van een aantal zaken, dan dat er op dat vlak nog niet heel veel gebeurt.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Die verlanglijstjes. De gedeputeerde heeft terecht verwezen naar verzoeken, die overigens ook de heer Essousi en ik gedaan hebben over de inzet voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, maakindustrieën en mensen met lagere inkomens. Dan breng ik toch even in herinnering de vergadering van de commissie MME. Het gaat niet om de laatste vergadering, maar om de voorlaatste. Ik heb in die vergadering een aantal vragen gesteld over feitelijke resultaten ten behoeve van deze groep. Dat kunt u zich nog herinneren. Bijvoorbeeld: nieuwe vestigingen waren opgeleverd en de werkgelegenheid was goed. U kon echter niet aangeven ten behoeve van welke categorieën dat was. Kunt u zich voorstellen dat de neiging om boter bij de vis te willen door een dergelijke communicatie wordt versterkt?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Als wij nu weer een interruptiedebat van vijf tot tien minuten hebben over wat je wel of niet ...

De heer MEIJER (SP): Dat is flauw.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): We voeren deze discussie elke keer weer, mijnheer Meijer, in de commissie en hier. In driekwart jaar tijd kan ik niet nu al direct laten zien wat de effecten zijn van het beleid dat driekwart jaar geleden is ingezet. Ik heb u toegezegd dat u de eerste rapportage krijgt in november. Dan kunt u er met mij over spreken. Ik geef u op voorhand aan, zoals ik u toen ook heb aangegeven, dat als je zo diep wilt gaan met het becijferen van je beleid, door de vraag te stellen wat het exact aan arbeidsplaatsen oplevert, dan moet je je op een gegeven moment afvragen of je de middelen dan niet beter ten goede kunt laten komen van datgene waarop je het inzet. Op het moment dat ik namelijk op die manier zo diep ga meten als dat u mij af en toe vraagt, dan kan ik ook nog wel een paar budgetten bij u aanvragen om alleen een verantwoordingsdocument te kunnen opleveren.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het onderwerp is belangrijk genoeg om elkaar af en toe eens recht in de ogen te kijken. Laten wij vaststellen dat voor de Economic Board Utrecht enzovoort het aan de orde stellen van deze problematiek ongeveer twee jaar geleden is begonnen. Daarbij zijn ook de voorstellen van ons en van de PvdA aangenomen. Dan is het niet zo gek dat je na twee jaar een paar vragen stelt over de resultaten die dat beleid oplevert. Nu lijkt het net alsof ik veel te vroeg ben met het stellen van die vragen. Ik denk dat op voorhand kon worden voorzien dat die politieke vraagstelling op een gegeven moment zou optreden en dat je wilt weten voor wie wij het eigenlijk doen. Dat zijn toch essentiële vragen? Ik denk dat de gedeputeerde daarop gewoon kan ingaan, bijvoorbeeld met de toezegging dat hij gaat proberen om in elk geval dit soort vragen over de groepen waarover de Staten een uitspraak hebben gedaan, in kaart te brengen.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wat wil de heer Meijer nu? Dat ik het in kaart breng of dat ik er iets mee doe? We doen er namelijk van alles mee: als ik kijk hoeveel wij op dit moment samen doen met de ROC's, wat wij in het verleden vrijwel niet deden, als ik kijk hoe wij daarin hebben samengewerkt, waarbij we het geld hebben zien weglopen. Er is een vraag gesteld door D66: wat gaan wij doen met de middelen die vanuit het Rijk komen voor regionale economie? Dan kijk ik hoe wij op het vlak van de middelen uit de Asscher-gelden door gezamenlijk te kunnen 'teamen', die middelen hebben weggesleept. Daarbij kan ik dat hier allemaal gaan claimen, maar ik kan ook gewoon proberen de organisaties, bedrijven en instellingen in hun kracht neer te zetten, zodat ze die middelen kunnen claimen en hiermee de dingen kunnen doen. Ik kan hier mooie sier maken dat u dat voor elkaar hebt gekregen, maar ik denk dat het er meer om gaat dat wij dat soort dingen moeten doen. Op het moment dat u mij daarnaar vraagt, kan ik u erop wijzen dat wij dat aan het doen zijn. Om nu elke keer echter alleen maar in rapportages te blijven hangen en die te maken ... Ik wil het met alle plezier doen, maar dan vraag ik er ook een budget bij om dat te kunnen doen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik maak hiertegen een beetje bezwaar. Dit is echt een eenzijdige voorstelling van zaken. We hebben dit onderwerp hier en daar besproken. Me dunkt, het is belangrijk genoeg. We hoeven ook niet een apart budget te leveren om te communiceren met de Staten. Dat vind ik een beetje typisch. De kern van de zaak is en blijft dat de gedeputeerde in de commissie zegt, desgevraagd, dat een baan een baan is. Dat is ook een politieke uitspraak. Dat wil zeggen dat als je zegt: "Een baan is een baan", het dan niet uitmaakt voor wie dat is. Dat is nu net een kwestie van politieke richting en politieke gevoeligheid. Daarop spreek ik de gedeputeerde aan. Ik verwacht dat hij die aangenomen moties, die hier overigens ook met zijn medewerking tot stand zijn gekomen, prioriteit geeft in het beleid en dat hij dus ook de Staten adequaat kan informeren.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik voer ze gewoon uit. Punt. Als wij dingen vaststellen, dan stel ik vast dat ik de moties uitvoer en dat ik u daarover rapporteer op die momenten die ik met u heb afgesproken.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Even een reactie op wat de gedeputeerde hiervoor noemde omtrent de duurzaamheidseconomie in relatie tot de EBU. Daarna vraagt u zich af of u elke keer mooie sier moet maken. Misschien is het goed om bij dit onderwerp als provincie een keer mooie sier te maken, zodat wij als provincie laten zien wat wij aan dat soort zaken doen. Zoals ik al zei in mijn betoog: wij doen dat voor gaming. Daarover gaan ook persberichten uit, et cetera. Voor Life Science geldt hetzelfde. Onze vraag is: als wij zo veel doen voor een duurzaamheidseconomie via de EBU, laten wij dan ook naar buiten toe duidelijk laten zien dat wij dat doen.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn op dat punt gaan communiceren omdat het concreet werd. Op het moment dat je communiceert dat ik gesprekken voer en dat we veel partijen hebben opgelijnd om dingen te gaan doen, dan kom ik daarbij qua nieuwswaarde voor de journalistiek niet veel verder. Dan blijft het gewoon het noemen. Ik ga dat wel in mijn rapportage van november noemen. Daartoe ben ik verplicht en ik zal u dat melden. Met betrekking tot gaming en Life Sciences hebben we op dit moment meer mogelijkheden, omdat wij daarmee al langer bezig zijn. Dat beleid loopt al een aantal jaren. We zijn dit beleid nu aan het opzetten. Er gebeurt heel erg veel in dit beleid. Daarop is veel energie ingezet. Ik zeg u toe dat, zodra ik ook maar iets van concreetheid heb op dat vlak of wanneer ik denk dat die er binnen afzienbare tijd komt, wij daarmee naar buiten zullen treden. Wij zullen dat zo veel mogelijk uitdragen, want dat proberen wij namelijk te doen. Wij willen laten zien dat wij hier die voorbeelden van elkaar krijgen, die wij vervolgens ook weer naar buiten toe kunnen uitrollen, waarbij we ook het voordeel voor de economie proberen mee te pakken.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! OK, helemaal goed. Daarbij wil ik wel aangeven dat u zelf als voorbeeld SnappCar noemde. Dat loopt natuurlijk al heel erg goed. Als wij daarin een rol hebben gehad, dan zou het mooi zijn dat duidelijk te kunnen maken naar de buitenwereld, waardoor blijkt dat de provincie daarin een toegevoegde waarde heeft. Om dat soort zaken gaat het.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Daar waar ik kan, zal ik het zeker niet nalaten. Inderdaad: voor mij is belangrijk dat de zaken concreet zijn, want dan worden ze ook meer opgepakt.

De voorzitter maant mij om enige snelheid te maken.

Er ligt een verzoek van de heer Bekkers over het onderwerp waarover wij zojuist spraken. Hij legt ook een goede suggestie neer. Ik leg het uit als de vraag of de jeugdwerkloosheid kan worden gekoppeld aan seizoensarbeid die hij in de land- en tuinbouw ziet en of wij dat ook in andere sectoren zouden kunnen opzoeken. Ik wil dat heel graag meenemen. Het past goed in de gesprekken die wij op dit moment met de ROC's voeren. Ik denk dat dit in dit geval de meest geëigende onderwijsinstellingen zijn. Wij kunnen dan bekijken wat wij daarmee kunnen doen. Ik wil dit graag oppakken en snel in dat

gremium inbrengen en dit bespreken tijdens de eerstvolgende bespreking over de Human Capital Agenda in de provincie Utrecht.

Er ligt nog een vraag over de Dutch Game Garden, waarbij € 1.200.000 beschikbaar wordt gesteld voor de game-industrie. Ik weet niet of u het hele voorstel hebt meegekregen of alleen het ene deeltje over de besteding van onze kant. Er staat wel een investering van € 30.000.000 privaat tegenover. De private partijen gaven aan dat zij op een aantal onderdelen, met name op validatie, een stukje BusinessWise en dergelijke, zien dat de sector achterblijft en dat dat de reden voor hen is om op dit moment niet te investeren. Met die partijen is de afspraak gemaakt dat als wij op dat onderdeel het programma starten, zij de bereidheid hebben om daar tegenover private investeringen van € 30.000.000 te zetten. Uw vraag is wat die € 1.200.000 doet, althans als je die vraag plat maakt. Die € 1.200.000 zorgt ervoor dat we daarmee € 30.000.000 verder komen voor bedrijven die in deze sector bezig zijn. Volgens mij is dat precies de opdracht die u als Staten mij hebben meegegeven, om vorm te geven aan het economisch beleid, zodat wij alleen daar investeren waar wij zien dat er private investeringen tegenover staan. Dat geldt stoppen wij dan in die zaken waarvan de private sector zegt dat het op dat punt nodig is, zodat wij van daaruit een opschaling kunnen bereiken. Ik meen dat ik daarmee alle vragen heb beantwoord die binnen mijn portefeuille vallen.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog kort aandacht gevraagd voor de positie van ZZP-ers in onze markt. Kan daarvoor van de gedeputeerde aandacht zijn? Wil de gedeputeerde daarop reageren?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik meende dat er ook al wat contacten waren geweest tussen de heer Essousi en de organisatie. De directeur zit achter in de zaal. Ik sta daar positief tegenover. Ik doe even een oproep, want dit is typisch iets wat in de interne organisatie ligt. Wat mij betreft mag de heer Essousi, desnoods met mij erbij, hierover verder in gesprek gaan met de ambtelijke organisatie. Ik wil daaraan graag mede vormgeven. Als het niet van de grond komt, leg ik het even bij uw fractie neer om ervoor te zorgen dat ik op tijd wordt ingeseind als ik ergens iets moet doen omdat dingen niet vlotten. Ik sta er positief in. Wat mij betreft is dat gewoon een toezegging.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De aanleiding voor mijn opmerking is totaal niet dat het niet van de grond komt. Het is meer even dat wij het nu hier besproken hebben.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): OK.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb drie open punten staan. Het gaat over de deeleconomie. De gedeputeerde noemde dat heel kort, maar ik ben wel benieuwd of het college daarop een soort verkenning kan maken ten aanzien van de vraag wat de kansen voor onze provincie voor de deeleconomie zijn.

Verder is er de motie Slob-Samsom over de regionale economische ontwikkelingen op het terrein van de arbeidsmarkt. Zijn er bepaalde actieplannen waarbij de provincie Utrecht in aanmerking kan komen voor subsidiëring?

Mijn laatste vraag hoort eerder bij het vorige blokje. Die gaat over de berekening van de motorrijtuigenbelasting, de opcenten. Kan een nadere berekening in september misschien nog een wat gunstiger beeld geven?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Van de notitie Deeleconomie vind ik dat wij samen hebben gezegd dat wij hier geen economisch beleid gaan neerzetten, maar dat wij dat neerleggen bij de Economic Board Utrecht. Ik wil deze vraag daar best neerleggen. Onlangs hebben wij nog hierover een bijeenkomst gehad die is georganiseerd door de Economic Board Utrecht. Ik vind het dan niet meer heel gepast dat je op dat punt een notitie gaat maken, tenzij er besloten wordt dat zij op dat vlak iets oppakt. Ik weet dat er in elk geval in de bijeenkomst samen met Amsterdam, waar ik zelf ook heb gesproken, het een en ander aan voorbeelden is voorbijgekomen. Daar kwam onder meer nadrukkelijk SnappCar nog een keer naar voren als een van de Utrechtse voorbeelden.

Volgens mij werd ook een bedrijf genoemd dat iets met eten en dergelijke doet. De constatering was dat juist in deze regio al heel veel gebeurt dat in andere regio's wordt toegepast. Dat was het bijzondere, dat Amsterdam allerlei voorbeelden uit het Utrechtse noemde die dan bij hun landen. Dat is een keertje andersom. Dat is wel aardig.

Ook het punt van geld vanuit het Rijk voor de regionale economie parkeer ik daar. Ik gaf het net al aan bij de Asscher-gelden. Dat doen we op dit moment al. Wij brengen elkaar op de hoogte dat dit soort dingen spelen. Wij bouwen samen die allianties, om er in een keer naartoe te stappen en daar middelen vandaan te halen. Daar ziet u hier soms misschien minder van, omdat dat wellicht met een paar bedrijven wordt gedaan of met gemeenten en bedrijven. Wij moeten daarop wat scherper worden, zodat wij er straks op een goede manier voor zorgen dat dit in de rapportage komt. U kunt dan ook kennisnemen van de dingen waarmee u niet direct iets van doen heeft. Op dit vlak gebeurt er best heel veel. Ik wil ook een keer gezegd hebben dat wij als regio hierin steeds succesvoller zijn, omdat wij ons op die manier aandienen. Wij doen dit niet meer alleen vanuit de provincie of een gemeente.

Voor wat betreft de motorrijtuigenbelasting ziet u er weer een voordeel aankomen. De reden dat zich nu een voordeel heeft voorgedaan is omdat er vlak voor de jaarwisseling heel veel mensen alsnog heel snel een auto hebben gekocht. Zij waren daarmee voordelig uit. Dat leverde een voordeeltje op, maar die is niet heel structureel van aard. We hebben het idee dat die er op dit moment goed in zit, maar ik weet natuurlijk niet welk rijksbeleid er allemaal komt. Je ziet heel vaak dat het effect van rijksbeleid zich doorvertaalt naar wat de opcenten hier doen, zolang wij daarop zelf niet in min of plus sturen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ondertussen heeft het een tijdje geduurd. Ik heb nog een aanvullende opmerking bij de ZZP-ers. Kijk niet alleen naar de gemeenten en de provincie. In dit gebouwen zitten wij samen met twee uitvoeringsdiensten, de VRU (Veiligheidsregio Utrecht) en zolang het nog duurt een BRU (Bestuur Regio Utrecht). Die kunnen we allemaal mooi meenemen.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik meen dat de heer Essousi het op die manier heeft opgepakt met de organisatie. Ik wil nog wel een keer gezegd hebben dat ik het wel heel erg leuk vind om de betrokkenheid daarin te zien in de persoon van de heer Essousi en dat hij een initiatief heeft. Daartoe roep ik ook anderen op. Hij ziet de mogelijkheden in de organisatie om zoiets als dit te doen. Het staat u op dat punt altijd vrij. Ik geef hem die gelegenheid. Ik wil ook een ieder ander die gelegenheid bieden. Als er goede initiatieven zijn die je zelf een stuk verder wilt kunnen brengen, dan ondersteunen wij dat vanuit het college natuurlijk altijd. Dank daarvoor.

De VOORZITTER: Dank u wel. Op dit moment wil ik de behandeling van de voorjaarsnota onderbreken om ons te richten op een ander onderwerp. Na die tijd zal ik de andere gedeputeerden het woord geven.

In Memoriam oud-gedeputeerde, de heer Bert van Wijnbergen.

De VOORZITTER: Op woensdag 25 juni is de heer Bert van Wijnbergen overleden op 78-jarige leeftijd. Twee weken geleden bereikte ons dit droevige bericht. Graag wil ik zijn vrouw en dochter van harte welkom heten in onze vergadering. Ik stel het zeer op prijs dat u de moeite hebt genomen om vanuit Maastricht en Schiedam hier naartoe te komen om de herdenking die ik zo zal uitspreken bij te wonen. Ik doe dat vanaf het spreekgestoelte.

Vandaag blikken wij met u terug op de lange staat van dienst van de heer Van Wijnbergen als oud-gedeputeerde en statenlid voor de provincie Utrecht. Wel vaker, als een oud-collega ons ontvalt, gaan wij terug in de tijd, op zoek naar historische informatie.

De meesten van ons hebben niet zelf met de heer Van Wijnbergen gewerkt, maar een aantal van zijn oud-collega's kon ons nog veel over hem vertellen. Zo heb ik me een goed beeld kunnen vormen van de heer Van Wijnbergen. Van zijn persoon als mens en als lid van het provinciaal bestuur. Dat beeld

beschrijft een gedreven man met hart voor de zaak. Iemand met een pioniersgeest, die met veel enthousiasme en vasthoudendheid zijn vernieuwende ideeën over het voetlicht wist te brengen.

Bert Van Wijnbergen heeft zich een groot aantal jaren ingezet voor onze provincie. Op 17 januari 1973 werd hij benoemd als lid van de Provinciale Staten. Van 1982 tot 1989 was hij gedeputeerde met een groot aantal onderwerpen in zijn portefeuille: milieu; recreatie, sport en toerisme, landschapsinrichting en agrarische zaken; informatievoorziening en automatisering, provinciale financiën en planning, waterbeheer, natuur en landschap en ecologie en tot slot energie en drinkwatervoorziening. De heer Van Wijnbergen was tevens voorzitter van diverse commissies die betrekking hadden op deze onderwerpen.

Al op jonge leeftijd meldde hij zich aan bij de toenmalige KVP, dat later het CDA werd. Zijn leven lang heeft hij zich vol overtuiging voor zijn partij ingezet. Hij vertrok uiteindelijk bij de provincie, omdat hij voorzitter werd van het Waterschap Zuiverschap van Limburg.

In zijn werkzaamheden voor de provincie had Bert van Wijnbergen een benadering die zich laat typeren als vindingrijk en ruimdenkend. Dat deed het enigszins logge ambtelijke apparaat en de regio Utrecht nogal eens opschudden. Bert van Wijnbergen begon bijvoorbeeld een inhaalactie om de wildgroei aan reclameborden langs de Utrechtse wegen en snelwegen te stoppen en te saneren. Vanuit diverse hoeken kwam er veel hoon en kritiek, maar uiteindelijk werd de provincie Utrecht een voorbeeld. Onze regio kreeg door deze actie een opgeschoond landschap, waarin de natuur weer tot zijn recht kwam. Ik kan u zeggen dat de heer Van Wijnbergen wat dat betreft echt een erfenis heeft achtergelaten. Zijn beleid staat nog fier overeind.

Ook op het gebied van de informatisering veroorzaakte Van Wijnbergen een omslag. Computers zijn in onze tijd niet meer weg te denken. De medewerkers van de provincie destijds hebben dat toch feitelijk te danken aan de voortvarendheid van de heer Van Wijnbergen. Hij wist hier binnen korte tijd het gebruik van de computer te promoten, met als gevolg dat binnen het provinciaal apparaat vrij snel de computer op grote schaal werd geïntroduceerd. In de huidige tijd zou Bert van Wijnbergen zeer waarschijnlijk zijn ambtenaren hebben gestimuleerd te gaan twitteren.

Zijn voormalige werkkring bij de Grontmij, zijn inzet voor projecten in onder meer Afrikaanse ontwikkelingslanden en zijn functie bij Milieuzaken voor de Koninklijke Luchtmacht op het ministerie van Defensie, maakten hem tot een man die thuis was in milieuzaken. Aan die deskundigheid bestond, in de jaren zeventig en tachtig, juist extra behoefte als een opkomend vraagstuk. Ook bij de provincie heeft Van Wijnbergen veel belangrijk pionierswerk verricht voor de portefeuille Milieu en hieraan daadwerkelijk invulling gegeven. Hij was een toekomstgericht denker en wist regelmatig nieuwe terreinen te ontdekken. Niet alleen te ontdekken, maar daar ook richting aan te geven. Hij was wat dat aangaat een echte missionaris.

Het was prettig om voor Bert van Wijnbergen te werken, vertelde een adviseur me. Je wist dat hij een voorstel in de Staten overeind zou houden. Bert van Wijnbergen werkte graag vanuit een consequente visie, maar had ook oog voor de politieke realiteit. Hij was, ook om die reden, binnen het college een zeer gewaardeerde collega. Een hardwerkend man met een hoog arbeidsethos. Dat verwachtte Bert van Wijnbergen ook van anderen. Hij was ook vaak niet van zijn pad af te brengen en had meestal een stip op de horizon waar hij naartoe wilde. Toch was een goede samenwerking zijn belangrijkste doel, waarin zaken in een open sfeer tot stand kwamen. Mocht Bert van Wijnbergen niet winnen, dan vond hij dat wel even lastig, maar hij toonde zich uiteindelijk een sportief verliezer. Bert van Wijnbergen heeft wel eens gezegd dat het niet erg is dat een bestuurder niet altijd zijn zin krijgt. Er zijn niet veel mensen die in staat zijn om op deze manier te kunnen reflecteren. Wellicht herkent u, de familie, iets van deze woorden: De heer Van Wijnbergen draaide vaak in een hoge versnelling. Een snelle spreker en doener. Een optimistisch bestuurder met lef. In de eerste plaats omdat hij nieuwe plannen, wetten en regels durfde voor te leggen en door te voeren. Daarnaast toonde hij zich ook dapper in zijn betrokkenheid bij de concrete uitvoering. Als afsluiting zal ik daarvan nog een paar aardige voorbeelden geven.

Vanuit zijn portefeuille Milieu was de heer Van Wijnbergen belast met de beruchte Put van Weber, een ernstig verontreinigde locatie. Zijn belofte was dat hij na de sanering als eerste in de Put van

Weber zou gaan zwemmen. Collega's uit die tijd waren ervan verzekerd dat hij dat zeker zou hebben gedaan, ware het niet dat de verontreiniging uiteindelijk te ernstig was en het dus te gevaarlijk bleek te zijn.

In zijn tijd bij de provincie testte Bert van Wijnbergen jaarlijks op de UTV-dagen als portefeuillehouder Landbouw hoe gevaarlijk Limousin-stieren waren. Hij was daarvoor wellicht niet zo bang, omdat hij toch wist dat de dieren redelijk tam waren. Iets wat ook zeker niet onvermeld mag blijven is dat in 1990 de heer van Wijnbergen onderscheiden is als Officier in de Orde van Oranje-Nassau. Maar toch, het allerbelangrijkste en mooiste wat ik te horen kreeg van een van zijn oud-collega's is dat Bert van Wijnbergen zijn vrouw Cora op handen droeg. Cora was alles voor hem.

Geachte familieleden, het moge duidelijk zijn dat wij uw man en vader herinneren als een zeer betrokken en deskundige collega met bezieling en overtuigingskracht. Hij verruilde zijn internationale carrière om zich, vanuit zijn persoonlijke en politieke overtuiging, in te zetten voor Nederland en de provincie Utrecht. Hij ging voor Utrecht en was voor zijn tijd een modern bestuurder. Oud-gedeputeerde Bert van Wijnbergen ontwikkelde voor onze regio onder andere het eerste milieuplan, het afvalstoffenplan, het autowrakkenplan, het plan zuiveringsslib, het project Max Milieu en een bodemsaneringsprogramma. Voor zijn onuitputtelijke inzet en innovatieve werkwijze en zijn inbreng zijn wij hem als provinciaal bestuur nog steeds zeer erkentelijk. De heer Van Wijnbergen is van bijzondere betekenis geweest voor de provincie Utrecht. Daarvoor zijn wij hem heel veel dank verschuldigd.

Dames en heren, ik verzoek u te gaan staan en de heer Bert van Wijnbergen in stilte te herdenken.

Er wordt een moment stilte in acht genomen.

De VOORZITTER: Dank u wel. Ik schors de vergadering voor enige ogenblikken.

Schorsing van 14.21 uur tot 14.26 uur.

Statenvoorstel Voorjaarsnota 2014 (vervolg).

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Ik geef het woord aan de heer Van Lunteren. Hij zal nog een advies geven ten aanzien van een aantal ingediende amendementen.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In mijn beantwoording was ik de adviezen van het college voor de amendementen vergeten. Ze zijn allemaal van de SP. Ik zie daar relatief weinig mensen zitten. Het scheelt misschien interrupties.

Het amendement A9 gaat over de Economische Agenda meer in het belang van kwetsbare inwoners. Ik heb zojuist aangegeven dat ik in lijn met de eerder ingediende moties handel. Daarom adviseer ik over amendement A9 negatief, vanwege het feit dat je daarmee in principe bij het financieel beleid iets voor dit beleidsonderdeel gaat vastleggen.

Over het amendement A10, over het behoud van OV in de wijken, adviseer ik ook negatief, vanuit het principe dat dit niet in lijn ligt met hoe wij omgaan met de opcenten. Het is overigens strijdig met het mobiliteitsplan dat straks nog behandeld moet worden.

Het amendement A11 "Van uitstel komt geen afstel" ligt een beetje in lijn met wat ik zojuist heb aangegeven. Het is wat lastig om nu bij een financieel verantwoordingsdocument en een document waarin wij het beleid voor de begroting neerzetten, met alle onzekerheid die er is één beleidsonderdeel op voorhand volledig uit te sluiten van elke consequentie. Om die reden ontraden wij dit amendement. De geest van het amendement ligt echter in lijn met hoe wij bezig zijn. Als je het nu op deze manier in de voorjaarsnota zou neerzetten en wij straks inderdaad nog afwegingen moeten maken, dan ontnemt u ons de mogelijkheid om in volledige integraliteit alle zaken waaronder afspraken liggen te beschouwen. Dan zou u dit eigenlijk voor alle beleidsonderdelen moeten opschrijven.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Dat vind ik een heel heldere redenering. Die volg ik goed. Staat dat echter niet haaks op wat er gebeurt, juist op het terrein van

natuur en het Akkoord van Utrecht, waarover wij vandaag ook hebben gesproken? Dan zou je dezelfde redenering kunnen aanhouden, maar nu doet het college precies het omgekeerde.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, volgens mij doen wij daarvoor precies hetzelfde. Mijn collega komt hierover straks nog te spreken. Ik heb daarover gezegd dat wij juist overal hebben gezegd dat de ambitie onverkort blijft staan. Het beheer en onderhoud moet worden opgevangen binnen de begroting. Dat kan ertoe leiden dat je er langer over doet om die ambitie te realiseren. De ambitie vervalt echter niet. Dat geldt zowel voor het mobiliteitsterrein als voor het terrein natuur. Wij weten echter niet wat er in de toekomst verder op ons af komt. Dan zou het zo kunnen zijn dat alles wat wij hier nu volledig in kaders hebben vastliggen, op dat moment ter discussie kan worden gesteld. Daarom hebben wij ervoor gekozen om in de voorjaarsnota niet iets met betrekking tot ambities van beleid bij te stellen. Dat is een nadrukkelijke keuze van het college geweest om de ambities niet bij te stellen, maar wel kasritmes vanuit die invalshoek te pakken. Daarom raden wij dit nu aan, want daarmee sluit u één volledig beleidsterrein uit van eventuele verdere afwegingen. Die afweging zit erachter. Mijn collega spreekt hier straks verder over. Dat betekent niet dat er ook maar iets op de beleidsonderdelen, waarvan wij nu hebben gezegd dat het beheer en onderhoud in elk geval geborgd moet zijn, afdoet van welke beleidsambitie dan ook.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Wellicht is het inderdaad goed om ter verduidelijking van die passage daarover nu de vakgedeputeerde te horen. Wat de gedeputeerde zegt over het vasthouden van het beleid is op zich wat het amendement beschrijft. De passage in de voorjaarsnota kan in elk geval verkeerd begrepen worden. Wij zullen daarover zo meer horen. Ik neig ernaar om deze tekstuele aanvulling op de voorjaarsnota – het is dus geen aanvulling tot in de eeuwigheid der dagen; toekomstige afwegingen of ontwikkelingen zullen altijd opnieuw gewogen moeten worden – vast te leggen, namelijk dat wij op dit moment van de geschiedenis het Akkoord van Utrecht blijven navolgen. Ik wacht echter even de reactie van gedeputeerde Krol af.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat zou iets anders zijn op het moment dat in een motie wordt uitgesproken dat de ambitie overeind blijft. Op het moment dat u echter in een amendement in een financieel verantwoordingsdocument opschrijft dat ambities ten minste onverkort gehandhaafd blijven, ontnemt u daarmee op één beleidsterrein de ruimte, als er zich nieuwe discussies voordoen, die afweging te maken. Ik kan mij voorstellen dat mijn collega straks een interpretatie zal meegeven aan de tekst zoals die er nu staat, waarmee u in elk geval afdoende zekerheid heeft over hoe wij er op dat punt in staan. De tekst zoals die hier staat, ontnemt echter die ruimte. Dat heeft met name te maken met het punt waarop je inzet. Dit is namelijk wel het financiële kader dat wij vaststellen voor de totstandkoming van de begroting. Wetende dat er misschien nog € 75.000.000 deze kant op komt, vind ik dat een wat voorbarige uitspraak op deze manier.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik constateer dat de heer Bekkers een warm verdediger van het amendement is. Dat stel ik erg op prijs. Ik zou daaraan willen toevoegen dat de uitspraak van de gedeputeerde mij toch wel enigszins verbaast, omdat er in feite gevraagd wordt te doen datgene wat is afgesproken. Niets meer en niets minder. Ik wil dan ook van de gedeputeerde horen of het pijnpunt zit in het woordje 'ten minste' of in het woordje 'onverkort'. Kan hij daarop nog ingaan?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het is die combinatie, bij welk beleidsterrein u die ook had ingediend. Als u bij één beleidsonderdeel aangeeft dat ten minste onverkort moet worden gehandhaafd, dan betekent dat in een financieel kaderdocument waarin u dat stelt dat één beleidsterrein, ondanks alles wat zich nog kan voordoen qua bezuinigingen en beschikbare middelen, wordt uitgezonderd van enige afweging. Zo leg ik het amendement uit. Ik zou volgens mij een bijzonder vreemde gedeputeerde Financiën zijn, als ik dat op welk beleidsterrein dan ook zou accepteren.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Even voor het begrip: stel dat ik een amendement zou indienen dat zegt dat de voorstellen uit het coalitieakkoord onverminderd en onverkort moeten worden gehandhaafd. Gaat u dat amendement dan ook ontraden?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dan ontraad ik dat amendement net zo. Met de maatregelen die wij dit jaar nemen en vorig jaar hebben genomen hebben wij op sommige punten moeten afzien van het voorgenomen beleid, omdat je dat nu eenmaal moet op het moment dat je met minder middelen te maken hebt. Als u dat amendement zou indienen, sta ik dat hier net zo hard te ontraden.

De heer MEIJER (SP): In dit geval betekent dat dus dat u de ruimte wilt hebben om de ambities naar beneden te kunnen bijstellen.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Dat zeg ik niet. Ik zeg dat wij de mogelijkheid willen hebben om in volledige integraliteit te kunnen afwegen op het moment dat zich kortingen voordoen op ons pad. Bij wijze van spreken kan het kabinet op Prinsjesdag zeggen dat het nog een keer extra middelen wegtrekt uit natuur, waardoor wij geen enkele ruimte meer hebben in de begroting om dat te compenseren. Dat weet ik niet en daarom zeg ik dat je in een financieel document, waarin je financiële kaders stelt op welk beleidsterrein dan ook, een beleidsterrein kunt uitzonderen van elk ander beleidsterrein. Daarmee ontnem je namelijk de integrale afweging die het college moet kunnen maken op het moment dat het met tegenvallers wordt geconfronteerd. Ook uw Staten moeten die afweging kunnen maken. Dat dit dan de uitkomst is van die afweging kan altijd, omdat wij samen wel zeggen dat wij de ambities overeind houden. Dat geldt voor alle losse terreinen. Daarom hebben wij de voorjaarsnota ingestoken zoals wij hem hebben ingestoken.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! In dat geval vind ik deze uitleg iets vergezocht. Inderdaad, zoals de gedeputeerde zelf aangeeft, staan in de voorjaarsnota sowieso ambities die ergens aan zijn ontleend. Die ambities wil men dus handhaven. Ik wacht op het vervolg door de portefeuillehouder op dit terrein. Het probleem is dat er terecht voeding wordt gegeven aan de vrees dat er aan die ambities getornd gaat worden. Dat is precies de reden dat wij het amendement hebben ingediend.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Op dat punt zal mijn collega straks een verdere toelichting geven.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik wacht ook de verdere toelichting af. Ik constateer echter dat achter elkaar in de voorjaarsnota een aantal keren ambities worden genoemd. Voor wat betreft het punt waarover het amendement gaat, staat er "Ervan uitgaande dat de ambitie gelijk blijft, zal de realisatie van de niet-internationale doelen doorlopen na 2027". Dat is een ambitie, ervan uitgaande dat die gelijk blijft. Bij het volgende punt, IGP, staat over ambitie: "Dit kan een conflict veroorzaken met onze ambitie uit het coalitieakkoord." Wat u zojuist aangeeft, is dat dit op dit moment nog niet zo is.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is op dit moment niet het geval. U kunt het rijtje af gaan. Bij mobiliteit wordt hetzelfde aangegeven, namelijk dat dit op termijn ook moet doorschuiven. Dat is precies hoe wij ermee zijn omgegaan.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dan ga ik naar het volgende punt: ombuiging bodem, water en wonen. Daar staat: "Gelijktijdig moet wel geconstateerd worden dat het ambitieniveau voor de prioriteiten evenredig, dus met een derde, met de ombuiging omlaag gaat." Dit is in tegenspraak met wat de gedeputeerde zojuist zegt dat de ambitieniveaus even hoog blijven. Er staat hier wel degelijk dat ze naar beneden gaan. Op het moment dat de gedeputeerde aangeeft dat het ambitieniveau hetzelfde blijft, dan zeg ik: als je dat doet, is het niet zo dat het in strijd is met wat er verder staat dat je daarover iets opneemt in de voorjaarsnota.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Zo gaat zich dat voordoen, stel dat het zich gaat voordoen. Het zijn allemaal 'als, dan' scenario's. Als zich dit zou voordoen, dan komt zo'n zelfde soort zin ook bij andere beleidsterreinen te staan dat wij de ambitie dan inderdaad naar beneden bijstellen. Alleen met betrekking tot het Akkoord van Utrecht en met betrekking tot mobiliteit, ligt er een aantal nadrukkelijke ambities die ook zijn vastgelegd in het coalitieakkoord op basis waarvan het college zijn afwegingen maakt. Op basis daarvan leggen wij u een voorstel voor. Wat dit amendement nu doet, is dat op voorhand wordt aangegeven dat als die afweging op een gegeven moment voorbijkomt, die afweging niet meer gemaakt mag worden. Dat staat hier. Als je onverkort ambities handhaaft, dan zou je – dit is wel zuiver theoretisch – op voorhand dit beleidsterrein vrijstellen van enige korting. Ik zou u dat, met alle onzekerheid die er is op welk beleidsterrein je dat ook doet, op voorhand ontraden. Daar waar wij de ambities wel in lijn brengen met, geven wij u dat netjes aan. Ik zeg dus niet dat het nooit gebeurt. Natuurlijk doen wij dat. Er werd zojuist gevraagd of wij nooit eerder op ambities zijn teruggekomen. Dat zijn we wel; dat is dit jaar gebeurd, maar ook in voorgaande jaren is precies hetzelfde gebeurd.

De heer HOEFNAGELS (D66): Uit uw antwoord concludeer ik dat in feite, uit wat hier in het dictum staat, u het woord 'onverkort' het meest problematisch vindt.

De VOORZITTER: Dank u wel, mijnheer Van Lunteren. Als u denkt dat dit allemaal één minuut was, moet u uw klok nakijken.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Er kwamen interrupties.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Er is veel gezegd over het Akkoord van Utrecht en de formulering daarover in de voorjaarsnota. In de commissievergadering heb ik al het volgende aangegeven. Ik heb echter gemerkt dat een aantal van u het op prijs stelt als ik het hier met stevigheid herhaal.

Er is een afspraak gemaakt om in Utrecht nog 1500 hectare extra natuur te maken. Voor de helderheid: dat is ongeveer 1000 hectare internationale verplichting. Die moet in 2027 klaar zijn. Dat zijn afspraken van Rijk, Brussel en provincies. Dan blijft er nog ongeveer 500 hectare over die onder het nationaal natuurnetwerk vallen, of zoals wij het vroeger noemden: de EHS. Daarvan heb ik in de commissievergadering gezegd dat het een akkoord is waaronder meerdere partijen hun handtekening hebben gezet. Daarvoor zijn wij nog dertien jaar aan het werk. Met de beste wil van de wereld is niet in te schatten of we daar nog twaalf, nog dertien of nog veertien jaar mee bezig zijn, ook omdat we niet exact weten hoe de financiële verhoudingen met het Rijk op dat punt zijn. Om maar even één voorbeeld te noemen, vooral in de richting van de Oostbroekorganisaties, die het nodig vonden om hierover nog een kritische brief naar uw Staten te sturen en overigens niet naar mij, We hebben ook niet onderhandeld toen er vanuit het Kabinet € 200.000.000 bij kwam. We hebben ook niet onderhandeld toen er vanuit de provincie € 4.000.000 bij kwam. Dat is allemaal gebeurd nadat het Akkoord van Utrecht is gesloten. € 4.000.000 structureel provinciaal geld, € 200.000.000 rijksgeld; dat wordt nu € 100.000.000 / € 100.000.000 / € 300.000.000 / € 300.000.000, maar uiteindelijk is het € 200.000.000 structureel geld. Daarmee zijn wij in staat om het Akkoord van Utrecht gewoon uit te voeren. Wij zijn echter niet in staat om exact aan te geven of dat in 2027 of misschien in 2028 zal zijn. Als wij echt iets minder geld zouden hebben in de komende jaren – nogmaals: het beweegt; ik heb ook goed geluisterd naar wat de heer Van Lunteren op dat punt heeft gezegd over het financieel meerjarenperspectief van de provincie Utrecht –, dan zal dat invloed hebben op de eindtermijn. Dan wordt het een jaartje meer of wordt het een jaartje minder. Daarmee – het staat letterlijk op bladzijde 24 van de voorjaarsnota – blijft de ambitie van het Akkoord van Utrecht recht overeind. Daarover bestaat tussen de partners en de provincie Utrecht geen twijfel.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De vraag is heel simpel. Komt er van uitstel afstel, ja of nee? Dat is de essentie die ons bezighoudt. Wij willen de zekerheid hebben dat het uitsmeren, zoals ik dat heb genoemd, om welke reden dan ook op geen enkele manier effect heeft op de kwalitatieve ambities die voortvloeien uit het Akkoord van Utrecht.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat antwoord heb ik gegeven. Dat is dus niet het geval.

De heer MEIJER (SP): Dank u wel.

De heer KROL (gedeputeerde): Dus van uitstel komt geen afstel. Het is echter ook, om die woorden dan maar te gebruiken: de tering naar de nering zetten op het moment dat je substantieel structureel minder geld hebt. Dan zul je wat moeten versoberen, dan zul je wat moeten schuiven en dan zul je misschien desnoods iets moeten verschuiven in de termijnen. Dat leidt ertoe dat je er iets langer mee bezig bent. Ik vind het buitengewoon ingewikkeld om dat dertien, veertien jaar vooruit exact in te schatten. Laat helder zijn dat voor dit college en ik vermoed ook voor vele colleges die hierna komen, de afspraken die daar gemaakt zijn, zijn verankerd in onze Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie en Provinciale Ruimtelijke Verordening. Het gaat dus niet alleen om een akkoord, maar de afspraken zijn ook planologisch verankerd. Daarmee geven ze helderheid en duidelijkheid in het landelijk gebied, ook helderheid in de richting van de agrarische sector, met de vraag welke gebieden het zijn waarin wij nog met elkaar aan de slag willen. Het zou in zo'n heel lang perspectief best kunnen dat je er soms een jaar langer mee bezig bent. De ambitie, het staat ook in het stuk: "ervan uitgaande dat de ambitie gelijk blijft", de letterlijke woorden op bladzijde 24 van de voorjaarsnota, die onderstreept ik dan maar even. Daarover kan geen misverstand bestaan.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dank u wel. Dat is op zich een helder antwoord. Het gaat er dus niet om in welk jaar het precies is afgerond, maar het gaat om de kwalitatieve ambitie. Hoe moet ik dan in dit licht van uw uitleg de verklaring van gedeputeerde Van Lunteren beoordelen, die zegt: "Nee, ik ontraad in een financieel kaderstuk elke op een ambitie betrekking hebbende uitspraak, omdat ik toch ruimte wil hebben om eventueel datgene wat op ons af komt, ten positieve dan wel ten negatieve te kunnen omzetten"? Ziet u dat als een uitspraak die in overeenstemming is met hetgeen u gezegd hebt, namelijk dat wij in principe onze ambitie handhaven? Of zegt u: "Ja, natuurlijk, maar dat voorbehoud maken wij altijd, want we hebben het hier over de voorjaarsnota en de begrotingen. Volgend jaar wordt daarover opnieuw gesproken. Die fase is goed te overzien. We praten nu niet over heel lang vooruit. Als je dan al dat voorbehoud maakt, geeft dat het gevoel dat u toch ruimte wilt hebben om te gaan rommelen. Kunt u daarop nog even ingaan?"

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het college spreekt in dat opzicht met één mond. Dat had u ook mogen verwachten. De opmerking van collega Van Lunteren was dat je voor de komende veertien jaar niet één beleidsterrein moet uitzonderen van elke discussie door middel van dit amendement. Ik ondersteun dat hij het op die manier heeft geformuleerd. Dat doet echter niets af aan de redenering van dit college – dat staat in ons coalitieakkoord, het staat in onze PRS, het staat in onze verordening en het staat in onze afspraken met partners – dat wij de behoefte hebben om het Akkoord van Utrecht met elkaar door te zetten. Om nu echter in één amendement, op één beleidsterrein te zeggen dat er van enige discussie in uw Staten, na al die collegewisselingen die er elke vier jaar nog komen, geen sprake zou kunnen zijn, is niet aan te raden. Het rijksbeleid verandert, het provinciaal beleid verandert, het Europees beleid zou kunnen veranderen. Dat betekent dat je op zijn minst de discussie moet kunnen voeren. U kunt dit college, de gedeputeerde Financiën en de gedeputeerde Natuur niet betrappen op enige andere ambitie op dit terrein dan de ambitie die wij hebben afgesproken.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Een laatste opmerking. De gedeputeerde erkent dat die ruimte gecreëerd wordt en dat van daaruit het amendement wordt ontraden bij een beleidsstuk, namelijk de voorjaarsnota, betrekking hebbende op een begroting waarover wij volgende jaar opnieuw gaan praten, dat dat ongerust maakt, omdat datgene wat te overzien is in die tijd beter inschatbaar lijkt vanwege de korte termijn dan de lange termijnvisie. Met andere woorden: de vrees dat dit onderwerp alsnog onderwerp van bijstelling wordt, blijft daarmee bestaan.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat deel ik niet, omdat ik goed geluisterd heb naar wat mijn collega op dat punt heeft gezegd. Die intentie bestaat niet, die behoefte bestaat niet. Je gaat niet toekomstige Staten en toekomstige coalitieonderhandelingen nu al aangeven waarover zij wel of niet mogen spreken, omdat ten principale PS altijd de bevoegdheid hebben om ook over dit beleidsterrein in elke andere politieke samenstelling weer andere afspraken te maken. Deze coalitie, deze portefeuillehouder en deze Staten hebben deze intentie op dit moment echter niet.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Tot slot.

De VOORZITTER: U zegt al twee keer iets tot slot.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat is waar. Nu echt tot slot een paar woorden. Ik herinner de gedeputeerde eraan dat er eind maart 2015 statenverkiezingen zijn en dat wij waarschijnlijk medio juni/juli alweer de nieuwe voorjaarsnota aan de orde hebben. Die Staten worden dus niet met onmogelijke opdrachten opgezadeld.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, die Staten worden niet met onmogelijke opdrachten opgezadeld. Ik heb zo veel respect voor het democratisch proces dat ik het buitengewoon onverstandig zou vinden om zo'n breed gedragen akkoord ... Overigens is dat niet het geval in Provinciale Staten. U moet de notulen er nog maar eens op nalezen om te zien welke partijen voor en welke partijen tegen het Akkoord van Utrecht hebben gestemd. Dat is wel saillant om dat nog even te doen, voor de liefhebbers van de historie, waarvan er zojuist nog een paar genoemd werden. Laat helder zijn dat ik zo veel respect heb voor het democratisch proces, dat als de inwoners van Utrecht een grote meerderheid van partijen kiezen die dit akkoord willen verwerpen, een akkoord dat al jaren bestaat en dat goed functioneert, dat dan in principe die mogelijkheid bestaat. Dat is de essentie van ons democratisch proces. Ik zou het onverstandig vinden, ik zal er nooit campagne op voeren, ik zal er nooit voor pleiten, maar het kan wel. Die ruimte om nieuwe politieke afwegingen te maken, hebben de Staten altijd voor zichzelf.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Wat is het toch mooi om met elkaar vorm te geven aan democratie. Ik constateer dat de gedeputeerde zegt dat het Akkoord van Utrecht wordt uitgevoerd. Dat is uitermate geruststellend. Ik zie hem ja knikken. Daarvoor zei u ook dat er geen enkele discussie over bestaat met een van de ondertekenaars. We hebben de mail van de Oostbroekorganisaties gekregen. Daaruit proef ik toch wel een soort discussiepuntje. Mijn voorstel zou zijn om als gedeputeerde eens in gesprek te gaan met die organisaties en ons als Staten of de commissie op een nader moment te informeren over de uitkomst van dat gesprek. Puur ter geruststelling dat die discussie er inderdaad helemaal niet is. Ik ben benieuwd of u daarmee iets kunt.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb daarbij wel even een kleine kritische kanttekening gemaakt. Wij spreken elkaar elke week, de individuele Oostbroekorganisaties, of het nu Utrechts Landschap, Natuurmonumenten of Staatsbosbeheer is, op directieniveau. Wij zien elkaar in alle mogelijke overleggen over van alles. Ik heb geen mails en brieven ontvangen toen wij € 200.000.000 plus € 4.000.000 provinciaal bij brachten. Deze mail is niet aan mij gestuurd, maar is aan u gestuurd, ook met de suggestie van welke vragen u daarvoor aan de gedeputeerde zou kunnen stellen. Dat vind ik wel een beetje mager, moet ik eerlijk zeggen. Uiteraard zal ik mijn ongenoegen over de mail uiten en vragen of wij elkaar misschien toch niet goed verstaan hebben. Ik zal dit met de organisaties bespreken en u uiteraard vertellen hoe dat gegaan is. In algemene zin is de relatie goed.

Mag ik verdergaan?

De VOORZITTER: Ja, heel graag. U mag afronden.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat had u gedroomd. Ik heb nu namelijk alleen nog maar interrupties gehad. Nu kom ik toe aan de beantwoording van de vragen. Alle vragen

die over het Akkoord van Utrecht zijn gesteld, zoals over het uitsmeren, beschouw ik daarmee als afgehandeld. Ik kom nog op een aantal vragen die daarbuiten vallen.

D66 heeft gesproken over het revolverend fonds en vroeg: "Als je nu langer doet over je opgaven voor natuur, doen wij dan ook langer met het revolverend fonds?" Het antwoord daarop is ja. Dat heb ik in de commissie gezegd. Dat lijkt mij logisch. Ook vroeg D66 om een evaluatie van hoe wij er nu voor staan met de realisatie van het Akkoord van Utrecht. Hoeveel hectare hebben wij nu gekocht? Wat is er gebeurd? Moeten wij niet eens in de twee jaar met elkaar daarover van gedachten wisselen? Dat lijkt mij verstandig. Ik zeg dat dus toe.

De ChristenUnie sprak behalve over het Akkoord van Utrecht ook over woningbouw op de vliegbasis. Ik vat de woorden van de heer Schaddelee samen als: zouden we niet even wachten? Dat doen wij feitelijk. Het niet doortellen van de rente betekent kunnen wachten. Ten tweede: we stemmen natuurlijk uitermate goed af met de omliggende gemeenten, met name om ervoor te zorgen dat woningbouw op de vliegbasis niet op de een of andere manier intervenueert met de projecten van Hart van de Heuvelrug die ook in die beide gemeenten plaatsvinden. Dat is essentieel. Het is natuurlijk wel zo dat het verdienmodel – of laat ik het beter zeggen: terugverdienmodel Hart van de Heuvelrug, want anders komt de heer Dercksen er gelijk in – wel is gebaseerd op het feit dat er op enig moment ook inkomsten gegenereerd worden. Überhaupt het schrappen van die mogelijkheid om tot inkomsten te komen, is wat mij betreft in strijd met de afspraken. Ik zou daar niet voor zijn.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! In het debatje met de heer Van Lunteren hebben we dat schrappen van die rente ook bediscussieerd. Toen heb ik gezegd dat dit geen reden moet zijn om maar te talmen. U zegt dat het schrappen van die rente toch een middel is geweest om te wachten. Als u als college toch met één mond zou willen spreken, zou ik graag willen weten welke mond hier de waarheid spreekt.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! We spreken allebei de waarheid. Wij kennen elkaar te goed. We spreken elkaar te veel om verschillende dingen te kunnen zeggen over dit punt. Laat helder zijn: we talmen niet met het maken van goede, nieuwe afspraken. In de huidige woningmarkt moet je echter wel even nadenken over het moment waarop je grootschalige nieuwe woningbouwprojecten in de markt zet. Het niet doorlopen van de rente geeft je de mogelijkheid om daarover verstandig na te denken. Als talmen betekent dat er geen nieuwe afspraken worden gemaakt en dat een goede verdeling van verantwoordelijkheid wordt gemaakt voor het einde van het jaar, zoals met u is afgesproken, dan is er geen sprake van talmen. Als er sprake van is, gaan wij nu alle grote woningbouwprojecten van Zeist en Soest op de vliegbasis en op Kontakt der Continenten, om een voorbeeld te noemen, in één keer in de markt zetten. Dan denken wij natuurlijk wel even twee keer na over de vraag of je dat vandaag de dag zou moeten doen. Dan is talmen misschien wel van toepassing. Dat is dan ook verstandig.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ja, dat is op zich verstandig dat je niet met alles tegelijk aan de gang gaat. Dat dat zou moeten, hoor je mij ook niet zeggen. Het is echter wel 2014. We zijn wel een paar dagen onderweg. Het schrappen van de rente was ook al een hele tijd geleden afgesproken. We kunnen het wachten noemen of talmen. Hoe dan ook, de feiten zijn dat wij sinds het uitbreken van de crisis bijna zes jaar onderweg zijn en dat er nu een eerste voorzichtig plan ter tafel komt. Ik vind dat niet heel erg voortvarend. Laten we het daarop houden.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Die kwalificatie laat ik uiteraard over aan de heer Dercksen. Vorig jaar december hebben wij het afsprakenkader hier voorbij zien komen. Bij ons in het voorjaar, bij de gemeenten in december. Daarbij hebben wij afspraken gemaakt over nieuwe financiële risicoverdelingen. We hebben met u afgesproken dat wij voor het einde van dit jaar of rond het einde van dit jaar, een nieuw afsprakenkader Hart van de Heuvelrug in algemene zin hebben. Op dat tijdspad zitten wij gewoon nog steeds. In dat opzicht is er van talmen en vertraging geen sprake.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Toch nog even één punt: betekent dit ook dat de onzekerheid die is ontstaan door de amendering van de besluitvorming in de gemeenten in de nieuwe overeenkomst geheel wordt dichtgeregeld?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja. Het kortste antwoord is ja. Het is de bedoeling dat wij de afspraken zodanig maken dat daarmee ook de amenderingen in de beide gemeenten recht worden gedaan en we toch goede nieuwe afspraken hebben gemaakt. Dat is een beetje een cryptisch antwoord. Gezien de staat van de onderhandelingen is dat echter het maximale dat ik op dit moment kan zeggen tegen de heer Van Wikselaar.

GroenLinks. Behalve de opmerkingen die door GroenLinks zijn gemaakt over het wel of niet nakomen van het Akkoord van Utrecht, heeft GroenLinks ook iets gezegd over kernrandzones en dat een aantal wethouders op dat punt er misschien nog wel wat ouderwetse gedachten over hebben. Ik geef dat toe en bevestig dat. Ik kom te vaak in gemeenten waar mensen zeggen: "Hier doen we nog een woonwijkje, hier doen we nog een bedrijventerreintje en hier doen we nog een nieuwe Gamma." Daarover zou in brede zin nog wel eens meer mogen worden gesproken. Het ouderwetse groeimodel van meer, meer, meer, meer is in de ruimtelijke ordening niet meer aan de orde. U sprak over het bijpraten met de adviseur Ruimtelijke kwaliteit of een AA-programma om af te kicken. Zo zouden mijn formuleringen niet zijn geweest, maar u vroeg of de provincie daarover nog eens nader kunnen spreken met die gemeenten. Dat zou ik zeer toejuichen.

De SGP. Waar is het agrarisch hart van de gedeputeerde? Die formulering heeft de heer Van Wikselaar gekozen. Hij doelt op de situatie in Breukelen, waar een agrarisch bedrijfspand te koop staat. Dat pand hadden wij ooit verworven in het kader van natuur. De situatie is als volgt. Het agrarisch pand wordt verkocht, met de mogelijkheid om dat pand te slopen en als je de bijgebouwen sloopt, ook in het kader van ruimte voor ruimte, er iets voor terug te bouwen. Dat is de manier om op die locatie ook nog enige mate van geld terug te verdienen. Dat gaat niet over de agrarische grond. Die 30 hectare agrarische grond die erbij ligt, wordt gewoon voor de agrarische waarde verkocht. Als je de ontwikkelwaarde niet zou willen meenemen en je zegt dat de woning alleen maar verkocht mag worden als woning, behorende bij een agrarisch bedrijf, nog los van het feit of daarvoor liefhebberij bestaat in de samenleving, dan heeft dat een consequentie voor de opbrengst en kan de nieuwe eigenaar die opbrengstmaximalisatie alsnog zelf realiseren. Dat is een beetje de strijd, of de discussie als u wilt, in dit scenario. We kiezen er in elk geval voor om de potentiële opbrengstmogelijkheden op die locatie transparant – iedereen kan daarop meebieden – in beeld te brengen, zodat de provincie Utrecht een deel van die meerwaarde op dit pand ter beschikking heeft en niet alleen iemand die het toevallig gekocht heeft.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Betekent dat dan dat in zo'n proces als er een koper is die dat biedt en als hij dat rechtstreeks van de provincie koopt, uiteindelijk een gemeente zal moeten meewerken om de ruimte voor ruimte regeling toe te passen? Als een gemeente nu al aangeeft dat zij daartoe niet bereid is, omdat men ziet dat als er een agrarisch zelfstandig bedrijf komt, er ook een verkeersprobleem in de plaats kan worden opgelost, hoe staat u daar dan in?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Als de gemeente niet bereid zou zijn om medewerking te verlenen aan ruimte voor ruimte, dan zou daar een agrariër kunnen gaan zitten die niet alleen de grond, maar ook het huis – het gaat om het huis – zou willen hebben, dan betekent het dat die opbrengstmogelijkheid er niet is. Dat heeft een drukkend effect op de waarde. Het is een openbare verkoop, dus het heeft een effect als de gemeente dat zou uitspreken. Als de gemeente natuurlijk echt een grote jongen zou zijn, zou ze het pand zelf kopen en dan uitspreken dat die ontwikkelingsmogelijkheid er niet meer is en dan de consequenties van die uitspraak aanvaarden, in plaats van die bij een andere overheid neer te leggen. Dat voert misschien een beetje te ver voor dit gezelschap. Agrarisch? Daarover bestaat geen twijfel; de grond blijft agrarisch. Als we op die locatie agrarisch verder kunnen, heeft dat zeer onze voorkeur. We blijven echter wel een beetje nadenken als wij gronden verkopen, ook als provinciale overheid, over het financiële voordeel van die transactie en of wij het nadeel voor onze rekening nemen.

Ik ga afronden met de PvdD, die nog twee specifieke vragen heeft gesteld. Ten eerste heeft die fractie mij natuurlijk een prachtig rapport uitgereikt. Weliswaar eerst aan de commissaris, die heeft beloofd om in zijn zomervakantie een samenvatting te schrijven en het dan aan mij door te geleiden. Uw serieuze punt was natuurlijk: wilt u dit lezen en wilt u er vanuit provinciaal perspectief op reageren. Dat zal ik uiteraard doen. Dat is toezegging één.

De laatste vraag is: werkt onze provinciale verordening wel snel genoeg door in de richting van gemeenten? Een beetje naar de casus Doorn, om het maar zo te zeggen. De tweejaarstermijn die wij daarvoor hanteren is normaal en soms redelijk snel in het perspectief van anderen, om door te werken. Dat risico zoals wij dat nu in Doorn voorbij hebben zien vliegen, zal niet zo gauw voorkomen naar aanleiding van provinciaal beleid, maar wel als gemeenten niet op tijd naar hun eigen bestemmingsplan kijken. De gemeente Utrechtse Heuvelrug had ook in die casus, via het traject van voorbereidingsbesluit en het wijzigen van het bestemmingsplan en het dragen van de consequenties daarvan, deze ontwikkeling wel kunnen voorkomen. Ze heeft er echter voor gekozen dat niet te doen.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil naar gelang de portefeuille een aantal punten langslopen die ter sprake zijn gebracht door diverse fracties. Ik begin met het dossier wonen. Daarover zijn door een aantal fracties opmerkingen gemaakt, te beginnen bij de heer De Kruijf. Hij vroeg met name aandacht voor het doelgroepenbeleid en dergelijke. In de commissie heb ik daarover gesproken met de heer Driehuijs. Het is goed dat wij elkaar begrijpen. Vroeger verstonden wij onder doelgroepenbeleid misschien het volgende: "We hebben zo veel voor die groep en zo veel voor die groep." Dat is in het kader van onze nota Wonen en Binnenstedelijke ontwikkeling niet meer aan de orde. Als je echter sec kijkt naar het beleid dat wij voeren en hoe wij projecten ondersteunen, dan ziet u dat wij al die verschillende doelgroepen bedienen in die projecten. Ik geef een voorbeeld. Afgelopen week was ik door Seyster Veste uitgenodigd voor een kort werkbezoek aan zowel 't Hof van Zeist als Kerckebosch, waar een aantal ontwikkelingen plaatsvindt. Je ziet dat door onze ondersteuning, bijvoorbeeld bij 't Hof van Zeist, er een ontwikkeling heeft kunnen plaatsvinden, met het garantstellingsysteem van zowel huurwoningen als koopwoningen en vrije kavels. Dat geeft aan dat wij al die verschillende groepen die zich op dit moment op de markt begeven, op een goede manier kunnen bedienen. Bij Kerckebosch geldt precies hetzelfde. Dat is ook een grote ontwikkeling en zeer indrukwekkend. Ik zit er zelf over te denken om te kijken of wij daar nog een keer met de commissie WMC naartoe zouden kunnen gaan, omdat daar al die verschillende aspecten aan de orde komen. Je ziet daar ook dat zowel de vrije kavels als het vervangen van sociale woningbouw door verbeterde woningbouw bijdragen om die verschillende doelgroepen te kunnen bedienen. Dan is er natuurlijk ook nog het verhaal van de ondersteuning die wij geven via een fonds voor collectief particulier opdrachtgeverschap. Ook die mensen worden op deze manier met raad en daad, maar ook met een financiële impuls, ondersteund vanuit de kadernota.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde noemt dat hij aandacht heeft voor die doelgroepen. Dat geloof ik onmiddellijk. Het ging ons met name om de doelgroep die door huurverhogingen in de afgelopen periode onder die Nibud-grens uitkomt en die veel te veel betaalt in vergelijking met het inkomen. De vraag is of bij de drie dingen die u noemt ook die groep heel nadrukkelijk aanwezig is. U bent op allerlei momenten in gesprek met corporaties en met gemeenten. Komt met name die doelgroep dan aan zijn trekken?

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat ligt wat lastiger, omdat met name die doelgroep, althans het huurbeleid, vanuit de provinciale visie een gemeentelijke aangelegenheid is, samen met de corporaties. Wij zetten in op de vraag: hoe zorg je er voor dat je in de diverse segmenten voldoende blijft bouwen, dus ook voor huizen die precies onder die grens zitten? Ik kan echter niet vanuit mijn provinciale rol meesturen met de diverse corporaties om die mensen onder die huurgrens te houden. Dat wordt namelijk ook nog eens ingegeven door het landelijk beleid. Daar zie ik dus geen rol voor de provincie. Die helderheid geef ik maar direct.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb begrepen dat u op zijn minst gesprekspartner bent en dat u oog hebt voor de problematiek. Dan zou je kunnen veronderstellen dat er

iets uit voortvloeit in de sfeer dat u op zijn minst het onderwerp op tafel krijgt en bespreekt. Is dat ook niet het geval? Of mag ik dat wel aannemen?

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben een platform Woningmarkt, waarin ook de diverse corporaties aan de orde komen. Ik heb regelmatig overleg met de verschillende corporaties in de regio Utrecht. Er is het RWU-overleg. Het is goed om die discussie te voeren. Ik merk echter wel dat de discussie waaraan u refereert een discussie is tussen de corporaties en het Rijk. Wij voeren de discussie met hun hoe we hun bestaande woningvoorraad kunnen verduurzamen, hoe wij Nul op de Meter-concepten kunnen toepassen en hoe wij ervoor kunnen zorgen dat zij nog nieuwe kansen krijgen voor ontwikkeling door dit te combineren met een deel in de vrije sector en een deel in de sociale sector. Die discussie voeren wij met de corporaties en niet zo zeer de discussie over het corporatiebeleid ten opzichte van wat het Rijk wil met huurgrenzen en dergelijke.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ook in dit verband: €10.000.000, € 2.500.000 Amersfoort en € 2.500.000 Utrecht. Niet al die bedragen, bijvoorbeeld in Amersfoort, gaan in de richting van sociale woningbouw. Althans, als je de verhoudingen bekijkt, gebeurt dat bescheiden, bescheidener dan bij allerlei andere projecten die ook uit die € 2.500.000 gehaald worden. Op welke manier probeert u daarin bij te sturen? Of zegt u: "In beginsel, als er aan een aantal opgaven wordt voldaan, ben ik tevreden."? Of laat u ook meewegen dat er nu eenmaal in een dergelijke omgeving meer behoefte is aan sociale woningbouw op dat moment?

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het ligt een beetje aan de vraag die wij krijgen. De kadernota zoals wij die hebben vastgesteld en het uitvoeringsprogramma dat daarachter zit, zijn heel duidelijk vraaggestuurd. Het betekent dus ook dat als corporaties naar ons toekomen en zeggen dat zij met een project bezig zijn, maar net op een kantelpunt zitten om te kunnen besluiten of zij er wel of niet mee willen starten, dan kunnen wij vanuit het team dat wij hebben, bekijken welke financieringsconstructie je daarbij zou moeten hanteren. Ik heb net het garantstellingsysteem genoemd. Daarin wordt gezegd: "Jullie gaan bouwen en jullie zitten op die 75% of net daaronder. Wij zijn bereid om een deel mee te financieren." Als onderpand krijgen wij dan bijvoorbeeld een aantal van die woningen. Dat is dan vaak een combinatie tussen enerzijds wat in de sociale hoek gebeurt en anderzijds iets dat in de vrije sector bestaat, dan wel in koop. Op die manier kun je ook die verdeling maken en ervoor zorgen dat je wat financieel gewicht krijgt om ook die sociale sector te kunnen uitvoeren. In dat ragfijne spel, zoals Marten Toonder altijd zei, probeer je mee te sturen en net die beweging te organiseren waarop ook die sociale woningbouw tot stand kan komen. Dan zie je dat de provincie bijdraagt in het koopgedeelte. Daarin kunnen wij namelijk meer opereren dan wanneer wij subsidie geven aan een corporatie. Die moet dat toch echt doen vanuit zijn eigen kracht en zijn investeringsbudget. Doordat zij die koopsector kunnen ontwikkelen, kunnen zij ook weer investeren in de sociale sector. Wij zitten dan mee te sturen in de koopsector om die start te maken. Dan landt het uiteindelijk ook in de sociale sector, omdat die bouw dan kan meelopen.

De heer MEIJER (SP): Is er in die gesprekken met de corporaties dan ook die spin-off, dus dat er sociale woningbouw voortvloeit uit private investeringen? Is dat nadrukkelijk onderwerp van gesprek? Maakt dat deel uit van het totaal? Als je nu de overzichten ziet, krijg je namelijk bij lange na niet de indruk dat dat zo is.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Die indruk wil ik graag wegnemen. Ik noemde net al 't Hof van Zeist. Dat is zo'n project. Daar is het precies zo gebeurd. Daar hebben ze in een straat sociale woningen gesloopt, want die hadden niet meer die kwaliteit die je zou mogen verwachten. Die zijn voor een deel vervangen door sociale huurwoningen, precies op die grens. Daarnaast is een aantal koopwoningen toegevoegd. Er zijn dus twee rijen woningen gerealiseerd. Je ziet dat door die mix het project als geheel mogelijk is geweest. Wij hebben daar die garantstelling ingezet om de start van die bouw daadwerkelijk te kunnen laten plaatsvinden. Die voorbeelden zijn er dus wel. Uit uw vraag haal ik dat wij daarover misschien actiever moeten communiceren om dat inzicht bij u te doen landen.

De heer MEIJER (SP): Misschien wel. Wat natuurlijk voor sommige partijen, zoals de SP, erg gevoelig is, is het punt van de totale voorraad sociale woningen. Als je steun geeft aan projecten, waarbij voor een deel wordt gesloopt en waarmee die voorraad wordt verlaagd, en er aan de andere kant weer wordt bijgevoegd, net als bij de vernieuwprojecten die zich op allerlei plaatsen voltrekken of voor een deel voltrokken hebben, draag je blijvend bij aan een zeker tekort van een groep woningen waaraan ernstige behoefte bestaat. Ik hoop dat het vergroten van die voorraad sociale woningbouw in de gesprekken die u zowel met gemeenten als met corporaties voert, daarin een speciale plek kan krijgen.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is absoluut het geval, want ook in de discussie met de directeur van Seyster Veste kwam dit heel duidelijk ter sprake. Hij zei: "Ik moet eigenlijk een soort ondermarge hebben van woningen vanuit de sociale sector die voor de laagste inkomens ook nog betaalbaar zijn." Daar zit wel een enorme bottleneck. Dat heeft ook te maken met de verhuurdersheffing en de financiële speelruimtes die gemeenten hebben. Hij zei ook: "Ik kan ook niet alles slopen. Dan moeten we accepteren dat er woningen zijn met een mindere woonkwaliteit. Die zitten dan wel in een bepaalde huursector die voor die inkomens nog is op te brengen." Dat moet een plek blijven houden in hun overzicht van de verschillende huurwoningen die zij aanbieden. Daarover hebben wij het uitgebreid gehad. Je bouwt echter niet kwalitatief slechtere woningen, dat doe je niet. Je bouwt woningen, zodat die nu aan de beste standaarden kunnen voldoen. Daaraan is een huurprijs verbonden. Zij zeggen ook altijd dat zij vanaf het ene segment tot aan de landelijke huurgrens proberen te bouwen en dat zij aan de andere kant ook woningen bouwen die daarboven vallen, zodat zij ook geld kunnen genereren. Ik snap dat.

De VOORZITTER: Vervolgt u uw eigen betoog?

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja. Het CDA refereerde aan de Agenda 2010 voor het levensloopbestendig wonen en bouwen. Dat is ook zo'n voorbeeld van het steeds weer inzetten van in het verleden opgedane kennis van zaken. Daarvan hebben wij nu nog steeds profijt. Het zit in het team en wordt op die manier meegenomen bij de projecten waaraan gemeenten behoefte hebben. Ik noem bijvoorbeeld De Nieuwe Biezenkamp in Leusden. Daar ben ik anderhalve week geleden ook geweest. Daar zie je ook dat een centrumontwikkeling in zo'n gemeente heel veel baat heeft bij de kennis en deskundigheid die wij in het verleden hebben opgedaan en die wij op die manier kunnen laten landen.

De ChristenUnie maakte de opmerking: "We kijken nu eens even naar het bezuinigingsverhaal an sich, zoals het in die paragraaf staat." Er wordt onder andere gezegd dat vanuit het Rijk het ISV (Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing) ophoudt per 2014. Normaal gaven wij daar altijd cofinanciering bij. Er is altijd een na-ijlend effect van de ISV. We hebben nu bijvoorbeeld nog te maken met de ISV-2 periode, via een aantal projecten dat nog steeds doorloopt. De ISV-3 zal ook nog wel doorlopen tot in 2015. Binnen de middelen die wij tot onze beschikking hebben voor de kadernota Wonen hebben wij voldoende ruimte om ook op die plekken waar die vraag tot ons komt, mee te denken en mee te investeren als dat nodig is. Het is dus niet zo dat als het ISV stopt, alles stil komt te liggen. We kijken echter wel heel specifiek wat onze rol kan zijn om ondersteuning te verlenen op die plekken waar het daadwerkelijk nodig is.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor de gedeputeerde hiermee zeggen dat er binnen het budget voldoende flexibiliteit is om in de komende periode te schakelen.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Ja, dat heeft u goed gehoord. Dat was namelijk precies mijn inzet toen wij de kadernota hebben vastgesteld. Niet meer de verdeling in hokjes, fondsjes en dat soort dingen, maar maak er een brede pot van en kijk dan waar die vraag vandaan komt en hoe je daarop kunt anticiperen en antwoorden.

Volgens mij waren dat de vragen over wonen.

Ik ga even terug naar de portefeuille Milieu, Bodem en Water. De ChristenUnie had daarover een aantal vragen die ook in de commissie aan de orde zijn geweest. Ik pak eerst het onderwerp water. U vroeg of we in de toekomst niet veel meer geld nodig hebben voor water; er is ten slotte een Deltaprogramma. Er is ook een Deltafonds. Het Deltafonds is natuurlijk een belangrijke bron van investeringen die wij straks nodig hebben om de plannen te kunnen uitvoeren zoals die in september op de derde dinsdag worden gepresenteerd aan de Kamer. Dat betekent ook dat daaruit de verdeling moet komen van hoe wij daarmee omgaan. Dat laat natuurlijk onverlet dat ook in het Deltaprogramma een aantal opgaven zit, zoals nieuwbouw, herstructurering, de veiligheid in de derde laag, hoe zorg je voor evacuatie. Die opgaven hoeven nu nog geen geld te kosten. Die moeten zich misschien vertalen in bijvoorbeeld bouwvoorschriften. Je zegt dan bijvoorbeeld dat je woningen die dicht bij dijken staan op een gegeven moment zodanig moet gaan bouwen dat ze waterrobuust zijn. Het betekent ook dat wij met de Veiligheidsregio afspraken moeten maken over ontsnappingsroutes, verkeer van allerlei diensten die hulpverlening moeten kunnen geven op het moment dat er daadwerkelijk iets met water aan de hand is.

Dan over bodem en milieu. In de vorige voorjaarsnota hebben wij juist meer geld erbij gekregen. Dat gaat er nu feitelijk weer af vanwege de tegenvaller waar wij tegenaan lopen. Per saldo blijft het gelijk. De basistaken, zoals wettelijk vastgelegd, kunnen wij vanuit het huidige budget bekostigen. Er is zelfs nog ruimte. Niet alles is namelijk al in beton gegoten. Als er zaken zijn die extra of anders zijn, dan zal de financiering daarvoor gevonden moeten worden in de lopende programma's bij andere portefeuilles.

Er is nog een vraag gesteld door GroenLinks over energiebesparing en handhaving. Die vraag is ook vanuit de stad Utrecht tot mij gekomen. Op 27 juni jongstleden hebben wij een provinciaal milieuoverleg gehad. Daarin is ook gesproken over dit idee om het zo te gaan doen. Ik zeg wel direct dat er een mits en een maar aan zitten. Die heb ik daar ook al gedeeld. We hebben vorige week een Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) gelanceerd. Daartoe is afgesproken dat twee jaar lang de organisaties die toetreden de budgetten inbrengen zoals deze nu zijn en nu worden gebruikt voor vergunningverlening en handhaving. Dat betekent dat dit een beperking oplevert met extra taken. Als wij zeggen dat wij energiebesparing willen laten meewegen in de controle van vergunningen en dat is een extra taak, dan zul je daarvoor extra moeten betalen. Dat is nu eenmaal de spelregel die wij hebben afgesproken binnen die RUD. Je kunt nog kijken of je dan accentverschillen wilt aanbrengen of prioriteiten wilt wijzigen. Ik wil echter wel met u afspreken dat wij dat niet alleen doen als provincie, maar dat het dan in gezamenlijkheid moet gebeuren binnen zo'n RUD. Dan wil ik het speelveld met de gemeenten gelijktrekken en er samen voor kiezen dat het dan een prioriteit moet worden. Daarvoor wil ik mij best inzetten. Ik wil dit ook nog met de stad Utrecht overleggen, want wij zijn samen de grootste bijdragers binnen die RUD. Ik ga niet op voorhand zeggen dat wij dat zo en zo regelen en doen. Dat hangt echt af van hoe het speelveld er gaat uitzien.

Mevrouw Hoek heeft gevraagd om fietsoplaadpunten. Het klopt dat wij stevig aan de slag zijn met het uitrollen van de oplaadpunten voor auto's. Ik weet echter ook dat in het kader van toeristische overstappunten, de beroemde TOP's, wordt samengewerkt met diverse horecaondernemers en dergelijke om daar plekken te creëren waar fietsen kunnen worden opgeladen. Ik denk dat dit geschiktere plekken zijn dan bijvoorbeeld een tankstation, want ik zie een fietser niet zo snel naar een tankstation gaan, maar eerder een kopje koffie drinken en een appeltaartje eten en dan meteen even de fiets inpluggen. Dat lijkt mij de beste optie. Dat verkennen wij absoluut voor wat betreft de TOP's en om daarmee een koppeling te maken.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Gedeputeerde De Vries gaf aan dat het zijn laatste punt was. Daarom neem ik de vrijheid alvast de vraag te stellen. Ik heb gevraagd naar de zonnekaart. Hoe is de gedeputeerde of hoe is GS van plan om daaraan bekendheid te geven of afspraken met gemeenten te maken over ontsluiting van de zonnekaart?

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Op dit moment is die zonnekaart via alle gemeentelijke websites gelinkt. Dat betekent dat mensen de zonnekaart kunnen zien en er gebruik van

kunnen maken. Natuurlijk kan dit ook via de provinciale website. We zijn ook bezig om na de zomer een uitrol te maken, waarbij we bijvoorbeeld via ons eigen medium, maar ook via kranten aandacht vragen voor de zonnekaart en te vragen of men is geïnteresseerd en of men wil checken hoe het zit met het eigen huis en op de eigen kavel. Daarnaast gaan wij ook weer via de RWU het gesprek met de corporaties aan om te adviseren binnen hun eigen woningbestand te kijken. Het kan best ook op flats en andere corporatiegebouwen; je kunt kijken of je daar zonne-energie via zonnepanelen zou kunnen toepassen. Daarvoor is absoluut interesse. Wordt vervolgd.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben de hekkensluiter. Ik zal het kort houden. Er zijn twee punten die ik graag nog even wil delen met de vergadering. Die hebben betrekking op de portefeuille Bestuur en de portefeuille Jeugdzorg. Een aantal sprekers heeft stilgestaan bij de plannen voor de provinciefusie. Iedereen heeft dat op zijn/haar eigen wijze gememoreerd en gewaardeerd. Ik wil even stilstaan bij een opmerking die de heer De Kruijf daarover maakte. Hij schetste een achteroverleunend provinciebestuur. Ik weet dat u de uitkomst van deze beweging anders waardeert dan een aantal anderen vanmorgen gedaan heeft. Ik vind de woorden achteroverleunend provinciebestuur niet helemaal conform de situatie zoals ik hem zelf heb meegemaakt en heb beleefd. Dat het proces niet doorging, is niet te wijten aan de inzet van de provincies, maar is echt op het conto van de minister te schrijven. Conform de randvoorwaarden die wij hebben geformuleerd, hebben wij een tegenbod gedaan aan de minister. We hebben steeds geprobeerd aan tafel te blijven zitten en wij hebben input geleverd. Zelfs bij de persconferentie stond de deur nog open, zo hebben wij kenbaar gemaakt. Ook met de Tweede Kamerfractie is de minister er echter niet uit gekomen. Ik denk dat dit uiteindelijk de eindconclusie moet zijn van dit proces. Dus van een achteroverleunend provinciebestuur is naar mijn mening geen sprake.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat mevrouw Pennarts dat iets te florissant beschrijft. Natuurlijk heb ik niet alle gesprekken meegemaakt. Ik heb alleen maar een aantal keren u in de commissie en in de Staten meegemaakt. Er is een tweetal uitspraken dat ik mij nu kan herinneren. U zei toen: "Laat de minister aan de door ons gestelde criteria tegemoetkomen." Daar hoopt u op. Vervolgens doet de minister dat niet en dan houdt het op. Dat is toch een beetje zo van: hij moet wel doen wat wij willen, want anders gebeurt het niet. Ik heb u ook horen zeggen – ik heb u er in de commissie BEM naar gevraagd – dat de minister wel zal moeten leveren. Dat heb ik u volgens mij letterlijk horen zeggen. Dat heeft toch allemaal iets van: moet je luisteren, hij moet wel komen, anders wordt het nooit wat. Ik vind dat nu typisch een houding van achteroverleunen en zeggen dat hij wel moet komen; als hij niet komt is het helaas, maar jammer. Dat bedoel ik en dat betreurt ik. Ik vind dat als je met elkaar in gesprek bent en je er beiden uit wilt komen, er ook bij hoort dat je moet zeggen: "Moet je luisteren, zo komen we er niet uit. Wat kan ik betekenen om er dan wel uit te komen?" In het tweede deel van onze zienswijze hebben wij dat met elkaar afgesproken. Ik heb wel eens gevraagd: "Waartoe bent u bereid? Wat is dan hetgeen dat u denkt dat moet gebeuren om eruit te komen?" Daarop gaf u toen geen antwoord. Ik dacht: misschien is het onderhandelingstechnisch niet handig op dit moment. U hebt dat echter nooit geformuleerd. Blijft staan mijn eerdere opmerking dat dit toch heel erg sterk het beeld geeft van: "Doe maar wat wij willen, kom maar aan onze criteria tegemoet. Zolang u dat niet doet, wordt het niets." Dat bedoel ik en dat houd ik nog steeds overeind.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Daarin heeft de heer De Kruijf feitelijk wel gelijk, maar die voorwaarden heb ik natuurlijk wel van u meegekregen. Ik heb natuurlijk randvoorwaarden die door de Staten zijn geformuleerd en die zijn vastgesteld met een meerderheid. Dat was het kader waarin ik moest werken. Het klopt dat de minister ons vertrouwelijke stukken toestuurde, waarbij de reacties ook weer vertrouwelijk waren. U constateert terecht dat een deel van de discussie op voorhand niet helemaal met de Staten gedeeld kon worden, maar wel altijd achteraf. Binnen het kader dat wij hadden, hebben wij wel beweging verlangd van de minister, omdat ons gezamenlijke standpunt was dat het meer moest zijn dan het uitgummen van een paar grenzen. Het moet dan ook een substantiële verbetering worden van het middenbestuur. In de achterliggende periode heeft u kunnen zien dat wij daar niet uit zijn gekomen met de minister. Dat is mijn punt.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Als ik dit gesprek in huiselijke kring had gevoerd, had ik misschien gezegd dat de heer De Kruijf volslagen flauwekul had verkocht. Ik laat het er nu echter maar even bij. Ik ben het niet met hem eens. Ik zou het college eerder willen verwijten dat het veel te veel heeft gedaan. Het heeft veel te veel energie gestoken in de pilot van minister Plasterk. Wat mij betreft zijn we er klaar mee. Dat was ik twee of drie jaar geleden al. Laten wij elkaar nu echter niet verwijten dat we te weinig hebben gedaan. We hebben er veel en veel en veel te veel tijd aan verspeeld.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dat is volgens mij ook een opmerking in mijn richting. Ik zou bijna willen zeggen dat als de heer Schaddelee dat soort gesprekken voert in huiselijke kring, ik heb te doen met zijn gezinsleden. Dat is namelijk toch niet de manier waarop je een goed gesprek voert. Dit zeg ik ook tegen de gedeputeerde. Het gaat er immers toch om dat je op zoek gaat naar het punt waarop je elkaar kunt vinden. Dat is iets anders dan te zeggen dat de minister moet voldoen aan onze criteria omdat het anders niets wordt.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil hierop even kort reageren. Het ging om een opschaling van drie provincies, waarin deze drie provincies een rol vervuld hebben. Dat ligt achter ons. Een aantal fracties is daar blij om. Dat neemt niet weg dat wij als overheden met elkaar altijd de discussie zullen moeten voeren hoe het beter kan en hoe het efficiënter zou kunnen. Dat zou kunnen leiden tot een totale discussie over taken en bevoegdheden van lokaal bestuur, middenbestuur en het Rijk. Ik ga ervan uit dat die discussie op termijn ook wel weer aan de orde is, maar dat wij hem dan integraal zullen moeten voeren. Dan gaat het om de organisatie van het binnenlands bestuur. Dat is een gesprek of een discussie waarvan niemand zich wil afkeren. Die discussie zullen wij op dat moment, als die aan de orde is, gewoon weer voeren, uiteraard met het Utrechts belang voorop; gewoon inhoudelijk, zonder te blijven steken in het standpunt dat aan onze voorwaarden moet worden voldaan.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik ten opzichte van u kenbaar maken dat de inbreng van de heer De Kruijf bij dit onderwerp aan het begin van deze bijeenkomst iets aandoenlijks had. Ik moet in alle eerlijkheid zeggen dat ik enigszins het gevoel had dat ik het snap, dat het zuur is dat het zo gelopen is en dat hij wil proberen om de positie van zijn minister een wat positiever aanzien te geven. Alle begrip. Nu krijgt hij echter iets strijdvaardigs over zich. Hij wil blijkbaar in herhaling beklemtonen dat niet wij allemaal het spoor een beetje bijster zijn geraakt, of juist wel het spoor een beetje bijster zijn geraakt en dat zijn minister, tegen die idiotie in, in feite moreel heeft overwonnen, maar feitelijk helaas niet. Ik denk dat dat een verkeerde invalshoek is. Ik kan mij niet voorstellen dat er op een geloofwaardige manier meer concessies door het provinciebestuur gedaan hadden kunnen worden dan die zich hebben voltrokken. Het is eigenlijk een wonder dat wij nog zulke stappen hebben kunnen zetten in de richting van de minister, waarop hij kon voortborduren. Ik zou de heer De Kruijf, mocht hij de strijd willen voortzetten, willen vragen om heel concreet te zijn en te zeggen: "Voor die en die concrete punten had de provincie stappen moeten zetten in de richting van de minister." Dan zou deze hele operatie geweldig succes zijn geworden. Ik zou zeggen: mijnheer De Kruijf, wees wat dat betreft vanaf nu heel concreet. Anders wordt het namelijk enigszins weerzinwekkend.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! We hebben als Staten een zienswijze ingediend die twee elementen kent. Het element dat wij kritisch zijn op welk voorstel er ligt en het element dat wij er buitengewoon actief op ingaan om te kijken of wij het een beter en acceptabel voorstel kunnen laten worden. Dat eerste element heb ik heel sterk teruggevonden. Het tweede element niet of nauwelijks. Dat heb ik vooral teruggevonden in de sfeer van de twee citaten die ik eerder noemde en waaruit blijkt dat toch vooral achteroverleunend van de andere partij gevraagd werd om dichterbij te komen en in te leveren op eigen standpunten. Ik betreur dat. Dat heb ik ook eerder aangegeven. Dat heeft niets aandoenlijks. Dat deze discussie nu is afgelopen op deze manier betreur ik wel. Ik vind het een gemiste kans; dat heb ik al eerder gezegd. Voor de rest gaat het leven echter gewoon door. Ik krijg binnenkort een heel mooie kleinzoon. Er is dus helemaal niets aan de hand wat het aandoenlijk zou moeten maken. Dat zit mij dwars en dat stoort mij in de houding van GS. Ik heb gezegd dat mocht die discussie op korte of langere termijn opnieuw aan de orde komen, dan hoop ik op een wat actievere

inzet. Ik zal dan ook graag concrete punten opstellen, maar dan moeten we het lijstje langslopen om te bezien wat wij dan kunnen betekenen. In een discussie als deze is dat wat lastig in het kort aan te geven.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Misschien kan de heer De Kruijf aangeven of bevestigen dat hij van mening is dat de minister onberispelijk heeft gehandeld, dat hij strategisch en inhoudelijk geen fouten heeft gemaakt, dat hij een planning er op na heeft gehouden die alleszins realistisch is en adequaat heeft gereageerd op de signalen van deze provincie.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Nu wordt de heer Meijer enigszins aandoenlijk. Daar gaat het natuurlijk niet om. Wij spreken hier met elkaar over de voorjaarsnota, waarin GS zijn opvatting neerlegt over het proces van opschaling; daarover praten wij. Dat de minister niet in alle opzichten volstrekt onberispelijk heeft gehandeld, zou ik mij zomaar kunnen voorstellen. Daarover ga ik nu echter even niet. Daarover hebben wij het ook niet. We hebben het over de rol van GS in dit geheel en over wat wij als Staten ervan vinden. Dit vinden wij als PvdA daarvan.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik liep ook naar de microfoon, omdat ik blij ben met het laatste dat de heer De Kruijf zei. Zijn insteek was echter toch wel om GS aan te spreken, terwijl wij een breed gewaardeerde zienswijze van de provincies hebben, een breed bekritiseerde handelwijze en non-visie van de minister. Dat kunnen sommigen als een gemiste kans ervaren, maar als het aan iemand heeft gelegen, dan is het volgens mij toch niet aan de provincies en hun zienswijze, maar aan iemand anders.

Mijn vraag aan GS is als volgt. Het vraagstuk is niet van tafel. Het is door onkunde om zeep geholpen. De uitdaging om in de Noordvleugel efficiënter samen te werken, ligt er nog wel. Hoe gaat GS daarvan werk maken in de komende tijd, ook al is het dan niet in de vorm van een provinciefusie?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat gaat met een actieve inzet, zoals die was en zoals die zal zijn. We blijven met elkaar in gesprek. Voordat de herindelingsvoorstellen kwamen, was het al aangekondigd. Het was ook al aangekondigd en voor een deel in werking gezet door het vorige kabinet. We waren toen ook al bezig om te kijken of we efficiencyvoordelen konden behalen in de bedrijfsvoering of met beter samenwerken of verschillende manieren van inkoop. Die discussie komt opnieuw op tafel. Er wordt opnieuw bekeken waar wij elkaar zouden kunnen vinden. Daarnaast zullen wij met elkaar om de tafel gaan zitten om te bespreken hoe wij als IPO, als totaal van de provincies, kunnen komen tot een moderner middenbestuur. Daaraan draagt een discussie als Kompas 2020 ook bij. Die beweging maken wij met elkaar. We kunnen ook nog kijken hoe dat in Randstadverband zou kunnen. Dan komt de provincie Zuid-Holland er ook bij in beeld. Zo blijven wij actief, omdat wij weten dat deze expeditie niet geslaagd is, maar dat er zeker een volgend moment komt waarop het binnenlands bestuur en de totale discussie die gevoerd gaat worden, lokaal, regionaal en in de discussie van het Rijk. Daarin nemen wij een actieve rol. Wij zullen met onze meest nabijgelegen provincie, waar ook Gelderland bij hoort als buurprovincie, steeds bekijken waar wij elkaar kunnen versterken. Food Valley is bijvoorbeeld een bijzondere samenwerking. We kijken altijd of het beter kan. Voor ons is het dus geen onderwerp waarvan het boek dichtgaat, de kast in gaat en wij er niet meer naar kijken. We zijn echter wel af van deze dwingende opgave om met drie provincies, zonder enig perspectief, tot een samenwerking te komen. Daarbij wil ik het laten, met uw instemming.

Dan ga ik door naar het onderwerp jeugdzorg. Een aantal fracties heeft zich positief uitgesproken over de manier waarop Utrechtse gemeenten samen met de provincie de decentralisatie van de jeugdzorg uitvoeren. Als provincie nemen wij een actieve rol in de procesbegeleiding. We bieden experimenteerruimte om gemeenten te laten werken alsof het 2015 is. We ondersteunen ook bij de aanpalende velden van de decentralisaties. Het gaat niet alleen om de jeugdzorg, maar het gaat ook om de jeugd-GGZ en kinderen met een beperking.

De interruptie van de SP was terecht dat er ook nog risico's gelden. Het kan niet alleen maar goed zijn. Dat is een terechte constatering. Er zijn natuurlijk risico's gesignaleerd door de Transitiecommissie

Jeugd van Leonard Geluk, die op gezette tijden de hele voortgang audit. Die commissie zegt dat gemeenten weliswaar op de goede weg zijn, maar dat er geen geruststellend oordeel is te geven dat op 1 januari 2015 alles voor elkaar is. De ondersteuning van het Rijk en van de VNG is vaak te algemeen, zeker voor kleinere gemeenten. Er blijven grote risico's bestaan bij de continuïteit van zorg. Dat is een landelijk geconstateerde situatie. Die geldt ook voor de provincie Utrecht. Ik ben blij met de waardering voor onze werkwijze en de manier waarop wij met 26 gemeenten om de tafel zitten en stappen kunnen zetten. In augustus wordt bij ons duidelijkheid gegeven over contracten. In oktober zullen handtekeningen worden gezet. Precies zoals het gepland is. Ook in Utrecht blijft het echter een uitdaging om het samen voor elkaar te krijgen. De bedreiging ligt op dit moment in de scheeftransitie. Wat al wel aan extra beweging kan zijn in de provinciale jeugdzorg, kan nog niet in het kader van de aanpalende terreinen. Daarvoor gaan wij ons inzetten. Voor gemeenten is het echt een grote opgave om er lokaal eerstelijns voor te zorgen dat alles op orde komt, dat er continuïteit van zorg is, dat men weet hoe de inkoop geregeld kan worden, dat men de risico's en calamiteiten in beeld heeft en dat de monitoring een feit is.

Dan ga ik meteen in op de vraag van GroenLinks wat de provincie na 1 januari 2015 nog doet. Dat is niet veel, want de doelluitkering stopt per 1 januari 2015. Het geld gaat naar de gemeenten en de bevoegdheid gaat naar de gemeenten. Onze rol is daarmee in feite uitgespeeld. Wij zullen wel nog een deel van de tijd, omdat onze mensen er natuurlijk ook nog voor een deel zijn, een rol spelen bij de informatieoverdracht, de monitoring en de kwaliteitsbewaking: dat deel waaraan gemeenten nu niet toekomen. Die kennis is bij ons aanwezig. Op dat punt zullen wij nog een poosje meelopen met gemeenten om dat stuk goed te begeleiden. In feite is er echter voor de provincies na 1 januari 2015 geen rol meer weggelegd, omdat het onderdeel is van de integrale aanpak van gemeenten. Dat is ook goed zo. Ik denk dat er helderheid moet zijn. Wij moeten daarin geen onduidelijkheid geven naar gemeenten. Wij zijn eruit na 1 januari 2015, maar zijn nog wel als een soort back-upscenario aanwezig met kennis voor gemeenten.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Nu tekent zich het volgende af. Wij komen nu in de finale fase. Het duurt nog een half jaar. Gemeenten gaan heel verschillend om met de materie, met name met de kortingen. Er zijn gemeenten die transitiereserves aanleggen. Er zijn er ook die dat in het geheel niet doen. Dat heeft repercussies. Dat betekent bijvoorbeeld dat een aantal zorginstellingen mensen moeten ontslaan, omdat zij moeten inspelen op de nieuwe situatie. Een heel elementaire vraag is wat u doet met die dynamiek en de uitkomst daarvan. Dat betekent namelijk dat er op een andere manier wordt omgegaan met de kwaliteit van de zorg, maar dat er ook op een andere manier wordt omgegaan met de personele kant en de werkgelegenheidspositie. Voelt u zich daarvoor nog verantwoordelijk? Vindt u dat u gemeenten die er geen transitiereserves op na houden er nog eens op moet wijzen dat het beter is om dat wel te doen? Of zegt u: "Zoek het zelf maar uit, want u bent zelf verantwoordelijk voor de manier waarop u de zorg in uw gemeente inricht. Ik kan mij zo voorstellen dat u, dit alles overziend vanuit uw positie, af en toe de kriebels heeft en denkt: ik wil hier en daar toch nog wel eens interveniëren.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is correct. We interveniëren misschien ook wel. Op dit moment voeren wij bij gemeenten een soort audit uit door te vragen hoe het gaat. Wij hebben de verantwoordelijkheid dat het Bureau Jeugdzorg kan aansluiten op de lokale situatie. Het Bureau Jeugdzorg is nu onze verantwoordelijkheid. We hebben ook een verantwoordelijkheid naar de jeugdinstanties toe, dat zij in de nieuwe constellatie kunnen participeren. We kijken bij gemeenten en vragen hoe het loopt, om ervoor te zorgen dat het allemaal op elkaar kan aansluiten. Er is best een kans dat wij met gemeenten een iets ander gesprek voeren dan dat wij in de afgelopen tijd gedaan hebben. Toen waren wij heel dienstbaar aan de beweging. Nu komt ook het provinciaal belang in het geding. Dat levert een iets ander gesprek op. Ik ga niet over de manier waarop gemeenten financieren en reserves achterhouden. Dat is echt een gemeentelijke kwestie. Wij gaan er wel over dat de contracten op tijd worden getekend, zodat de zorginstellingen weten waar zij aan toe zijn. Dat is al veel te laat, want er was een deadline die al veel eerder in de tijd lag dan nu het geval is. Het is helder dat als in augustus de afspraken voor zorginstellingen echt in beeld zijn en in oktober de handtekeningen onder de contracten gezet kunnen

worden, zij nog een goed gesprek zouden kunnen voeren met het UWV over eventuele noodgedwongen ontslagen. In die zin zijn wij zeker aangesloten en zijn wij zeker met gemeenten in gesprek. We hebben echt een belang te verdedigen. Als het er echter om gaat hoe gemeenten een en ander organiseren in de financiën na 1 januari 2015, dan zijn wij geen onderdeel van die discussie. Ik vind dat die helderheid er ook moet zijn. Wij zijn van het nu, wij zijn niet van het morgen. Juist door het zo helder af te bakenen, kunnen wij het gesprek voeren met gemeenten, omdat helder is voor welk belang wij staan, maar ook waar wij er niet meer voor zijn.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het aspect dat mij het meest bezighoudt, is het punt van de werkgelegenheid, naast de zorg zelf. Ik vind het terecht dat u zegt dat de gemeenteraad verantwoordelijk is voor het zorgniveau dat zo'n gemeente wil bieden aan haar inwoners. Dat moeten zij in de gemeenteraadsverkiezingen maar verantwoorden. Het punt is echter dat in feite de banen van de mensen die je indirect als werknemers kunt zien en die hun werk doen in opdracht van de provincie, zoals het nu werkt, op het spel staan. Ik hoop dat u toch kunt aangeven in welke mate u zich verantwoordelijk voelt voor het instandhouden van die werkgelegenheid.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat heeft een beetje te maken met de discussie over de frictiekosten. Soms bestaat er een beeld dat er een rekening bij de gemeenten komt waarop de frictiekosten met een bedrag onder de streep staan vermeld. Dat is niet aan de orde. De frictiekosten kun je drukken door ervoor te zorgen dat er geen mensen ontslagen hoeven te worden en dat het zorgaanbod in stand blijft, zodat mensen niet na een jaar het aanbod opnieuw moeten ontwikkelen. Daarop stellen wij ons in, daarvoor maken wij ons hard. Het belangrijkste is dat gemeenten zo snel mogelijk financiële helderheid geven aan de instellingen, zodat zij weten waarop zij moeten anticiperen. Als provincie zijn wij er zeker van dat wij de contracten op tijd kunnen tekenen. We hebben natuurlijk een enorme vertraging opgelopen doordat er geen helderheid kwam over de bedragen van het Rijk. Er zou helderheid gegeven moeten worden in de meicirculaire. Er is aan gemeenten duidelijk gemaakt dat men nu echt stappen moet zetten. Die worden nu ook gezet. Dat is de beste garantie. Wij ondersteunen die stappen. Gemeenten organiseren een deel lokaal, maar je hebt het al heel snel over een bovenlokaal en zelfs een regionaal aanbod. Daarin zijn wij als provincie ondersteunend. Dat is de beste bijdrage om ervoor te zorgen dat zaken goed lopen.

Bij Bureau Jeugdzorg hebben wij een concept dat wij ondersteunen en ook financieel hebben ondersteund en dat aansluit op de beweging die gemeenten willen maken. De Safe teams sluiten aan op al die wijkteams in de gemeenten. Dat waarborgt dat een Bureau Jeugdzorg voort kan in de volgende situatie. Daarin ligt onze meerwaarde. Er is nu een beweging om samen met Jeugdzorg Nederland te bekijken of er regionaal banenpools georganiseerd kunnen worden. Ik ga in gesprek met Jeugdzorg Nederland om na te gaan of de provincie Utrecht daarin een rol kan spelen. Die inspanningen plegen wij nu om ervoor te zorgen dat er zo min mogelijk banen verloren gaan, met daarbij wel de kanttekening dat een beweging zo intensief, onder een zo grote tijdsdruk, met zo veel belangen als deze, niet gepaard kan gaan zonder bedrijfsschade. Er zullen ontslagen vallen. Er zullen mensen onterecht ontslagen worden. Het zal voorkomen dat jeugd aanbod niet meer beschikbaar is, waarvan men over twee jaar zegt: "Hoe heeft het kunnen gebeuren dat wij dat hebben laten lopen?". Dan is het een grotere investering om het terug te krijgen. Dat is in deze beweging onvermijdelijk, mijnheer Meijer. Dat zal u echter niet onbekend zijn.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het spreekt mij aan dat ik bij de gedeputeerde merk dat zij zich nadrukkelijk betrokken voelt bij deze aspecten. Dat vind ik plezierig. Ik begrijp uit haar woorden – ik neem aan dat zij dat kan bevestigen – dat behoud van werkgelegenheid in de jeugdzorg een prioriteit is van het college van Gedeputeerde Staten van Utrecht.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik daarop even ingaan? Wat betreft behoud van werkgelegenheid: dat is waar. U zegt het echter zo expliciet. Het gaat niet om het zo maar beschikbaar houden van werkgelegenheid, het gaat om het aansluiten van het aanbod en het personeel van instellingen op de nieuwe situatie; dat is het allerbelangrijkste. Niet autonoom het op peil houden van de werkgelegenheid. Dat is natuurlijk wenselijk, maar het belangrijkste is dat de

instellingen in staat zijn aan te sluiten op de manier waarop gemeenten in de komende jaren de jeugdzorg organiseren en dat je dat zo bewust mogelijk, zo op tijd mogelijk en zo goed mogelijk gefaciliteerd doet, staat als een paal boven water. Wij hebben een verantwoordelijkheid naar de Utrechtse jeugdzorginstellingen toe.

De heer MEIJER (SP): Ja, precies, maar behoud van werkgelegenheid doet geen afbreuk aan hetgeen u zegt dat je probeert die aansluiting teweeg te brengen. Dat er sprake is van een andere benadering, is ook duidelijk. Laat ik het anders formuleren: het gaat erom dat u ernaar streeft zo min mogelijk werkgelegenheid verloren te laten gaan.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Zeker, maar dat wil niet zeggen dat het allemaal bij de bestaande jeugdzorginstellingen blijft. Je ziet een beweging dat men door het lokaal te organiseren veel minder instroom wil hebben in de jeugdzorg, dat men er sneller bij wil zijn en dat men sneller wil signaleren. Dat zal ook betekenen dat een deel van de mensen die nu in de tweedelijns zorg zitten, de beweging zullen moeten maken naar het preventieve veld toe, omdat men daar veel meer vraag wil afvangen, men betere zorg beschikbaar wil hebben voor kinderen en dat men er sneller bij wil zijn. Daarvoor heb je kennis en capaciteit nodig. Er zal dus een soort mobiliteitsbeweging komen van mensen die nu bij jeugdzorginstellingen werken en die in de toekomst een baan zullen vinden in de wijkteams.

De heer MEIJER (SP): Bent u bereid de Staten te informeren over de concrete effecten op de werkgelegenheid die zich op dit moment voltrekken?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Ja.

De heer MEIJER (SP): Heel graag.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog een vraag aan mevrouw Pennarts. Ik heb even zitten wachten met de nota over de verkenning van de binnensteden. Ik dacht dat dit vast wel bij de gedeputeerde Bestuur zou terechtkomen of zoiets. Het is iets dat raakt aan leegstand, ruimtelijke ordening en binnenstadontwikkeling. Wie van de vier gedeputeerden gaat hierover een korte notitie schrijven? Hebt u dat samen al bedacht?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik kijk even naar de collega's. Wie steekt zijn hand op? Zullen wij met u afspreken dat wij dat integraal bekijken en dat er in elk geval een reactie komt van het college op het stuk dat u hebt ingediend?

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het klopt dat ik vergeten ben het te noemen in mijn bijdrage. Dit is een heel mooie notitie van mijn collega van de ChristenUnie uit Overijssel. We hebben hier onze eigen kadernota over binnenstedelijke ontwikkeling. Als daarin interessante onderdelen zitten die wij zouden kunnen meenemen in ons verhaal – dat heb ik ook in de commissie gezegd –, dan doen wij dat met alle genoegen. Ik geef echter wel aan dat wij met de kadernota over binnenstedelijke ontwikkeling op dit moment feitelijk een omwenteling hebben gemaakt in het beleid dat wij in de afgelopen jaren hebben gevoerd. In de periode hiervoor ging je als provincie niet over binnensteden, want dat was eng en dat was van gemeenten. Wij gingen over het landelijk gebied. Nu zijn we al op weg naar meer aandacht voor de binnenstedelijke ontwikkeling en de kwaliteit. Dat juich ik alleen maar toe. Ik denk dat meerderen hier in de zaal dat doen. Ik zou mij kunnen voorstellen dat je in een volgende ronde, dus naar een volgende collegeperiode toe, nog meer die scherpere in gaat en nog meer gaat kijken hoe wij nu nog meer onze rol kunnen oppakken in dat verhaal. Dan zou dit een fantastisch aanknopingspunt kunnen zijn om daar eens even scherp naar te kijken. Dat is mijn insteek.

De VOORZITTER: Fantastisch. Dank u wel. Ik wil de Staten een voorstel van orde doen. Na een ruime eerste termijn, een ruime beantwoording en een zeer ruime mogelijkheid van interrupties heb ik

het gevoel dat er geen behoefte is aan een tweede termijn. Deelt u die mening? Als u die deelt, dan doen wij dat zo.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik maak via u kenbaar aan de Staten dat ik amendement A11 intrek, en dit vervang door een motie M16, met een andersoortige redactie, waarvan ik hoop dat de barrière voor een aantal fracties daardoor wat minder hoog zal zijn.

Motie M16 (SP): van uitstel komt geen afstel.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 7 juli 2014;

overwegende:

- *dat het Akkoord van Utrecht in feite een vermindering betekende van de provinciale ambities op het gebied van natuurbeheer;*
- *dat een verder 'uitsmeren' van de toen gemaakte afspraken niet mag leiden tot afstel van de afspraken;*

besluiten:

dat ten aanzien van Natuurbeheer de in het Akkoord van Utrecht overeengekomen ambities ten minste en onverkort gehandhaafd blijven.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M16 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Daarmee hebben wij de voorjaarsnota behandeld en komen wij daarop straks terug bij de stemverklaringen. Wij gaan over naar de behandeling van het Mobiliteitsplan. Voordat wij dat doen, hebt u vijf minuten pauze. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 15.41 uur tot 15.50 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering.

Statenvoorstel Mobiliteitsplan 2014 – 2028.

De heer KONINGS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Vandaag is het Mobiliteitsplan geagendeerd. Het is al even aan de orde geweest, maar nu wordt het zonder meer uitgebreider, intensiever en interessanter behandeld. Met dit plan proberen wij ons een beeld te vormen van de ontwikkelingen tot 2028 en van hoe wij daarop efficiënt anticiperen.

Mobiliteit levert een belangrijke bijdrage aan onze welvaart. Door mobiliteit kunnen consumenten op verschillende plaatsen activiteiten ontplooiën en kunnen bedrijven producten en diensten op verschillende locaties produceren en aanbieden. Strategisch mobiliteitsbeleid is een instrument dat kan bijdragen aan een goede concurrentiepositie en een gezonde, betaalbare en aangename leefomgeving voor iedereen, nu en in de toekomst. Kernbegrippen hierbij zijn bereikbaarheid en leefbaarheid. Hierbij komt het aan op een soort van 'balancing act' om tot een optimale situatie te komen. De vraag die thans voorligt, is of het college hierin is geslaagd.

Dit mobiliteitsplan staat niet op zichzelf; het is niet uit de lucht komen vallen. Behalve dat het een uitwerking van de paragraaf Verkeer en vervoer van de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie is, is er ook voortgeborduurd op, of beter gezegd geleerd van, het huidige SMP Plus. Een groot aantal projecten loopt vanzelfsprekend vanuit de huidige planperiode door. In die zin is er sprake van verlenging. Daarnaast is er ook sprake van verdieping, verbreding, vernieuwing en versnelling. Verdieping, daar waar de brug tussen mobiliteit en andere beleidsvelden, zoals ruimte en economie, is gevonden. Verbreding, daar waar de fiets een gelijkwaardige rol heeft gekregen ten opzichte van andere modaliteiten. Vernieuwing, daar waar gedragsbeïnvloeding als een effectief instrument is

opgenomen om de verkeersveiligheid en de bereikbaarheid te vergroten en waar is gekozen voor de zogenoemde trajectaanpak, zodat hiermee verschillende belangen gekoppeld kunnen worden aan bereikbaarheid. Versnelling, daar waar de provincie kiest voor innovatieve samenwerking met marktpartijen, werkgevers, andere overheden en direct betrokkenen. Het college zet in op versterking van alle modaliteiten en de verbindende schakels daartussen, waarbij de daadwerkelijke vraag van de reiziger en zijn tevredenheid centraal staan. Hier wordt de zojuist genoemde samenwerking gezocht met werkgevers en werknemers, om mobiliteit te voorkomen door mobiliteitsmanagement. De fractie van de VVD ziet dit, samen met de investeringen in het fietsnetwerk en – ik kom daarop later terug – de versterking van OV-lijnen, waarnaar veel vraag is, als een efficiënte manier om de bestaande infrastructuur beter te benutten voor een hoogwaardig vervoerssysteem. De behoefte van de mobiliteitsgebruikers centraal stellen betekent zo veel mogelijk keuzevrijheid tussen vervoersalternatieven en een integrale benadering van het netwerk, hetgeen de VVD-fractie graag ondersteunt.

De mobiliteitsgebruiker mag betrouwbare reistijden verwachten. Maatregelen om de doorstroming te verbeteren, hebben voor de VVD dan ook een hoge prioriteit. Het beïnvloeden van de doorstroming heeft bovendien een substantieel positief effect op de luchtkwaliteit langs wegen met stagnerend verkeer. Doorrijdend verkeer stoot nu eenmaal minder luchtverontreinigende stoffen uit dan verkeer dat stagneert. Auto's die in de file rijden en veelvuldig optrekken, gebruiken relatief veel brandstof, omdat optrekken veel energie kost. Met het oog op de doorstroming zijn meerdere projecten geprogrammeerd, die uiteindelijk moeten resulteren in een betere bereikbaarheid en een versterkte leefbaarheid.

Volgens de trajectaanpak wordt ingepland. In dit verband wil ik er toch één traject uit nemen, namelijk de N417, de Tolakkerweg. De N417 is een beschermde weg, waarvoor geen streefwaarden zijn opgenomen voor de doorstroming. Je zou kunnen zeggen: het is een gebiedsontsluitingsweg met sterke erftoegangswegkarakteristieken. In de nota van beantwoording staat: "De N417 zal om die reden niet actief worden ingezet als er op de A27 files optreden." De praktijk blijkt echter iets weerbarstiger. De situatie zal daar, naar wij mogen aannemen drastisch veranderen wanneer de A27 is aangepakt, maar dan zouden de betrokken inwoners moeten wachten tot 2018. Beheer en onderhoud zijn leidend voor de planning. Dat is op zich een heel goed uitgangspunt. Hoe wil de gedeputeerde omgaan met dergelijke uitzonderlijke gevallen, waarbij helder is dat de leefbaarheid sterk op de proef wordt gesteld?

Graag sta ik even stil bij de wijze waarop het OV in het plan is opgenomen. Een OV-netwerk moet altijd voldoen aan tegenstrijdige uitgangspunten. Enerzijds willen mensen een halte voor de deur, dus korte loopafstanden, en zo veel mogelijk directe verbindingen met alle bestemmingen, zonder overstappen. Anderzijds willen zij snelheid, betrouwbaarheid en hoge frequenties. Als beide functies van ontsluiten en verbinden worden gecombineerd, ontstaat een netwerk met lange trage OV-lijnen. Het zijn volle lijnen die niet voldoen aan de vraag naar snel en frequent vervoer, maar ook niet aan directe verbindingen en een halte voor elke deur. Bovendien is het onverantwoord duur qua exploitatie. De VVD-fractie is het dan ook eens met de strategische keuze van het college voor een toekomstbestendig en betaalbaar OV, waarbij op succesvolle wijze economische en sociale doelen worden gediend. In september voeren wij het debat over de Nota van Uitgangspunten van de nieuwe concessieverlening. We komen dan te spreken over de belangrijkste ambities, doelen en keuzes ten aanzien van het OV in de nieuwe concessie. De VVD acht het van het grootste belang de vraaggerichtheid als uitgangspunt op te nemen. Het gaat om een efficiënter OV-netwerk, met aandacht voor behoud en verbetering van de kwaliteit en groei op kansrijke OV-assen. Ik herinner mij dat de heer IJssennagger in dit verband sprak van een zogenaamd flitsend OV of flits-OV. De keuzereiziger moet worden verleid om gebruik te maken van het OV. Dit kan inderdaad resulteren in een vermindering van de sociale en ontsluitende functie van de lijngebonden buslijnen. Hiervoor dienen serieuze alternatieven te worden onderzocht.

Met betrekking tot de kostendekkingsgraad van het OV vraagt de VVD-fractie de gedeputeerde een hoger ambitieniveau op te nemen in de Nota van Uitgangspunten. In het Mobiliteitsplan is een streefgemiddelde opgenomen van 50%. De VVD is van mening dat daar waar vervoersstromen

worden gebundeld, door dragende buslijnen een veel hogere dekkingsgraad kan worden gerealiseerd en dat dit percentage voor bepaalde dikke lijnen daadwerkelijk moet worden vastgelegd.

Ik ken de gedeputeerde als iemand die marktpartijen de ruimte wil geven. Met de aanstaande aanbesteding van het OV vraag ik de gedeputeerde of hij al een idee heeft over hoe hij het creatief ondernemerschap gaat uitdagen en benutten.

Het OV-netwerk van de provincie, maar ook het wegnenwerk en het netwerk voor de fietsen, houdt niet op bij de grenzen van de provincie. Meerdere netwerken zijn met elkaar verweven binnen hetzelfde gebied. In de commissie heeft de VVD aan de gedeputeerde gevraagd of het niet verstandig een paragraaf op te nemen waarin het college aangeeft waar het BRU en de provinciale beleidslijnen conflicteren en elkaar versterken. Graag geef ik hier nog even aan dat de VVD blij is met de toezegging van de gedeputeerde dat na vaststelling van het mobiliteitsplan een notitie wordt opgesteld, waarin genoemde zaken worden uitgewerkt. Deze notitie kan dan vervolgens uitgangspunt zijn voor het gesprek met het BRU.

De heer DE VRIES (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Om maar achteraan te beginnen: de PvdA kan zich vinden in het mobiliteitsplan. We hebben gepleit voor gelijkwaardigheid tussen de verschillende vervoersmogelijkheden, zoals fietsen, OV, lopen of auto. We stellen vast dat dit ook zo is terechtgekomen in het mobiliteitsplan. We stellen vast dat als wij concurreren met elkaar, bijvoorbeeld de fiets en de auto, dat niet automatisch de auto voorgaat, dat er een balans wordt gezocht tussen soms fietsen en soms auto's, dus dat daarnaar wordt gekeken, zodat er meer een soort gelijkwaardigheid ontstaat. Het is een andere manier van denken ten opzichte van eerdere mobiliteitsplannen. Het is een andere basis van waaruit gewerkt wordt. Vanuit deze nieuwe basis komt een heel aantal maatregelen voort. Is deze maatregel goed? Is die andere maatregel goed? Het is bediscussieerbaar. In een basis van gelijkwaardigheid kunnen wij ons prima vinden.

De fiets wordt serieus genomen als een manier om naar je werk te gaan en van je werk naar huis te gaan. Wij merken dat obstakels zoals kruisingen tussen een fietspad en drukke autowegen worden aangepakt. Er zijn plannen om snelle fietsroutes te realiseren tussen woon- en werkplek om meer woon-werkverkeer op de fiets over langere afstanden realistisch te maken. Het staat allemaal in het Mobiliteitsplan. Dat vindt de PvdA goed. Het mag alleen, als het gaat om fietsmaatregelen, nog wel wat scherper en concreter. Dat hebben wij al een paar keer aangegeven. We staan hier niet alleen. Sterker nog, we worden een beetje ingehaald door bijvoorbeeld de Fietzersbond die heeft ingesproken en stukken heeft ingediend, maar op dit punt ook door andere organisaties. We hebben gemerkt – dat hebben wij een of twee weken geleden ook al in de commissie gezegd – dat een aantal voorstellen van de Fietzersbond en andere organisaties zijn overgenomen. Het lijkt erop dat het beleid ten faveure van fietsen inderdaad is aangescherpt en dat het wat meer concreet is geworden.

Geheel iets anders, maar wel toevallig is het volgende. Toen ik dit voorbereidde, zag ik een foto van de gedeputeerde voor Recreatie op een soort fietsachtig monster. Dat had te maken met de opening van een nieuw knooppunt. Dat gaat niet om woon-werkverkeer, maar om recreatief verkeer. In elk geval kan het in dit college dus wel om fietsknooppunten en andere dingen aan elkaar te verbinden op het gebied van fietsen. Dat zien wij met veel plezier.

We stellen ook vast dat er ruime aandacht is voor verkeersveiligheid. Dat is prima. Iedereen is het alweer een beetje vergeten, maar ruim een jaar geleden is er veel strijd geweest over het vanuit democratisch oogpunt met enige regelmaat kunnen vaststellen of kunnen aanpassen van het programma. Ik ben blij dat er nu in is opgenomen dat als er verkiezingen zijn en er nieuwe Staten komen, met een andere samenstelling en andere inzichten dat de visie wel voor de langere termijn is, maar dat het programma kan worden aangepast aan de mening en visie van de Staten in de nieuwe samenstelling.

In de afgelopen weken is er veel discussie geweest over het OV. Met name de discussie over het opheffen van dunne lijnen. De PvdA heeft in de afgelopen jaren hier steeds volgehouden dat de provincie en de vervoerder meer zouden moeten kunnen doen aan de promotie van lijnen. Er zijn wat dingen uitgetoetst, zoals de tariefsverlaging; die heeft niet gewerkt. Hou er dan niet aan vast. Dat is

het kenmerk van iets uitproberen: als iets niet werkt, probeer dan iets anders. Ik kan mij herinneren dat wij op dit punt enige commissievergaderingen geleden een toezegging van de gedeputeerde hebben gekregen. De gedeputeerde zou erover nadenken hoe de promotie beter gedaan kan worden, met name voor slecht gebruikte lijnen. Ook voor wat betreft de vraag of de provincie daarover gaat of de vervoerder, of een mix van beide, en dat dit in de volgende concessie zou worden meegenomen. Ik kan mij herinneren dat wij daarover een toezegging hebben gekregen. Ik herhaal het nog maar even, omdat er in de afgelopen commissievergadering weer veel discussie was.

We vinden ook dat voordat een dunne lijn wordt opgeheven, eerst goed moet worden uitgezocht waarom er niet zo veel gebruik van wordt gemaakt. Een lijn kan niet zomaar opgeheven worden. Zoek goed uit wat er aan de hand is. Misschien weet de gemeente of weten bewonersgroepen er meer van. Zoek het goed uit voordat je de lijn opheft. Zijn er verbeteringen mogelijk? Wees er creatief in. Pas dan verbeteringen toe. We vinden echter wel dat als een lijn nauwelijks gebruikt wordt, deze niet koste wat kost in stand gehouden hoeft te worden. Het geld kan maar een keer worden uitgegeven; we hebben het eerder aangegeven. Misschien is het verstandig om het geld dan aan dikke lijnen te besteden. Dikke lijnen zijn lijnen waarvan heel veel mensen graag gebruik willen maken. Waarom is het dan een slecht idee om die mensen die soms moeten staan in overvolle bussen, wat extra bussen per uur op diezelfde lijn te gunnen? Dat zijn mensen die graag gebruik maken van het OV, die er soms bewust voor kiezen geen auto te hebben, in een stad te gaan wonen, waar zij gemakkelijk gebruik kunnen maken van het OV. Zij verdienen onze steun.

In het plan wordt een balans gezocht tussen verkeer en natuur, een balans tussen autoverkeer en aantasting van de volksgezondheid. In een visie is dat prima. Het is natuurlijk wel in een concrete uitwerking. Daar komt het mobiliteitsprogramma om de hoek kijken, daar wordt de doorslag gegeven. De vrijheid van de autogebruiker wordt natuurlijk beperkt doordat de gezondheid van de mensen die naast die weg wonen wordt aangetast. Als die balans gevonden moet worden, zal onze sympathie dan eerder uitgaan naar de gezondheid van de mensen die er wonen, dan de vrijheid, blijheid van de autogebruiker. Ook voor wat betreft de keuze tussen verkeer en natuur kan ik niet zeggen dat de autorijder zo belangrijk is dat de natuur daarvoor moet wijken. We wonen hier allemaal graag in deze provincie – dat hoor ik voortdurend –, omdat er zo veel natuur is. Dan is het misschien ook wel een briljant idee om de natuur een beetje te beschermen.

Het inschakelen van marktpartijen is prima. In de visie van de PvdA neemt dat echter niet weg dat de provincie nog steeds een centrale rol houdt, bijvoorbeeld als regisseur en aanjager. Wij zien toch bij een bepaald aantal onderwerpen dat de provincie een stapje terug doet ten faveure van de marktpartijen die het allemaal zo goed zouden kunnen. Het zijn van regisseur of aanjager blijft nog steeds een belangrijke rol.

In de afgelopen drie jaar heeft de PvdA voortdurend gepleit voor alternatieven voor asfalt. Wij zullen daarvoor blijven pleiten. Wij zullen bijvoorbeeld stimuleren om niet in de file te rijden. Het Spitsvrij-project is succesvol geweest en stopt. Dat vinden wij een merkwaardige manoeuvre. Wij pleiten er dan ook voor om te kijken hoe wij toch op de een of andere manier weer een project op poten kunnen zetten, elders in deze provincie of in dezelfde driehoek tussen Utrecht, Amersfoort en Hilversum. Als je miljoenen uittrekt voor meer asfalt, is het misschien niet zo'n gek idee om ook af en toe slechts enkele tonnen uit te trekken om ervoor te zorgen dat veel mensen niet meer in de spits rijden, zodat die weg misschien niet eens verbreed hoeft te worden.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik stel er toch een eer in om te begrijpen wat de PvdA wil. Nu heb ik met belangstelling naar de heer De Vries geluisterd. Ik constateer dat hij in eerste instantie juichend is over het Mobiliteitsplan. Dat is positief, hij gaat het steunen. Vervolgens komt hij met een hele serie bezwaren die tamelijk fundamenteel van aard zijn. Bijvoorbeeld: hoe ga je om met lijnen voordat je ze opheft? Hoe ga je om met het milieu en de natuur versus asfalt? Dat soort afwegingen zijn fundamenteel van aard, maar zijn nogal strijdig met de geest van het Mobiliteitsplan. Hoe moet ik dat zien? Zijn dat ontbindende voorwaarden? Zegt u: "Kom ons maar tegemoet in die punten, want dan kunnen wij het Mobiliteitsplan steunen." ? Of zegt u: "Ik vind het alleen fijn om dit

opgemerkt te hebben. Dan kunnen wij daarmee zo veel mogelijk rekening houden. Feitelijke consequenties verbind ik daar echter niet aan."

De heer DE VRIES (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik probeer ook altijd de SP goed te begrijpen. Als ik het standpunt van de SP mag samenvatten – daar zit nu juist het verschil met de PvdA in –, is het juist dat de SP vindt dat *quôte que quôte*, wat er ook gebeurt, hoe ver wij het ook onderzocht hebben, wat wij ook geprobeerd hebben, een dunne lijn tot in de eeuwigheid behouden zal moeten blijven, ook al zitten er nog maar een, twee of drie mensen in die bus. Dan zegt de PvdA: nee, er komt een moment dat dit niet meer kan. Wanneer komt dat moment? Nadat je het onderzocht hebt, nadat je gepromoot hebt, et cetera. Dan komt er een moment dat je een afweging moet maken welk geld je nog wilt besteden aan die dunne lijn waarvan bijna niemand gebruik maakt, overwegende dat wij niet extra veel geld uit Den Haag of Brussel hoeven te verwachten, overwegende dat je het geld dat je aan die dunne lijn voor die drie mensen besteedt, dus niet kunt besteden aan die dikke lijn, waar misschien 30, 40 mensen in de stad Utrecht staan te wachten op een extra bus per uur. Waarom vindt u het zo belangrijk om die dunne lijn vast te houden, waarvan drie mensen in de provincie gebruik maken, ten opzichte van die dikke lijn in de stad Utrecht of Amersfoort, waarbij 30 mensen extra per uur gebruik van die bus willen maken? Wij zeggen: misschien is het soms een goed idee om van lege bussen nu op volle bussen te focussen. Dat is de positie van de PvdA.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat is uiterst belangwekkend, maar het is in het geheel geen antwoord op mijn vraag. Mijn vraag aan de heer De Vries is als volgt: aan de ene kant geeft u aan op voorhand in te stemmen met het Mobiliteitsplan, aan de andere kant komt u met een aantal pittige punten, ook ten aanzien van milieu, asfalt en natuur, en inderdaad het verbinden van voorwaarden aan het opheffen van dunne lijnen. Wij komen er vast nog over te spreken hoe wij daarover denken. Hoe moet ik deze kritische kanttekeningen van u waarderen? Dat is de vraag. Zegt u: "Kom ons hierin tegemoet, want dan kunnen wij het Mobiliteitsplan steunen."? Of zegt u: "Ik steun het Mobiliteitsplan en voor de notulen wil ik ook nog even aangeven wat wij er nog meer van vinden."?

De heer DE VRIES (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De basis van het Mobiliteitsplan, namelijk het gelijkwaardig zijn van fietsen, lopen, OV en auto's, steunen wij. Dat fundament is zo goed en stevig, dat je daarop een heleboel dingen kunt bouwen. Wij en een aantal partijen verschillen soms van mening over wat er dan gebouwd wordt. Ik zeg het niet omdat ik het fantastisch vind dat dit in de notulen terecht komt, die bijna niemand in deze provincie zal lezen. Ik zeg het omdat ik hoop en wil dat dit college in de uitvoering, het programma dus, daarmee rekening houdt en daar naartoe werkt, dus dat het meer dan de VVD of de PVV wil, rekening houdt met de natuur, dat het iets meer dan een aantal partijen wil, in de balans tussen de vrijheid van de automobilist en volksgezondheid, meer rekening houdt met de volksgezondheid. Om uw vraag te beantwoorden: stel dat het college zegt nee, nee, nee, dan is nog steeds de basis van dit mobiliteitsprogramma zo goed dat wij daarmee kunnen instemmen.

De heer MEIJER (SP): Gaat u moties en amendementen indienen ten aanzien van uw punten van bezwaar?

De heer DE VRIES (PvdA): Nee.

De heer MEIJER (SP): OK, dan weet ik genoeg.

De VOORZITTER: Vervolgt u uw betoog.

De heer DE VRIES (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik was bijna aan het einde van mijn betoog. Ik zei dat wij blijven pleiten voor alternatieven voor asfalt, zoals het rijden buiten de spits. De vraag is dan ook wat er moet gebeuren om de gedeputeerde ervan te overtuigen dat het project Spitsvrij rijden een vervolg moet krijgen, of in dezelfde driehoek Utrecht, Amersfoort, Hilversum of op een andere plek in de provincie. Wij zouden dat van harte toejuichen.

We hebben het al een paar keer eerder gezegd: het elektrisch rijden. Het staat er wel in, maar wij denken toch dat er meer mogelijkheden zijn, omdat de maatschappij op dit punt echt veranderd is en nog veel meer die kant op gaat. Elektrisch rijden zal een grotere vlucht nemen. Het beleid zal erop moeten worden aangepast. Het gaat om elektrisch rijden voor zowel de fiets, de auto, de scooter of de bus. In Eemnes is er bijvoorbeeld al jarenlang een vraag voor een elektrische bus in het centrum. Dat kan op een bepaalde manier allemaal niet. We denken dat het elektrisch rijden een grote vlucht gaat nemen. Neem het mee. Het staat nu al in de visie, maar het is zo'n ondergeschoven kindje. Laat het wat volwaardiger zijn.

De heer GRAAFF (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De mobiliteitsvisie en het mobiliteitsplan zijn twee belangrijke documenten die het beleid van de provincie voor de komende jaren uiteenzetten. Het CDA spreekt graag zijn waardering uit voor het zorgvuldige werk dat is geleverd bij de totstandkoming van dit plan en de afstemming die heeft plaatsgevonden met gemeenten en maatschappelijke organisaties. Daarnaast heeft onze fractie meer in algemene zin waardering voor het feit dat dit college met dit plan ernaar streeft om een duidelijk beleidskader neer te zetten voor dit omvangrijke beleidsterrein. Onze fractie ziet dit stuk als een goede basis om de hoofdlijnen van het beleid te benoemen. In vergelijking met het vorige beleidsplan is dit stuk naar onze indruk minder strak omlijnd. Zeker de trajectaanpak maakt het mogelijk in de precieze uitwerking van het beleid meer maatwerk te leveren en meer integraal belangen tegen elkaar af te wegen. Dat juichen wij als fractie toe. We hopen dan ook dat dit stuk in de praktijk zo zal uitpakken.

In onze inbreng zullen wij ingaan op drie voor onze fractie belangrijke thema's: het openbaar vervoer, de verkeersveiligheid en goede doorstroming van het verkeer.

Allereerst het openbaar vervoer. Het Mobiliteitsplan maakt een duidelijke keuze om het openbaar vervoer in de provincie efficiënter te maken door af te zien van een lijndienst als de bezetting hiervan laag is. Dit is een duidelijke beleidswijziging ten opzichte van het huidige uitgangspunt om in alle kernen van 400 inwoners of meer een bus te laten rijden. Deze wordt ingegeven door de noodzaak om te snijden in de kosten voor het OV. Het CDA heeft er begrip voor dat bij teruglopende middelen eerst wordt gekeken naar de buslijnen waarop de bezetting het laagst is. De realiteit is dat voor een aantal kleine kernen een goede lijndienst lastig te realiseren is, met als gevolg dat hoge kosten moeten worden gemaakt, zonder dat daarmee een lijndienst ontstaat die voor veel mensen aantrekkelijk is. Tegelijkertijd is het openbaar vervoer voor veel mensen, ook in de kleine kernen, een belangrijke laagdrempelige voorziening. Het CDA vindt het daarom van belang dat de beoogde efficiency goed wordt afgewogen tegen de wens om in een zo groot mogelijk deel van de provincie Utrecht een OV-voorziening in stand te kunnen houden. Onze fractie vindt het daarom een gemis dat in de tekst in het Mobiliteitsplan vrij eenzijdig wordt ingestoken op efficiency en dat u de overige drijfveren om als provincie een netwerk van buslijnen te onderhouden onbenoemd laat.

Meer concreet heeft het CDA in de eerdere besprekingen over het Mobiliteitsplan vragen gesteld over de norm van zes reizigers per rit. Deze norm is straks maatgevend voor het instandhouden van een lijndienst. Op basis van de beantwoording heeft onze fractie vastgesteld dat deze consequenties van deze norm nog niet inzichtelijk zijn. Door de beoogde wijze van aanbesteden van een concessie zullen deze consequenties pas bekend zijn wanneer de concessie wordt verleend. Onze fractie zou het ten zeerste betreuren dat grote delen van de provincie als gevolg van deze norm zonder lijn zou komen te zitten. Wij waarderen het daarom zeer dat door het college is aangegeven dat het niet de intentie heeft om met deze norm een dergelijke uitval te realiseren en op basis van eigen analyses van het college zou blijken dat deze consequenties op basis van het huidige lijnennet beperkt zouden blijven tot twee tot vier kernen die zonder OV komen te zitten. Tegelijkertijd heeft onze fractie er moeite mee dat deze consequenties op dit moment nog niet duidelijk zijn, maar dat ze afhangen van het uiteindelijke aanbod van de winnende partij in de concessie. Wij zouden graag zien dat in de voorbereiding naar de concessie alsnog inzichtelijk wordt gemaakt voor welke kernen het behoud van een lijndienst mogelijk in gevaar kan komen. Ook zouden wij graag zien dat het college aangeeft welke mogelijkheden er bestaan om in de voorwaarden voor de concessie vooraf meer zekerheid te creëren. Onze fractie is natuurlijk ook benieuwd naar de uitwerking van het college van de alternatieven voor de lijndiensten in deze kleine kernen.

Kort samengevat hecht onze fractie er sterk aan om op het moment dat PS nadere besluiten nemen over de concessievoorwaarden, te weten waarmee wij precies instemmen, zeker waar het gaat om een voorziening die voor mensen van zo groot belang is en die zo'n belangrijk onderdeel vormt van het provinciaal takenpakket. Onze fractie heeft daarom een motie voorbereid met dit verzoek. Deze motie dienen wij hierbij in.

Motie M17 (CDA): inzicht in consequenties Mobiliteitsplan voor lijndiensten.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 juli 2014, ter bespreking van het statenvoorstel ter vaststelling van het Mobiliteitsplan 2014 – 2028 (bestaande uit Mobiliteitsvisie en – programma);

constaterende:

- *dat in het ontwerp mobiliteitsplan wordt voorgesteld om af te zien van openbaar vervoer met een lijngebonden bus waar minder dan zes reizigers per rit mee reizen;*
- *dat een besluit van deze strekking tot gevolg kan hebben dat huidige buslijnen geschrapt zullen worden;*
- *dat als gevolg van de voorgenomen wijze van concessieverlening niet vooraf duidelijk zal zijn welke lijnen geschrapt zullen worden;*

overwegende:

- *dat het opheffen van buslijnen ingrijpende gevolgen kan hebben voor het aanbod van lijndiensten in delen van de provincie Utrecht;*
- *dat het college verwacht dat de voorgestelde norm van zes reizigers slechts in een beperkt aantal kleine kernen zal leiden tot het wegvallen van een lijnvoorziening;*
- *dat de voorgestelde norm niet is opgesteld met de intentie om de regionale dekking van het lijndienstenaanbod in de provincie aan te tasten;*

verzoeken het college:

voorafgaand aan de concessieverlening inzichtelijk te maken wat de mogelijke consequenties zijn van de concessievoorwaarden voor het behoud van lijndiensten in de verschillende kernen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M17 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer GRAAFF (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Dan ga ik verder met de twee andere onderwerpen. Om te beginnen de doorstroming. Op het provinciale wegennet zijn in de afgelopen jaren veel maatregelen getroffen om de knelpunten van de doorstroming op te lossen. De verbreding van de A12 heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan het terugdringen van files en sluisverkeer in het omliggende gebied. De projecten uit het programma VERDER zullen hieraan verder bijdragen. Voor het CDA blijft het een belangrijk speerpunt om de aanwezige knelpunten aan te pakken. Het Mobiliteitsplan bevat een aantal duidelijke kaarten van de knelpunten die op dit moment nog aanwezig zijn. Onze fractie heeft dan ook de concrete vraag aan de gedeputeerde wat de Staten de komende jaren kunnen verwachten aan maatregelen om deze knelpunten aan te pakken.

De verkeersveiligheid. Op het gebied van verkeersveiligheid wil het CDA graag memoreren de grote verbeteringen die in de periode van het vorige beleidsplan zijn doorgevoerd. Het wegwerken van de zogeheten black spots is een belangrijke prestatie geweest, die mede heeft bijgedragen aan de ingezette daling van verkeersslachtoffers. Tegelijkertijd kunnen wij elk jaar in het jaarverslag lezen dat er nog een twintigtal locaties is waar structureel veel ongelukken gebeuren. Daarnaast zijn er locaties die aandacht verdienen door de kwetsbare groepen die er gebruik van maken. Onze fractie denkt hierbij in het bijzonder aan locaties waar grote groepen scholieren het fietspad moeten delen met

landbouwverkeer, of waar oversteekplaatsen op sommige momenten van de dag te klein zijn om grote groepen fietsers te laten passeren. Onze fracties is daarom verheugd dat het onderwerp verkeersveiligheid ook in dit mobiliteitsplan een belangrijke plaats heeft gekregen.

De trajectaanpak zoals het college die voorstelt, kan eraan bijdragen dat dit thema integraal wordt meegenomen op het moment dat een traject in verband met groot onderhoud of een aanpassing wordt aangepakt. Vaak kan juist op dat soort momenten met relatief weinig geld de veiligheid worden versterkt. In de commissie MME heeft de gedeputeerde al aangegeven de zogeheten CROW-weg methodiek te willen gebruiken om gevaren in het wegontwerp te onderzoeken. Onze fractie zou het daarnaast op prijs stellen dat in deze trajectaanpak ook standaard in gesprek wordt gegaan met scholen en bewonersgroepen, om een beeld te krijgen van problemen die misschien niet in de ongevallencijfers naar voren komen, maar wel als gevaarlijk worden ervaren. Onze vraag aan de gedeputeerde is daarom of het college hiertoe bereid is.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Daar is 'ie dan: het Mobiliteitsplan. Anderhalf jaar geleden zijn we aan de behandeling begonnen en de ambtenaren en het college waren waarschijnlijk nog veel eerder met de voorbereidingen bezig. De kwalificatie 'groot debat', een debat dat wij hier vandaag voeren, is dan ook zeker op zijn plaats.

Om kort te gaan: D66 kan zich in grote lijnen vinden in het plan, net als VVD, CDA en PvdA. Een plan dat wij overigens aangenaam flexibel van opzet vinden. Zoiets zei het CDA ook al. We vinden het namelijk een prettig idee dat het college in de toekomst soepel kan inspelen op de knelpunten die wij nu nog niet kunnen voorzien. Voor nu willen wij echter nog vijf punten uit het plan lichten, om ze hier te bespreken. Die punten draaien om het BRU, de leefbaarheid, het openbaar vervoer, de fiets en het betrekken van onze inwoners bij plannen. Punten die u zult herkennen als belangrijk voor onze fractie.

Om te beginnen het BRU. U heeft ongetwijfeld meegekregen dat het afschaffen van de WGR-plus regio's door de Tweede Kamer is. Daarmee is de D66-fractie natuurlijk erg blij. Het BRU zelf zegt hierover het volgende: "Wij spreken nog van een voorlopig besluit, maar in het belang van mensen die hier wonen, werken, reizen en recreëren hechten wij aan een zorgvuldige overdracht." Wij vinden dat dit nog wat zuinig klinkt, maar D66 vindt deze houding al beter dan de afwachtende houding die eerder doorklonk. Dat roept de volgende vraag aan het college op: heeft het college onder dit nieuwe gesternte al een gesprek aangevraagd met het BRU om over verdere samenwerking te spreken? Om een voorbeeld te noemen, aanhakend op de VVD: hoe sneller we de fietsvisie van het BRU combineren met het knooppuntenbeleid die dit Mobiliteitsplan voorstelt, hoe beter.

De leefbaarheid. Sommige partijen noemen het milieu, anderen noemen het luchtkwaliteit, duurzaamheid of anders. Het plan heeft het over het voorkomen van negatieve effecten van mobiliteit en als dat niet kan, het minimaliseren ervan. Dat is in elk geval heel mooi, daar zijn we blij mee. We vinden namelijk ook dat deze provincie als facilitator van mobiliteit een rol heeft te spelen in het bestrijden van de gevolgen van mobiliteit, zoals luchtverontreiniging en luchtvervuiling. Waar zit dat geld voor het voorkomen of minimaliseren van geluidshinder en luchtvervuiling in het mobiliteitsprogramma? Dat konden wij niet terugvinden. We horen het graag van het college.

Ons derde punt gaat over openbaar vervoer, waarover meerdere partijen al iets hebben gezegd. D66 steunt van harte de beweging richting vraaggericht openbaar vervoer. We horen hiervoor gelukkig veel brede steun in de commissie. D66 vindt het namelijk belangrijk dat reizigers in de stedelijke gebieden steeds vaker kunnen zitten en dat de mensen op het platteland OV op maat kunnen krijgen. D66 vindt echter wel dat je geen oude schoenen moet weggooien voordat je nieuwe hebt. Het college moet zich ervoor inzetten dat er een alternatief openbaar vervoer komt bij het wegvallen van een lijnbus. Kan het college toezeggen dat het in de Nota van Uitgangspunten geen oude schoenen te vroeg weggooit en de gemeenten en de concessienemer helpt zoeken naar en vinden van alternatieve vormen van openbaar vervoer.

Het Mobiliteitsplan heeft het verder over verantwoordelijkheid voor het openbaar vervoer van provincie en gemeenten samen. D66 ziet openbaar vervoer duidelijk als een primaire

verantwoordelijkheid van de provincie. Daarom moet de provincie natuurlijk samenwerken met de gemeenten, maar het blijft voor ons een provinciale kerntaak. Hoe ziet het college die gezamenlijke verantwoordelijkheid met de gemeenten voor zich?

Ons vierde punt betreft de fiets. Een paar cijfers uit de Mobiliteitsbalans 2013 van het ministerie van Infrastructuur en Milieu. 26% van de verplaatsing in Nederland vindt plaats met de fiets. In een stad als Utrecht betreft dat 35%. Daarnaast is het aantal fietskilometers tussen 2000 en 2012 met 14% gestegen. De verwachting is dat deze trend doorzet dankzij de elektrische fiets, waarover de PvdA ook al sprak. Dit terwijl het aantal autokilometers volgens diezelfde balans sinds 2005 ongeveer gelijk blijft. Kortom: wij vinden het terecht dat het college fors geld uittrekt om de fietspaden in de provincie op peil te brengen. We hebben hierover nog wel een vraag. Het college reserveert geld in het fietsbudget om de parallelwegen aan te pakken. Naar onze mening helpt het de fiets echter niet. Immers, bredere of betere parallelwegen trekken meer snelverkeer of meer landbouwvoertuigen aan, waar misschien voorheen de fietser het rijk voor zich alleen had. Kan het college nog een keer uitleggen wat de fiets hiermee zou opschieten?

Dan ons vijfde punt: het betrekken van inwoners bij plannen. Door kennis van onze inwoners te benutten, kunnen wij mobiliteitsplannen sneller, goedkoper en meer op maat uitvoeren. Immers, wie kent een weg nu beter dan een aanwonende of gebruiker zelf? Daarom hebben wij, net als het CDA, daarover in de commissie al vragen gesteld. Hoe gebruikt het college de kennis van onze inwoners? Het CDA sprak daar net ook al over in het kader van de verkeersveiligheid. Naar onze mening kwam daarop een wat mager antwoord. Hetzelfde gold voor onze vragen die wij vervolgens nog ambtelijk hebben gesteld. Daarom nogmaals: hoe gaat het college de kennis van onze inwoners beter benutten?

Een zestal vragen aan het college. Vragen waarop wij antwoorden verwachten die een goed mobiliteitsplan nog beter kunnen maken. Om daarmee ook de vraag van de SP te beantwoorden.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de voorzitter! U kent de PVV als een fractie die altijd kritisch is op alle uitgaven van welk overheidsorgaan dan ook. Er is echter één grote uitzondering – er zijn er meer, maar er is in elk geval één grote – en dat betreft de uitgaven voor mobiliteit. Mobiliteit van mensen, wel te verstaan.

Ik kan nu al mededelen dat wij ons, even aansluitend in het rijtje van de heer Thonon, kunnen vinden in de hoofdlijnen van het mobiliteitsplan. Mobiliteit is een van de verworvenheden van onze welvaart. Jonge mensen – ik heb het zelf ervaren – neem je in dienst en na een paar maanden hebben ze gespaard voor een autootje, hun eerste autootje, hoe oud en hoe krakkemikkig ook. Dan hebben ze eindelijk de vrijheid om zelf te bepalen wanneer en hoe ze gaan reizen. Wij vinden het een taak van de overheid om de burgers te faciliteren, om te doen wat de burgers willen.

Het is goed dat wij in het Mobiliteitsplan lezen dat de mobiliteitsbehoefte van reizigers en bedrijven centraal staat en ook dat reizigers en bedrijven zelf moeten kunnen kiezen op welke wijze en wanneer zij zich verplaatsen. De reiziger wil zo efficiënt mogelijk van A naar B en wil het liefst voor, tijdens of na die reis af en toe een combinatie van wisselende bestemmingen kunnen aandoen. Deze flexibiliteit is over grotere afstanden alleen met de auto te realiseren.

Wij onderschrijven ook een aantal beschreven trends en ontwikkelingen. Dat zijn toch de uitgangspunten voor je visie en voor je beleid. Wij onderschrijven ook dat die trends en ontwikkelingen zich in steeds grotere snelheid voordoen. Er is een toename van het aantal inwoners in onze provincie, er is een toename van het aantal arbeidsplaatsen, ouderen reizen vaker zelfstandig en alleen, tweeverdieners, het zogenaamde spitsuurgezin: het is gewoon de realiteit. Meer huishoudens leveren ook meer auto's op en bovendien ook heel vaak meer auto's per huishouden. Het is van belang dat wij anticiperen op deze trends en ontwikkelingen. Ook hier behoort de overheid faciliterend op te treden. We moeten niet afwachten tot de boel vastloopt. Dus: de A27 verbreden volgens de planning. Dat is prima, dat is visie.

Ook de trends die zijn beschreven op het gebied van OV onderschrijven we. Er wordt minder gereisd op het platteland en meer in de stad. We moeten ook constateren dat het OV niet past in de agenda van

het spitsuurgezin. In onze visie is er alleen een toekomst voor een flits-OV, een metroachtig OV, zeker in stedelijke gebieden. OV waarvoor je nooit langer hoeft te wachten dan maximaal tien minuten, het liefst nog korter.

Wij zijn van mening dat de overheid moet ophouden te trachten de automobilist uit de auto in het OV of op de fiets te krijgen. Dat wordt al 30, 40 jaar lang geprobeerd en dat heeft nog tot helemaal niets geleid. De fiets is nooit een alternatief voor de automobilist. We moeten constateren dat de autogebruikers en de fietsers/OV-gebruikers twee verschillende doelgroepen zijn. Ze zijn niet uitwisselbaar. We kunnen hooguit denken aan een metroachtig OV, aansluitend op het autogebruik, maar dan alleen met heel dikke lijnen. In elk geval nooit in plaats van.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik sluit mij aan bij de PVV dat het vaak moeilijk is om autogebruikers op de fiets of in het OV te krijgen. Ik vind het ook goed van het college dat uit de nota is geschrapt dat dit een doel op zich is. Volgens mij is de SP het daarmee niet eens; dat zullen we zo horen. We zien echter ook een demografische trend, namelijk dat er steeds meer mensen in de stad wonen en dat er een re-urbanisatie is. U zei net dat in een stad steeds meer gebruik wordt gemaakt van het OV. In een stad wordt ook steeds meer gebruik gemaakt van de fiets. Dat is misschien niet direct een overgang tussen auto en fiets, maar wel op termijn. Dat zijn gewoon andere mensen, die meer gaan fietsen en meer het OV gaan gebruiken. Hoe ziet u dat?

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik zei net dat het twee verschillende doelgroepen zijn: de autogebruikers en wellicht de OV-gebruikers. Als iemand in de stad woont en zegt dat hij zijn auto niet wil gebruiken, maar het OV, dan is hij een OV-gebruiker. Daartegen hebben wij geen enkel bezwaar. Dat is logisch. Alleen degene die zegt: "Ik kies voor mijn auto", zul je nooit in het OV krijgen.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij zijn wij het met elkaar eens. Ongelooflijk. Uitstekend.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor de heer IJssennagger zeggen dat automobilisten en gebruikers van OV en de fiets twee verschillende groepen mensen zijn in hun gedrag.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Verschillende doelgroepen, heb ik gezegd.

De heer MEIJER (SP): Verschillende doelgroepen, dat hangt daarmee uiteraard samen. Kan de heer IJssennagger aangeven op basis van welk sociaaldemografisch onderzoek hij tot deze conclusie komt?

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat het onze taak van volksvertegenwoordigers is te luisteren naar de burgers. Als u luistert, krijgt u dit signaal.

De heer MEIJER (SP): Het is uw persoonlijke waarneming, begrijp ik.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Het is de waarneming van ons, door de contacten die wij hebben met de kiezers, met de burgers.

De heer MEIJER (SP): Het zal u verbazen, maar af en toe spreken wij ook eens een kiezer. Dan komen wij bij tijd en wijle tot volstrekt andere conclusies. Ik vind het een met zo veel zelfvertrouwen – waarvoor u te prijzen bent – gebrachte boodschap, met zo weinig onderbouwing. Ik vind dat een beetje gammel.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): U probeert het tegengestelde te beweren, ook zonder enige onderbouwing.

De heer MEIJER (SP): Dat is geen enkel probleem, omdat daar natuurlijk wel onderzoeken naar gedaan zijn. Ik doe echter niet de beweringen die u doet. Ik weet namelijk dat het heel goed mogelijk

is om een verbinding te maken als mensen maar zo snel mogelijk van A naar B komen. Daar gaat het om. Als er op een aantrekkelijke manier OV wordt aangeboden, vaak het liefst nog in combinatie met rail- en fietsmogelijkheden, en de ligging van de verkeersknooppunten, ook van de OV-knooppunten, zodanig is dat er geen doorstromingsproblemen ontstaan – dat kan –, dan zullen er heel veel mensen zijn die daarvan gebruik maken.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): U schetst een situatie, waarbij er een ideale vorm van OV is, waarbij je bijna van deur tot deur, van waar in de provincie ook naar waar in de provincie dan ook, van A naar B kunt reizen. Dat bestaat gewoon niet. Dat is heel simpel. Ik denk dat er dus heel veel autogebruikers zijn die zeggen dat voor hem/haar de auto gewoon de beste en meest efficiënte manier van vervoer is. U zult er nooit in slagen om daarvoor het door u geschetste ideaalbeeld van het OV in de plaats te stellen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Tot mijn spijt moet ik de heer IJssennagger mededelen dat hij weliswaar behoort tot de groep ideologische autobezitters die een andere vorm van vervoer afwijzen en zich volledig bekeerd hebben tot het autovervoer – dat is zijn goed recht en ook het recht van degenen die zich met hem verbinden –, maar dat het overgrote deel van de Nederlanders zo snel mogelijk en zo comfortabel mogelijk en vooral niet te vergeten: zo betaalbaar mogelijk, van A naar B wil en dat dit in feite de basis hoort te zijn van het totale mobiliteitsbeleid.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De heer Meijer en ik zijn het gewoon eens. De burger wil zo snel mogelijk van A naar B. Als hij denkt van veel plaatsen in de provincie, waar onze burgers wonen, dat hij daar dat OV kan realiseren, is hij mijn man. Ik denk echter dat hij een idealistisch beeld heeft van iets wat gewoon niet realiseerbaar is.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben niet de man van de heer IJssennagger. Dat heeft er met name mee te maken dat hij stelt dat hier sprake is van twee verschillende doelgroepen en dat een offensief op OV en fiets gericht beleid er juist toe zal leiden dat die groepen zich met elkaar zullen verbinden.

De heer DE VRIES (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben vandaag een beetje ziek en een beetje moe. Ik word er heel moe van om onzin te weerleggen. Daar word ik zo moe van. Je hoort het echter zo vaak van de PVV. Ik doe het toch maar, want als je het niet weerlegt, dan is het voor je het weet een feit. Een week geleden kregen wij een rapport in onze mailbox waarin staat dat het spitsvrij rijden best een groot succes is geweest. Dat was een project waarbij mensen die voortdurend in de auto zitten door bepaalde maatregelen gestimuleerd – dat is iets anders dan gedwongen – zijn om gebruik te maken van het openbaar vervoer of de fiets. In de afgelopen jaren zijn er allerlei projecten geweest. Ook een project om de fiets twee dagen per week te gebruiken. Op allerlei manieren worden mensen verlokend die net als u routinematig van jongs af aan in die auto's zaten, toch eens een andere manier van vervoer te proberen. Het rapport dat wij deze week in onze brievenbus, in onze mailbox hebben gekregen, bewijst al dat hetgeen u zegt niet waar is. U wilt graag op basis van rapporten werken. Er lag een rapport. In deze provincie is aan de hand van een project een groot onderzoek gedaan. Wat u zegt is dus onzin.

Een ander ding. U schijnt deskundig te zijn op het gebied van het spitsuurgezin. Het zou zomaar kunnen dat mijn gezin zo'n gezin is en dat ik elke ochtend op het schoolplein sta en ik word omringd door een heleboel ouders die moeten rennen om de trein te halen. Zij rennen dus niet naar de auto, zij rennen naar de trein. Het is allemaal zo ongelooflijk ouderwets en niet van deze tijd wat u zegt. Ik stop er dus mee om het te weerleggen, want gelukkig zit het college op een volstrekt andere lijn. Ik wilde het toch even weerleggen, want voor je het weet denken wij allemaal dat de PVV iets zegt dat waar is.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoop dat de heer De Vries en ik hetzelfde mobiliteitsplan hebben gelezen, want wij hebben in elk geval gelezen dat heel veel dingen zoals ik die net gesteld heb, gewoon in het mobiliteitsplan staan. Ik heb het overgenomen uit het Mobiliteitsplan. Dit zijn de uitgangspunten die wij onderschrijven en waarmee wij heel gelukkig zijn.

Er zijn twee punten waarmee wij wat moeite hebben. Van bladzijde 41 tot bladzijde 47 in het Mobiliteitsplan staat onder meer: "Voorop staat dat wij de negatieve effecten van mobiliteit op de kwaliteit van de leefomgeving willen voorkomen." Dat vinden wij een open deur. Wie wil dat nu niet? Wij willen dat ook. Dat is heel simpel. Er staat ook: "waar dat niet kan, de negatieve effecten te minimaliseren." Er staat niet hoe geïnterpreteerd gaat worden waar dat niet kan en ook niet of het minimaliseren al dan niet gebeurt door beperking, bemoeilijking, tegengaan, et cetera, van de door de burger gewenste mobiliteit. Dat missen wij in de uitwerking van bladzijde 41 tot bladzijde 47. Daarop zou ik graag een toelichting ontvangen van de gedeputeerde.

Daarnaast zijn wij van mening dat er geen subsidies behoren te worden gegeven voor elektrisch rijden en voor het rijden op groen gas. Dat zijn ontwikkelingen die je aan de markt moet overlaten. Je moet het faciliteren met vergunningen: ja, maar subsidies en geld schuiven: nee. Daarop ontvangen wij graag een reactie van GS.

De heer FASTL (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik vond de bijdrage van mijn voorganger interessant. Op een gegeven moment dacht ik – misschien komt dat door het scherm – dat ik naar een soort zwart-wit film zat te kijken uit vervlogen tijden. We spreken hier over een mobiliteitsvisie. Die ontbrak. Gelukkig staat die wel in de werkelijke mobiliteitsvisie. Er wordt namelijk ergens wel een trendbreuk gemaakt. Ik lees geen speech voor, maar op mijn blaadje staat iets wat ik ooit in onze nieuwsbrief heb geschreven. Volgens mij is het echt waar en is het ook het beleid dat wij uitvoeren. De jaren van ongebreidelde groei van het autoverkeer zijn voorbij. Overigens, de jaren dat mensen nog andere mensen in dienst nemen, zijn ook voorbij. Misschien is dat de reden dat mensen op een gegeven moment geen auto meer nemen. Dat zou natuurlijk ook kunnen. Wat wil ik zeggen? Heel veel fiets alsjeblieft, als het even kan. Deze gedeputeerde is een wijze gedeputeerde. Hij investeert zijn geld graag op de best mogelijke manier. Het is nu eenmaal zo, zeker sinds de introductie van de elektrische fiets, dat er steeds meer gefietst wordt en dat je daarin moet faciliteren. Wat dat betreft ben ik het er wel mee eens dat er een faciliterende overheid moet zijn, alleen dan wel op de punten die daadwerkelijk het verschil kunnen maken. We willen er namelijk naartoe dat je gelijkwaardige keuzes kunt krijgen welke modaliteit je wilt gebruiken: de auto, het OV, de fiets, of nog beter: OV en fiets. Dan moet je daarin durven investeren. Volgens mij hebben wij de eerste stap daarvoor gezet in deze mobiliteitsvisie.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Als wij dan spreken over faciliteren en over datgene waaraan de burger behoefte heeft: er zijn fietspaden. Dat weerspreken wij helemaal niet. Die moeten er zijn en dat vinden wij prima. Ik constateer echter wel dat het aantal files dat er staat op autowegen, vele malen groter is dan het aantal files dat staat op fietssnelwegen. Is de heer Fastl dat met mij eens?

De heer FASTL (GroenLinks): Ja, het aantal fietssnelwegen is echt niet zo heel erg hoog.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Desondanks staan er helemaal geen files. Of er nu zo veel behoefte is aan extra fietssnelwegen, is de vraag.

De heer FASTL (GroenLinks): Ik adviseer u een keer in Bilthoven de trein te pakken richting Utrecht Centraal. U woont vlakbij het station; het is een stukje lopen of fietsen. Dan moet u even rondlopen bij het station Utrecht Centraal en kijken hoeveel mensen er op de fiets gaan. Dan kunt u ook even in de spits kijken hoeveel files er zijn. Die zijn er wel degelijk. Inderdaad niet op fietssnelwegen, maar wel rondom knooppunten/OV-knooppunten. Daarop is het beleid gefocust: dat je zo optimaal mogelijk inzet op de fiets en op de OV-knooppunten. Dat vinden wij goed aan deze visie.

De heer THONON (D66): Mijnheer de voorzitter! Even een antwoord op de PVV. Sinds 2005 stijgt het aantal autokilometers dat wij met z'n allen afleggen niet meer. De fietskilometers stijgen nog wel met 14%. Ten tweede: ik sta in de stad Utrecht bijna elke dag in de fietsfile en niet in de autofile.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil daarop graag reageren. In de bijdrage van de heer Thonon had hij het erover dat het aantal reizen per fiets 35% zou zijn van het totaal aantal reizen. Daarmee stelt hij echter een fietsreis van één kilometer gelijk aan een autoreis van 100 kilometer. Uw cijfermatige onderbouwing en nog meer van die vergelijkingen die u gaf, zijn wel vanuit een heel bepaalde bril bekeken.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Het klopt dat het totaal aantal kilometers afgelegd met de auto nog steeds vele malen groter is dan het aantal kilometers met de fiets. Ik had het echter over de trend. De trend is dat de autokilometers stabiel blijven en dat het aantal fietskilometers nog steeds stijgt.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoop dat dat gebeurt vanuit de wens van de burger, maar aangezien de automobilist in de file staat en dus stilstaat, zou het heel goed mogelijk zijn dat er gewoon niet op een handige manier meer autokilometers kunnen worden afgelegd. Als je op die manier gaat afremmen en dan gaat constateren dat er minder behoefte aan is, dan denk ik dat je wel heel vals bezig bent.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dat is niet de intentie, net zo min als dat de PVV een fietspestpartij is, is D66 ook geen autopestpartij. Wij zien echter wel dat bij jongere groepen het aantal autogebruikers afneemt. Daarom denken wij dat vanuit de bevolkingsgroepen inderdaad er alleen behoefte is aan fietspaden.

De heer FASTL (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Dank voor dit intermezzo. Ik wil weer even terug naar de gouden combinatie van OV en fiets. Volgens GroenLinks is dat namelijk de manier waarop je die files op de snelwegen daadwerkelijk kunt oplossen. Wij willen de automobilist helpen en hem ook nog een alternatief bieden. Dat is ongeveer wat in deze visie is neergezet. Daarover zijn wij te spreken.

Er is nog wel een aantal punten dat wij willen aankaarten. Ten eerste haak ik aan op wat D66 heeft gezegd over het BRU. Inmiddels is de kogel door de kerk. Dat komt uiteindelijk gewoon bij ons terecht. Het BRU heeft een schitterende OV-visie en ook een heel erg mooi plan voor een fietsnetwerk. Ik zou zeggen: omarm dat. Wellicht dat de gedeputeerde straks zegt: "Inderdaad, de visie van het BRU omarmen wij van harte." Een van de punten die in de commissievergadering naar voren kwamen ging over de inspraak vooraf of achteraf en hoe dat precies moet. De gedeputeerde zei dat er de keuze is voor een trajectaanpak, waarbij je van vooraf tot achteraf altijd met de partners en met de gebruikers gaat spreken. Zij worden op elk moment betrokken. Zij hebben dan constant inspraak. Ik geloof erin dat het op die manier zal worden uitgevoerd. Dat lijkt me een goede aanpak. Daarover zijn wij erg tevreden.

De vorige keer had ik het in de commissie over de CROW-richtlijnen voor snelle fietsroutes. Er waren al CROW-richtlijnen, maar het is natuurlijk verder gaan borduren op de trend dat men elektrisch is gaan fietsen en de snelheden steeds hoger zijn. Dat handboekje is heel erg leerzaam en nuttig. Ik neem aan dat de gedeputeerde ook dat handboek ter harte neemt en zegt dat dit de uitgangspunten zijn waarmee wij uiteindelijk verder gaan. Een aantal van die uitgangspunten zal straks terugkomen in een motie over het actieplan Fiets die ik nog indien.

Op het fietsbeleid kan het allemaal nog wat concreter. Dat punt is hier nog een beetje uit de mobiliteitsvisie weggehaald en los gezet in een actieplan. Dat is niet helemaal conform hoe we dat in de toekomst gaan doen, want dan komt alles in één grote visie. Voorlopig is het echter niet anders. Namens GroenLinks heb ik alvast een voorzet gegeven hoe je zou kunnen omgaan met het fietsbeleid in het actieplan Fiets.

Het is een soort quiz, maar het is wel een quiz waarvan de antwoorden ongeveer bekend zijn. Op een gegeven moment werd door de Fietsersbond gevraagd waarom er bij fietsen een grens gelegd is bij vijftien kilometer. Je zou daaraan eigenlijk helemaal geen grens moeten geven. Toen heb ik gekeken welke afstanden we hebben in deze provincie. Toen keek ik hoe ver het ongeveer is van het centrum

van Leidsche Rijn tot het centrum van Zeist: vijftien kilometer. Het centrum van Zeist tot Amersfoort centrum is vijftien kilometer. Vianen naar Utrecht centrum is ook vijftien kilometer. Het centrum van Wijk bij Duurstede tot Houten centrum is ook vijftien kilometer. Van Abcoude tot Breukelen is ook vijftien kilometer. Feitelijk komt het er dus op neer dat alle kernen die je zo ongeveer met elkaar kunt verbinden vijftien kilometer van elkaar liggen. Dat pleit ervoor dat het provinciaal dekkende fietsnetwerk er gewoon gaat komen. Dat staat hier feitelijk. Dat is mijn opmaat naar de motie actieplan Fiets. Daarin staat dat er een provinciaal fietsnetwerk moet komen dat niet eindigt bij de grens van gemeenten, maar een aaneengesloten geheel vormt en de kernen doorkruist.

De fietsverbindingen met een hoge intensiteit kennen een zo direct mogelijke route en hebben een omrijdfactor van maximaal 1,2. Dat betekent dat als het meer dan twaalf kilometer is en het eigenlijk tien kilometer zou moeten kunnen zijn, dan moet je ervoor zorgen dat er een snellere route aangelegd wordt.

Snelle fietsroutes kennen zo weinig mogelijk stops bij verkeerslichten en kennen VRI's met prioriteit voor de fiets en waar mogelijk ongelijkvloerse kruisingen. Dat staat voor een deel al in de visie, maar het moet natuurlijk terugkomen in het actieplan Fiets.

Bij hoofdfietsroutes wordt een ontwerpsnelheid van 30 km/u nagestreefd. Dit punt is erin gekomen, juist vanwege de ontwikkeling van de elektrische fiets. Er wordt een ontwerpsnelheid toegepast of nagestreefd van 30 km/uur. In sommige gevallen gaat dat echt niet lukken.

Het OV- en fietsnetwerk sluiten naadloos op elkaar aan. Fietsvoorzieningen bij OV-knooppunten worden op niveau gebracht en gehouden.

Een punt dat misschien ook wel belangrijk is en dat wij afgelopen vrijdag hebben gezien bij het bezoek aan het Science Park, waarover iedereen zo te spreken was, is dat De Uithof eigenlijk een soort van knooppunt is voor fiets en OV en dat men daar goede fietsverbindingen krijgt in alle windrichtingen, onder andere aansluitend op de zogenaamde 'voorstadstations'. Dan hebben we het over Bunnik, Lunetten, Bilthoven en noem ze maar op.

Het provinciaal fietsnetwerk kent minimaal de volgende doorgaande fietsroutes:

- Nijkerk – Amersfoort – Bilthoven – Utrecht – Woerden;
- Hilversum – Utrecht – Vianen;
- Amsterdam – Breukelen – Utrecht – Houten – Wijk bij Duurstede.

Als je het ongeveer zo insteekt, dan gaan we er uiteindelijk wel komen. Het is geen wet van Meden en Perzen. Het moet nog worden uitgewerkt, maar ik geef alvast een tip van hoe het er ongeveer uit moet kunnen zien.

Motie M18 (GroenLinks): actieplan Fiets.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 juli 2014;

verzoeken het college in het Actieplan Fiets de volgende onderdelen te verwerken:

- *het provinciaal fietsnetwerk eindigt niet bij de grens van gemeenten, maar vormt een aangesloten geheel en doorkruist kernen;*
- *fietsverbindingen met een (beoogde) hoge intensiteit kennen een zo direct mogelijke route (omrijdfactor maximaal 1,2);*
- *snelle fietsroutes kennen zo weinig mogelijk stops bij verkeerslichten en VRI's met prioriteit voor de fiets en waar mogelijk ongelijkvloerse kruisingen;*
- *bij hoofdfietsroutes wordt een ontwerpsnelheid van 30 km/u nagestreefd;*
- *het OV- en fietsnetwerk sluiten naadloos op elkaar aan. Fietsvoorzieningen bij OV-knooppunten worden op niveau gebracht en gehouden;*
- *De Uithof krijgt goede fietsverbindingen in alle windrichtingen, o.a. aansluitend op de zogenaamde 'voorstadstations';*
- *het provinciaal fietsnetwerk kent minimaal de volgende doorgaande fietsroutes:*
 - *Nijkerk – Amersfoort – Bilthoven – Utrecht – Woerden;*
 - *Hilversum – Utrecht – Vianen;*

- *Amsterdam – Breukelen – Utrecht – Houten – Wijk bij Duurstede.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Toelichting.

Utrecht is een compacte overzichtelijke provincie. Driekwart van de inwoners woont in de regio's Utrecht en Amersfoort, op fietsafstand van de grootste werkclusters. Ook buiten deze stedelijke regio's woont het merendeel van de inwoners van de provincie Utrecht binnen 15 km van belangrijke potentiële werklocaties.

De fiets wordt meer en meer gebruikt als voor- en natransport bij gebruik van openbaar vervoer. De opkomst van de elektrische fiets heeft een nieuwe groep gebruikers aangeboord. Kortom, de (elektrische) fiets wordt steeds nadrukkelijker een relevante modaliteit voor regionale mobiliteit. En bovendien: fietsen is gezond.

Zoals bij alle vervoersmethoden is de fiets gebaat bij een goed en comfortabel netwerk. In het handboek Snelle fietsroutes van het CROW staat haarfijn aangeduid waaraan snelle fietsroutes moeten voldoen. Nog lang niet alle woon- en werklocaties zijn op een comfortabele manier per fiets bereikbaar.

Dan zijn er nog twee kleine punten over openbaar vervoer. Er is al heel veel over gezegd. Eigenlijk willen wij allemaal, ook de PVV – ik was heel erg te spreken over het flits-OV – dat de investeringen in OV zo ongeveer vertienvoudigen, want dan hebben wij een beetje een fatsoenlijk flits-OV. Dat gaat ons hier in de provincie niet lukken, maar misschien kan de gedeputeerde daarvoor lobbyen in Den Haag. Een ander punt is dat wij ons Randstadspoor in eigen beheer krijgen. Dat zou ook heel mooi zijn. Misschien wil de gedeputeerde daarmee ook aan de slag. Mijn laatste vijftien seconden gebruik ik om te kijken of de gedeputeerde er zich hard voor kan maken dat de fiets ook bij de OV-planners als voor- of natransport gebruikt kan worden.

De VOORZITTER: De motie M18 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Met dit mobiliteitsplan komen we bij een onderwerp dat niet alleen onder de kerntaken van de provincie valt, maar dat wij ook bij de SP zien als een kerntaak van ons totale optreden en iets waarmee wij ons in grote mate moeten bezighouden. Allerlei belangen komen hier namelijk bij elkaar. Wat doen we met het milieu en de milieuvervuiling? Hoe zorgen we ervoor dat mensen, ook degenen die wat minder ruim in hun financiële middelen zitten, zich toch op een betaalbare en waardige manier kunnen verplaatsten van A naar B? Hoe zorgen we ervoor dat diegenen die problemen hebben met hun gezondheid, toch volwaardig kunnen deelnemen aan de maatschappij? Al die zaken bij elkaar maken dat er op een gegeven moment een visie uit rolt op mobiliteit.

In de twee jaar – er werd gezegd: anderhalf jaar, maar volgens mij is het al twee jaar – dat de gesprekken over dat mobiliteitsplan gaande zijn, hebben wij allerlei visies en gezichtspunten zien passeren. Wat de SP betreft heeft één ding altijd voorop gestaan. Dat is dat de bereikbaarheid van de mensen via het OV en de fiets vooral prioriteit moet hebben en dat het vasthouden aan autovervoer en het geven van prioriteit daaraan een onverantwoordelijke benadering is. Wij zijn verplicht, met name ten aanzien van de gezondheid, om te proberen het autovervoer terug te dingen, ten voordele van het OV en de fiets. Dat is dus precies het tegenovergestelde van dat wat de heer IJssennagger hier zojuist verteld heeft. Er is gezegd: "Het is nooit gelukt." Nee, het is nooit gelukt, omdat we er nooit echt voor gegaan zijn. Dat is het probleem. We hebben nooit alles op alles gezet om het daadwerkelijk te bewerkstelligen. Als wij dat doen en als wij iedereen die ermee te maken heeft er bij betrekken en als wij bereid zijn om op een goede manier financiële keuzes te maken, dan komen wij daar een heel eind in. Die zogenaamde doemscenario's van de heer IJssennagger raken dan ook kant noch wal.

Nu wij dit mobiliteitsplan hier voor hebben liggen en we een aantal facetten wat beter onder de loep moeten nemen, is er een paar punten waarbij ik in het bijzonder even wil stilstaan. Ik heb het net

gehad over de gezondheid. Ik wil nog een keer spreken over hetgeen ons heel erg bezighoudt: de dreiging van ultrafijnstof. Ultrafijnstof is iets waarvoor relatief kort aandacht bestaat, dat bij de totstandkoming van Europese normen en andere normen waaraan overheden zich gebonden achten, nauwelijks een rol heeft gespeeld en waarvan steeds meer blijkt dat de nadelige effecten veel schadelijker voor de gezondheid zijn dan altijd is aangenomen. Nu komt het probleem: dit manifesteert zich. De wetenschap maakt dat kenbaar. Wat doet de politiek daarmee? Kiest die nog steeds voor de kaders zoals die altijd gegolden hebben, namelijk op basis van bijvoorbeeld het NSL (Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit)? Verandert die op geen enkele manier haar inhoudelijk beleid? Of zegt de politiek, dus ook de provincie: "Wij trekken onze consequenties uit het feit dat hier iets aan de hand is dat veel ernstiger is dan wij altijd gedacht hebben. Wij gaan proberen te kijken hoe wij onze inwoners daar beter tegen kunnen beschermen."? Wij vinden dan ook dat op basis van die wetenschappelijke informatie een ultrafijnstoftoets nodig is. Die toets moet gelegd worden naast al die projecten die mogelijk een fundamentele invloed zullen hebben op de gezondheid van de mensen. Wij zullen daartoe dan ook een voorstel indienen.

Motie M19 (SP): de ultrafijnstoftoets.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 juli 2014;

overwegende:

dat recent wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat de door de overheid gehanteerde ultrafijnstofnormen onvoldoende bescherming bieden tegen ultrafijnstof;

dragen het college op:

lopende grote infrastructurele projecten (waaronder de verbreding van de A27, knooppunt Hoewelaken en de NRU) in samenspraak met de GGD en het RIVM te toetsen aan de resultaten van recent wetenschappelijk onderzoek naar de schadelijkheid van ultrafijnstof, zoals medio 2013 gepubliceerd in The Lancet.

En gaan over tot de orde van de dag.

Toelichting.

The Lancet publiceerde in december 2013 het volgende artikel:

<http://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736%2813%2962158-3/fulltext> Hierin zijn de resultaten van een onderzoek naar ultrafijnstof gepubliceerd. De gevolgen van dit type fijnstof blijken vele malen groter dan tot nu toe werd aangenomen. Het RIVM heeft onder andere op basis hiervan haar beleid aangepast: http://www.rivm.nl/Onderwerpen/F/Fijn_stof/Effecten

Als wij het hebben over mobiliteit, hebben wij het nog steeds over de mogelijkheden van mensen om elkaar te kunnen ontmoeten. In die zin is er dus ook een sociale functie die met name door het openbaar vervoer moet kunnen worden ingevuld. Daarom is het zo belangrijk dat het openbaar vervoer en die zogenaamde dunne lijnen, waarover enigszins meesmuilend wordt gesproken alsof het een soort failliete boedel is, toch in tact blijven. Die dunne lijnen zorgen er namelijk voor dat mensen elkaar kunnen ontmoeten, dat kleine kernen, zoals de heer Graaff van het CDA heel helder heeft aangegeven, gewoon nog steeds aangesloten blijven op het OV en dat die mensen dus niet in een isolement geraten als zij geen auto hebben. Ik voeg eraan toe dat datzelfde geldt voor wijken. In een aantal plaatsen – kijk naar wat er al in het BRU-gebied gebeurd is – voorzien wij op termijn ontwikkelingen die daarop lijken. Dat betekent dat mensen die niet zelf over een auto kunnen beschikken, zijn aangewezen op andere vormen van vervoer en uiteindelijk thuis belanden en niet aan de maatschappij kunnen deelnemen. Dat is een feitelijke taak voor het openbaar vervoer en voor ons als overheid. Wij moeten ervoor zorgen dat die mensen blijven deelnemen aan de maatschappij. Dat hoort ook een wezenlijk uitgangspunt te zijn van ons beleid. We moeten dus actief inzetten op het uit de auto krijgen van de mensen en wij moeten dat gewoon uitspreken, in tegenstelling tot wat er op dit moment in het Mobiliteitsplan gebeurt. Daarvoor hebben wij een amendement opgesteld, dat ik hierbij indien.

Amendement A12 (SP): uit auto en in OV/fiets.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 juli 2014;

overwegende:

dat het voorliggende mobiliteitsplan inwoners in onvoldoende mate stimuleert om de auto te laten staan en gebruik te maken van OV en/of fiets;

besluiten:

In het voorliggende Mobiliteitsplan als tekst op te nemen:

"Het beleid van de Provincie Utrecht is erop gericht om inwoners ertoe te brengen minder gebruik van hun auto te maken en vaker te fietsen dan wel de bus te nemen."

Wij hebben heel veel aspecten van het mobiliteitsbeleid al onder de loep genomen. In het bijzonder wil ik de gelegenheid aangrijpen om nog eens te beklemtonen dat de nieuwe plannen en ideeën, zoals die onder meer door de Kracht van Utrecht zijn ontwikkeld, namelijk verkeersstromen via OV, rail en fiets die ervoor zorgen dat vanuit de centra de verkeersstromen naar buiten gaan, waardoor ook het effect op de luchtvervuiling veel en veel gunstiger wordt, moeten worden gesteund en ook gestalte moeten krijgen in het beleid dat voor ons ligt. Wij zullen ook in die richting – zo vatten wij het voorstel van GroenLinks op – ondersteunen. Wij zullen naar het zich laat aanzien ook het voorstel van het CDA actief ondersteunen, omdat wij in dit opzicht, ongeacht de consequenties die zij verder verbinden aan het beleid, in elk geval in elkaars verlengde denken.

Ik denk dat, gegeven het feit dat het openbaar vervoer steeds gedwongen wordt om een stapje terug te doen omdat dit niet anders kan op grond van de geldverdeling waarover wij bij de behandeling van de voorjaarsnota hebben gesproken, het openbaar vervoer onomwonden steun verdient en als eerste prioriteit moet staan naast het fietsen en wandelen. Ik denk dat het van belang is om kleur te bekennen en aan te geven dat wij als Staten bereid zijn om die keuze te maken, want daarmee krijgen we de mensen uit de auto in het openbaar vervoer en op de fiets. Als wij er zelf niet in geloven, dan zullen wij er nooit in slagen om dat op delen van onze bevolking over te brengen.

De VOORZITTER: Motie M19 en amendement A12 zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. De motie en het amendement kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Met een zekere regelmaat krijgen voetballers een gele of een rode kaart voor hun neus. Politici scoren af en toe rode, oranje of groene kaarten. Bij een korfbalscheidsrechter heb ik twee setjes bemachtigd, om mijn bijdrage een beetje kleur te geven. Eigenlijk discussiëren we iets te vroeg over ons Mobiliteitsplan. We zouden dit Mobiliteitsplan na de vakantie vaststellen, maar op het laatste nippertje is de behandeling vervroegd. Dat betekent dat wij vandaag een mobiliteitsplan vaststellen en dat wij volgende week groene en rode kaarten krijgen. Volgende week krijgen we immers de eerste presentatie van de Staat van Utrecht 2014. Natuurlijk is het nog een beetje koffiedik kijken, maar het is gemakkelijker om te voorspellen op welke gebieden wij rode kaarten zullen scoren, dan om te voorspellen welke favorieten de WK-finale zullen halen. We krijgen immers stevast rode kaarten voor biodiversiteit en om luchtkwaliteit. Dat was vier jaar geleden het geval en zo zal het dit jaar wel opnieuw gaan. Dat betekent dat wij ons vandaag moeten buigen over de vraag wat wij anders gaan doen als wij volgende week maandag inderdaad een rode kaart krijgen voor de aanpak van de luchtvervuiling. Voordat ik mijn conclusies trek uit de milieueffectrapportage wil ik graag de schijnwerpers zetten op het provinciale mobiliteitsbeleid.

De ChristenUnie kan zich grotendeels vinden in de mobiliteitsvisie en het mobiliteitsprogramma. We zien echter wel enige zwakke plekken. De zwakste plek is de tweede trede in de Ladder van Verdaas. Volgens gedeputeerde Van Lunteren leunt ons mobiliteitsplan volledig op de zeventrappige Ladder van Verdaas. De tweede trede is echter flinterdun geworden. Van alle oorspronkelijke plannen rond het anders beprizen van mobiliteit, is alleen de pilot Spitsvrij overgebleven. Dat is jammer, want de

actie Spitsvrij leverde blijkbaar blijvende gedragsveranderingen op. Met het anders beprijzen van mobiliteit kunnen we dus een stevig mobiliteitsbeleid voeren.

In Den Haag waait een andere wind en de provincie waait mee; helaas. Met een stevige tweede trede hebben wij de zesde trede van extra asfalt bij de Ring Utrecht vast niet meer nodig. De groei van het treinverkeer, ten koste van het autoverkeer, maakt het mogelijk om dure asfaltkeuzes uit te stellen, zo becijfert het Sociaal en Cultureel Planbureau. De ChristenUnie vindt het jammer dat ons college hierin niet een klein beetje meebeweegt. Wat de ChristenUnie betreft spelen wij in ons beleid meer in op de fiets-/treincombinaties; de grootste groeier volgens onderzoeken van de Universiteit van Amsterdam. Veel partners van de provincie vragen erom in hun zienswijze. Wat ons betreft kan het inderdaad een tandje hoger. Wat ons betreft gaan wij meer de kant op van innovatieve flexnetten, zoals in Gelderland, met deelauto's en mobiliteitscentra. We vinden het jammer dat we nog geen inpassingsplan voor het snelwegfietspadenplan konden maken. We moeten oppassen dat de nieuwe OV-concessie eenzijdig inzet op de dikke lijnen en dat veel kleine kernen daarbij hun enige buslijn verliezen. Wat ons betreft gaat er in ons mobiliteitsbeleid nog veel meer aandacht, tijd en geld naar het verbeteren van de verkeersveiligheid, bijvoorbeeld voor de wegen die leiden naar de Rijnbrug bij Rhenen.

Wij begrijpen dat dit mobiliteitsplan een compromis bevat van allerlei belangen. Zolang de meerderheid in deze Staten blijft inzetten op een driesporenbeleid van auto, OV en fiets is dit Mobiliteitsplan een goed begaanbare weg. Kortom: dit mobiliteitsprogramma is een uitgekend sectoraal plan voor de verkeerssector.

Graag wil ik stilstaan bij het oordeel van de toetsingscommissie over het milieueffectrapport. De toetsingscommissie concludeert immers dat het MER-rapport niet alle essentiële informatie bevat om een besluit te kunnen nemen over het Mobiliteitsplan, waarin het milieubelang volwaardig wordt meegewogen. Dat oordeel lijkt mij problematisch voor een college dat integraal wil werken. Als het college in zijn mobiliteitsplan het milieubelang wil meewegen, dan laat het niet alleen vrijwillig een MER-rapport opstellen, maar dan doet het ook iets met de toetsing van het rapport. Als het MER-rapport een onvoldoende scoort omdat het onvolledig is, dan ligt het voor de hand om de handschoen op te pakken en het rapport aan te vullen. Het MER-rapport is overduidelijk incompleet bij de aanpak van luchtkwaliteit, roet en ultrafijnstof. Het MER-rapport blijft steken in de constatering dat er nog geen normen zijn vastgesteld. Het MER-rapport zwijgt echter over de doelen die wel zijn geformuleerd. Nu de Wereldgezondheidsorganisatie heeft aangegeven dat de normen ernstig te kort schieten, is iedereen toch wel bezig om nieuwe doelen te formuleren. Europa heeft nog wel geen duidelijke normen uitgevaardigd, maar het is wel de bedoeling dat de uitstoot van ultrafijnstof voor 2015 wordt gehalveerd. Onze rijksoverheid heeft zich ook al gecommitteerd aan een doelstelling om de uitstoot van ultrafijnstof met 37% terug te dringen. Deze doelen horen thuis in ons Mobiliteitsplan. Deze doelen moeten worden vertaald in een nieuw nationaal samenwerkingsprogramma en in de bijbehorende regionale samenwerkingsprogramma's. De roetkaart waarmee de provincie nu werkt, de roetkaart met gevoelige bestemmingen, hoort eigenlijk in dit mobiliteitsprogramma te staan. Deze roetkaart krijgen wij echter pas in het najaar af, terwijl die in feite de basis zou moeten zijn onder de keuzes die wij vandaag maken. De toetsingscommissie vraagt met recht om aanvullingen die de huidige milieukwaliteit beschrijven. Het roetprobleem rond rijkswegen en provinciale wegen is niet goed beschreven, terwijl Europa en de rijksoverheid de provincie wel vragen om op dit punt doelen te stellen. Dat gemis weegt extra zwaar, omdat het college werkt aan een voorstel om het Mobiliteitsplan, evenals de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie, een-op-een op te nemen in de omgevingsvisie. Als het milieubelang echter onvoldoende is meegewogen in dit Mobiliteitsplan, dan is dat straks dus ook automatisch het geval in de omgevingsvisie. Dat is geen schoolvoorbeeld van integraal werken.

Als het gaat om luchtkwaliteit is het college niet integraal bezig. Als je de verkeersgedeputeerde vraagt naar de gewenste aanpak van ultrafijnstof, dan wijst hij naar de milieuportefeuille. Als je de milieugegedeputeerde vraagt naar de aanpak van ultrafijnstof, dan wijst hij naar de verkeersportefeuille. Dat is geen integrale aanpak. Dat lijkt meer op zwartepieten. Nu wil ik vandaag geen morele discussie opstarten over Zwarte Piet, maar ik protesteer wel tegen het zwartepietenspel rond het ultrafijnstof. Stel dat de provincie volgende week maandag een rode kaart krijgt voor de aanpak van

luchtvervuiling, hoe reageren we dan? Hoe gaat het college inspelen op de rode kaart in de Staat van Utrecht? Ik dien alvast een amendement in, als voorschot op die discussie.

Amendement A13 (ChristenUnie): luchtkwaliteit.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 juli 2014, ter bespreking van het Mobiliteitsplan;

besluiten als tweede besluit toe te voegen:

"om in de aanloop naar de Omgevingsvisie het Mobiliteitsplan partieel te herzien, als de Staat van Utrecht 2014 aangeeft dat er een extra inspanning nodig is voor het terugdringen van de luchtvervuiling."

De VOORZITTER: Het amendement A13 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Naar ons oordeel ligt er een gedetailleerd en professioneel plan op tafel, waarvoor onze complimenten. Op hoofdlijnen is er een goede balans tussen de vervoersmodaliteiten in relatie tot de beschikbare middelen. Het is terecht dat het college zegt dat verder wordt ingestoken op wat wij nu uitvoeren en dat wij geen nieuwe projecten opstarten binnen het kader van de huidige beschikbare middelen.

In het totale plan zijn er wel een paar zorgpuntjes, met name waar het gaat om het OV. Ik ben blij met de motie die door het CDA is ingediend. Wij zullen die motie steunen, want wij willen wel goed weten wat de consequenties zijn als we de opheffingsnorm op zes mensen zetten. Daarvan hebben wij op dit moment zeker geen goed beeld.

Waar het gaat om vraaggestuurd openbaar vervoer is dat een prima uitgangspunt, maar het zegt nog zo bar weinig over prijzen. Dat maakt het wel lastig. We discussiëren hier namelijk met elkaar om te kijken of wij vanuit automobiliteit mensen naar openbaar vervoersmobiliteit dan wel fietsmobiliteit kunnen krijgen. We kennen allemaal wel 100 voorbeelden. Ik zal één concreet voorbeeld noemen vanuit mijn eigen werksituatie. Ik moet naar Rotterdam, regio Zuidplein. Dat betekent dat als ik mijn auto pak, de ANWB-routeplanner aangeeft dat het 50 minuten duurt voor 71 kilometer. Als ik daar twintig minuten filetijd bij doe, zit ik op een uur en tien minuten. Als ik met het openbaar vervoer ga, ben ik op de meest efficiënte route een uur en drie kwartier kwijt. De andere zeggen allemaal dat ik er twee uur over doe. In tijd kun je zeggen dat je in het openbaar vervoer nog een beetje kunt werken; zo kun je dat vertalen. Dan ga ik ook nog eens kijken naar het kostenaspect. Met mijn auto rijd ik voor € 14 heen en weer. Als ik met het openbaar vervoer ga – en ik moet in de spits reizen; ik heb geen andere keuze –, dan zit ik al gauw op het dubbele. Als ik dat tegen elkaar afweeg, dan denk ik: volgens mij moet ik toch maar weer voor de auto kiezen en genieten van mijn heerlijke stoel, waarvan ik in de trein en de metro niet zeker ben dat ik die heb. Dat maakt het lastig om mensen op die afstanden uit de auto en in het openbaar vervoer te krijgen.

De heer DE VRIES (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb misschien wel een idee. Als de heer Van Wikselaar zo lang moet reizen, voor zo veel kosten en met zo'n aanslag op het milieu en op de maatschappij, misschien is het dan een idee om of te gaan verhuizen of om een andere baan in de buurt te zoeken. In steeds meer advertenties staat vermeld dat men een kandidaat zoekt binnen een afstand van 30 kilometer. Het moderne werken heeft ook te maken met het in de buurt van je werk gaan wonen.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Dat is een geweldig idee, mijnheer De Vries, maar als je werkterrein heel Nederland is, omdat je met opdrachten hier en daar door het hele land zit, gaat die vlieger helaas niet op. Ik ben juist centraal gaan wonen om alle kanten van het land te kunnen 'bevliegen'. Wat dat betreft heb ik daarover echt wel nagedacht. Zeker als je de ene dag van de week de kant van Rotterdam op moet en een andere dag richting Overijssel, dan is Driebergen nog niet zo'n gekke woonlocatie.

De heer DE VRIES (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij maken hier geen beleid voor die paar uitzonderingen. We maken hier beleid voor die honderdduizenden, miljoenen mensen die gewoon elke dag op en neer moeten reizen. Steeds meer mensen kiezen er wel voor om dicht bij hun werk te wonen. Dat is de moderne tijd waar wij naartoe gaan.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Dat lukt helaas lang niet altijd. We zien het op dit moment met de kosten, de verkoopbaarheid en de prijzen van huizen. Dan is dat zo hier en daar nogal een forse opgave.

Dit was maar een voorbeeld om te schetsen hoe moeilijk dilemma's kunnen zijn. Dat neemt niet weg dat de SGP het wel belangrijk vindt om het vervoer daar waar je het efficiënter kunt maken, dat zeker te doen. In de commissie heb ik ook al aangegeven dat als je praat over het openbaar vervoer rondom de stad, dan wel de fietsverbindingen rondom de stad, mij dat uiterst zinvol lijkt. Dan vind ik het zelfs een goede zaak dat wij het beleid nog wat meer toespitsen om iemand, zelfs iemand die graag autorijdt, uit die auto te krijgen en op de fiets dan wel in het openbaar vervoer. Wat ons betreft mag daarvoor nog wel meer aandacht komen. Ik snap dat op dit moment in de keuzes van beschikbare middelen het best lastig is. Ik zou echter wel willen zeggen: we hebben het hier over een visie. Wat mij betreft mag je als stip aan de horizon wel zeggen dat dat de doelstelling moet zijn. Of het nu volgend jaar of verderop in de termijn geregeld gaat worden, maakt niet uit. Het is een ideaalbeeld. Ik geef nog een voorbeeld. Als wij naar Amsterdam gaan, zetten wij de auto altijd op een P&R-plek en pakken wij het openbaar vervoer, omdat dat snel, efficiënt en nog voordelig is ook. Het hangt echter wel weer samen met alle subsidiëring die erop zit. Dat geeft dan wel weer zo'n knelpunt aan. Het is ook wel het kopen van je energiebehoefte.

De heer FASTL (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Het is natuurlijk een terecht dilemma dat vaak voorligt. Heel veel mensen hebben inderdaad geen goed alternatief. Daarom is het ook goed om die alternatieven te bieden. Daarnaast is het echter ook vaak een keuze. Nu heeft onze partij toevallig een fractievoorzitter die ook veel door het land reist, maar die dat in zo ongeveer alle gevallen met de trein doet. Ook dat is dus een keuze. Dat zei u al. In dat halve uurtje extra dat het kost, kun je natuurlijk werk doen, bijvoorbeeld in de trein. We focussen altijd op de mensen die heel veel moeten reizen en flexibel moeten reizen, maar het merendeel van de mensen werkt binnen die vijftien kilometer van het huis.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer Fastl, ik denk dat er wat dat betreft niet zo veel verschil tussen ons zit. Ik gaf het net al aan: op de langere afstanden is het gewoon geen alternatief. Als wij kijken in de buurt van de stad, zou het een prima alternatief voor mij zijn. Ik noem ook iemand die ik in de commissie al noemde en tegen wie mijn schoonvader zei: "Als ik jouw hart opensnijdt, wat komt er dan uit? Een auto." Zelfs die zou je nog uit de auto kunnen krijgen, als het maar efficiënt is.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Bij de voorjaarsnota heb ik al het nodige gezegd. Hier en daar zal ik er nog even op terugkomen.

Ik heb al gezegd dat het openbaar vervoer tussen de kleine kernen en de aansluitingen naar de voorzieningen nog steeds slecht zijn. Nog steeds vindt 50Plus dat je vanuit de kleine kernen, waar geen voorzieningen meer zijn, bij de voorzieningen moet kunnen komen. Wat ik zojuist hoorde, namelijk dat er vanzelf gedacht wordt dat een aantal mensen in kleine kernen, waar het openbaar vervoer niet goed geregeld is en men niet overal kan komen, dat er geen auto is. Het is ook vaak zo dat er wel een auto is in de huishouding, maar dat die auto gebruikt wordt door de kostwinner om naar het werk te kunnen gaan, omdat het openbaar vervoer niet goed aansluit om bij de grotere steden te komen waar diegene over het algemeen werkt. Dan blijft degene die achterblijft en die bijvoorbeeld voor de kinderen zorgt, zeker afhankelijk van het openbaar vervoer. Dan kom ik toch weer bij de kleine kernen omdat daar niet alles is, zoals consultatiebureaus, ziekenhuizen, supermarkten, et cetera. Ook voor die mensen, de achterblijvers – in de goede zin van het woord –, is het heel erg belangrijk om de dunne lijnen te behouden. Ik heb ook al even aangestipt dat de gedeputeerde voor de toekomst – dan bedoel ik vanaf nu en eigenlijk zou ik willen dat het al zo zou zijn – moet openstaan voor ideeën uit de samenleving. Laat de gebruikers participeren door hen te laten aangeven hoe zij hun dunne lijn kunnen

optimaliseren om zo'n lijn rendabel te maken. Onder de gebruikers zijn er ontzettend veel ideeën. Ik heb wel eens gezegd, ook in de werkvergadering, dat als je bijvoorbeeld een dunne lijn 's morgens om 7.30 uur pas laat vertrekken uit een kern, je die een half uur moet vervroegen. Rek het ook op in de avond, zodat men nog beter vanuit een naburige kern op de trein kan stappen om van daaruit verder te kunnen reizen, bijvoorbeeld naar het werk.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik sta hier al twee minuten.

Mevrouw HOEK (50Plus): Dat valt wel mee, want van mijn tijd is nog maar één minuut om.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Ik wil graag iets vragen over uw vorige onderwerp. U stelt het – ik had bij een aantal vorige sprekers dezelfde vraag kunnen stellen – en u hebt het over het behoud van de dunne lijnen. Kunt u aangeven wat u daaronder verstaat? In welke frequentie moeten die rijden? Vier keer per uur? Een keer in de twee uur? Twee keer per dag? Wat noemt u een dunne lijnen in de kernen?

Mevrouw HOEK (50Plus): Ik kom uit Vreeland, zoals u misschien weet. Daar rijdt de bus één keer per uur. Als men dat weet, stel je je daarop in. Zo is het nu eenmaal als je in het buitengebied woont en niet in de stad. In de stad, natuurlijk, wat u wilt: u vergelijkt het bijna met Parijs. Als daar de ene metro weg is, komt de volgende er al weer aan. In de buitengebieden is het anders. Dat weten we allemaal. Als je echter weet dat elke tien minuten over het hele uur de bus komt, dan houdt je daar rekening mee. Dan stel je je daarop in. Dan werkt het.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): U geeft uw opvatting weer. Dat is helder. Heeft u echter enig idee of dat ook de opvatting is van alle anderen die pleiten voor die dunne lijnen? Zitten die ook allemaal op het schema van één keer per uur en dat het dan gedekt is?

Mevrouw HOEK (50Plus): Het is niet eerder ter sprake gekomen. Ik weet zelf uit ervaring dat als je weet dat de bus één keer per uur komt, je daarmee rekening houdt, dan plan je dat in. Als je in de grote stad woont, is alles anders. Ik heb tien jaar in Amsterdam gewoond. Daar is men dag en nacht open. Daar kun je midden in de nacht, om 3.00 uur, kopietjes laten maken. In het buitengebied en in de kleine kernen is alles anders; daarop moet je je instellen. Er moet echter wel een voorziening zijn. Dat hoeft natuurlijk niet met een frequentie als in de stad. Er wordt te veel gedacht vanuit de stad. Als ik de heer De Vries van de PvdA hoor over Amersfoort – ik heb ook in Amersfoort gewoond, ik heb in verschillende plaatsen gewoond –, ik weet dat er op de Stadsring elk uur een bus naar De Uithof gaat. Natuurlijk, daar werken 20.000 mensen, zo weten wij sinds afgelopen vrijdag. Het is geweldig dat je een hotline hebt van de Stadsring naar De Uithof en terug. We hebben afgelopen vrijdag ook gehoord, met onze Provinciedag, dat ook De Uithof gericht is naar het oosten en niet de andere kant op. Misschien gaat die bus vanaf de Stadsring wel elk kwartier rijden; dat is geweldig. Als je echter niet in de grote stad woont, maar je er wel naartoe moet om te werken, dan moet het vervoer er wel zijn en moet je er kunnen komen. Vanuit de grote steden Utrecht, Amersfoort of zelfs daartussen zijn er ook nog treinstations. In Amersfoort is alles aanwezig. Woon je in Leusden, dan heb je alweer heel grote moeite om bijvoorbeeld in het nieuwe Meander ziekenhuis te komen, om maar iets te noemen.

De heer DE VRIES (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Mijn naam, mijn partij en de plaats waar ik woon werden genoemd.

Mevrouw HOEK (50Plus): Dat is toch geen geheim?

De heer DE VRIES (PvdA): In Amersfoort heb je alles. Die opmerking laat ik even schieten.

Mevrouw HOEK (50Plus): Het staat ook op internet.

De heer DE VRIES (PvdA): Dat we alles hebben?

Mevrouw HOEK (50Plus): Ja.

De heer DE VRIES (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het is een afweging. Er is maar zoveel geld. We lobbyen al jaren voor meer geld. Elk jaar komt er ook iets bij. Dat is fantastisch, maar op een gegeven moment is het: we moeten het hiermee doen. Het moet uit de lengte of uit de breedte komen, het moet ergens vandaan komen. Zeker, kleine kernen moeten ook bediend worden. Dat is zeker. Er komt echter toch een moment, mevrouw Hoek, dat die bus, met alles wat we hebben geprobeerd – u hebt in de commissie ook voorstellen gedaan; dat is heel creatief, fantastisch; dat steunen wij van harte –, zoals promotie, et cetera: dan nog moeten wij vaststellen dat er maar één man of vrouw of twee mannen/vrouwen in de bus zitten. Er komt een moment dat wij de afweging maken dat voor dat geld dat u aan die lijn besteedt, waarvan maar één of twee mensen gebruik maken, wij daarvan misschien ook in Amersfoort, dat alles al heeft, maar wel nog steeds mensen in overvolle bussen zitten, die mensen een extra bus kunnen gunnen. Waarom gaan die twee mensen die in zo'n klein dorpje wonen, nu voor op die 50 mensen die in Amersfoort wonen? Wat is dat voor verhouding?

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb er niets op tegen dat daar waar de bussen overvol zijn, er een bus bij komt. Dat geeft namelijk aan dat die bus voldoende geld genereert om de bus rijdende te houden. Dan kunt u wel zeggen dat een andere lijn, waarvan maar twee mensen gebruik maken, niet genoeg geld oplevert, dan maar moet stoppen, maar 50Plus vindt dat je soms ook moet kijken dat ergens extra geld komt en dat ergens anders minder geld komt. Als je dat gewoon gelijk trekt, is er overal voldoende geld voor. Er wordt te veel gedacht vanuit de gedachte dat openbaar vervoer alleen maar geld moet opleveren. Het is een voorziening. Iedereen betaalt belasting. Daarvoor mag je in elk geval toch wel iets terugkrijgen?

De heer DE VRIES (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat de heer Van Lunteren u straks fantastisch kan voorrekenen dat er zelfs op de drukst bezochte lijnen nog geld bij moet, maar dat er ook voor een lijn waarvan maar zes of zeven mensen gebruik maken veel geld bij moet. Dat vindt de PvdA prima, want wij zijn voor een goed openbaar vervoer, ook in dun bezette gebieden en ook op dunne lijnen. Lijnen waarvan veel mensen gebruik maken, mogen echter best een extra voorziening krijgen, zodat mensen worden gestimuleerd gebruik te maken van het openbaar vervoer. Als die bussen vol zijn en je altijd moet wachten, haak je af. In dun bevolkte gebieden zien mensen voortdurend een lege bus voorbijrijden. Wat doet dat met het draagvlak van het openbaar vervoer? Men zegt dan: "Daar gaat weer een lege bus. Ik ben tegen openbaar vervoer.", en dat soort dingen. Dat willen wij natuurlijk ook voorkomen. Kort en goed: er komt een moment dat je zegt dat we echt een beetje moeten ophouden en dat wij toch liever een druk bezochte lijn stimuleren, zodat veel meer mensen daarvan plezier kunnen hebben.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb aangegeven dat er een aantal oplossingen kan zijn. U zei dat dit al gedaan is. Nee, het is nog niet gedaan. Ik dring er juist op aan te onderzoeken of die oplossingen werken. Ze zijn namelijk nog niet allemaal uitgevoerd. 's Avonds rijden er inderdaad grote lege bussen rond. Ik heb in de werkvergadering inderdaad al gezegd: "Kom dan met kleinere bussen". Als er twee personen in zitten, dan hoeft je toch geen bus te hebben waarin 32 mensen kunnen zitten? Dan neem je een busje waarin zes personen kunnen zitten. Dat kan een behoorlijke besparing opleveren.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor de heer De Vries in zijn betogen nu al een paar keer zeggen dat als je alles al geprobeerd hebt en het niet lukt, je dan de lijn moet opgeven. Ik vraag hem: wanneer is alles al geprobeerd om te kunnen vaststellen dat het niet lukt? Zulke voorbeelden zijn er namelijk niet zo ruim. In de voorbeelden die wij vaak beet hebben, zien wij dat er weliswaar een poginkje heeft plaatsgevonden, maar dat er sprake is van volop inzet, samen met iedereen die erbij betrokken is: bewoners, Rocov en Rover, enzovoort? Zulke voorbeelden zijn er niet of nauwelijks. Dan pas zou je een reële conclusie kunnen trekken, want dan is iedereen erbij betrokken geweest en zeggen mensen: "We willen wel of niet met zo'n lijn werken." Tot dat moment wordt het steeds de kwestie dat we ons geld beter kunnen besteden. Ik herinner u eraan dat wij bij de voorjaarsnota een hierop toegespitst voorstel tot financiering hebben ingediend. Als dat wordt aangenomen, dan betekent

dat in elk geval dat wat betreft de financiering die keuzeproblemen weg zijn. Dan zou je kunnen gaan voor datgene wat je wilt, namelijk alles op alles zetten om ervoor te zorgen dat die mensen wel in de bus gaan zitten.

De heer DE VRIES (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal een zo kort mogelijke reactie geven. Ik heb nu al verschillende malen, eigenlijk al twee jaar lang, zowel tegen de heer Meijer als tegen mevrouw Hoek gezegd dat wij het roerend eens zijn. Probeer al die dingen uit. Volgens mij hebben wij als een van de eerste partijen geroepen: "Probeer het uit, probeer de promotie, het reclame maken, probeer de verschillende varianten, doe van alles." Volgens mij hebben wij daartoe een toezegging van de gedeputeerde gehad. Op mijn verzoek is er een toezegging gedaan. Succes heeft meerdere vaders en moeders. Dat gaat dus komen. Daarover zijn wij het niet oneens met elkaar. Sterker nog: we zijn het eens. Daarvoor heb ik ook gepleit.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Nee, daarover zijn wij het niet eens.

De heer DE VRIES (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik maak het af. Wij zijn hier bezig met het voorstel over een visie tot 2028. Stel dat na al die mogelijkheden, et cetera, die wij nu – dat ben ik met u eens – zelden of nooit geprobeerd hebben, we dat wel doen. Ten aanzien daarvan hebben wij een toezegging. Dan nog zegt u: "Wat er ook gebeurt, wat het ook moge kosten, die lijnen blijven bestaan tot in der eeuwigheid." De PvdA zegt nee. Na al die maatregelen, die inderdaad nog zelden geprobeerd zijn, komt er een moment dat wij zeggen dat die lijn moet worden opgeheven, want dat geld kunnen wij ook inzetten om de mensen in Amersfoort toch een extra bus te gunnen. Dat is het verschil. Wij zijn hier bezig met een voorstel tot 2028.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor de heer De Vries continu zeggen dat we een toezegging hebben dat het beleid gevoerd gaat worden. Kan hij mij aangeven waar die toezegging staat en wat precies de inhoud van die toezegging is?

De heer DE VRIES (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik verwijs naar de stukken waar het staat. We hebben twee jaar lang ontelbare commissievergaderingen gehad. Ik heb het een paar keer gevraagd. Ik zie de gedeputeerde een paar keer knikken. Volgens mij hebben wij op dit punt de toezegging dat hij ... Ik val in herhaling. De toezegging is gedaan. Het staat ergens in de stukken van de commissie MME van de afgelopen twee jaar.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat het verstandig is dat de heer De Vries even nakijkt of het waar is wat hij zegt. Dat is over het algemeen verstandig. Als hij tot die conclusie komt, kan hij ons dat mededelen. Ik wil graag horen op welke manier deze provincie alles op alles gaat zetten om de met ondergang bedreigde buslijnen in stand te houden en ervoor te zorgen dat er frequenter gebruik van gemaakt zal worden. Als zo'n toezegging van deze gedeputeerde er is, namelijk dat hij dat beleid gaat voeren, dan is mijn gemoedstoestand al veel beter dan op dit moment.

De heer DE VRIES (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Misschien kunnen we het straks aan de gedeputeerde vragen. Hij is de gedeputeerde die het beleid uitvoert. Ik ben slechts een bescheiden lid van de oppositie.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Meestal is de gedeputeerde er niet voor om stukken te lezen die een statenlid niet leest.

De VOORZITTER: Het is mooi zo. Mevrouw Hoek krijgt het woord.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil nog even reageren op de heer De Vries. De heer De Vries is er niet. Waar is hij?

De VOORZITTER: De heer De Vries is naar het ministerie toe. Stel rustig uw vraag, want u krijgt antwoord.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Hij had het erover dat er oplaadpunten komen bij de in te richten TOP's. Dat zijn punten waar de toeristen buiten een kern naartoe kunnen gaan om van daaruit verder te gaan. Er werd gezegd dat het beter is bij een benzinepomp. Langs de provinciale wegen lopen echter parallel bijna altijd wel fietspaden, met op bepaalde kruispunten ook wel benzinstations. Die benzinstations op die punten op de provinciale wegen, vlakbij kleinere kernen, verkopen veel meer dan alleen maar benzine. Bij ons is een benzinepomp gevestigd waar bloemen, ijs en van alles en nog wat wordt verkocht, omdat er verder niets meer is. Ik zou er toch nog voor willen pleiten, als er een oplaadpaal voor elektrische auto's komt bij een benzinstation, te kijken of daar ook een oplaadpunt kan komen voor fietsen.

Dan heb ik nog één punt. Vandaag kregen wij de nieuwsbrief van het IPO met de informatie dat de Tweede Kamer heeft ingestemd met het opheffen van de WGR's; ik heb het al eerder horen zeggen. Ik wil graag van de gedeputeerde weten wat de gevolgen voor de provincie zijn als ook de Eerste Kamer ermee heeft ingestemd. Wat komt er vanuit de overheid aan middelen naar de provincie? Waaraan zullen die besteed worden? Aangezien er al een aantal visies is gemaakt over het BRU, vraag ik mij af wat er dan nog over is. Waaraan kan dat geld besteed worden? Is er een verdeelsleutel voor openbaar vervoer en wegen, et cetera? Wil de gedeputeerde daarover iets zeggen?

De VOORZITTER: Dank u wel. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de eerste termijn van de kant van de Staten. Ik geef het woord aan de gedeputeerde.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dit is inderdaad een stuk waaraan heel hard is gewerkt. Een aantal van u heeft daaraan gerefereerd. Het gaat om een periode van tussen de anderhalf en twee jaar, waarin met heel veel partijen is gesproken en waarin we menigmaal met u hebben gesproken. Intern zijn daarover ook de nodige discussies gevoerd. Daarvoor wil ik aan het begin van mijn betoog en mijn antwoorden op uw laatste vragen in het bijzonder Evelien, Ellen en Hans danken voor al het werk dat zij hebben verricht om dit plan bij u te krijgen, met al die mensen te spreken en dat te verwerken, voor de mooie discussies die wij hebben kunnen voeren en het plan dat in essentie draagvlak kan vinden. Daarbij zijn er natuurlijk nog steeds punten waarover vanuit de Staten vragen en opmerking worden gemaakt. Ik stel voor dat ik eerst een aantal globale noties meeneem en dat ik daarna inga op de individuele opmerkingen.

Bij dit plan heeft bij ons vanaf het begin voorop gestaan – een aantal van u heeft daaraan gerefereerd – dat wij hierbij een aantal modaliteiten gelijk hebben willen schakelen. Wij zetten niet per definitie in op één modaliteit, maar bieden de mogelijkheid voor keuzes. Precies dat element is ook het succes geweest van het spitsmijdenproject, waaraan de heer De Vries een paar keer heeft gerefereerd. Het feit dat wij niet op voorhand hebben gezegd dat wij van u verwachten dat wij dit of dat gaan doen, maar dat wij hebben gezegd dat het ons niet uitmaakt hoe u gaat reizen, maakte het succes. U mag met uw eigen auto blijven reizen, maar dan liever buiten de spits. U mag er de fiets voor gaan gebruiken en u mag met het OV reizen. Als u daaraan iets extra's wilt overhouden, moet u in elk geval niet in de spits met de auto de weg op. Juist dat element, dus het feit dat wij de keuze hebben gelaten bij de mobiliteitbehoefte, heeft gemaakt dat het project een succes was. Dat gaven de onderzoekers aan. Dat succes moet de grondslag zijn van de wijze waarop wij hier gaan werken. Dat is een trendbreuk. Dat heeft er ook mee te maken dat wij in de afgelopen jaren fors hebben geïnvesteerd in een aantal maatregelen die wel degelijk moesten worden genomen om op verschillende plekken een aantal dingen afgerond te krijgen, in de structurele zin. Daaraan heeft het programma een heel belangrijke bijdrage geleverd. Ik ben ook blij met mijn voorgangers Mik en Ekkers die daarvoor de eerste stappen hebben gezet, waarop ik mocht voortbouwen.

Als wij dan kijken naar de losse elementen die voorbijkomen, dan is het eerste waarop ik wil aanslaan en dat gelijkloopt met de vraag van keuzes en het succes van het spitsmijden, het punt dat over spitsmijden naar voren is gebracht. Het mooie van dat project is dat het een tijdelijk project is geweest, waarbij je ziet dat je langdurig effect had. Iets wat wij op voorhand niet direct hadden verwacht. Het project heeft dat echter toch weten te bereiken. Met de uitkomsten van dat soort projecten in de hand

kopiëren wij niet hetzelfde project, maar gaan wij juist met alle partijen gezamenlijk bekijken hoe wij het nu een stap verder kunnen brengen en hoe wij het nog slimmer kunnen blijven doen. De vraag of wij de regisseurs- en aanjagersrol op ons blijven nemen kan ik bevestigend beantwoorden; wij blijven dit doen. Dit soort kennis blijven wij verbinden. Wij zeggen echter wel – dat bleek ook uit dit project – dat wij het bedrijfsleven daarbij heel erg hard nodig hebben. Dat bedrijfsleven moet het uiteindelijk namelijk mogelijk maken dat er op andere manieren gereisd kan worden. Het programma Beter Benutten 2 dat nu wordt opgezet, is ook weer in lijn met dit mobiliteitsprogramma door juist weer de toenadering met het bedrijfsleven op te zoeken.

Bij de bespreking van dit mobiliteitsplan is meerdere malen het punt bediscussieerd van het openbaar vervoer, met name de vraaggestuurdheid daarin. Ik wil niet het beeld schetsen dat ik iets heb gezegd en dat u zich baseert op iets wat ik toch iets anders heb bedoeld, mijnheer De Vries. Ik moet er wel de scherpheid in aanbrenge. Ik wil niet dat er straks een beeld is dat u ergens mee hebt ingestemd waarmee u niet hebt ingestemd. Om echter goed te begrijpen wat wij hebben bediscussieerd, het volgende. In de afgelopen jaren is bekeken wat wij kunnen doen om die lijnen te optimaliseren. Dat was de opdracht en daarmee heb ik gewerkt. Wij hebben samen met Connexxion bekeken wat daarvoor de mogelijkheden zijn met de huidige inzichten. In de afgelopen twee weken heb ik heel intensief mogen werken met ProRail en NS om daar te kijken naar het OV-systeem voor de toekomst en de Randstad. Daarbij zie je dat daar waar de dichtheid groot is, OV-systemen de meeste kans van slagen hebben. Je moet zoeken naar een manier waarop je niet alleen het OV-systeem betaalbaar houdt – het lijkt alsof dat de hele tijd de discussie is die eronder hangt –, maar ook dat je een OV-systeem hebt dat werkt en dat op draagvlak kan blijven rekenen. Ik heb het voorbeeld wel eens genoemd van een zomer waarin ik een wegininspectie uitvoerde en moest constateren dat, naar ik meen bij Amstelveen of Uithoorn, wij in een kwartier een tiental bussen bijna leeg voorbij zagen rijden. Dat draagt niet heel erg bij aan het houden van draagvlak voor het OV. Inderdaad, bij elke rit die iedereen maakt, zit er nog steeds geld van de provincie bij. Mevrouw Hoek had het eerder over kostendekkendheid van het OV-systeem. Dat gaan we niet voor elkaar krijgen. Dat moeten wij ook niet willen. Ik ben het met u eens dat het een basisvoorziening is waarvan de overheid ervoor moet zorgen dat die er is. Daar leggen wij jaarlijks met elkaar al zo'n € 28.000.000 tot € 30.000.000 bij. Dat is niet kostendekkend en dat is niet erg. Het is namelijk een voorziening die je als overheid overeind wilt houden, juist omdat je die verschillende modaliteiten wilt faciliteren. Daarvoor trekken wij in de komende jaren weer extra geld uit, omdat wij zien dat de marktomstandigheden zijn gewijzigd. Om dat niveau overeind te houden hebben wij wel gemeend te moeten zeggen dat wij ervoor moeten zorgen dat wij naar meer vraagsturing gaan en dat wij ervoor zorgen dat wij het OV-systeem op die manier overeind houden. Tegelijkertijd neemt dat niet weg dat ik zie dat het mogelijkwerijs consequenties kan hebben voor de kleine kernen. Om die reden voorziet het mobiliteitsplan in de mogelijkheid om op die plekken te kijken hoe je kunt komen tot systemen waarbij je samen met bewoners kunt komen tot andere concepten. Dan heb je het over buurtbussen en dergelijke. Dat is volgens mij precies het antwoord waar mevrouw Hoek meerdere malen heeft gevraagd. Dat zijn precies de soorten vervoer waarbij u op dit moment elke keer bot moet vangen als u met dat soort suggesties aankomt.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik probeer een lijn te vinden in het betoog van de gedeputeerde. Aan de ene kant zegt hij dat het een geldkwestie is, maar dat geld niet alles bepaalt. Dan komt hij met het voorbeeld van die tien bussen die hij voorbij ziet rijden. Hij zegt dat er wel draagvlak moet zijn. Draagvlak bij wie? Bij de reiziger? Draagvlak bij de politiek? Draagvlak bij u?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Het gaat om draagvlak bij de mensen die het geld met elkaar opbrengen en die heel veel bereidheid hebben om dit soort voorzieningen overeind te houden op het moment dat zij zien dat ze niet nuttig worden besteed.

De heer MEIJER (SP): Draagvlak bij u.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Draagvlak bij mij, althans, ja, ik betaal ook belastingen, en draagvlak bij u.

De heer MEIJER (SP): Draagvlak bij u als bestuurder, die in belangrijke mate gaat over de gelden die besteed worden aan deze vorm van vervoer. Wat heeft u gedacht toen u die tien bussen voorbij zag komen? Dacht u toen hoe het komt dat die bussen leeg zijn en wat wij daaraan doen?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Ja. Het eerste wat ik dan doe, is dat ik in mijn organisatie vraag wat daar speelt. Een van de elementen die daar spelen, wordt mogelijkwijs opgelost. Helaas is er in die regio alleen wel een vervoersregio bij gekomen. Ze blijven daar nog wel enigszins langs elkaar heen werken. Er komen daar meerdere vervoersautoriteiten bij elkaar. Ze komen bij elkaar in een gebied waarin een heel lage dichtheid is en waarmee een lijnvoerend OV niet succesvol kan zijn. Dat neemt niet weg dat daar wel behoeften kunnen zijn om met het OV van A naar B te kunnen komen. Ook daarin voorziet dit plan. Het enige verschil is dat het niet gaat om lijngevoerd openbaar vervoer. Het gaat er niet om dat deze mensen verstoken blijven van openbaar vervoer. Het is niet zo dat die mensen nooit meer het huis uit kunnen en nergens meer naartoe kunnen gaan en dat ze ertoe veroordeeld zijn aan andere mensen te vragen om te helpen. Nee, wij zorgen er netjes voor dat er een andere vorm van openbaar vervoer beschikbaar is, zodat die mensen nog steeds in hun mobiliteitsbehoefte kunnen voorzien. Alleen is het niet meer zo dat er de hele week, dag in, dag uit, een bus rondrijdt volgens een vast patroon en op plekken komt waar kennelijk te weinig mensen wonen om een rendabele lijn te kunnen rijden.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind dit betoog niet heel erg overtuigend. Ik denk dat als de gedeputeerde tien bussen ziet rijden, hij daaraan iets gaat doen, dat hij een analyse maakt van wat er aan de hand is en dat hij komt met verbetervoorstellen. Dat verhaal blijft een beetje onduidelijk. Hij komt tot de eindconclusie dat er geen lijngevoerde OV-verbinding kan blijven bestaan en dat daarvoor dus andere vormen in de plaats komen. Ik laat die conclusie even voor zijn rekening. Dat is in belangrijke mate een politieke conclusie. Die alternatieve oplossingen, zoals buurtbussen en regiotaxi's – want daarover hebben wij het dan – zijn een soort alternatieve oplossingen waarvan al eerder is aangegeven dat dit een beetje is waaraan wordt gedacht. Het gaat om dikke lijnen om mensen van de ene plaats naar de andere te krijgen en om dit soort oplossingen om de mensen in de wijk te bedienen. Wat kunt u zeggen van de staat van de regiotaxi als stabiele vervoerder om op een bepaalde manier, op een betaalbare manier, in een afgesproken tijdsbestek dit soort klussen te klaren? Wat weet u van de betrouwbaarheid van bijvoorbeeld vrijwilligersbusdiensten, zoals toen in Leusden aan de orde was en wellicht op andere plekken ook, als een volwaardige vervanger van het openbaar vervoer? Als je namelijk iets afbreekt, heb je het nog niet zo gemakkelijk meer terug. Hoe ziet u dat?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Als u mij toestaat, zal ik antwoord geven en heb ik daarna behoefte aan het stellen van een vraag. Wij monitoren dit soort systemen. Dan zien wij dat de regiotaxi in de basis voldoende scoort. Af en toe zijn er wel vragen en kritiekpunten; die kent u ook. Die pakken wij altijd snel op. Over de buurtbussen heb ik onlangs nog met de wethouder van Oudewater gesproken, die aangaf dat dit de beste vorm van openbaar vervoer is die hij in de afgelopen tijd in zijn eigen gemeente heeft waargenomen, omdat het namelijk het OV brengt daar waar er behoefte aan is. Als ik de verhalen die ik hoor in acht neem, moet ik op basis daarvan concluderen dat er toch wel degelijk echt heel goede voorzieningen uit te halen zijn. Dat neemt niet weg dat je gewoon een lijnennet overeind moet houden en dat je goed moet nadenken hoe je dat gaat oplossen. Daarover zijn vragen gesteld en daarop zal ik nog ingaan.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Mijn punt is dat de gedeputeerde ...

De VOORZITTER: Mijnheer Meijer, zou u willen proberen het wat korter te formuleren?

De heer MEIJER (SP): Ja, heel kort, kernachtig. De gedeputeerde komt op basis van tamelijk summier informatie tot deze conclusie; door informatie van de wethouder van Oudewater en andere ervaringen. Ik kan mij voorstellen dat er een gedegen onderzoek ten grondslag moet liggen aan deze alternatieve vormen van openbaar vervoer.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik maak hiertegen bezwaar. Er wordt hier weer gedraaid. Er wordt mij gevraagd of ik voorbeelden kan aandragen van ervaringen in de provincie. Als u mij vraagt of er onderzoeken zijn gepleegd, dan kan ik zeggen dat er onderzoeken genoeg zijn. U heeft zelf als Staten nog een onderzoek gedaan. De heer Konings heeft daaraan in de commissie gerefereerd. Er zijn meer dan voldoende onderzoeken uitgevoerd op dit vlak. Als u tegen mij zegt dat ik mij baseer op een paar gesprekken en een paar bussen die ik heb zien rondrijden en dat ik daarop mijn beleid baseer, dan vind ik dat redelijk van het niveau nul.

Als wij het nu toch over een paar dingen hebben, mijnheer Meijer, dan wil ik u een vraag stellen. U zei dat we ervoor moeten zorgen dat mensen het OV in gaan en dat de provincie daarvoor moet zorgen. Die mensen moeten er in, althans dat is de manier waarop u spreekt, vanwege het fijnstof en al dat soort dingen. Mag ik u het volgende vragen? Nu hebben we toch heel mooie voorzieningen bij het openbaar vervoer van Amersfoort hier naartoe. Ik beken dat ik er geen gebruik van maak, maar wat doet u nou? Hoe komt u hier elke dag?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ja, ik maak met heel veel plezier, niet elke dag, maar regelmatig, gebruik van bus 296, die mij van de wijk Vathorst ongeveer hier voor de deur brengt. Dat is een uitstekende buslijn.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Het verbaast mij toch dat ik u hier regelmatig in een auto voorbij zie komen, net als heel veel andere mensen. Dat is nu precies het punt, als u zegt dat u iedereen per se altijd uit de auto wilt hebben dan. Dat zou ik u willen meegeven, U komt er heel mooi mee weg, maar u weet zelf ook precies hoe een en ander in elkaar zit.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Nu gaat de gedeputeerde over het randje. Dat weet hij zelf heel goed. Ik kan hem een uitdraai geven van mijn OV-chipkaart, die ik overigens ooit van hem heb gekregen. Misschien weet hij dat niet meer. Die wordt zo intensief gebruikt voor hier naartoe, dat ik van de tien trips er af en toe één met de auto ga en negen met bus 296. Ik ben dus een uitgesproken ervaringsdeskundige.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Dan ziet u in elk geval, als u in die lijn zit, dat die lijn goed vol zit. Waarom zit die lijn vol? Omdat dat een plek is waar mensen in een hoge dichtheid naar een andere plek met een hoge dichtheid willen komen. Dat is precies het verhaal dat wij bij dit systeem overeind willen houden. Dat doet mij deugd, want ik zie dat er inderdaad iemand zit die steeds meer gebruik maakt van het goede OV-systeem dat wij hier in deze provincie hebben en die met name gebruik maakt van de dikke lijnen. Met betrekking tot dit punt is een aantal vragen gesteld, waarop ik zal ingaan. Er is ook een motie over ingediend.

Het CDA heeft consequent bij de behandeling van dit plan gewezen op de effecten die er kunnen zijn met betrekking tot het schrappen van lijnen in de kleine kernen. Het college heeft daarop het voorstel gedaan dat het ervoor zal zorgen dat er een netwerk onder komt te hangen, dus dat wij ervoor zorgen dat wij met alternatieven komen.

In uw motie vraagt u inzichtelijk te maken hoe een en ander gaat uitpakken in de concessie. Er is mij ook gevraagd – ik weet niet of u dat was of iemand anders – om creativiteit neer te zetten hoe je een en ander toch overeind houdt. Ik heb er geen enkel bezwaar tegen om die zaken met u te delen. Het enige dat voor mij wel geldt, is, wil ik die creativiteit er daadwerkelijk laten zijn, dan is het in het hele traject – D66 vroeg dat op dat punt – met name van belang dat wij ook met elkaar bespreken wat wel en wat niet in de openbaarheid kan. Ik weet dat dat hier in deze Staten heel gevoelig ligt. Als wij namelijk daadwerkelijk willen kijken hoe wij alsnog zo veel mogelijk effect kunnen krijgen en ik op voorhand al heel breed neerzet wat er geschrapt wordt en wat naar onze verwachting overeind blijft, dan wordt het een 'self-fulfilling prophecy'. Daar zou ik niet naartoe willen werken. U weet hoe goed we op dat punt in de gaten worden gehouden.

Ik zie wel degelijk mogelijkheden. Ik zie ook mogelijkheden hoe je ervoor kunt zorgen dat er meer gebruik wordt gemaakt van het OV en hoe je ervoor kunt zorgen dat de vraagkant serieuzer wordt ingezet. Dus hoe ga je ervoor zorgen dat je ook ophaalt waaraan mensen echt behoefte hebben? Daarvoor komen wij met een aantal innovatieve ideeën die wij in de concessie willen meenemen.

Daarover komen wij in september specifiek te spreken. Als ik uw motie op die manier mag vertalen en uitwerken, dan kan ik deze motie positief adviseren.

De heer GRAAFF (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Onze fractie is erg blij met deze toezegging. Het aanbod om het in vertrouwelijkheid te doen is voor onze fractie acceptabel. Het belangrijkste voor ons is dat wij op dit punt een informatiebehoefte hebben om echt volledig te kunnen instemmen met het voorstel. Als ik even kijk naar mijn inbreng, dan is die informatiebehoefte opgebouwd uit een drietal punten. Het gaat eerst om wat inzichtelijk kan worden gemaakt met betrekking tot de kernen waar de lijndienst mogelijk in gevaar kan komen. Ik proef uit uw beantwoording dat dat inzichtelijk gemaakt kan worden. Daarnaast gaat het ook om de vraag welke voorwaarden er binnen de concessie zijn om vooraf meer zekerheid te creëren over die consequenties. Ik was benieuwd of dat ook in die informatievoorziening meegenomen zou kunnen worden.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het is een lastig punt. Wij moeten dat bekijken in het traject dat wij in september met elkaar doorlopen. Het is voor mij, voor de organisatie en voor de ondersteuning moeilijk inzichtelijk te maken hoe de ontwikkelingen naar de toekomst zijn. Je wilt in die ontwikkelingen wel ruimte laten aan de vervoerder. Als wij die ruimte er niet laten, dan ben je nog steeds niet bezig met het inzetten op die vooruitsturing. De gedachten die wij op dit moment hebben om daarin waarborgen te zetten om daarmee überhaupt meer op die vooruitsturing uit te komen, is bijvoorbeeld door te vragen of er binnen het vervoersbedrijf mensen beschikbaar worden gesteld die zich specifiek bezighouden met het ophalen van informatie bij bedrijven en inwoners, om te horen waar exact de behoeften liggen en te bekijken of er op die manier meer bundels en dergelijke kunnen worden verkocht. Tot nu toe hebben we ze altijd alleen maar verantwoordelijk gehouden voor het zich richten op bedrijven en het sluiten van de producten die wij nu hebben. Dan gaat het dus om het kijken of je met meer constructies toe kunt, waardoor lijnvoering ook aan de voorkant meer vraaggestuurd wordt opgezet. Het exacte inzicht hoe het zich gaat ontwikkelen wordt echter lastig. Ik kan wel het idee geven waar wij aan denken wat het kan zijn. Daarbij maak ik echter wel het voorbehoud dat wij het pas voor 100% weten op het moment dat de aanbesteding is gegund. Dan weten we namelijk exact wat de uitkomst ervan is. Het blijft dus wel wat koffiedik kijken.

De heer GRAAFF (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De beantwoording is helder. Tegelijkertijd roept deze ook weer meer specifieke vragen op. Het lijkt mij niet dat dit de plek is om die te stellen. Daarop komen wij in september terug.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ja, dat is nu het verschil tussen een ...

De VOORZITTER: Mijnheer Meijer, langzaam maar zeker begint het toch echt buiten proporties te raken. Waarom zet u uw stoel er niet gewoon naast? Dan hoeft u niet steeds te lopen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik probeer gewoon op een belangrijk onderwerp een politieke bijdrage te leveren. Er wordt nu net een belangrijke mededeling gedaan ten aanzien van een voorstel. Ik mag daarover toch een vraag stellen als dat ingewikkeld is?

De VOORZITTER: U moet echter ook zelf, ook naar uw collega's toe, bekijken welk deel van het debat u vandaag in beslag genomen hebt. Ik heb geen enkel probleem met een korte vraag. U begint echter elke keer een volledige termijn. Stelt u dan een korte, scherpe vraag.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik stel een scherpe vraag. Wat zijn precies de consequenties van het element vertrouwelijk? Dat is natuurlijk belangrijk als je bezig bent om hierover in contact te treden met achterban en je burgers. Op welke manier wordt die vertrouwelijkheid opgeheven? Ik denk dat het goed is dat de gedeputeerde dat aangeeft.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja, heel helder. De vertrouwelijkheid wordt opgeheven na aanbesteding en gunning. Het is niet zo dat ik mij zorgen maak

dat er iets in de openbaarheid komt. Voor wat die informatie betreft is het echter een inschatting van wat wij denken dat uit de markt gaat komen. Als wij die informatie echter volledig op straat leggen, dan werkt het jammer genoeg over het algemeen zo dat je dan ongeveer krijgt wat je dacht dat je zou krijgen. De opdracht die vanuit het CDA nadrukkelijk is weergegeven en die ik bij de VVD en D66 ook heb opgetekend, en ik denk dat die breed voor iedereen geldt, is om ervoor te zorgen dat je alsnog probeert er zo veel mogelijk uit te halen. Als ik dan zeg dat die en die lijn gaat vervallen, dan is dat een ingecalculiseerd geheel voor de vervoerder. Daar gaat het mij om.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde heeft natuurlijk ook de mogelijkheid om zonder concrete namen te noemen gekwantificeerde informatie te geven over het aantal lijnen, plaatsen en kernen.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het CDA vraagt mij echter explicieter te zijn. Dat maakt het lastiger.

De heer MEIJER (SP): Dat begrijp ik. Er is echter altijd de mogelijkheid om in enige mate publieke informatie te verstrekken.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Is het een idee om samen die behandeling af te wachten en met elkaar te bekijken hoe we dat op een goede manier, samen met de griffie, vormgeven in de discussie en om dan samen te beoordelen wat er misschien eventueel wel in alle openheid kan? Volgens mij kan 99,5% in de openbaarheid en is die 0,5% het deel waarvan ik zeg dat je dat niet moet doen, tenzij we accepteren dat dat de uitkomst is. Daarvoor heb ik nu juist de hele tijd uw betoog gehoord, dat u vooral niet wilt dat dat de uitkomst wordt. Dan moet u me daarbij ook een klein beetje helpen.

De VOORZITTER: Vervolgt u uw betoog.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! D66 heeft nog de vraag gesteld – ik heb het gevoel dat ik die vraag al voldoende beantwoord heb – om geen oude schoenen weg te gooien voordat je nieuwe hebt. Wij hebben dit aan de voorkant goed uitgezocht. We hebben initiatieven klaarliggen waarmee we verder kunnen. Daarbij is de vraag gesteld hoe wij omgaan met gemeenten. Wij zijn nu al heel erg druk in gesprek met gemeenten. Dat hebben wij ook aan de voorkant gedaan. Aan de voorkant hebben wij gesproken met alle wethouders afzonderlijk, waarbij er geen een is geweest die daarbij in de voorbereiding al een heel zware kanttekening heeft geplaatst. Zij hebben gezegd: "Wij hebben liever een goed lijnennetwerk dat stevig functioneert." Daar hebben wij de bereidheid op. Iedereen zat op dat vraaggestuurde OV. Ook als je die vraag nu weer stelt, krijg je het weer op die manier mee, wel met de kanttekening om dan ook te helpen bij het zoeken naar alternatieven op het moment dat het nodig is. Dat bieden wij nu al aan. Met die gemeenten waarvan wij voorzien dat het een probleem wordt, zijn we nu al wat intensiever in gesprek om te kijken hoe wij ze kunnen ondersteunen om dat voor elkaar te krijgen, zodat er straks iets staat.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Een kleine aanvullende vraag. Is daarmee ook de rolopvatting van het college dat de taak voor mobiliteit nog steeds primair bij de provincie ligt en dat de provincie de gemeenten inderdaad helpt om te zoeken naar aanvullende alternatieve vormen van OV? Dus dat de provincie nog steeds aan de lat staat?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja. Primair is dat onze opgave. Dat is ook de reden dat wij daarmee rekening houden in ons budget om dat te financieren. Juist voor die plekken waar je ziet dat het lijngebonden vervoer minder wordt, wil je specifiek inzoomen op die gemeenten. Je hebt de gemeenten daarbij nodig om dat goed te kunnen invullen. Dus: ja, wij staan ervoor aan de lat. We vragen de gemeenten om daarover mee te denken. We vragen wel aan de gemeenten, op het moment dat er aanvullende diensten op worden gezet, om een bijdrage vanuit de gemeenten. Primair zijn wij echter aan zet en primair zorgen wij voor de bekostiging.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor twee dingen: primair zijn wij aan zet en primair zorgen wij voor de bekostiging. Als er echter aanvullende diensten nodig zijn, dan moeten de gemeenten bijbetalen.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het Wmo-vervoer wordt ook vaak op deze manier vormgegeven. Daar maak ik even een pas op de plaats. Als ik zie hoe daar de kostenverhouding op dit moment is, betalen wij een groot deel van de kosten van het Wmo-vervoer. We zullen dus wel moeten kijken hoe wij daarmee in de toekomst omgaan. Dat gesprek voer ik overigens ook met de gemeenten. Gemeenten begrijpen dat daarin een verschuiving zal plaatsvinden.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Wij begrijpen dat een gemeente moet betalen als er bovenop de concessie aanvullende zaken zijn die de gemeente wil, net zoals in de technische beantwoording Amersfoort wordt aangehaald. Dat is prima. Dat snappen wij. We snappen het echter niet meer als de gemeente een gedeelte van de taak van de provincie gaat uitvoeren en er zelf voor moet gaan betalen.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, op het moment dat de gemeente meer wil dan wat de provincie faciliteert, dan ligt er een rekening bij die gemeente, plus wanneer het op het taakgebied van de gemeente komt. De Wmo is geen taakgebied van de provincie. Op dit moment wordt de regiotaxi ingezet voor Wmo en voor vervangend OV. Daar zitten we dus op het punt waarbij je je moet afvragen hoe je daarmee omgaat. Blijf je nog steeds in die mate bijdragen aan het Wmo-vervoer of gebruik je een deel van wat je nu voor het Wmo-vervoer betaalt om een deel van het vervangend OV te kunnen opvangen?

De VOORZITTER: Vervolgt u uw betoog.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil de beantwoording wel graag op de juiste manier doen, zodat die naar tevredenheid is.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Volg ik het college goed dat de Wmo geen provinciale kerntaak is waaraan wij moeten bijdragen, maar dat, als het gaat om het aanvullend OV of alternatief OV, de provincie daaraan wel bijdraagt?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Daaraan zal de provincie zeker bijdragen. De mate waarin dat gebeurt, moet blijken op het moment dat we scherper hebben waarover wij het hebben. Op het moment dat wij bij wijze van spreken buurtbussen moeten inzetten waar nooit lijnbussen hebben gereden, dan denk ik dat wij wel de vraag moeten stellen wat wij gaan doen. Dan heb ik namelijk door de provincie heen allemaal buurtbussen rijden. Dan kan ik net zo goed het lijn-OV overeind houden.

De VOORZITTER: Vervolgt u uw betoog.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! U had heel mooi dat staartje. Ik wil daarom eigenlijk ook dat staartje een beetje afhandelen. Ik heb namelijk het idee dat ik daarmee ook een aantal opmerkingen van uw collega's meepak. U vroeg hoe het zit met geluidsmaatregelen en de luchtkwaliteit. Er zit een post Leefbaarheid in de begroting. U zag daar geen middelen staan. Daar staat een bedrag van € 10.700.000 dat daarvoor beschikbaar is. Dat wordt op die manier vanuit het plan gefinancierd.

Over de luchtkwaliteit heb ik zojuist met mijn collega gesproken om daar wel scherp over te zijn of wij daar eensluidend in staan. Er werd wat twijfel gezaaid alsof wij daarin niet gelijkloidend zouden zijn. Op dat punt geldt dat wij werken vanuit het principe dat wij datgene doen wat wettelijk is afgesproken. Daarvoor hebben wij gezorgd. De middelen zijn daarvoor beschikbaar. Voor wat betreft al het andere zijn wij in afwachting van wat rijksregelgeving en Europese regelgeving is. Overigens wordt vanuit het IPO gelobbyd om op dat punt het een en ander voor elkaar te krijgen. Als het zo ver is, zullen wij moeten bezien hoe daarvoor de ruimte wordt gevonden binnen de provinciale begroting.

Op dit moment is het niet in het plan verwerkt. Op dat moment zal bezien moeten worden hoe het moet worden gefinancierd. Dat is de lijn. Dat is niet iets anders dan ik in het verleden heb gezegd. Ik heb namelijk elke keer gezegd: "Mijnheer De Heer, ik wacht op dat punt, zodat ik daarover helderheid heb. Dan kan ik daarop in concreto iets doen." Ik weet dat u een groot voorstander bent van integraliteit. Als je echter alles integraal maakt, dan kom je uiteindelijk nooit meer tot besluitvorming. Hier gaat het primair over mobiliteit. Als u straks over luchtkwaliteit praat en u ziet dat daar dingen gebeuren, dan hebt u het budgetrecht. Dan hebt u op dat moment de mogelijkheid om daarvoor budget te vinden. U geeft nu aan wat u beschikbaar hebt voor het mobiliteitsbudget, althans, dat legt u vast omdat u dat budget in de begroting al hebt gegeven. U geeft hier aan hoe daarmee moet worden omgegaan. Op het moment dat er aanvullende zaken voorbijkomen, heeft u in zijn totaliteit het budgetrecht om daarvan iets te vinden.

In dat kader ligt er ook nog de stelling van de PVV dat zij geen subsidies voor groen, gas- en elektrisch rijden wil. Dat kan ik u niet beloven. Daarvoor geldt namelijk ook het NSL. Wel is het volgende van toepassing, om dit helder te maken. Binnen het college hebben wij hierover uitgebreid gesproken. Wij hebben gezegd dat wij hier een plan hebben neergelegd dat zich primair richt op mobiliteit. Op het moment dat je vraagstukken hebt rondom luchtkwaliteit en dergelijke, komt dat hier inderdaad uit voort. Dit is in principe het autonome deel. Voor wat er vanuit het autonome deel gebeurt, zit het flankerend beleid erin. Als je als provincie aanvullende faciliteiten wilt creëren, komt dat uit onze totale begroting. Dat zit dus niet in dit programma verwerkt. Met dit programma richten wij ons primair op de mobiliteitsbehoefte. Wanneer er budget moet worden gevonden voor andere zaken, kan het heel goed zijn dat wij zeggen dat wij op het gebied van luchtkwaliteit meer dingen willen doen. Dan komt er op dat moment een voorstel naar de Staten, met daarbij een budgetaanvraag hoe dat moet worden gedekt. Dat zit niet in dit programma, omdat wij ons in dit programma dus primair hebben gericht op mobiliteit.

U vroeg ook naar het minimaliseren van effecten. Voor ons zit het dus primair in het flankerend beleid dat wij daarop kunnen uitvoeren. Dan moet u met name denken aan het geluid, zoals terecht opgemerkt. In de provincie voeren wij een hogere streefwaarde dan die op rijksniveau geldt. Wij zijn hierop wat scherper dan op andere plekken. Daarvoor zijn aanvullende middelen gereserveerd. Dat heeft ook te maken met inpassing: hoe zorg je ervoor dat die weg op de juiste manier wordt ingepast? Op die manier proberen wij de effecten te minimaliseren. We hebben in dit college juist afgesproken – dit was een andere vraag vanuit de ChristenUnie – dat wij niet inzetten op een beprijzingsmaatregel en dergelijke. Wij hebben gezegd dat dit een rijksaangelegenheid is en wij daarop hier in de provincie niet moeten vooruitlopen. Beprijzing is dan het anders betalen voor mobiliteit en een andere beloningsproeve. Als wij daar mogelijkheden zien om daarmee de effecten te sorteren die wij in het verleden hebben gehad bij grote wegwerkzaamheden, dan gaat het best om maatregelen die weer uit de kast zouden kunnen komen.

Er is een aantal vragen gesteld over de fiets. Natuurlijk zou ik het liefst het actieplan hier meteen hebben gepresenteerd. We hebben ook gezegd dat wij dat zo veel mogelijk willen doen in samenspraak met de Fietsersbond en allerlei andere organisaties die hierover opvattingen hebben. Wij hebben de gemeenten hierbij ook flink betrokken. Dat maakt dat wij nu nog niet een concreet plan hebben. We zouden het graag een stap verder gehad willen hebben, in zoverre dat als ik de motie van GroenLinks zo kan opvatten dat deze op sommige punten wel erg ver gaat. Voor een motie wordt wel erg in detail getreden. Op zich heb ik er geen moeite mee dat ik hem moet lezen als zijnde dat dit moet worden meegenomen in de ontwikkeling van het plan. Ik heb echter bijvoorbeeld geen idee wat de omrijdfactor van 1,2 inhoudt. Ik vind het dus wat lastig om dit volledig te commentariëren. Als het juist is dat wat in de motie staat een handreiking is, dan heb ik er geen moeite mee dat de Staten aangeven dit mee te nemen bij de ontwikkeling van het actieplan. Ik heb begrepen dat ik hem zo zou moeten lezen, maar ik wil het hier toch voor de zekerheid vragen. Ik kan hier echter niet voor 100% garanderen dat alles wat hier nu in staat een-op-een wordt meegenomen. Als er andere inzichten voorbijkomen, dan wil ik daarop wel kunnen bewegen. Anders had ik nu net zo goed het actieplan kunnen indienen. Dan had u daarbij expliciet kunnen aangeven wat u anders gehad zou willen hebben.

De heer FASTL (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Het is iets meer dan een handreiking. Wat de gedeputeerde echter al zegt: je kunt het niet allemaal een-op-een meenemen. Ik weet het ook niet precies. Dat het er niet allemaal voor 100% in terugkomt, spreekt misschien wel voor zich, al ben ik er wel van overtuigd dat het misschien wel voor 95% terugkomt. Dat zult u uiteindelijk wel merken.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dan is mijn verzoek aan de heer Fastl nog even naar het inleidende stuk van zijn motie te kijken. Nu geeft hij namelijk de opdracht om dit te verwerken. Dat hoeven wij niet met elkaar te regelen. Dan kan ik de motie volgens mij positief aanbevelen.

De heer FASTL (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Van het verzoeken te verwerken mag natuurlijk altijd ten dele worden afgeweken.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Het meenemen bij de ontwikkeling van het actieplan Fiets lijkt mij een goede formulering. Als ik een motie meeneem, wil ik hem ook zo goed mogelijk kunnen uitvoeren. Nu legt u een opdracht neer waarvan ik niet kan overzien of ik hem kan uitvoeren.

De heer FASTL (GroenLinks): Ik heb het vermoeden dat de ruimte die er tussen ons zit, heel klein is.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Dat vermoeden heb ik ook. Die ruimte is volgens mij minder dan 15 kilometer.

Dan ligt er nog de vraag van D66 over de parallelwegen en wat de fietser daarmee opschiet. Toevallig ben ik een week of twee geleden nog weer op pad geweest met een weginspecteur om eens goed te kijken naar dit onderdeel. Je ziet daarbij toch wel dat het probleem op die parallelwegen zelfs voor fietsers een probleem is. Als daar twee scooters naast elkaar rijden, heb je daar al een gevaarlijke situatie, laat staan als er een landbouwvoertuig voorbijkomt. Men vraagt zich af of je dit allemaal kunt oplossen. Op sommige plekken is er echt fysiek geen ruimte om daar iets te doen. De fietser is hier degene die er baat bij zou kunnen hebben. In dat kader ga ik nog wel een keer goed kijken naar het gebruik van parallelwegen in algemene zin. Dat zeg ik u nu toe. Voor de ambtenaren op de achterste rij is dit wel nieuw. Ik zeg dit naar aanleiding hiervan. Als ik namelijk zie dat er autoverkeer plaatsvindt op de parallelwegen naast een goed uitgeruste provinciale weg, dan mogen wij wel kritisch kijken hoe wij dat vormgeven, met name voor wat betreft de snelheden die daar gereden worden. Het heeft niet te maken met het daar willen weren van autoverkeer. Het gaat erom dat op een weg waarop ook fietsverkeer plaatsvindt, het wellicht onverstandig is daar een snelheidsregime van 60 km/uur te handhaven. Daar gaan wij nog een keer scherp naar kijken. In dat kader past het al een stuk beter bij elkaar.

Van meerdere fracties, onder meer van het CDA, heb ik de vraag gehoord hoe wij inwoners meer betrekken bij de totstandkoming van de trajectaanpak. We gaan nu steeds verder in de organisatie en bekijken hoe die trajectaanpak tot stand komt. Als voorbeeld heb ik meegegeven dat ik wil dat het echt meer een cyclus wordt, dus dat ook uitvoering input zal zijn voor beleid. Nu zie je dat beleid vaak aan de gang gaat en dat het op een gegeven moment moet worden overgedragen naar uitvoering. Voordat wij met een traject aan de gang gaan en met het beleid beginnen, wil ik dat de uitvoering het project doorgeeft omdat zij die contacten vaak hebben. Als ik met de mensen mee op pad ga, lijken zij bijna alle aanwonenden van zo'n weg te kennen; nog net niet persoonlijk. De meeste mensen kennen zij daar goed. Ik wil dat het op die manier meer verankerd en geborgd wordt. Daarbij moeten wij wel de vraag stellen wat het betrekken van inwoners daarbij is. Dan heb ik het over de mensen die direct aanwonend zijn. Vaak valt echter op dat mensen die helemaal niet met zo'n weg te maken hebben, wel de meeste opvattingen hebben over zo'n weg. Ik zou mij toch willen focussen op de mensen die aanwonend zijn. Op het moment dat aanvullende mensen zich willen melden, staat de deur natuurlijk altijd open. Wij zoeken echter primair de mensen langs de wegen op. Op deze manier, met het beter toerusten van dit punt in de organisatie, ben je niet meer alleen bezig wanneer je aan het werk bent aan de weg, maar stuur je je mensen actiever op pad in het traject van het regulier onderhoud van wegen.

Er is een aantal dingen gezegd over verkeersveiligheid. Met betrekking tot de trajectaanpak geef ik de Staten mee dat ik denk dat wij met deze aanpak echt een slag maken en dat wij meer kunnen realiseren binnen het budget dat wij beschikbaar hebben. Wij moeten er samen wel scherp op zijn dat wij minder ad hoc reageren op elk ongeval dat plaatsvindt. Dat gebeurt op dit moment wel vaak. Als er een ongeluk gebeurt, moeten er nu direct maatregelen worden genomen. Als ik dan nog eens goed naar de cijfers kijk en vraag hoeveel van die ongelukken daadwerkelijk te maken hebben met de weginrichting, dan blijkt dat aantal redelijk beperkt te zijn. Na een ongeluk vliegen wij er echter wel gelijk achteraan met z'n allen om het op te lossen. Daaraan maak ik mij net zo schuldig als u. In die gevallen moeten wij elkaar scherper de vraag stellen wanneer wij zo'n traject meenemen.

Dan kom ik bij de vraag van de VVD over de Tolakkerweg. In het afgelopen jaar hebben wij veel contact gehad. Niet alleen binnen het college als aanwonenden van de Tolakkerweg, maar ook met de verenigde bewoners aldaar. Zij hebben de weg naar het provinciehuis goed weten te vinden. Op dit moment zijn wij bezig met een aantal 'no regret' maatregelen, waarbij we voor de korte termijn, zolang er nog aan de A27 wordt geknutseld, de zaak op orde brengen. Dat neemt echter niet weg dat er straks nog wat bredere maatregelen te wachten staan. We proberen de trajectaanpak daar zo te plannen dat alles redelijk in elkaar overloopt.

Een aantal van u heeft vragen gesteld over het BRU. U vroeg om een notitie. Ik wil mijn toezegging even wat scherper maken. In de commissie heb ik toegezegd wat ik nu herhaal. Ik zal een notitie maken waarin wij aangeven hoe de verschillen zijn tussen het beleidsplan van het BRU en de provincie, op basis waarvan wij kunnen bekijken hoe wij een en ander op een later tijdstip in elkaar kunnen vlechten. Het voert wat ver om nu op voorhand allerlei dingen die in het BRU zijn gedaan per definitie over te nemen of daarvan afstand te nemen. Dat vind ik lastig. Ik heb daarin nog geen goed inzicht. Wel zie ik de laatste tijd wat berichten waarbij bepaalde OV-stromen gunstig zijn ingeschat. Dat zou mogelijkwjs nog wat consequenties kunnen hebben. Overigens sluiten wij met onze vraaggestuurde aanpak wel aan op datgene wat er binnen het BRU is gebeurd qua lijnvoering.

Ik heb nog een paar punten liggen van de ChristenUnie. Die betreffen met name de milieueffectrapportage. Ik vind het jammer dat wij die discussie op deze manier nog blijven hebben en dat ik u niet heb kunnen overtuigen dat hetgeen wij hebben gedaan een vrijwillige effectrapportage is en dat dit inherent is aan hoe de commissie MER het bekijkt. Ik begrijp dat wij niet de enige zijn die die problematiek hebben. Om het nog maar eens goed uiteen te zetten, hebben wij ervoor gekozen om onze ruimtelijke structuurvisie als uitgangspunt te nemen, dus om niet al het werk opnieuw te doen in deze visie. Daarnaast hebben wij ervoor gekozen dat wij pas echt alle alternatieven in beeld brengen op het moment dat wij een maatregel uitvoeren. De MER vraagt om dat nu al te doen, omdat je het anders niet zou kunnen afwegen. Voor elk van de projecten waarvan wij zeggen dat die later hier voorbijkomen, zullen wij een project-MER maken, waarvoor wij ook gewoon MER-plichtig zijn. Dan kun je naar de beste inzichten van dat moment en volgens de dan geldende wetten en normen een MER maken en de besluiten nemen. Wij denken dat wij daarmee een veel flexibeler plan maken dan wanneer wij nu van alles tot 2028 denken te voorzien. Als ik dat wel zo had gedaan – dat weet u heel erg goed –, dan had ik juist helemaal geen rekening hoeven te houden met allerlei fijnstof, de ultrafijnstofdiscussie en dat soort problematiek. Dan had ik nu op basis van de nu geldende wetgeving kunnen doen wat ik wilde. Dan zou ik daarna nooit meer daarbij stil hoeven te staan in een project-MER. Ik heb het idee dat ik juist door nu die keuze te maken een stukje flexibiliteit heb ingebracht en dat ik daarmee zorgvuldiger de toekomst kan ingaan. Ik denk echter dat ik u niet kan overtuigen.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde kan mij wel overtuigen bij de keuze van het beschrijven van de alternatieven. De toetsingscommissie vroeg echter meer, namelijk het beschrijven van de basiskwaliteiten. Ik heb ook het voorbeeld genoemd van de roetkaart. Zoals er een kaart is voor geluid, heel gedetailleerd, had er in dit plan ook een kaart moeten zitten van de luchtkwaliteit en ultrafijnstof. Die roetkaart is er, maar moet alleen verder worden uitgewerkt. Dat had tijdig moeten gebeuren voor dit plan. Dat is een van de kritiekpunten van de toetsingscommissie. Dat heb ik vooral als voorbeeld gebruikt.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja, alleen zeggen wij daarvan dat wij op basis van alle regelgeving die op dit moment geldt alles wat moest worden gedaan en aangeleverd. Als wij straks verder gaan, want het werk staat hierna niet stil, en er komt meer duidelijkheid, dan kan dat allemaal worden betrokken bij het moment dat tot uitvoering wordt overgegaan en er een project-MER wordt gemaakt. Je kunt naar 100% integraliteit streven, maar het is nooit af. Dat is misschien ook wel het aardige van dit werk.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik nog één poging wagen? De rijksoverheid heeft zich gecommitteerd aan een vermindering tot 2025 met 37% van de uitstoot van ultrafijnstof. Die doelstelling had erin gekund. Dat zou al heel veel hebben geschied in mijn oordeel over de MER.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! We hebben hierover uitgebreid gesproken. Wij wachten af hoe een en ander zich ontwikkelt. Wij ontwikkelen hier altijd integraal beleid. Op het moment dat in Den Haag beleid ontwikkeld wordt dat zijn effect heeft hier in de provinciale organisatie, maakt dat gewoon integraal deel uit van ons beleid. Zo zit de Wet op de ruimtelijke ordening in elkaar. Wanneer het ene plan wordt gemaakt, mag dat niet los worden gezien van het andere plan. Het enige wat nu geldt, is dat dit er nu niet in zit. Op het moment dat het wordt aangeboden aan uw Staten en u er een besluit over neemt, wordt het geacht integraal deel uit te maken van alle andere plannen. Zo zit de wetgeving in elkaar. Dat betekent dus dat het er nu niet in zit, maar dat betekent niet dat het belang er niet is. Ik zeg nogmaals toe dat als wij in de fase van uitvoering komen, u het college mag houden aan een integrale afweging en dat er op dat moment een project-MER wordt gemaakt.

Over de andere vragen van de diverse fracties heb ik het al gehad. Dan kom ik bij de moties.

De VOORZITTER: Er is nog een laatste vraag.

De heer FASTL (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik had nog een paar kleine opmerkingen gemaakt, waarop ik graag een reactie had gewenst. Een opmerking ging over het CROW-handboek voor snelle fietsroutes. Deels staat het in de motie, dus als de motie wordt aangenomen, kan het op die manier worden afgehandeld.

De andere twee punten gaan over openbaar vervoer. In het verleden hebben we wel eens geprobeerd om dat Randstadspoor in eigen handen te krijgen. De NS of ProRail was daarop niet zo happig. Ik zou willen verzoeken er voor te blijven pleiten om regionaal openbaar vervoer zo veel mogelijk regionale regie te geven. Ons verzoek is of de gedeputeerde wil blijven proberen dat binnen te krijgen. Het andere punt betreft iets wat wij volgens mij allemaal moeten doen. Ik heb dat ook doorgegeven aan de Fietsersbond. Dat is om ervoor te pleiten dat in de verschillende OV-reisplanners de optie wordt meegenomen dat je je fiets als voortransport kunt hebben. Dat staat er nu niet tussen, terwijl het soms heel mooie opties mogelijk maakt als het er wel in staat.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wij houden er in de concessie nu al rekening mee dat de data nu al niet meer van de vervoerder zijn, maar dat hij deze vrij beschikbaar moet geven. Daarmee kunnen die ontwikkelingen verder in gang worden gezet.

Over het Randstadspoor wil ik nog een keer de staatssecretaris complimenteren dat zij regionale OV-tafels heeft ingericht, waarbij we op die manier veel meer sturing hebben gehad. Ook binnen de concessie lijkt het op dit moment bij NS en ProRail verankerd te worden, waarmee er een beleidsloop komt waarbij de input van die tafels moet worden meegenomen in de uitvoering bij NS en ProRail. Eens in het halfjaar zitten wij met NS en ProRail om de tafel en moeten NS en ProRail dat meenemen. Het maakt deel uit van de beoordeling van een concessie. Die plek hebben we en gaan we op een goede manier invullen.

Voor motie M19 geldt dat deze vooruitloopt op regelgeving. Om die reden raden wij aan dit te betrekken bij het stuk dat mijn collega naar de Staten brengt, wetende dat het op dat moment deel

uitmaakt van integraal beleid. Op het moment dat daar iets wordt vastgesteld, heeft dat ook hier zijn effecten. Dan kan het worden meegewogen in verschillende uitvoeringsvoorstellen. Ik ontraad dus het aannemen van deze motie.

De motie actieplan Fiets zou ik met de suggestie die ik heb meegegeven aan de indiener, positief kunnen adviseren.

Dat geldt ook voor motie M17. Deze adviseer ik positief, met de kanttekening die ik daarbij heb geplaatst.

Het amendement Uit de auto en in OV/fiets gaat om een keuze, waarbij keuzes vanuit de provincie worden gemaakt voor de inwoners. Dat zou de basis onder het Mobiliteitsplan weghalen en juist dat deel waar het merendeel van de Staten achter staat. Het gaat om amendement A12. Dat amendement ontraad ik ook om die reden.

Om dezelfde reden dat ik zojuist de motie over ultrafijnstof heb ontraden, ontraad ik ook amendement A13 over luchtkwaliteit. Dat amendement loopt vooruit op wet- en regelgeving. We hebben in het college de afspraak om geen bovenwettelijke maatregelen mee te nemen, totdat wij daarover in een later stadium op basis van nieuwe wet- en regelgeving met de Staten komen te spreken. Dan zal het wat ons betreft deel uitmaken van dit plan.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dames en heren, ik heb goed nieuws voor u: uw diner staat klaar. Ik wens u een smakelijke maaltijd. De vergadering is geschorst.

Schorsing van 18.20 uur tot 19.22 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering.

We zijn bezig met het Mobiliteitsplan 2014 – 2028. We hebben het antwoord van de kant van het college gekregen. Wij gaan nu de tweede ronde van de kant van de Staten in.

De heer Konings heeft geen behoefte aan een tweede termijn. De heer De Vries is wegens ziekte afwezig; hij heeft zich afgemeld. De heer Graaff heeft ook geen behoefte aan een tweede termijn. Het woord is aan de heer Thonon.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dank aan het college voor de beantwoording van onze vragen in de eerste termijn. We zijn erg blij met de toezegging om breder te kijken naar de parallelwegen en in die zin specifiek naar de betekenis van de parallelwegen voor de fiets. We horen ook zeggen dat het college vindt dat het OV een primaire taak is van de provinciale overheid en dat de provincie meebetaalt als er echt een alternatief OV is waar al eerder een buslijn was. We gaan niet plotseling overal buurtbussen financieren. Daarin kunnen wij ons vinden, net zoals wij geen Wmo-busjes financieren. Ik heb nog niet echt een toezegging gehoord over het BRU en het voorstel om daarmee een samenwerking aan te gaan. Misschien heb ik dat echter gemist.

Daarnaast hebben wij een toezegging gehoord over de leefbaarheid. Wij hebben echter nog geen toezegging gehoord over de luchtkwaliteit. Volgens mij stelden de fracties van ChristenUnie en SP daarover ook vragen. Het geluid heb ik inderdaad teruggevonden in het budget. Er staat echter geen budget voor luchtkwaliteit. Dat heeft het college ook toegegeven. Het college zegt dat wij mobiliteit faciliteren. Wij denken echter dat luchtkwaliteit en autoverkeer bijna een een-op-een relatie hebben, als je die twee kaarten over elkaar legt. Hoe ziet het college dat het dat niet betreft bij het voorkomen en mitigeren van negatieve effecten op de omgevingskwaliteit?

Het laatste punt: de inspraak van inwoners en het betrekken van inwoners bij het vormen van plannen. Ik heb het college horen vragen wat het betrekken van inwoners bij deze planvorming is. Het college zei ook dat het kennis neemt van de opvattingen van inwoners. Dat vinden wij nog wat zacht. Daarom dienen wij in deze tweede termijn een motie in, waarvan het dictum is dat het college van Gedeputeerde Staten bij mobiliteits- en gebiedsontwikkelingsplannen aangeeft wat het niveau van participatie is en waarbij wij het college vragen om voor 1 februari 2015 te komen met een Code Maatschappelijke Participatie. Daarbij wordt het GS gemakkelijk gemaakt, omdat de provincie Overijssel op dit moment bezig is met het opstellen van zo'n code. Wij zien zo'n code als de regels

waarin het college aangeeft hoe het met de inspraak omgaat en hoe het college de inwoners heel vroegtijdig betreft bij besluit- en planvorming.

Motie M20 (D66, 50Plus, SP, ChristenUnie): benut de kennis van onze inwoners.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 juli 2014, ter bespreking van het statenvoorstel ter vaststelling van het Mobiliteitsplan 2014 – 2028 (bestaande uit Mobiliteitsvisie en -programma);

constaterende:

- *dat het Mobiliteitsplan het maken van een inpassingsplan als uitgangspunt neemt bij het aanpassen van een weg of aanleggen van een nieuwe weg;*
- *dat er een landelijke Code Maatschappelijke Participatie is opgesteld om te bevorderen dat burgers meer betrokken worden bij MIRT-projecten;*
- *dat in de provincie Overijssel met een overgrote meerderheid een initiatiefvoorstel van CDA-D66-SP-50PLUS is aangenomen met als strekking dat inwoners eerder, beter en vaker betrokken moeten worden bij plannen rondom mobiliteit en gebiedsontwikkeling;*

overwegende:

- *dat er vermoedelijk in de komende jaren meer inpassingsplannen richting PS zullen komen;*
- *dat omwonenden van provinciale wegen de lokale situatie als geen ander kennen, en weten waar de knelpunten liggen, waar het verkeer vaststaat en waar het onveilig is;*
- *dat maatwerk beter mogelijk is als de provincie in een vroeg stadium luistert naar de inbreng en behoeften van de omwonenden;*
- *dat door maatwerk besparingen op advisering en betere verkeersafwikkeling kansrijker worden (door het voorkomen van over- dan wel onderdimensionering van oplossingen);*
- *dat het meenemen van inwoners aan het begin van het proces minder rechtszaken oplevert aan het einde en daarmee tijdswinst en besparingen op juridische bijstand;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

- *de keuze voor het niveau van participatie (volgens de participatieladder), de onderbouwing hiervan, het moment van participatie en de voortgang van de participatie bij mobiliteits- en gebiedsontwikkelingsprojecten in zijn communicatie richting PS en omwonenden van de projectlocaties op te nemen;*
- *vóór 1 februari 2015 te komen met een eigen Code Maatschappelijke Participatie waarin het aangeeft hoe het vroegtijdig de inwoners betreft en hun inbreng verwerkt in plannen op het gebied van mobiliteit en gebiedsontwikkeling.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M20 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer FASTL (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan alvast medelen dat de wijziging van de tekst van de motie over het actieplan Fiets, op verzoek van de gedeputeerde, is dat het niet gaat om "te verwerken", maar om "mee te nemen".

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Met een knipoog naar het WK in Brazilië, wapper ik vandaag met felgekleurde kaarten. Ik deel ze echter niet uit, ik houd ze op zak. Ik ga vandaag geen groene of rode kaarten uitdelen. Dat is een klus voor onafhankelijke onderzoekers die de Staat van Utrecht maken op basis van feitenmateriaal en objectieve criteria. Bij een WK-voetbalwedstrijd vallen veel discutabele beslissingen. Als de provincie in de Staat van Utrecht rode kaarten krijgt, dan verdienen wij die. Daarover is geen discussie mogelijk. Bovenwettelijk is iets anders dan prewettelijk; dit in reactie op de bijdrage van het college. Bij bovenwettelijk gaat het om

het streven naar strengere normen. Prewettelijk is eigenlijk niets anders dan het vooruitlopen op normen die ongetwijfeld gaan komen. In dit geval is het nodig om vooruit te lopen op die normen. De gezondheidsschade als gevolg van luchtvervuiling is zo ernstig, dat bestuurders onzes inziens voorop moeten lopen. We moeten niet wachten tot er eindelijk normen vanuit Europa komen. De ChristenUnie vindt dat wij bij een rode kaart in de Staat van Utrecht voldoende redenen hebben voor een partiële herziening van ons mobiliteitsplan.

Ons stemgedrag zal vandaag afhangen van de stemming over ons amendement. Als ons amendement wordt aangenomen, zal de ChristenUnie ook instemmen met het Mobiliteitsplan. Als ons amendement echter wordt verworpen, zal de ChristenUnie tegen het Mobiliteitsplan stemmen, want wij accepteren dit plan als een goed sectoraal plan, maar wij vinden het onvoldoende als bouwsteen voor onze Utrechtse omgevingsvisie.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ik ga deze twee minuten gebruiken om een klein stukje voor te lezen uit een artikel uit de Vreelandbode. Laat ik maar eerlijk zijn: die krant heeft mensen geïnterviewd over de vele mogelijkheden van bus 122. Zodra de twee minuten om zijn, dan roepen jullie maar: "Klaar". Dan gaan jullie maar aftellen. Dan stop ik.

"Stephanie Bink reist het afgelopen jaar met lijn 122 naar haar opleiding in Amsterdam. "In 58 minuten ben ik, met maar één keer overstappen en met een uitstekende aansluiting op station Weesp, in Amsterdam-Zuid waar mijn opleiding is.

Valentijn van der Hoeden probeerde onlangs met de bus naar zijn middelbare school aan de Vaartweg in Hilversum te komen. "Om 7.35 uur stapte ik op bus 122 en met een snelle overstap op de Kerklaan was ik vijf minuten later al op school en was ruim op tijd voor het eerste uur. Op de fiets moet ik ongeveer dezelfde tijd vertrekken en kom ik krap voor half negen aan."

Stephanie heeft inmiddels een soort band opgebouwd met de buschauffeurs, die ze het afgelopen jaar vrijwel dagelijks heeft gezien. ... Met de een maakt ze een praatje. "Heel soms is de bus al vol bij aankomst. Dat lijkt vaker voor te komen sinds de korte tijd dat losse kaartjes naast de OV-chip ook weer in de bus te koop zijn. En dat terwijl de losse kaartjes bijna dubbel zo duur zijn en de treinstations juist volledig op de OV-kaart overgaan." Valentijn denkt dat hij deze buslijn vaker zal gebruiken. "Als ik eens een leuke band heb of het echt hard stortregent ben ik blij dat deze optie er is. Jammer alleen dat er geen echt bushokje is bij het Dorpshuis, want dan krijg je alsnog een nat pak. Dat is echter iets anders."

Iemand anders zegt dat hij pleit voor een overdekt bushokje. Verder zegt hij: "Ik neem heel vaak de bus naar het station in Weesp, want het is mij bijzonder goed bevallen. Bovendien is het veel goedkoper dan je auto op Schiphol te parkeren."

Wordt vervolgd. Het was een kleine impressie.

De VOORZITTER: Ik maak hier van alles mee.

Dat was de tweede termijn van de kant van de Staten. Ik geef het woord aan de gedeputeerde.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Over de samenwerking met het BRU. Ik zal zorgen dat er morgen een verzoek uitgaat. Punt.

Luchtkwaliteit. Wij besteden hieraan aandacht door alle verschillende maatregelen die erin zitten en door de modaliteiten allemaal naast elkaar neer te zetten, waarbij wij zo veel mogelijk verschillende opties bieden waarlangs mensen kunnen rijden. In dit plan zetten wij om die reden stevig in op de fiets. Wij blijven proberen zo veel mogelijk aan te bieden op het gebied van OV en met name in te zetten op vraaggestuurd OV, waarbij we de forens meer mogelijkheden geven in de spits.

Met betrekking tot de participatie heeft u zojuist een motie aangekondigd. Als ik het zo hoor, ligt dat redelijk in lijn met wat wij zelf ook zouden willen doen. Het gaat wel wat breder dan alleen dit beleidsterrein. Ik zie de motie tegemoet. Op zich past het in het beeld dat wij voor ogen hebben. Het geeft u de ruimte om dat verder uit te werken.

De ChristenUnie. Ik zou het jammer vinden als dit ene punt voor u, omdat wij hier de norm nu niet stellen, de motivatie is om tegen het voorstel te stemmen. Ik zou het erg jammer vinden, aangezien ik zojuist ook al aangaf dat de maatregelen in dit plan een dusdanig breed karakter hebben en dat er een accent ligt op een aantal maatregelen die ongetwijfeld hun positieve effecten hebben op het doel dat u nastreeft. Ik zou het dan erg jammer vinden dat u omdat ik in dit plan niet iets ga vastleggen dat prewettelijk is, zoals u dat noemt, niet zou instemmen met het plan. Het is bovenwettelijk, er is geen kader voor. Een collega die het implementatietraject voor zijn rekening neemt gaat hierover. Ik zou het jammer vinden, maar dat is dan helaas zo.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Wat doet u dan met een eventuele rode kaart? Heeft die helemaal geen effect op het beleid?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Op het moment dat u een norm gaat opschrijven die nog nergens is vastgesteld, heb ik de rode kaart ook. Ik heb gezegd dat het mooie aan dit plan is dat de totaliteit aan maatregelen, het brede palet en de investeringen die worden gedaan, onder andere op de fiets, groter dan wij ooit in de provincie hebben gedaan, wordt ingezet om meer vraaggestuurd bezig te zijn met het OV, zodat je de forens beter bedient en daardoor meer kans hebt dat mensen gebruik maken van alternatieven. Ik vind het jammer dat dat niet bij u binnenkomt en dat ik u daarover niet hoor. Als u dat niet wilt zien en u blijft hangen op het punt dat ik de norm nu niet stel, dan is dat zo. Dan vind ik het heel jammer dat ik die rode kaart krijg. Die rode kaart krijg ik dan echter toch wel, want die is nu zo. Ik heb er alle vertrouwen in dat met alle maatregelen die hierin zitten, wij die rode kaart wegwerken. Dat doet niet af aan welke norm er ligt.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Als je vooruitloopt op de norm, dan is het beleid toch ook goedkoper en beter?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Ja, maar wat wilt u nu? U wilt dat ik een norm stel, maar met een norm bereik ik nog niets. In dit pakket maatregelen zitten allemaal maatregelen verwerkt die ertoe bijdragen de luchtkwaliteit te verbeteren. Het enige dat er niet in staat, is dat er een norm staat. Daarvan geef ik u aan dat ik wacht tot die norm vanuit Europa of het Rijk komt. Wij handelen daar gewoon naar. Ik weet niet wat u nu van mij wilt. Er verandert namelijk niets aan. Zojuist heb ik ook op de vraag van D66 geantwoord dat al die maatregelen ervoor zorgen dat wordt bijgedragen aan de kwaliteit. Het enige dat er niet in staat, is dat er een norm staat. Dat zou raar zijn, want het is een mobiliteitsprogramma. Daarbij houden wij rekening met de effecten die van daaruit komen. Daarom investeer ik extra op een aantal beleidsterreinen, waarin in het verleden nog nooit zo veel geïnvesteerd is geweest. Ik weet niet hoe ik u ermee kan bedienen. Ik hoor het ook niet. Wellicht praten we heel erg langs elkaar heen. Volgens mij ben ik echter bezig om die rode kaart waarvoor u bang bent, minder rood te maken.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Gaat u bewegen zodra er een norm wordt vastgesteld door Europa of de rijksoverheid?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Ik beweeg nu al. Het verschil tussen u en mij is dat ik niet een norm nodig heb die ik hier ergens provinciaal neerleg om iets te doen. Mijn beleid is gebaseerd op zo goed mogelijk anticiperen. Daarop zijn alle maatregelen gebaseerd. Als u het plan beoordeelt op de maatregelen die erin staan en niet op een norm die er niet of wel in staat ... Ik geef alleen aan dat als je een norm wilt hebben, je ervoor moet zorgen dat je die op een zo breed mogelijk niveau, het liefst op Europees niveau en anders op rijksniveau, vastlegt, zodat je elkaar daaraan kunt houden. In dit plan anticipeer ik zo veel mogelijk op welke norm dan ook, omdat gezondheid in brede zin door het gehele college wordt onderschreven. Als je wat dat betreft zo veel mogelijk kunt investeren op een zo goed mogelijke manier, zoals wij dat in dit programma doen, is het goed. Het enige dat er nu niet in staat, is de norm zelf; dat is het enige. Ik hoop dat u deze beantwoording toch nog even in uw overweging meeneemt. De vraag is: wordt u nu blij van de norm of van de maatregel die getroffen wordt?

De heer DE HEER (ChristenUnie): Van de maatregel.

De heer FASTL (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Wat GroenLinks betreft mag er altijd meer worden nagestreefd dan de norm aangeeft. Dat is hier echter niet de discussie. Ik wil nog graag een kleine bijdrage richting de ChristenUnie doen. Volgens mij streven wij hetzelfde na. In de commissie hebben wij gehoord dat er een inzichtelijke kaart komt van hoe het met de roet gesteld is en dat uiteindelijk naar aanleiding daarvan een discussie gevoerd gaat worden over hoe wij het fijnstofvraagstuk oplossen. Dat is iets wat voor een klein deel wel in het toekomstige mobiliteitsbeleid terugkomt, maar waarover wij de discussie nu nog niet voeren. We streven dus hetzelfde na. Alleen hebben wij er ons bij neergelegd dat wij nu die eerste stap zetten voor de inzichtelijkheid en dat naar aanleiding daarvan er een roetplan komt. Dat is misschien ook wel een leuk thema voor de verkiezingscampagne, zou ik bijna willen zeggen. Neem dit op die manier mee. Terecht geeft de gedeputeerde aan dat je het mobiliteitsplan en de maatregelen moet waarderen op de waarde die zij hebben en niet op iets dat in de toekomst ligt. Zo bekijken wij het in elk geval.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik kreeg er nogal wat vragen over. Ik maak me er zorgen over dat wij dit mobiliteitsplan voor heel veel jaren vaststellen en dat er geen duidelijke toezegging komt om het bij te stellen, ook al komt er geen norm uit Europa. Het kan nog heel lang duren voordat er een officiële norm uit Europa komt. Als wij daarop wachten, kunnen we nog heel lang wachten, terwijl er ondertussen veel jaren verloren gaan. Ik wil graag de toezegging dat wij bewegen, op het moment dat het mogelijk is, en dat wij niet wachten op een norm in de aanloop naar de omgevingsvisie.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mag ik u dan het volgende vragen? Misschien dat ik wel bij u binnenkom als ik het over deze boeg gooi. Welke maatregelen zijn er nodig om dat ultrafijnstof weg te nemen?

De heer DE HEER (ChristenUnie): Op de expertmeeting zeiden alle deskundigen: "Wacht nou niet op normen. Ga zo veel mogelijk ver van roet af zitten en zorg ervoor dat er minder roet wordt uitgestoten. Ga een roetreductieplan maken."

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Welke maatregelen zijn er dan nodig? Dankzij GroenLinks heb ik ook zo'n meeting gehad. Ik ben inmiddels dus ook een beetje ingevoerd.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Dat is een kwestie van het in kaart brengen van alle gevoelige bestemmingen en het zetten van maatregelen daarop. Met die stap, als vervolgstap op de roetkaart, wil ik zo snel mogelijk aan de gang. Wij moeten niet wachten tot er een norm komt uit Europa. Wij moeten gewoon roetreductieplannen maken, in aanvulling op de maatregelen die er nu al staan, voor de gevoelige plekken langs al die wegen waarbij wel de stikstofdioxide misschien goed is aangepakt, maar het ultrafijnstof nog niet. De gezondheidsschade van ultrafijnstof blijkt namelijk het grootst te zijn. Bij sportvelden en zorginstellingen moet zo snel mogelijk iets gebeuren. Wij moeten niet wachten op een norm uit Europa.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is geen antwoord op mijn vraag. Wat zijn de maatregelen? De maatregelen die ik hoorde tijdens de meeting, waarbij u volgens mij ook aanwezig was, waren: zet meer in op fietsbeleid, zorg ervoor dat je een goed aanbod hebt op het gebied van OV en zet daarop in. De andere meest doeltreffende maatregel werd daar ook genoemd, namelijk: zorg ervoor dat je inzet op bronbeleid. Die drie maatregelen heb ik gehoord. Aan die laatste kunnen wij in de provincie nu eenmaal niet zo veel doen. Daarvoor heb je Europa echt nodig. Ik constateer dat wij ruimschoots aanvullende middelen uittrekken voor het fietsbeleid om dat mogelijk te maken door meer mensen op de fiets te krijgen. Tegelijkertijd zetten wij nadrukkelijk in op vraggestuurd OV, hetgeen eraan moet bijdragen dat er meer forensen met het OV reizen in de spits. Dat levert ook een bijdrage. Dat punt probeer ik voor u te maken. De maatregelen zitten erin. Het enige dat er niet in zit, is exact de norm en de roetkaart. Op het moment dat die roetkaart inzichtelijk is, zou dat kunnen helpen bij het prioriteren van waar wij als eerste aan de slag gaan. Dat laat ik over aan de Staten hoe u daarmee wilt omgaan. De maatregelen zitten erin. Dat zijn precies de maatregelen

die in de meeting aan de orde kwamen. Die zie ik terug in ons plan. Wij gaan er proactief mee aan de slag. Ik zie het punt niet.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde bezoekt bijeenkomsten van GroenLinks over dit thema. Hij had ook op 10 februari naar een symposium kunnen gaan dat de ChristenUnie en de SP organiseerden, samen met een aantal deskundigen. Daarin werd heel duidelijk het signaal afgegeven – unaniem, praktisch door iedere deskundige die daar aanwezig was – dat je voor gezondheid moet gaan en de normen moet laten voor wat ze zijn. Er moet dus initiatief worden genomen vanuit de politiek, omdat het beleid op dit moment als een van de kaders bijvoorbeeld het NSL heeft. Het NSL voldoet niet meer aan de nieuwe wetenschappelijke inzichten. Welke initiatieven gaat u nemen om ervoor te zorgen dat het op die manier inzichtelijk wordt gemaakt, zodat je kunt toetsen of datgene wat er loopt in overeenstemming is met die nieuwe wetenschappelijke inzichten met betrekking tot ultrafijnstof?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Nogmaals aan u de vraag om welke maatregelen het dan gaat. Dan zitten die maatregelen toch in het plan? U moet het namelijk helemaal met mij eens zijn. Juist als u zegt dat die norm er niet toe doet, zoals ook die experts zeiden, dan moet je toch kijken of de maatregelen die je nu treft hun effect zullen hebben? Die zitten er toch in? Wat kan ik meer doen dan dit? Als u mij dat aangeeft, kan ik er misschien nog over nadenken. Volgens mij is er nu in drie commissievergaderingen over gesproken. Elke keer hoor ik niet die maatregelen. Noem ze dan. Zeg me wat ik moet doen. Dan kan ik erover nadenken en kan ik erop reageren. Als alleen hier maar de hele tijd de discussie wordt gevoerd dat er een norm gesteld moet worden, vind ik te plat en te gemakkelijk. Kom dan aan met welke maatregelen u verwacht. Een norm stellen doe je vanuit het beleidsterrein Milieu. Daar zit de expertise in deze organisatie om daarvan iets te vinden. Op het moment dat u zegt welke maatregelen nodig zijn en u ook de reden daarvoor heeft, hoor ik die graag. We hebben met onze organisatie hier integraal aan gewerkt. Ik heb het beeld dat met de maatregelen zoals wij die hebben ingezet, wij daaraan een bijdrage leveren door de manier waarop wij werken. Als er aanvullend dingen nodig zijn, dan zit dat met name in het bronbeleid. Dat kan ik hier niet doen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde stelt mij een vraag en dus moet ik daarop een antwoord geven. Bij een aantal projecten, waaronder Hoevelaken, heb ik uitvoerig besprekingen gehad met de gedeputeerde en anderen waarin werd aangegeven wat bijvoorbeeld de rol van het NSL was. Dat NSL is typisch iets waarvan wordt vastgesteld dat onder de gegeven omstandigheden binnen die norm wordt gewerkt en dat het dan goed is. Dat beeld klopt dus niet. Dat komt uit deze inzichten naar voren. Dat betekent dus dat je niet moet bepalen wat je moet doen, bijvoorbeeld: moet ik tien of twintig meter op een scherm zetten of dat soort dingen. Nee, je moet kijken met GGD's en bijvoorbeeld met het RIVM, waar zich de nodige expertise bevindt, op basis van nieuwe inzichten, hoe je het beste de gezondheid omtrent de projecten kunt waarborgen. Dat is maatwerk. Dat moet je willen. Je moet dus niet zeggen dat het op grond van de oude kaders gesanctioneerde beleid wordt voortgezet, omdat je niet weet wat je anders moet doen. U moet met deze deskundigheid aan de slag om opnieuw te bekijken of datgene wat op de rol staat wel binnen een verantwoord gezondheidsbeleid past.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik val in herhaling: dan kom je uiteindelijk uit bij de maatregelen die er mogelijk zijn. Dan constateer ik dat die maatregelen in dit plan zitten.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde heeft het over de maatregelen die mogelijk zijn. Ik heb het over de maatregelen die genomen moeten worden op basis van gezondheidskundige inzichten. Dat is niet een 1, 2, 3 of een ABC-tje. Dat is maatwerk op basis van nieuwe informatie en nieuwe deskundigheid.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan niets meer toevoegen.

De VOORZITTER: Dank voor uw bijdragen. Ik rond hiermee dit onderwerp af. Wij komen er straks op terug bij de stemverklaringen en stemmingen.

Statenvoorstel Projectagenda Utrecht Verhaalt.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Om te beginnen een persoonlijke noot. Ik ben een van de mensen in dit land die last hebben van hooikoorts. Als mijn stem zo overslaat, is dat niet vanwege emoties, maar vanwege het fysieke proces. Dat houdt overigens niet in dat ik niet betrokken ben bij het onderwerp.

Laat ik ook beginnen met complimenten. Ongeveer een jaar geleden, over iets minder dan een week een jaar geleden, stonden wij ook in deze zaal. Toen werd een motie ingediend. Initiatiefnemer was het CDA. De motie werd bijna unaniem gesteund. Dat heeft ons iets geleerd. Afgezien van deze ene fractie die zich nu meldt, heeft zich voor de rest nadien een proces voorgedaan waarbij door de gedeputeerde en de medewerkers is geprobeerd om iets neer te zetten dat een goede uitwerking van de motie is. Toen de eerste concepten in de commissie besproken werden, bleek al heel snel dat er toch behoorlijk verschillende opvattingen waren. Achter het beeld van de unanimiteit gingen heel veel verschillende politieke beelden, noem het ideologieën, schuil. Dat was lastig, want we wilden er wel voor zorgen dat het onderwerp dat wij allemaal een warm hart toedragen, namelijk het versterken van ons erfgoed, het ervoor zorgen dat de bereikbaarheid vergroot wordt en het ervoor zorgen dat het verdienvermogen vergroot wordt zodat het voortbestaan van het erfgoed gegarandeerd is met eigen inkomsten, verder zou worden geholpen. Door de ambtenaren is hard gewerkt. Er zijn verschillende versies heen en weer gegaan in de commissie. Er ligt nu uiteindelijk een stuk waarvan ik denk dat, met alle opmerkingen die nog te maken zijn en die in de komende ronde gemaakt zullen worden, er in elk geval heel goed is geprobeerd om die verscheidenheid aan opvattingen een plekje te geven. Daarvoor dank en complimenten.

Ik ga drie opmerkingen maken. Daaraan koppel ik een paar vragen aan de gedeputeerde. Die betreffen het doel, de rol van de provincie en de financiën.

Allereerst het doel. Als het gaat om erfgoed, als het gaat om het voortbestaan van het erfgoed, zit de kracht niet hier in dit huis. Die zit buiten de deur. Daar zijn heel veel eigenaren, vrijwilligers en professionals dagelijks bezig om ervoor te zorgen dat het erfgoed behouden blijft, dat het erfgoed publieksbereikbaar heeft en voldoende draagvlak houdt in de samenleving, zeg maar een soort van eigenaarschap in die samenleving. Dat is ook de gedachte achter die motie Utrecht Verhaalt: zorg dat je daar de ondersteuning op zet, dat de mensen die initiatief nemen elkaar leren kennen, dat je verbindingen legt tussen een aantal sectoren, zodat je met weinig extra middelen vanuit dit huis ervoor zorgt dat je dat erfgoed een steuntje in de rug geeft. Dat verdient het namelijk. Als wij nu kijken naar de projectagenda, dan zien wij dat ergens achter in het stuk er ruimte is voor projecten van onderop. Dat is net de omgekeerde wereld. We zouden namelijk moeten beginnen met de initiatieven en het bij elkaar brengen van mensen en het versterken van initiatieven en verbindingen. Mijn eerste vraag aan de gedeputeerde is: wat gaat u doen om ervoor te zorgen dat die initiatieven in het veld daadwerkelijk centraal komen te staan in de uitvoering en dat het geen projecten zijn die hier in huis bedacht worden die hier centraal staan, maar dat het juist erom gaat wat er in het veld nodig is?

Mijn tweede punt, de rol van de provincie, haakt daarop aan. Het gaat om faciliteren en verbinden en soms misschien een beetje het prikkelen om mensen bij elkaar te zetten. We hebben dat als VVD-fractie zelf ook gedaan, door het organiseren van een werksessie met vertegenwoordigers van de EBU, van de erfgoedsector en van de toerismesector. Dat was buitengewoon inspirerend, omdat je daar mensen elkaar zag ontmoeten en er nieuwe ideeën kwamen. Is het dan wel zo handig om met een projectaanpak te gaan werken, terwijl je faciliterend zou moeten zijn in de netwerkaanpak? Hoe gaat u ervoor zorgen dat u dat vormgeeft? Kunnen wij deze projectagenda dan zien als de kaders die PS aan GS meegeven, in plaats van dat wij hier een soort van project uitrollen?

Tot slot de kosten. Kijkend naar de kosten, zien wij dat in de commissie veel verwarring is ontstaan. Keurig volgens de projectaanpak is in beeld gebracht welke andere initiatieven hier in huis, gepland of al besloten, worden samengebracht om te zorgen voor de versterking van de erfgoedsector en de

verbindingen. Dat heeft ertoe geleid dat wij een behoorlijk groot bedrag, € 785.000, onder de streep zagen staan. Iedereen is daarvan een beetje geschrokken, terwijl heel transparant in beeld is gebracht wat wij doen en hoe wij elkaar kunnen versterken door mensen samen te brengen. Het eigenlijke geld dat – extra – wordt ingezet heeft de gedeputeerde heel goed binnen de eigen portefeuille gevonden. Dat geld was oorspronkelijk bedoeld voor het verstrekken van subsidies, zoals wij dat in het verleden deden. In dit voorstel staat dat dit bedrag wordt ingezet voor cofinanciering. De VVD vindt dat een goede benadering. Mijn vraag aan de gedeputeerde is: als het gaat om die cofinanciering en als het dus gaat om daadwerkelijk ondernemerschap, als het gaat om het bedrag van die € 350.000, hoe zorgt u er dan voor dat dit niet vanuit dit huis als een soort van doel op zich wordt neergezet? Wat ons betreft mag het geld op, maar het hoeft niet. Hoe zorgt u ervoor dat het daadwerkelijk is gekoppeld aan cofinanciering?

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De PvdA-fractie heeft de motie Utrecht Verhaalt destijds gesteund. Wij staan nog steeds achter het idee om onze rijke Utrechtse geschiedenis en het daaruit voortkomende erfgoed nog beter voor het voetlicht te brengen. Daarmee kunnen we Utrecht als aantrekkelijke plek om te wonen, te werken en vooral ook van te genieten, op de kaart zetten. Dat is belangrijk voor het toerisme, voor ons vestigingsklimaat en dus ook voor onze economie.

Gedeputeerde Pennarts heeft veel moeite gedaan om de uiteenlopende opvattingen in de Staten te incorporeren in het voorliggende voorstel. De PvdA-fractie heeft daar veel waardering voor. Wij herkennen onze eigen wensen er in ieder geval grotendeels in. In de provincie Utrecht zien wij een reflex om zaken groter voor te stellen dan zij zijn. Te denken is daarbij aan bijvoorbeeld de juridische positie van de provincie die ons vervolgens miljoenen kost of de behoefte aan vierkante meters in dit gebouw. Ook zien wij de neiging om bij het ontwikkelen van beleid alles met alles te willen verbinden. Daardoor worden zaken veel groter dan ze feitelijk zijn en dat heeft nu in dit voorstel geresulteerd in een bedrag van € 785.000. De gedeputeerde heeft daarmee toch een beetje in haar eigen voet geschoten, want in coalitieverband werd er toch wat ongemakkelijk op de stoelen geschoven. Was cultuurbeleid immers niet vakkundig de nek omgedraaid in de zogenaamde kerntakendiscussie? Beter zou zijn geweest om eerst te inventariseren wat er moet worden gedaan en wat dat moet kosten. Het voorstel bevat overigens uitstekende elementen die het waard zijn om uit te voeren. Wellicht moeten er in de uitvoering wel prioriteiten worden gesteld. Het voorstel van de CDA-fractie in de commissie WMC – de heer Kocken zinspeelde daar net ook al op – om een en ander met behulp van een werkconferentie in het veld te doen, is niet realistisch, omdat we die fase inmiddels zijn gepasseerd. Immers, tussen partijen is dit niet spontaan tot stand gekomen. De provincie moet daar een zetje aan geven en kan daaraan ook een zetje geven. Dat kan faciliterend. Dat kan ook financieel. De tijd zal het moeten leren. Het geeft geen pas om nu met voorstellen te komen om het veld te vragen nu met initiatieven te komen. We hebben nota bene zelf als Staten immers een jaar geleden een motie aangenomen om dit te gaan doen.

In het voorstel staat een bedrag van bijna € 800.000 genoemd. Daarin zit heel veel bestaand beleid en ook bestaand budget. De commissiebehandeling heeft opgeleverd dat het werkelijk nieuwe € 175.000 per jaar voor twee jaar kost en dat daar een goede dekking voor is. De PvdA geeft dat bedrag uit de cultuurreserves graag uit aan cultuur. Dat is op zichzelf best een behoorlijk bedrag, maar, om het maar eens in de relativiteit van deze provincie te plaatsen: € 175.000 is ook niet meer dan de prijs van twee dienstauto's, om het maar eens in perspectief te plaatsen van een provincie waarin we kennelijk op de kleintjes moeten gaan letten. Met die kleintjes doelt de PvdA overigens niet op de kinderen van gedeputeerden, mocht u na de publiciteit van de afgelopen week die associatie hebben, omdat ik het ook over dienstauto's had.

We zien hier vaak dat bestaande dingen onder nieuwe vlaggetjes en etiketjes worden gehangen om zo nog wat meer middelen naar bestaande organisaties en al succesvolle initiatieven te loodszen. De PvdA wil daarom graag de toezegging van de gedeputeerde dat dit met Utrecht Verhaalt niet het geval zal zijn en dat we met de inzet van het extra budget van € 175.000 per jaar over twee jaar dingen hebben die we nu nog niet hebben. Dan doel ik niet op de herdruk van een boek. Als wij de toezegging van de gedeputeerde krijgen, kunnen wij het voorstel steunen.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Bijna een jaar geleden is de motie Utrecht Verhaalt bijna unaniem aangenomen. Bij de indieners stond destijds voor ogen dat de kracht van de samenleving door de provincie kon worden gebruikt om de verloren gegane kerntaak cultuur nieuwe vorm en inhoud te geven. Wij waren ons destijds natuurlijk best bewust van het feit dat zelfs bij een bijna unaniem gedragen motie altijd het risico aanwezig is dat achter de gemeenschappelijke woorden heel verschillende politieke beelden en opvattingen schuil gaan. Dat is wel gebleken tijdens de diverse besprekingen. Geconstateerd kan worden dat de gedeputeerde erin is geslaagd om de zeer gevarieerde inbreng vanuit verschillende achtergronden en opvattingen, onder meer over de bestuurbaarheid van de samenleving, in deze agenda te verwerken. De intentie van de indieners van de motie was dat de provincie juist, nu cultuur niet meer als speerpunt/kerntaak wordt gezien, vooral een verbindende rol moet spelen in de vorm van facilitator en regisseur en dat daarbij het veld zelf centraal moet staan. Niet de provincie die denkt wat goed is voor het veld, maar het veld zelf geeft aan op welke manier men geholpen kan en wil worden om elkaar te kunnen versterken. Daarbij hebben wij aangegeven dat bijvoorbeeld kan worden begonnen met een conferentie, werkbijeenkomst of zogenaamde ateliers, waarin de actoren uit de verschillende sectoren bijeengebracht worden. De provincie heeft, naast het uitvoeren van de kerntaken, immers een verbindende rol binnen de regio. Het spreekwoord zegt al dat het geheel meer is dan de som der delen. Om dat waar te maken, moeten wij als provincie zeker aandacht geven aan deze verbindende rol.

Utrecht Verhaalt moet gezien worden als een keurmerk. Utrecht Verhaalt is geen nieuw project, maar brengt bestaande musea, landgoederen, cultuur- en natuurhistorische musea bij elkaar. De provincie Utrecht heeft een aantal jaren geleden de Tastbare Tijd uitgebracht. Een geweldig boek, waarin de cultuurhistorische geschiedenis van Utrecht in woord en beeld wordt weergegeven. Met Utrecht Verhaalt denken wij dat wij deze cultuurhistorische geschiedenis beleefbaar maken. Door gebruik te maken van bestaande exposities en rondleidingen en door moderne technologie kunnen wij de verhalen digitaliseren en worden onderlinge verwijzing en samenwerking tussen projecten mogelijk. Dan wordt tastbare tijd beleefbare tijd.

De mogelijke resultaten of voordelen van Utrecht Verhaalt voor de provincie, en dus de bevolking in de provincie, houden in het behoud en de versterking van de identiteit, betere samenwerking tussen de musea, dat cultuurhistorie meer is dan alleen het vertellen van een verhaal, het stimuleren van cultureel ondernemerschap en het geven van een vervolg aan Tastbare Tijd. Utrecht is zo rijk aan schatten, dat het daarmee als het ware ook een groot deel van de Nederlandse en Europese geschiedenis tentoonstelt. Door dit verbindende concept worden onze provincie en haar erfgoed nog aantrekkelijker voor toeristen uit binnen- en buitenland. Met de voorliggende projectagenda en deze kaders kan zonder veel kosten een begin worden gemaakt met het oppakken van die verbindende, faciliterende en stimulerende rol van de provincie op het terrein van cultuur. Vandaar dat wij de voorliggende projectagenda beschouwen als kaders van PS aan GS om het veld te verbinden en te ondersteunen op basis van initiatieven uit het veld. Gelet op het feit dat wij veel waarde hechten aan die initiatieven uit het veld, vragen wij het college dan ook om het budget niet al bij voorbaat uit te geven, maar het ook mogelijk te maken dat initiatieven die ontstaan – heel concreet is een initiatief in Zeist en de Utrechtse Heuvelrug – ook in aanmerking komen voor het geld dat in twee jaar tijd wordt vrijgemaakt voor Utrecht Verhaalt.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil beginnen met de wijze waarop D66 aankijkt tegen cultureel erfgoed en de rol van de provincie daarbij. Er is al enigszins gesproken over de verschillende beelden die bestaan. Dan is in elk geval duidelijk hoe wij er tegenaan kijken. Daarna zal ik aangeven welke vragen wij hebben bij het voorstel.

Cultureel erfgoed vertelt het verhaal van ons verleden en onze omgeving en is een inspiratiebron voor het heden. Om onze geschiedenis levend en actueel te houden is het van belang dat materieel en immaterieel erfgoed op een moderne en voor een ieder aansprekende wijze wordt behouden en onderhouden en dat het toegankelijk is en blijft. Door de verhalen te vertellen, komt het verleden tot leven in het heden. Samen vormen die verhalen een trilogie, of nog beter: een lange reeks van boeken, waarvan je steeds het volgende deel zou willen lezen. Vertellen, verbinden en verdienen. Dat is hier ook de kernboodschap van de projectagenda. De provincie zou daarbij de initiatieven vanuit de

samenleving moeten faciliteren en als regisseur partijen bij elkaar moeten brengen. Dat heb ik al meerdere sprekers horen zeggen. Dat was naar ons idee ook de kern van de motie Utrecht Verhaalt, waarin GS werd opgeroepen een verbindende rol op te pakken. Deze opdracht is door GS op een zeer ambitieuze manier uitgewerkt, om deze verbinding in het cultureel erfgoed, als onderdeel van de provincie Utrecht, als toeristische bestemming tot stand te brengen.

Het vertellen van de verhalen op een platform lijkt ons een goed plan. Wij hebben ook in ons netwerk gekeken. De reacties op dit onderdeel waren positief. Het is echter weer een website met informatie. Wij zijn benieuwd wat het plan is waardoor net deze website wel gevonden gaat worden en men daadwerkelijk 500.000 unieke bezoekers weet te krijgen. Graag een reactie van GS daarop. Het verbinden van de locaties, door bijvoorbeeld het koppelen aan de fietsknooppuntpalen en het benutten van toeristische overstappunten, vinden wij een topplan.

Dan kom ik bij het verdienen aan de bezoekers. Daarbij gaat het in eerste instantie simpelweg om het daadwerkelijk trekken van meer bezoekers naar onze provincie. Dat leidt tot versterking in het gehele gebied. Wij zijn benieuwd naar de uitvoering daarvan.

Dan komen wij echter bij een hoofdstuk dat wat ons betreft niet direct in dit boek lijkt te passen. Alsof ik ineens het intro zit te lezen van een volgend deel, waarover ik niet direct enthousiast raak. Dat betreft het financieren door de provincie van de gezamenlijke marketing van de kasteelmusea. De volgende vragen aan GS zijn: waarom kiest GS ervoor dit onderdeel hierin mee te nemen? Wat is de afbouw van de bijdrage? Hoe reëel is de geschetste terugverdientijd? Is er naar alternatieven gekeken of sponsoren? Welke bijdrage leveren de organisaties hier zelf aan?

Als laatste punt geef ik nog het volgende mee. In de bijlage staat een overzicht van de mensen die betrokken zijn bij dit plan. Er wordt wel gezegd dat door het bij elkaar brengen van de verschillende sectoren van toerisme, recreatie en cultuur er ideeën naar boven zijn gekomen. Kijk dan echter eens verder. Kijk eens naar softwaremakers, kunstenaar en studenten. Daaruit komen nog veel meer ideeën naar voren die niet uit de sector zelf komen en die er nog niet bij betrokken zijn. Graag een reactie van GS hoe dit mogelijk gaat worden.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Voor ons ligt het voorstel over de uitvoering van de motie Utrecht Verhaalt van 15 juli 2013, waarin GS wordt verzocht een verbindende rol op te pakken door met het concept Utrecht Verhaalt musea, landgoederen, cultuur en natuurhistorische centra met elkaar te verbinden. Het commissieadvies dat aan de agenda is toegevoegd, verwoordt al genoegzaam de opvatting van de PVV. De eerste presentatie op 10 februari jongstleden werd door de commissie van zo veel commentaar voorzien, dat deze naar de prullenbak werd verwezen. Ook over het budget bestond nog geen duidelijkheid. Wel was er de wens van de commissie dat het 'low budget' moest, in samenwerking met lokale clubs, bestaande initiatieven en de link naar de economie. Tijdens de bespreking van het voorstel op 16 juni blijkt dat de kosten voor de uitvoering van de motie in totaal € 785.000 bedragen, waarvan € 435.000 komt uit reeds bestaande activiteiten.

Zo zitten wij nu opgescheept met een veelkoppig monster. Door de indieners van de motie werd reeds aangegeven dat er grote twijfels bestaan over de aanpak. Bij monde van de heer Westerlaken, de opsteller van de motie, kwam naar voren dat het voorstel van het CDA wat hem betreft zijn doel voorbijschiet. Hij meent dat het voor veel minder geld kan en dat wij terug moeten gaan naar de tekentafel en dat alle partijen in de provincie voor een werkconferentie moeten worden uitgenodigd om hen zelf verbindingen te laten leggen en dat de provincie moet faciliteren. Mijn idee is bijvoorbeeld om de heer Wijers nogmaals uit te nodigen of vragen te stellen. Dat de makers van het voorstel daaraan nu niet gedacht hebben ... Helaas, de gedeputeerde antwoordde dat die fase reeds lang voorbij was. Ook mevrouw Versteeg gaf aan het voorstel van het CDA te steunen en memoreert dat bij het indienen van de motie werd gesteld dat het niet de bedoeling was dat het veel geld gaat kosten.

Zoals bekend is de PVV mordicus tegen het strooien met geld alsof – het is reeds aangehaald – in de provincie Utrecht er geen crisis heerst. Wij zullen tegen het voorstel stemmen.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! De projectagenda Utrecht Verhaalt is een beetje een thema met een variatie op de V geworden: verbinden, vertellen, verdienen. In de cultuurnota hadden wij: verrijken, verbinden, versterken. Ik wil daaraan nog een paar V's toevoegen, want GroenLinks ziet er wel voordelen in. Het eerste voordeel dat dit voorstel prima aansluit op de cultuurnota, waarin wij de ambitie hebben om cultuur zichtbaar en leefbaar te maken. Dat gaat met dit voorstel gebeuren.

Ten tweede is er het voordeel dat wij het verbinden met bestaande initiatieven, zoals de platforms Utrecht Altijd en Urule. Dat zijn al bestaande platforms. Die kunnen alleen maar bestaan met initiatieven van onderop. Dat past hier heel goed bij. In die zin raad ik u aan de websites van die platforms eens te bezoeken en te bekijken hoe die zijn opgebouwd.

Een derde voordeel is dat wij nu werk gaan maken van marketing in de brede zin. Het is namelijk ongetwijfeld zo dat wij kunnen zeggen dat er al zo veel is en dat wij dat alleen maar met elkaar hoeven te verbinden. Het gebeurt echt niet vanzelf. Ik weet niet wie nu precies sprak over de kasteelmusea – volgens mij was dat de heer Boerkamp. Daar is de personeelsformatie in de afgelopen tijd teruggelopen en er is nauwelijks meer ruimte voor de marketingkant. Ik denk dat het goed is dat de suggesties van de heer Boerkamp daarin worden meegenomen.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag aan mevrouw Boelhouwer. Wat is er dan gebeurd in het afgelopen jaar? De vraag dat er geen capaciteit is voor marketing, ligt er al een jaar. Ik heb de vraag ook aan GS gesteld. Is er ook gezocht naar alternatieven? Dat de capaciteit er niet is, omdat de organisatie maar door één persoon wordt gevoerd, is duidelijk. Waarom moet er echter weer gesubsidieerd worden vanuit de provincie?

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat het heel goed is als GS die vraag zelf beantwoorden. Ik heb een paar keer gesproken met de medewerkers van de kasteelmusea. De nood is hoog, met name bij het aan de man te brengen. Los daarvan moet ik eerlijk zeggen dat ik wel zie welke enorme inspanningen zijn verricht om dat voor elkaar te krijgen. Dat zijn echter te weinig structurele activiteiten om daar echt goed de tanden in te zetten. Voor het overige laat ik de vraag aan de gedeputeerde, als u dat goed vindt.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil nog even reageren. Ik heb zeker waardering voor de organisaties van de kasteelmusea. Ik wil de indruk wegnemen dat ik dat niet zou hebben.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Gelukkig. Het laatste voordeel dat wij zien is dat ook in de projectagenda is opgenomen dat het geheel deel zou kunnen uitmaken van de cultuurpacten van gemeenten. Ik denk dat het heel goed is als daaraan een impuls wordt gegeven. Misschien kan de gedeputeerde nog even aangeven hoe zij dat verder wil insteken.

Dat waren de vier voordelen die wij zien in de uitwerking van de motie. Een nadeel zou kunnen zijn dat onduidelijk is wat er precies uit gaat komen, omdat we steeds zeggen dat wij het van onderop moeten laten gebeuren. Misschien is dat wel een aardig antwoord op de woorden van de PVV-fractie. Het lijkt mij impliciet dat wij dat nog niet weten. We zouden ons echter ook enorm kunnen laten verrassen.

De heer BOER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik laat mijn inleiding even vallen, aangezien ik geen zin heb om oude schapen uit de sloot te trekken, laat staan koeien. Er wordt een snelle greep van € 350.000 in de reserves gedaan. Na alle oude sokken nog eens leeg gekieperd te hebben, is er dus in totaal € 785.000 gevonden voor de uitvoering van deze motie, in twee jaar. Het moge duidelijk zijn dat, hoewel er veel goeds in de nota staat, dit voor de SP toch wel een flink probleem is. De nadrukkelijke eis was immers: geen extra geld. € 785.000 is veel geld en die € 350.000 is volgens mij toch echt extra geld. Dat wordt namelijk uit een reserve getrokken. Ondanks dat het dan voor cofinanciering zou zijn, vinden wij het nog steeds veel geld. Het enige voordeel is – de PvdA zei het ook al – dat het cultuurgeld is dat naar cultuur gaat. Dat is dan weer iets.

Het bevalt ons wel dat u probeert een samenhangend geheel te maken van alle cultuurhistorische waarden in onze provincie en dat u probeert daarbij bestaande en nieuwe opties in te zetten. Dat is goed. Sterker nog: het is prachtig. Wel krijgen wij een beetje een vervelend gevoel dat het toch wel weer heel erg voelt als topdown en niet bottom up. Dat Urule-verhaal komt dan weer boven drijven en zo zitten er wel meer van die stokpaardjes in waarvan ik denk dat je die rustig kunt laten zitten. Er staan wel meer van die dingen in. De cultuurhistorische atlas moet opnieuw worden uitgebracht. Waarom geen intekenlijst op de website? Dan kan de uitgever die gewoon uitbrengen op het moment dat er voldoende vraag is. Dan hoeft het ons niets te kosten. Die man heeft dan een omzet die gegarandeerd is, of niet. Dan zitten wij niet met een heleboel boeken waarmee wij niets meer kunnen.

De gevelbordjes vinden wij wel weer een heel mooi idee. Dan komen er echter weer allerlei QR-codes tevoorschijn. Nu hebben wij iemand in onze fractie die dermate digibeeft is dat het woordenboek daarvoor een aparte categorie heeft gevonden. Weet jij wat een QR-code is, geliefde Ad Meijer? Nee, dat weet hij niet. Dat betekent dus dat er meer mensen zijn die dat niet weten. Zorg er dus voor dat digibeten ook iets kunnen met dit verhaal. Oftewel: pas die bordjes aan, zodat er ook iets te lezen staat zonder stipjes en streepjes. Kortom: de SP heeft nog steeds haar twijfels bij het voorliggende stuk.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Om mijn voorganger een beetje te parafaseren: dit is tenminste cultuurgeld dat naar een goed verhaal gaat. Dat is ook wel weer eens leuk. Vorig jaar hebben wij voor deze motie gestemd. Wij zouden dat vandaag volgens mij opnieuw doen, ook als wij weten welke discussies het allemaal oplevert. In de commissie WMC spitste die discussie zich toe op de stelling dat het zo veel kost en de vraag of wij wel een beetje waar krijgen voor ons geld. In de commissie heb ik ook al beweerd dat dit geld dat wij hierin investeren uiteindelijk ook wel weer zijn vruchten afwerpt. Ik werd toen getriggerd door iemand in de commissie die zei dat je dat helemaal niet kunt bewijzen en vroeg of het wel zo is. Toen dacht ik: laat ik maar aan Google vragen of dat zo is. Het antwoord dat dit inderdaad nog wel eens het geval kan zijn. Ik illustreer dat met twee voorbeelden.

Recent promoveerde dr. Ruben van Loon op een onderzoek naar de economische waardering van cultureel erfgoed. Hij beschrijft in zijn stuk dat de toeristische sector een van de belangrijkste industrieën ter wereld is en dat het een sector is die wereldwijd voor meer banen zorgt dan bijvoorbeeld de financiële sector, de communicatieve sector of de mijnbouwindustrie. Cultuur, en meer specifiek cultureel erfgoed, speelt een heel belangrijke rol binnen de toeristische industrie. Vervolgens was de vraag wat nu een heel grote trekker is. Dat is dus het cultureel erfgoed. Het heeft potentieel een enorme economische waarde. De uitdaging is om beslissingen juist af te wegen, met als doel de economische inkomsten of waarde voor alle belanghebbenden te verhogen en tegelijkertijd het erfgoed op een duurzame wijze te behouden voor toekomstige generaties. Dr. Ruben van Loon vond ook een kwantitatief bewijs dat cultureel erfgoed een belangrijke factor is voor en sterk wordt geassocieerd met de aantrekkelijkheid van een locatie. Het is dus voor winkels een heel belangrijke trekker om zich ergens te vestigen of niet te vestigen, net zoals het voor het winkelend publiek, voor vakantiegangers en voor dagrecreanten een belangrijke trekker is.

De tweede persoon die ik wil noemen, is professor Jan Rouwendal, die ook wel bekend is bij mensen die daarvan iets meer af weten. Hij hield vorig jaar een oratie: Oud goud, economische waardering van cultureel erfgoed. Hij stelde vast dat hoger opgeleiden veel waarde hechten aan de nabijheid van stedelijk erfgoed. Die groep vervult een heel belangrijke spilfunctie in de huidige op kennis gebaseerde en globaliserende economie. Kortom: er zijn redenen te over om het cultureel erfgoed te behandelen als een vorm van kapitaal dat doelmatig moet worden ingezet voor huidige en toekomstige generaties. Wij vinden dat zo'n goed verhaal, dat wij niet kunnen wachten tot dit verhaal een vervolg krijgt.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb geen extra vragen toe te voegen. Ik bewaar mijn spreektijd graag voor een eventuele tweede termijn.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Sowieso hebben wij natuurlijk meegestemd met het project. Wij vinden namelijk dat het hebben en overdragen van kennis van het verleden, het heden en de toekomst van belang is. Utrecht is ervan doordrenkt. We moeten het niet alleen vertellen, maar het ook laten zien.

Ik ga een klein verhaal vertellen. In 2015 is het 750 jaar geleden dat Vreeland stadsrechten kreeg van de toenmalige bisschop van Utrecht. Op dat moment was Vreeland maar een klein dorpje rond het kasteel Vredeland. Die stadsrechten maakten het kasteel, met het dorpje, ineens heel belangrijk. Vooral omdat het Deventer stadsrechten waren, hoge stadsrechten, die het recht geven om stadsmuren te bouwen, goederen te wegen in een waag, een markt te organiseren en om tol te heffen. Kasteel Vredeland werd in 1252 gebouwd door Hendrik van Vianden, bisschop van Utrecht. Hij bouwde het kasteel om zijn territorium te beschermen tegen de oprukkende macht van zijn vazallen, de Hollandse graven van Amstel en van Woerden. Vreeland – over verbinden gesproken – lag namelijk op een heel strategisch punt, direct aan de grens met Holland en Utrecht en aan de bocht van de Vecht. De Vecht was een belangrijke handelsrivier die in direct contact stond met de Rijn. Daarmee vormde de Vecht de snelste verbinding – over mobiliteit gesproken – van Duitsland naar Amsterdam en via de Zuiderzee naar Scandinavië en Noord-Duitsland. Al vanaf de Romeinse tijd werd de rivier de Vecht veel gebruikt. De stadsrechten stelden de bisschop in de gelegenheid om van bezoekers van buiten Utrecht hoge tol te laten eisen. Helaas, door de ruzies tussen bisschoppen verloor Vreeland haar stadsrechten. Wordt vervolgd.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik vroeg mij af of mevrouw Hoek op de hoogte is van de roofridders van Vreeland. Er is een heel beroemd geslacht geweest van roofridders. Eigenlijk hebben wij nog iets te goed van die roofridders. Die schijnen destijds het een en ander gestolen te hebben van de bisschop.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! De volgende keer als ik weer een verhaaltje ga vertellen, zal ik het verhaal meenemen en u de rest vertellen. Wij steunen het voorstel natuurlijk.

De VOORZITTER: Dit was de eerste termijn van de kant van de Staten. Ik geef het woord aan de gedeputeerde.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ze zeggen allemaal tegen mij dat ik het kort moet houden, maar ik neem toch even de tijd. We hebben het hier namelijk al een jaar over. Ik vind dat wij de tijd moeten nemen om het netjes af te ronden. Een aantal van u memoreerde dat ook al. Op 15 juli 2013 raakten we met elkaar in gesprek over deze motie. Het is bijna, op een week na, een jaar dat wij hierover bezig zijn. Toen zei ik dat ik de motie ervoer als een steun in de rug voor het beleid dat al werd uitgevoerd en dat ik graag wilde meewerken om de wensen van de Staten te honoreren, zoals die in de motie waren geformuleerd. Zo zie ik het nog steeds. Je zou kunnen zeggen dat het feit dat ik het zie als een steun in de rug, ook een beetje heeft geleid tot het proces van de neiging om alles met alles te verbinden, waardoor het resultaat een heel groot uitgevoerde motie tegen een heel groot budget leek. Inmiddels heb ik echter aan uw bijdragen gemerkt dat bij u nu ook wel is geland dat een deel van de motie bestaat uit bestaand budget, dat ook bijdraagt aan de doelstellingen zoals die zijn geformuleerd in de motie. Het nieuwe budget is de helft van de € 750.000, namelijk € 350.000, die ik hiervoor van u vraag.

Toen u de motie indiende, had u meerdere doelen voor ogen. U wilde meer verbinding hebben tussen de spelers in de erfgoedsector. U wilde herkenbaarheid van de samenwerking hebben, misschien wel met een soort van kenmerk waardoor het zichtbaar werd. Er moesten gezamenlijke promotie- en marketingmogelijkheden zijn. Het moest echter ook een stap verder gaan dan alleen maar voor cultuur. Er moest ook worden gekeken naar toeristisch en recreatief bereik. In feite komt dat neer op het vergroten van het verdienvermogen in de sector. Heel nadrukkelijk is toen ook al gezegd: betrek mensen erbij. Dat is ook echt de bedoeling. Een van de vragen was ook wat je nu gaat doen om de initiatieven centraal te plaatsen. Als u het stuk leest, ziet u dat ik veel middelen aan u voorstel, zoals het monitoren op plekken of erfgoedlocaties, of het verbinden van plekken bij fietskaarten. Het zijn

middelen; de inhoud wordt geleverd door de organisaties, de instanties en de mensen. Ik geef heel graag gehoor aan de oproep die ik eerder van u heb horen doen, ook vandaag weer, om het veld en mensen erbij te betrekken en die centraal te zetten. Dat is heel nadrukkelijk de bedoeling, vooral in dat deel van de motie waarin we voor de komende twee jaar echt initiatieven van onderop een plek willen geven. Dat begint door heel veel mensen bij elkaar te halen, verbindingen te leggen, mensen elkaar te laten inspireren. Het is echter wel mijn ambitie om het niet alleen bij zo'n bijeenkomst te laten, maar het ook een stap verder te brengen. Vaak komt er uit bijeenkomsten natuurlijk de vraag om dingen tot stand te brengen. Dat vraagt een bijdrage van iedereen. Daarvoor is dat cofinancieringsbudget bedoeld, zodat er wat 'seed money' is om goede initiatieven een stap verder te brengen. Mijn gedachte is ook dat als alles vanzelf ging, mensen allang bij elkaar zouden hebben gezeten en het allang gebeurd zou zijn. Het zit natuurlijk vaak vast op die extra stappen om extra dingen voor elkaar te krijgen.

Er zijn voorbeelden van goede initiatieven, zoals de Heuvelrug Heritage – u heeft het kunnen lezen in de notitie die ik u heb toegestuurd –, waarin verschillende organisaties uit meerdere gemeenten elkaar weten te vinden, concrete plannen hebben en echt iets willen doen met een keurmerk en met goede samenwerking. Er zit echter ook vaak een financieringsbehoefte bij. Daarvoor is dat budget bedoeld. Dat budget hoeft niet. Dat is zeker niet de bedoeling. Het is geen einddoel om te zorgen dat de bedragen opgemaakt zijn. Het is de bedoeling om iets voor elkaar te krijgen en iets complementair te doen op wat wij al doen in het erfgoed. Het is onze kerntaak voor erfgoed. Het is niet omdat ik het zeg, maar omdat binnen de provincie erfgoed een van onze kerntaken is.

Een aantal van u heeft wat extra vragen aan mij gesteld, waarop ik graag nog even inga. Allereerst is dat de vraag van de VVD hoe de initiatieven centraal komen. Ik hoop dat ik al duidelijk heb kunnen maken dat het mij er echt om gaat mensen aan het woord te laten en niet te blijven hangen bij de 'usual suspects'. De provincie heeft contact met een aantal erfgoedlocaties en een aantal erfgoedinstellingen en ondersteunende instellingen. Via die instellingen moeten wij echt een stap verder gaan en de lokale partners erbij betrekken, zodat zij samen het verhaal kunnen versterken en de locaties aan elkaar kunnen verbinden en waarbij wij de Utrechtse verhalen boven water krijgen. Zo'n platform en een game zijn daarvoor middelen om mensen de gelegenheid te geven die verhalen te vertellen en publiek te bereiken. Daar gaat het ons uiteindelijk altijd om. Wij willen hier voor het Utrechts erfgoed het maximale publieksbereik en daarmee ook voor erfgoedlocaties een beter verdienvermogen.

Er is gevraagd hoe je de cofinanciering dienstbaar maakt aan de projecten. Ook daarover hoop ik helder te zijn. We proberen de projecten te linken aan de drie pijlers die wij hebben gedefinieerd in Utrecht Verhaalt. Het moet wel enige samenhang tonen. Er is vrijheid voor alle initiatieven en projecten om daarin dingen te doen. We gebruiken ook de cultuurpacten met gemeenten om de gemeenten daarbij te betrekken. Zij zijn daarin natuurlijk heel belangrijk. Het gaat ook om wat kleinere lokale projecten. Gemeenten kunnen daarin veel doen en betekenen. Die cultuurpacten met gemeenten gebruiken wij dus ook om daaraan op die manier goede invulling te geven.

De bijdrage van de PvdA kwam erop neer dat alles met alles moet worden verbonden en dat het proces misschien wat beter had gekund. Terugkijkend denk ik ook dat wij misschien eerst eens met elkaar om de tafel hadden moeten gaan zitten om nog even goed met elkaar door te spreken wat er met deze motie, vanuit de verschillende invalshoeken, werd beoogd. U heeft een heel breed geformuleerde motie neergelegd waarin gaandeweg, nadat we met elkaar in gesprek waren, nog wat accenten naar boven zijn gehaald en sommige dingen wat minder aan bod zijn geweest. Het zou misschien een beter gelopen proces zijn geweest. U kunt er echter van uitgaan dat wij met Utrecht Verhaalt ervoor zullen zorgen dat er nieuwe dingen worden toegevoegd aan de erfgoedverhalen in Utrecht, dat er nieuwe spelers worden toegevoegd en dat nieuwe initiatieven een plek krijgen in dit verhaal. Het extra geld dat ik vraag, gaat naar nieuwe initiatieven en wordt niet gebruikt om andere zaken bij te financieren of extra te financieren. Die toezegging doe ik hierbij graag.

De bijdrage van het CDA ging erom het veld centraal te stellen en gebruik te maken van wat er is. Dat is ook inderdaad de bedoeling. Het is de laatste pijler van Utrecht Verhaalt om het echt op te halen daar waar het te vinden is en de dingen met elkaar te verbinden. Ik val in herhaling, maar ik wil

benadrukken dat het in eerste instantie misschien minder in beeld is geweest, maar dat het nadrukkelijk de bedoeling is om het met deze motie en deze uitwerking op die manier voor elkaar te krijgen. U vroeg en adviseerde mij om mogelijk te maken dat initiatieven die ontstaan ook kunnen profiteren van de extra middelen. Dat is precies wat wij gaan doen. Het additionele budget dat ik u vraag om uit mijn reserve Cultuurhistorische structuren beschikbaar te stellen gaat naar dat soort initiatieven, omdat de overige projecten die ik in de motie laat zien al gefinancierd zijn uit andere posten in de portefeuille.

D66 vraagt of er nu weer een website met informatie is, terwijl we vrezend te raken in een soort wildgroei aan allerlei websites. Met de website Utrecht Verhaalt upgraden wij een aantal bestaande websites en voegen wij die toe aan een groter platform. Het gaat om het samenvoegen en verbinden van meerdere websites. Daarmee kunnen we ook die realistische insteek maken dat wij zo'n 500.000 bezoekers per jaar willen hebben voor deze website.

U noemt ook de marketing van de kasteelmusea en stelt daarover een aantal vragen. Waarom in deze motie? Wat doen organisaties er zelf aan? Benut men bijvoorbeeld de initiatieven? De marketing van de kasteelmusea is iets dat is voortgekomen uit het traject Wijers. Daarbij bent u als Staten betrokken. Daarin werd gezegd dat de slagkracht van kastelen en de weerstand die men heeft om moeilijke financiële situaties het hoofd te bieden vrij beperkt is. Samenwerking zou daarin kunnen helpen. Wij hebben gezegd dat wij er graag aan willen bijdragen de marketingcapaciteit bij kastelen op orde te brengen. Niet om dat tot in lengte van jaren te financieren, maar om daarvoor maximaal twee jaar een bedrag beschikbaar te stellen. De kastelen betalen daaraan zelf ook mee. Er is ook een cofinancieringsregeling die wij beschikbaar stellen voor kastelen, met de insteek dat dat geld bijdraagt aan meer kwaliteit en expertise. Ik wil onze provinciale ondersteuningsinstelling Landschap Erfgoed Utrecht daarin ook een positie geven, zodat zij niet alleen voor het landschap, maar ook voor het erfgoed haar adviescapaciteit kan versterken en verbeteren. De organisaties zoeken zelf ook nadrukkelijk de samenwerking. Je hebt de samenwerking voor Utrechts musea. Dat is een beproefd en bekend samenwerkingsverband dat echt tot resultaten leidt. Dat is uitgebreid met de samenwerking voor Utrechtse kasteelmusea, die de handen ineenslaan en profiteren van elkaars kennis. De kennis van een Huis Doorn met het aanboren van fondsen is een andere dan die van kasteel De Haar, waarvoor men heel goed de evenementenmarkt weet te bereiken. Die kennis wordt uitgewisseld. Daarin versterken kastelen elkaar. Die extra capaciteit komt er echt om de toeristische markt te bewerken en omzet naar kastelen toe te halen. Daar is het geld voor bestemd. Als dat goed werkt, kunnen kastelen het stokje zelf overnemen en het vervolgens zelf organiseren. Dat is de insteek van deze maatregel.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik vraag mij af of u het traject Wijers niet hebt doorgezet naar de uitvoering van deze motie. Ik heb begrepen dat het traject van de heer Wijers niets of nauwelijks iets heeft gekost. Dan hadden we dit mooi als zwengel kunnen gebruiken om dit van de grond te krijgen.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In feite doen wij dat natuurlijk ook. De wens is om de initiatieven van onderop te halen; de kennis en energie halen we uit de samenleving. Dat is in feite het tegen lage kosten mobiliseren van de ideeën en de energie. Ik vind echter dat je ook realistisch moet zijn en op een gegeven moment moet zeggen dat als er goede ideeën zijn en mensen iets met elkaar willen doen en zij zelf bereid zijn hierin te investeren en er is nog iets nodig, wij als provincie zeggen dat het een bovenlokaal initiatief is met een echt toegevoegde waarde op onze erfgoeddoelstellingen en dat wij daarin dan ook investeren. In feite zou je kunnen zeggen dat het op dezelfde leest is geschoeid, uitgaande van ondernemerschap zoals in het traject Wijers is gedaan. Met het traject Wijers hebben wij ons gelukkig geprezen. We hadden iemand met doorzettingskracht en met autoriteit, die ervoor gezorgd heeft dat wij beweging kregen in kasteelmusea die voorheen onvoldoende naar boven kwam. Dat is natuurlijk een aanpak waarvan wij één keer hebben kunnen profiteren. Ik vind wel dat het traject Wijers in de geest van deze motie ook een positie moest krijgen. Daarbij gaat het ook over het benutten van de kracht die er is, het aanwakkeren van het ondernemerschap en het ervoor zorgen dat er een combinatie komt tussen cultureel erfgoed en

recreatie en toerisme. Dat is ook de reden dat u dit onderwerp terugvindt in de uitwerking van de motie.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik vraag mij dan toch af waarom u de suggestie van de heer Westerkamp niet heeft opgepakt door te zeggen dat wij nog een tussenstap doen en nog een werkconferentie gaan houden. Daarvan heeft u gezegd dat wij die fase allang voorbij zijn.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb gezegd dat wij geen werkconferentie meer houden voor het ontwikkelen van het voorstel. Het voorstel behelst als een van de pijlers nadrukkelijk met spelers in het veld conferenties en bijeenkomsten te houden. De mensen praten natuurlijk het liefst over onderwerpen die hen ter harte gaan en over erfgoed waarbij zij zich betrokken voelen, meer dan over het opzetten van dit plan. Ik denk dat wij met dit plan u iets presenteren waarin een heleboel fracties, in elk geval een aantal van u, punten kunnen terugvinden. Als het erom gaat hoe we het veld betrekken, hoe je met elkaar in gesprek komt en hoe je ervoor zorgt dat initiatieven die er leven onder mensen groter worden, dan gaan wij met iedereen in gesprek en dan organiseren we ook bijeenkomsten waarin mensen elkaar ontmoeten en waarin ideeën een plek krijgen.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! De eerste vraag die ik wil stellen betreft het bieden van een platform. Natuurlijk, als je websites opruimt, heb je er een paar minder. Een website zonder marketingcampagne erachter is simpelweg een website die niet gevonden wordt, zeker niet door 500.000 mensen. Dan moet je het echt met Google ads en andere dingen gaan doen. Dan kom je in die techniek, waarop ik nu niet verder zal ingaan.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Dat gaan we ook doen, mijnheer Boerkamp.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! Als op die manier de website wordt gepromoot, dan is de vraag die er achterligt: als je de marketing van de kasteelmusea, of een deel ervan, gaat betalen – dat voegt u nu toe; dat was mij nog niet duidelijk uit de projectagenda. Daarin leek het te zijn alsof er voor € 50.000 een redelijk fulltime fte zou zijn –, hoe draagt dat bij aan de versterking van het cultureel erfgoed in brede zin? Dus niet alleen voor wat betreft die musea. Hoe kan dat de hele provincie, het gehele cultureel erfgoed versterken in plaats van alleen die vijf kasteelmusea?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Ik denk dat wat u leest over die kasteelmusea betrekking heeft op die vijf kasteelmusea, die samen echt wel de pijlers zijn in de echte erfgoedlocaties in het Utrechtse, die echt een combinatie zijn van een inhoudelijk verhaal en een locatie en vaak een omgeving daaromheen waaraan veel gekoppeld is. Dat is een van de onderdelen van Utrecht Verhaalt. Er zijn natuurlijk meer onderwerpen. Een erfgoedgame behelst de andere locaties. Dat kunnen bijvoorbeeld locaties van de Waterlinie zijn. Wij gaan overigens geen games ontwikkelen en financieren. Wij stellen een klein bedrag beschikbaar om de beste ideeën boven water te krijgen. Dan moet men bij fondsen ervoor zorgen dat ze de financiering hebben geregeld. De motie behelst daarom ook meerdere onderwerpen. Er zijn drie of vier pijlers om in brede zin het Utrechts erfgoed te versterken en met elkaar te verbinden en de Utrechtse verhalen beter voor het voetlicht te brengen.

Hetgeen u zegt over de website, is een correcte constatering. Je bent er niet alleen met het bouwen van een website. Het gaat erom die mensen er ook naartoe te krijgen. Dat is ook onderdeel van het project. Dat doen wij met iemand die er goed kijkt op heeft, zodat wij ervoor zorgen dat niet alleen die site er is, maar dat mensen hem ook weten te vinden.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dan zal ik het formuleren als een vraag. Bent u bereid om het geld dat u nu richt op die vijf kasteelmusea zodanig in te zetten dat de marketingfunctie echt een veel bredere spin-off heeft dan alleen voor de kasteelmusea? Het gaat erom dat daar echt op gericht wordt dat het hele erfgoed ermee gedekt kan worden, zonder dat je het volledig uitsmeert. Het gaat echt om een bredere dekking dan alleen deze delen ervan. U zei al dat u het Landschap Erfgoed Utrecht erbij betreft.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een bedrag van € 9.000 gespreid over twee jaar voor de gezamenlijke marketing van de kasteelmusea. Het is een uitwerking van een traject Wijers. Daarmee kan ik een aantal van de Utrechtse kasteelmusea echt in positie brengen en ervoor zorgen dat hun wankelende situatie, waarvan de provincie ook nog last kan ondervinden omdat wij een deel van die kastelen subsidiëren verbetert. Ik kan die kastelen echt versterken en ervoor zorgen dat het daar beter gaat, dat er verdienvermogen komt en dat wij samen meer voor elkaar kunnen krijgen, ook in hun omgeving. Het budget is ontoereikend om daarmee de gehele culturele sector in de provincie Utrecht te versterken vanuit de marketing. Dat budget is gericht op de kasteelmusea. Daar zitten vaak horecalocaties, vergaderlocaties, tuinen en parken bij die bezocht kunnen worden. Het gaat wel om de ensembles. In dat opzicht gaat het niet alleen om het bezoeken van een tentoonstelling in een kasteelmuseum, maar gaat het om wat er allemaal op die locaties en daaromheen te beleven is.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik vroeg net uitdrukkelijk het niet volledig uit te smeren, maar wel om er een breder doel aan te geven dan alleen de kasteelmusea en het hele ensemble. Er zijn namelijk heel veel organisaties die hebben ervaren wat de bezuinigingen door de provincie betekenen. Daar is ook niet opnieuw naar gekeken. Nu wel; ze zijn in nood, maar laten wij het geld zo goed mogelijk inzetten, zodat het een zo breed mogelijk effect heeft, dus niet zodat de marketing zich alleen richt op het kasteelmuseum, maar dat het ook het verhaal vertelt van de omgeving en andere erfgoedstukken in de omgeving van die kasteelmusea.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Daar waar het kan wil ik het zeker doen. Laten wij echter ook realistisch zijn: het gaat om € 45.000 per jaar voor vijf kasteelmusea. Ik ben al blij als we voor die vijf kasteelmusea echt het verschil kunnen maken en er met hun eigen bijdrage voor kunnen zorgen dat zij hun verdienvermogen omhoog brengen en dat zij zichzelf verstevigen. Het Wijers-traject heeft aangetoond dat zij wat dat betreft voor de lange termijn zichzelf moeten versterken, omdat er anders een paar pijlers wegvallen in ons erfgoedaanbod. Ik kan voor dat bedrag niet een breder marketingaanbod neerzetten dan dat van de kasteelmusea. Ik kan echter wel iets met u afspreken. Het gaat niet alleen om de tentoonstelling in een kasteelmuseum, het gaat om het totaal dat op een kasteel te beleven is. Over het algemeen is dat meer dan alleen de plek zelf en zijn het ook de tuin, het restaurant, een koetshuis en noem maar op. Meer kan ik er niet van maken, tenzij u mij meer budget geeft. Ik kan u naar de mond praten, maar daar wordt u ook niet beter van.

Mevrouw Broere had het over een veelkoppig monster. U heeft niet ingestemd met de motie. U zei echter nog wel er belang aan te hechten dat mensen bijeen worden gebracht en dat de provincie daarin faciliteert. Dat is ook de bedoeling. We gaan het niet zelf doen. We brengen andere mensen met elkaar in contact. We proberen mooie dingen tot stand te brengen. Wij richten ons echter ook op de locaties waarmee wij wel contacten hebben, om ervoor te zorgen dat daar meer en betere dingen gebeuren.

GroenLinks heeft gevraagd hoe wij omgaan met de cultuurpacten en hoe wij gemeenten daarbij betrekken. In een aantal gemeenten vinden veel culturele activiteiten plaats en heeft het cultuurerfgoed zich soms al met elkaar georganiseerd. Je hebt een Vechtsnoer en je hebt een Eemsnoer, waarin mensen actief samenwerken en veel dingen doen in het culturele veld. Die zullen blij zijn met deze maatregelen en meerdere van deze pijlers, omdat dit hun de gelegenheid biedt om samen dingen voor elkaar te krijgen. Ook via ons programma Cultureel ondernemerschap probeer je natuurlijk in te zetten op het meer geven van een positie aan dit soort initiatieven.

De SP zei dat die verbinding leuk is, maar dat het zo topdown lijkt en niet bottom up. U noemde Urule en de Erfgoedgames als voorbeelden van topdown benaderingen, terwijl ik denk dat juist daar de bottom up benadering geldt. Het zijn de locaties zelf die met de ideeën komen en die gekoppeld worden aan jonge gamebedrijven, die daarover samen ideeën hebben waarbij wij alleen maar een soort stimuleringspremie geven en ervoor zorgen dat die erfgoedlocatie, maar ook die bouwers en ontwikkelaars van erfgoedgames, samen tot productie komen. Men leert elkaars taal spreken en men inspireert elkaar over en weer.

De heer Boerkamp zei ook dat men voor het zaken doen en samenwerken verder moet kijken dan de huidige partners. Via de Dutch Game Garden is contact gelegd met jonge mensen die in deze tak van sport thuis zijn en die samen met erfgoedlocaties kijken wat er aan slimme en leuke games kan worden ontwikkeld, waardoor je een nieuw publiek weet te betrekken en waaraan je die website koppelt en waarmee je bijvoorbeeld van de ene naar de andere plek gaat. Dat is typisch een voorbeeld van de manier waarop wij bottom up willen werken en waarin wij als provincie niet dingen willen opleggen of willen inkaderen. Wij willen nieuwe dingen een kans geven en daaraan willen wij bijdragen. De uitwerking willen wij echter nadrukkelijk neerleggen bij de organisaties zelf.

De ChristenUnie gaf een leuke draai aan de vraag die meestal gesteld wordt: mag cultuur geld kosten? U stelde de vraag andersom: kan cultuur geld opleveren? Dat is een mooie weergave van hoe men de economische waarde van cultuur kan beleven en hoe er een bijdrage is aan de aantrekkelijkheid van de locatie. Ik zeg altijd maar: in onze regio volgt werk wonen. Een aantrekkelijk woon- en leefklimaat is hier cruciaal. Er is hier een ruime aanwezigheid van cultuurhistorisch erfgoed; dat levert daaraan een heel belangrijke bijdrage.

Ik sluit af met de bijdrage van mevrouw Hoek over 750 jaar Vreeland. In het verleden hebben ruziënde roofridders nog een rol gespeeld. Dat zou nu precies zo'n verhaal kunnen zijn dat een mooie plek zou kunnen vinden, misschien wel in een game of op een site. In elk geval kan dat in het pact met Stichtse Vecht ervoor zorgen dat wij partijen nog beter kunnen verbinden.

Mevrouw HOEK (50Plus): Volgend jaar bestaat Vreeland 750 jaar. Het is het hele jaar feest. Ik zal ervoor zorgen dat jullie allemaal een programma krijgen. Misschien kan ik wel iets regelen, bijvoorbeeld een historische tocht over de Vecht. Dat horen jullie echter nog.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat hebben wij dan weer.

Mevrouw HOEK (50Plus): Het programma mogen jullie zelf lezen. Ik zal kijken of ik iets kan regelen met een partyboot om echt een stukje historie te ervaren met een werkbezoek. Dat komt voor elkaar.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Dat is mooi. Bedankt.

Ik besluit met dank aan de Staten. Tussen de kritische opmerkingen door heb ik ook veel positieve woorden gehoord over Utrecht Verhaalt. Ik vond en vind het nog steeds een leerzaam proces. Het is een bekrachtiging van wat wij doen. Ik vind het een extra toevoeging. Op een paar punten heeft het mij ook wel weer een spiegel voorgehouden en op scherp gezet. Ik ga ervan uit dat wij over een jaar of een half jaar – laten wij het realistisch houden – er weer met elkaar over kunnen spreken en dat ik u dan kan laten zien dat wij met Utrecht Verhaalt de stappen hebben gezet die u graag ziet.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dat was de eerste termijn van de kant van het college. Is er behoefte aan een tweede termijn van de kant van de Staten? Dat is niet het geval. Dan is daarmee ook de tweede termijn van de kant van de Staten behandeld. Ik leid dit voorstel door naar de stemmingen.

Statenvoorstel Rapport Randstedelijke Rekenkamer over geheimhouding.

De VOORZITTER: Dit is een sterstuk. U gaat allen akkoord. Dit voorstel kan door naar de stemming.

Statenvoorstel begroting 2015 Randstedelijke Rekenkamer.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De jaarlijkse conceptbegroting voor de Rekenkamer ligt ook dit jaar weer voor bij PS om daarover een mening te vormen. De VVD benadrukt hierbij graag dat wij de Rekenkamer als functie belangrijk vinden voor PS, voor de controle van onze werkzaamheden, om GS en bestuur te kunnen controleren. Hoewel wij vaak discussies hebben over de rapporten en de uitkomsten van de rapporten, staat de functie overeind.

Over de begroting van de Rekenkamer hebben wij in de afgelopen jaren echter best veel discussie gehad in de Staten. Het is al meerdere jaren een bespreekpunt geweest. Enerzijds is er de gelijkblijvende afdracht aan de Rekenkamer, terwijl wij toch zien dat onze eigen provinciefinanciën in de afgelopen jaren fors zijn afgenomen. Anderzijds is er de begroting van de Rekenkamer, waarin wij in de afgelopen jaren toch al meerdere verzoeken vanuit PS hebben meegegeven om daarmee iets te doen. Dit heeft onder andere geleid tot een motie over de begroting 2011; daarover is in 2012 gesproken. Vorig jaar zijn wij zelfs zo ver gegaan dat wij een zienswijze op de begroting hebben ingediend. Desondanks hebben wij vanuit de Rekenkamer nog geen substantiële wijzigingen op de begroting gezien. Overigens hebben wij het bij een volgend agendapunt nog wel over de frictiekosten voor de organisatiewijziging, maar die is meer vormgegeven vanuit de aanbeveling uit de evaluatie die daarop heeft plaatsgevonden.

De fractie van de VVD heeft enerzijds toch wel moeite met een bepaalde opzet van de begroting en dat is dat er nu wel naar gestreefd wordt om dat zo voordelig mogelijk te kunnen doen. Het totaalbedrag wordt echter wel als een gegeven feit gezien. In het stuk van de begroting staat ook letterlijk dat alles wat bespaard wordt door andere huisvesting en een goedkopere inhuur beschikbaar is om extra mensen in te huren. Naar de mening van de VVD is dat toch een beetje een omgekeerde weg. Het is niet zo dat het budget elk jaar op moet. Daarnaast hebben wij er natuurlijk mee te maken dat in de komende jaren er nog steeds sprake is van een vermindering van onze uitkering uit het Provinciefonds. Ook moeten in verband met de provinciale kerntaken nog steeds keuzes gemaakt worden. We hebben steeds minder taken te doen. Derhalve willen wij nu wederom een oproep doen aan de Rekenkamer, gekoppeld aan de begroting van 2015, maar zeker een oproep richting 2016. De motie dien ik hierbij in.

Motie M21 (VVD, 50Plus, GroenLinks): begroting 2015 Randstedelijke Rekenkamer.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 juli 2014, ter behandeling van het Statenvoorstel Concept Begroting 2015 Randstedelijke Rekenkamer;

constaterende dat:

- *de provincies in haar begrotingen vanaf 2012 kortingen vanuit het Rijk op het Provinciefonds verwerken;*
- *door deze verminderde inkomsten de provincie al meerdere jaren achtereen moet bezuinigen;*
- *de begrotingen van de Randstedelijke Rekenkamer vanaf 2012 uitgaan van een gelijkblijvende bijdrage vanuit de provincie Utrecht en de drie andere provincies welke deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling;*
- *PS in 2011 een motie op de begroting 2012 hebben ingediend, in 2012 een stemverklaring en in 2013 een zienswijze op de begroting 2014 hebben ingediend om een bezuiniging op de gevraagde bijdrage vanuit de provincie door te voeren;*
- *de Randstedelijke Rekenkamer de afgelopen jaren geen substantiële wijzigingen in haar begrotingen heeft doorgevoerd welke beantwoorden aan de hierboven genoemde motie, stemverklaring en zienswijze;*
- *de conceptbegroting 2015 wederom uitgaat van dezelfde bijdrage vanuit de provincies dan de afgelopen jaren;*
- *dat de conceptbegroting 2015 substantiële besparingen verwacht op huisvesting, drukwerk en dergelijke, maar deze inzet voor inhuur van externe inhuur en derhalve niet vertaalt naar een verminderde financiële bijdrage vanuit de provincies;*

overwegende dat:

- *de provincie Utrecht kritisch zal moeten kijken naar alle bestedingen en vertaling van de rijkskorting in het budget van de Randstedelijke Rekenkamer;*
- *de provincie Utrecht met de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Flevoland een gemeenschappelijke regeling heeft inzake de Randstedelijke Rekenkamer;*

- *de Rekenkamer een belangrijke functie is voor PS als hulpmiddel om de bestuurlijke controle uit te kunnen voeren;*
- *de Randstedelijke Rekenkamer een reorganisatieplan heeft ingediend dat de komende jaren nog niet leidt tot een structurele vermindering van de financiële bijdrage van de provincies aan de Rekenkamer;*

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *de Randstedelijke Rekenkamer op te roepen de verwachte substantiële besparingen in 2015 aan te wenden voor een verlaging van de provinciale bijdragen;*
- *de Randstedelijke Rekenkamer op te roepen een conceptbegroting voor 2016 en volgende in te dienen welke beantwoordt aan een lagere bijdrage vanuit de provincies.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: Motie M21 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Een korte bijdrage. In de discussie over de frictiekosten en de begroting van de Rekenkamer is wat mij betreft een beeld ontstaan dat wij als Staten tegenover de Rekenkamer staan. Ik vind dat geen goed beeld. De Rekenkamer is er voor ons om goede rapporten te schrijven en om het bestuur van de provincie te verbeteren. Ik denk dat de houding en de sfeer die wij nu hebben jegens de Rekenkamer niet de goede is. Natuurlijk is het goed om kritisch naar de begroting te kijken. Ik zou bijna zeggen: we doen niet anders als PVV-fractie. Daar waar er echter hier nog allerlei toeters en bellen in de begroting zitten, lijkt een aantal partijen hier naar de Rekenkamer te willen kijken om te bepalen hoeveel paperclips er gekocht worden. Dat gaat mij net een beetje te ver. Kortom: wij zullen de begroting steunen. We zullen ook de frictiekosten steunen, die er helaas zijn. We hebben de toezegging van de Rekenkamer gekregen dat zij er alles aan zal doen – dit ook in antwoord op voorstellen van de VVD – om die kosten te drukken of zelfs te vermijden. Ook kan ik mij niet voorstellen dat de Rekenkamer extern gaat inhuren, slechts omdat er geld over is. Dat beeld heb ik niet van de Rekenkamer.

De heer NUGTEREN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ook heel kort wat mij betreft. De onafhankelijkheid van de Randstedelijke Rekenkamer staat wat ons betreft niet ter discussie. Ik kan mij wel voorstellen de opmerking die collega Dercksen maakte over een tegenstelling die wellicht gewekt wordt, maar laat ik toch benadrukken dat wij voor een sterkere Randstedelijke Rekenkamer zijn en ook voor een die haar onafhankelijkheid in inhoudelijk opzicht volledig heeft. Het gaat hier over de vraag of die onafhankelijkheid zich moet uitstrekken tot de bedrijfsvoering. Daarvan ben ik niet zo overtuigd, gezien de ontwikkelingen die zich in de laatste jaren hebben voltrokken en die ertoe hebben geleid dat er toch een kleine reorganisatie moet plaatsvinden. Wij zijn het er overigens mee eens dat dat gebeurt. Het is om die reden dat ik vind dat wij een uitspraak mogen doen over een zekere beperking bij de begroting en ook over hoe die reorganisatie er wellicht verder zou moeten uitzien. We moeten toch gewoon erkennen dat onafhankelijkheid ook wel eens een nadeel heeft, in die zin dat wij de Randstedelijke Rekenkamer een beetje laten zwemmen. Ik denk dat wij dat onszelf moeten aanrekenen en dat wij ons moeten afvragen hoe wij dat in de toekomst beter gaan doen.

De heer LUTFULA (SP): Mijnheer de Voorzitter! In de begroting van de Randstedelijke Rekenkamer zien wij besparingen op de huisvesting en een aantal andere kosten, maar neemt het budget voor de externe inhuur toe. De scope van de onderwerpen van de provincies is beperkt. Dat wil zeggen dat de scope van de onderzoeken van de provincie dan eigenlijk ook beperkt is, zodat wij weten waar de provincie over gaat of niet.

De inhuur van externen krijgt in de begroting van de Randstedelijke Rekenkamer van 2015 alweer extra aandacht. Besparingen op sommige kosten, zoals die van huisvesting en andere kosten, worden direct begroot voor de inhuur van externe deskundigheid. Dat de Randstedelijke Rekenkamer externen inhurt voor bepaalde deskundigheid is niet nieuw. Het is niet een incidentele zaak, maar het gebeurt

regelmatig. Waarom wordt de kennis en deskundigheid niet bij de huidige onderzoekers vergroot door bijvoorbeeld een bepaalde opleiding of cursus te volgen?

Mijn fractie is voor structurele en langdurige oplossingen. Het bedrag dat overblijft van de huisvesting kan beter worden geïnvesteerd in het opleiden en vergroten van kennis van de onderzoekers, zodat de Rekenkamer zo min mogelijk afhankelijk zal zijn van de externe inhuur. Wij zien graag dat de Rekenkamer in haar strategie en beleid naar de toekomst toe werkt aan de opbouw van de interne kennis, zodat men zo veel mogelijk onafhankelijk is ten opzichte van externe krachten. Dat wil niet zeggen dat wij het werk van de Randstedelijke Rekenkamer niet waarderen. De SP-fractie is zeer blij met het werk dat de Rekenkamer verricht.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn nu per slot van rekening toch bezig over die Rekenkamer. Ik wil er een paar dingen over gezegd hebben. Dat is de reden dat ik even naar voren kom.

De Randstedelijke Rekenkamer is van ons, van ons als Staten. Wij delen haar met nog drie Staten. Het is voor ons een ontzettend belangrijk orgaan om ons werk goed te kunnen doen. Het is belangrijk dat zij ons regelmatig verrast met een goed rapport, dat zij ons af en toe wat benchmarks aanlevert en dat dingen met elkaar worden vergeleken. Zij kan inspelen op allerlei wensen en onderzoeksbehoeften die wij als Staten hebben. Ik vind het belangrijk om dat hier gezegd te hebben. Tegelijkertijd zie ik natuurlijk ook wel dat de Rekenkamer de laatste twee jaar onder druk staat. Er is af en toe gedoe over de producten die zij aflevert. Er is vooral gedoe over de manier waarop de Rekenkamer georganiseerd is. De Randstedelijke Rekenkamer staat onder druk, maar van wie eigenlijk en door wie eigenlijk? Mij bekruipt het gevoel dat het misschien wel komt doordat wij er als Staten te veel bovenop zitten en wij ons te veel bemoeien met de paperclips die worden aangeschaft, de zaalhuur, de directie, enzovoort. Ik spreek hier de wens uit dat ik hoop dat wij die fase zo snel mogelijk achter ons laten, dat wij een slagvaardige Rekenkamer hebben na deze begroting die op stapel staat en dat de benoeming van een eventuele directeur in de komende periode plaatsvindt.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Wij ondersteunen in dit kader het betoog van de PVV. Wij vragen ons af waar de substantiële besparingen, zoals in de motie verwoord, in 2015 vandaan komen. Als wij de reorganisatie namelijk gaan doorvoeren, is er juist extra geld gevraagd als frictiebudget. Dat betekent dat dat een maximering is van de kosten die nodig zijn om het veranderingsproces te kunnen vormgeven. Ik heb er dus geen beeld van waar de substantiële besparingen in het komende jaar vandaan komen. Ik zal derhalve overwegen de motie niet te steunen. Wij willen de Rekenkamer gewoon haar werk laten doen.

De VOORZITTER: Dat is het van de kant van de Staten. Ik zal kort reageren, omdat ik het een onderwerp vind dat zo veel mogelijk in uw Staten moet worden uitgediscussieerd. Het kan echter geen kwaad dat ik een paar dingen zeg.

In de eerste plaats ben ik het volstrekt eens met diegenen die gezegd hebben dat de Rekenkamer vooral een instrument van u is en dat het daarom van het allergrootste belang is dat ook de relatie tussen u en de gemeenschappelijke Rekenkamer goed is. Dat houdt in dat we ook van de ontwikkelingen van de afgelopen tijd moeten leren. Overigens heb ik het gevoel dat daar waar de spanning zit, dit niet zozeer een spanning is tussen ons als Staten en de Rekenkamer, maar dat wij moeten wennen aan hoe vier Staten in vier verschillende provincies met elkaar omgaan, om daarna eensluidend een signaal in de richting van de Rekenkamer te kunnen afgeven. Om die reden is het van belang dat de 'governance' structuur wordt veranderd. U hebt gezien dat daartoe alle pogingen zijn gedaan.

Ten aanzien van de ingediende motie en dat een aantal fracties vraagt om besparingen die in de organisatie, dan wel op het gebied van personeel, dan wel op het gebied van huisvesting, worden gerealiseerd, structureel te verwerken en in een lagere begroting en dus een lager aandeel voor de komende jaren. Dat is een uitspraak die ik aan u overlaat. Als u die motie aanneemt, zullen wij ervoor zorgen dat de Rekenkamer die motie zo snel mogelijk ontvangt. Op dit onderwerp heb ik verschillende geluiden gehoord. Het is aan de Staten zelf om te bepalen wat daarin uiteindelijk de

meerderheidshouding zal zijn. Kortom: als het gaat om die motie, wacht ik de stemming van de Staten af.

Is er behoefte aan een tweede termijn? Dat is niet het geval. Dan komen wij straks terug op dit onderwerp, bij de stemmingen.

Statenvoorstel wijziging gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer en wijziging verordening Programmaraad Randstedelijke Rekenkamer.

De VOORZITTER: Dit is een sterstuk. U gaat akkoord met het doorgeleiden daarvan.

Statenvoorstel bijdrage in frictiekosten in verband met reorganisatie Randstedelijke Rekenkamer.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De VVD-fractie heeft kennisgenomen van het plan van aanpak en het voorstel van de Randstedelijke Rekenkamer om haar interne organisatie aan te pakken. Leidraad daarbij is mede het evaluatierapport van Berenschot van vorig jaar. Wij juichen het toe dat de Rekenkamer daarmee stappen onderneemt om de interne organisatie aan te passen. We zien ook dat zij op basis van haar onderzoekteams ernaar streeft om de kwaliteit van de onderzoeken te vergroten en ook meer te kunnen beantwoorden aan de vragen die bij de diverse provincies liggen. We zullen zien hoe dat in de toekomst uitpakt.

Het punt is natuurlijk wel dat er frictiekosten mee gemoeid zijn, waarbij de VVD van mening is dat de Rekenkamer best iets meer inspanning mag doen om dat zelf te dragen. Daarom zijn wij ook blij met de toezegging van de Rekenkamer tijdens de commissiebehandeling dat zij zo veel mogelijk probeert dat zelf op te vangen, of liever gezegd te voorkomen. Wij juichen het toe dat dat gebeurt. In de behandeling aldaar is ook toegezegd dat de bijdrage die men vraagt het maximum is wat men vanuit Utrecht vraagt en wat men van de vier provincies vraagt. Nu is dat wel toegezegd, maar in het statenvoorstel staat dat niet als zodanig verwoord. Om latere discussies te voorkomen, waarvan geen van beide partijen beter wordt, hebben wij gemeend toch een amendement op te stellen, dat wij hierbij indienen.

Amendement A14 (VVD, 50Plus, GroenLinks): statenvoorstel frictiekosten i.v.m. reorganisatie Randstedelijke Rekenkamer.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 juli 2014, aan de orde hebbend het statenvoorstel Frictiekosten i.v.m. reorganisatie Randstedelijke Rekenkamer;

besluiten:

- 1. het aandeel van de provincie Utrecht in de frictiekosten in verband met de reorganisatie van de Randstedelijke Rekenkamer te bepalen op € 80.000, gespreid over de jaren 2015 tot en met 2019;*
- 2. het college van GS op te dragen de incidentele verhoging van de bijdrage aan de Randstedelijke Rekenkamer te voorzien in de begroting 2015 en de meerjarenraming 2016 – 2019;*
- 3. de bestuurder/directeur van de Randstedelijke Rekenkamer over het onder 1 en 2 genomen besluit te informeren.*

te wijzigen in:

- 1. het aandeel van de provincie Utrecht in de frictiekosten in verband met de reorganisatie van de Randstedelijke Rekenkamer te bepalen op maximaal € 80.000, gespreid over de jaren 2015 tot en met 2019, waarbij de Randstedelijke Rekenkamer een inspanningsverplichting heeft zich maximaal in te zetten de frictiekosten te beperken en waarbij een substantieel hogere bijdrage uit eigen middelen van de RR ingezet moet worden ter financiering van de frictiekosten;*
- 2. het college van GS op te dragen de incidentele verhoging van de bijdrage aan de Randstedelijke Rekenkamer te voorzien in de begroting 2015 en de meerjarenraming 2016 – 2019;*

3. *de bestuurder/directeur van de Randstedelijke Rekenkamer over het onder 1 en 2 genomen besluit te informeren.*

Toelichting.

De Randstedelijke Rekenkamer is voornemens een reorganisatie door te voeren, mede ter beantwoording en uitvoering van de bevindingen uit het evaluatierapport van Berenschot uit 2013. PS zijn van mening dat de reorganisatie van de RR nodig is door onder meer de top af te slanken en daarmee mede uitvoering te geven aan de strekking van de motie van PS van 27 juni 2011, de stemverklaring in PS op 2 juli 2012 en de zienswijze van PS op de begroting 2014 van de RR op 17 juni 2013. De RR heeft aangegeven in haar beantwoording van de vragen in de commissiebehandeling dat bij bezuinigingen dit frictiekosten kan opleveren, maar gewerkt zal worden geen frictiekosten te laten ontstaan. De eigen bijdrage van de RR in de frictiekosten is beperkt en bedraagt nu nog geen 10% van de totaal begrote frictiekosten en lijkt nu financieel nagenoeg volledig op de vier deelnemende provincies afgewenteld te worden. Een herijking van een gewenste omvang van de reserve door de RR verdient hierbij aanbeveling.

De VOORZITTER: Het amendement A14 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! De Randstedelijke Rekenkamer heeft op verzoek van de gezamenlijke provincies een reorganisatie opgestart. De zware top van de organisatie, met drie directeuren, wordt terecht ingekrompen. Er blijft één directeur over. Het hele traject blijft echter een moeizaam traject. Zoals in de bijdrage van de VVD al is aangegeven, wijkt het resultaat van de reorganisatie af van het oorspronkelijk gewenste doel. Dan doel ik op de motie uit 2011, die vraagt om het beperken van het budget.

De nieuwe organisatie maakt het mogelijk meer projecten tegelijk uit te voeren. Is dat echter noodzakelijk? Hebben wij daar om gevraagd? Is het niet mogelijk het aantal projecten gelijk te houden en daardoor beter tegemoet te komen aan de wens van de Staten?

Ook D66 is van mening dat de Randstedelijke Rekenkamer meer haar best moet doen om met beperktere middelen haar taken uit te voeren. Wij steunen het voorstel over de frictiekosten, omdat wij van mening zijn dat de reorganisatie door moet gaan. We zijn echter ook van mening dat deze kosten niet zo hoog hoeven te zijn en kunnen zijn. Voor de daadwerkelijke uitvoering van de reorganisatie zijn wij van mening dat die uiteindelijk moet en kan leiden tot een sterke verlaging van de kosten. We hopen dat een toekomstige werkgeverscommissie daaraan mede sturing kan geven.

De VOORZITTER: Het lijkt mij verstandig dat ik ook hier het oordeel van u afwacht naar aanleiding van het amendement. Als het wordt aangenomen, zullen wij dat doorgeleiden naar de Rekenkamer.

Statenvoorstel procedure herbenoeming bestuurder/directeur Randstedelijke Rekenkamer.

De VOORZITTER: Dit betreft de instelling van een adviescommissie. In de bespreking die in de commissie heeft plaatsgevonden, wordt vanuit de Staten van Utrecht de heer Nugteren kandidaat gesteld voor deelname daaraan.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik was even 'on hold', met dat verschil dat op de iPad staat dat de naam van de heer Nugteren niet is genoemd. Moet dat procedureel nog worden ingevoerd?

De VOORZITTER: Ik constateer dat er vanuit de Staten geen behoefte is hierop te reageren. Er is een vraag gesteld door mevrouw Vlam. Dat is dat op het moment dat het besluit genomen is, wij ervoor zullen zorgen dat die naam zal worden toegevoegd. Dan is het wel van belang om even van de heer Nugteren te horen of hij, als hij gekozen wordt, die nominatie aanvaardt.

De heer NUGTEREN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Wie kan dat weigeren? Ik zeker niet.

De VOORZITTER: Akkoord. Dan stel ik voor om over dit agendapunt te besluiten bij de stemming.

Statenvoorstel Wijziging subsidieverordening Statenfracties provincie Utrecht 2002.

De VOORZITTER: Dit is een sterstuk. Wij zullen het op die manier behandelen.

Statenvoorstel Waterverordening waterschap Rivierenland.

De VOORZITTER: Dit is een sterstuk. Dat blijft zo. Dan doen wij dat ook zo.

Statenvoorstel instellen vertrouwenscommissie.

De VOORZITTER: De fracties hebben voor 9.00 uur vanochtend de kandidaten voorgesteld. Ik zal ze zo even noemen. Op de app heeft u ze al gevonden. Kandidaat zijn gesteld mevrouw Vlam, de heer De Kruijf, mevrouw Doornenbal, de heren Hoefnagels, Dercksen, Nugteren, Meijer, Schaddelee, Van Wikselaar, mevrouw Hoek en de heer Van der Steeg. Als daarover geen vragen worden gesteld, dan blijft dit een sterstuk en zullen wij daarover straks besluiten.

Ik schors de vergadering.

Schorsing van 21.07 uur tot 21.23 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering.

Stemverklaringen.

De VOORZITTER: Ik kijk rond of er behoefte is aan het afleggen van stemverklaringen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil iets intrekken. Helpt het als wij dat vooraf even melden? Wij trekken amendement A13 in. De fractie heeft zich afgevraagd of zij genoeg ruimte voelt en genoeg basis voelt om voorstellen in te dienen als nieuwe inzichten daartoe aanleiding geven. Die ruimte en basis voelen wij naar aanleiding van de beantwoording in de tweede termijn. Wij trekken het amendement A13 over luchtkwaliteit dus in.

De VOORZITTER: Dat is bij dezen gebeurd. Amendement A13 maakt geen deel meer uit van de beraadslaging. Zijn er nog meer mensen die een motie of amendement willen intrekken?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat om motie M16. Zoals uiteengezet door de gedeputeerde en ook gehoord hebbende een aantal fracties hier in deze Staten, ben ik van mening dat het belang dat wij willen dienen niet in voldoende mate wordt gediend door het op dit moment handhaven van deze motie. Wij trekken hem daarom in.

De VOORZITTER: Motie M16 is ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslaging. Dan ga ik over naar de stemverklaringen.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Wij leggen geen stemverklaringen af over de moties en amendementen. Wij verzoeken echter wel er rekenschap van te geven dat ten aanzien van agendapunt 9 over het Mobiliteitsplan, zowel de besluitvoering over het plan, de amendementen en de moties ervan moet worden uitgegaan dat de heer Weierink geacht wordt niet aan deze stemmingen te hebben deelgenomen vanwege zijn verbinding met een vereniging hierover. Voor dat onderdeel zijn wij met z'n tienden.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Om te beginnen sluit ik in algemene zin aan bij hetgeen mevrouw Vlam zei. Bij ons zal Ursula Blom de zaal even verlaten als het Mobiliteitsplan aan de orde komt, omdat zij ook de schijn van belangenverstrengeling wil vermijden.

De tweede opmerking betreft het amendement A14 over de frictiekosten. Wij zijn nogal bang dat dit amendement uitholling zal opleveren van de functie van de Rekenkamer. Wij zullen dus tegen stemmen.

Datzelfde geldt, een beetje in dezelfde lijn, voor motie M21 over de begroting van de Randstedelijke Rekenkamer. Het klinkt wellicht logisch, maar we kunnen het niet overzien. Ook hierbij zijn wij bang dat het zal leiden tot uitholling van de functie. Op dit moment zijn we daar dus tegen.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Wij hadden een prachtige stemverklaring opgesteld voor motie M16, maar die is zojuist ingetrokken. Daarmee gaat het dus over.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben diezelfde stemverklaring bij de voorjaarsnota. D66 stemt in met de voorjaarsnota. Daarbij merken wij op dat wij blij zijn met de bevestiging door GS dat ten aanzien van natuurbeheer de in het Akkoord van Utrecht overeengekomen ambities gehandhaafd blijven.

Daarnaast hebben wij een stemverklaring bij motie M18, actieplan Fiets, ingediend door GroenLinks. Met de opmerking dat de invulling van de doorgaande fietsroutes wat ons betreft te gedetailleerd is, stemmen wij voor.

Motie M19 over ultrafijnstof is ingediend door de SP. Wij vinden deze motie voorbarig. Wij wachten graag de roetkaart af en stemmen daarom tegen deze motie.

Bij het besluit over de projectagenda Utrecht Verhaalt hebben wij de stemverklaring dat D66 de projectagenda Utrecht Verhaalt ondersteunt, waarin vanzelfsprekend ook de kasteelmusea een plek hebben. Wij roepen de gedeputeerde wel op om bij de invulling van de marketingfunctie zo veel mogelijk bij te laten dragen aan het erfgoed in de ruime omgeving.

Ten slotte hebben wij een stemverklaring bij de conceptbegroting 2015 van de Randstedelijke Rekenkamer. D66 is uitdrukkelijk voor het instituut Rekenkamer, maar ook voor deze motie, omdat de Randstedelijke Rekenkamer wel efficiënt en effectief moet zijn ingericht.

De VOORZITTER: Had u het nu over motie M21 of over amendement A14?

De heer HOEFNAGELS (D66): Dit ging over motie M21.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb drie stemverklaringen. Ten eerste over de voorjaarsnota. Wij zullen tegen stemmen. Er staat een aantal goede dingen in, waarmee wij het eens zijn, maar er zijn te veel zaken waarmee we het niet eens zijn. Het resultaat is een tegenstem.

De motie M21 van de VVD over de begroting van de Randstedelijke Rekenkamer. In de motie staat dat de besparingen in 2015 moeten worden aangewend voor een verlaging van de provinciale bijdrage. De begroting van de Rekenkamer sluit echter op een negatief saldo van € 50.000. Het lijkt mij derhalve niet verstandig. We zullen tegen stemmen.

Amendement A14 gaat over de frictiekosten. Wij vinden dat amendement overbodig, omdat de Rekenkamer zelf nadrukkelijk heeft aangegeven te zullen streven naar zo min mogelijk en het liefst geen frictiekosten.

De VOORZITTER: Daarmee stemt u tegen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb ook drie stemverklaringen. De eerste bij amendement A10. Wij onderschrijven de zoektocht naar meer budget voor een robuuster netwerk van OV. Dit amendement vinden wij te beperkt. In onze bijdrage bij de mobiliteitsvisie hebben wij gepleit voor een grotere bijdrage van de rijksoverheid.

Dan een stemverklaring bij de voorjaarsnota. Ik sluit mij aan bij de stemverklaring van D66. Wij zijn blij dat verhelderd is dat het Akkoord van Utrecht staat en vooralsnog blijft staan. Wij zijn vervolgens voor het besluit voor de voorjaarsnota.

Dan nog een stemverklaring bij amendement A12. De quote daarin vat op zich het gehoopte effect van de mobiliteitsvisie goed samen, maar voegt op dit moment niets toe aan de concrete maatregelen van de mobiliteitsvisie. Wij zijn juist zo blij dat wij nu een mobiliteitsvisie hebben die qua concrete

maatregelen en beleid de overstap naar duurzame mobiliteitsvormen faciliteert. Dat willen wij niet laten vervuilen door een plichtmatige uitspraak.

De VOORZITTER: Dus tegen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Correct.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben even stil van zo'n explosie van creativiteit. Ik kan niet anders. Ik moet echter nog aangeven dat, in tegenstelling tot hetgeen vermeld staat in het overzicht, dat de SP voornemens is voor het statenvoorstel projectagenda Utrecht Verhaalt te stemmen. Voor het overige is uit onze bijdragen in voldoende mate gebleken waar wij staan.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat om motie M21. In de motie wordt met name gesproken over de verwachte substantiële besparing. De begroting sluit op nul. De verwachte besparing zit hem in het afstoten van een aantal kosten. Die worden door inhuur weer toegevoegd. We hebben het over € 7.200, verdeeld over vier provincies. Dat vinden wij geen substantiële bijdrage. Derhalve zullen wij de motie niet steunen.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb één stemverklaring. Wij zullen het statenvoorstel over de voorjaarsnota steunen. Ten aanzien van de ombuigingen bij natuurbeheer moeten wij geacht worden te hebben tegengestemd.

De VOORZITTER: U bent dus voor, maar een klein stukje tegen.

Stemming.

De VOORZITTER: Ik stel de besluitvorming over het statenvoorstel Voorjaarsnota 2014, PS2014PS06, aan de orde. Ik wijs erop dat amendement A11 en motie M16 zijn ingetrokken.

Provinciale Staten verwerpen amendement A9. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van SP, PvdA, 50Plus en PvdD.

Provinciale Staten verwerpen amendement A10. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van SP, 50Plus en PvdD.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten hierna overeenkomstig het statenvoorstel Voorjaarsnota 2014, PS2014PS06, met de aantekening dat de fracties van PVV en SP geacht worden te hebben tegengestemd.

De VOORZITTER: Wij gaan verde met het statenvoorstel Mobiliteitsplan 2014–2028, PS2014MME06. Amendement A13 is ingetrokken.

Provinciale Staten verwerpen amendement A12. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van PvdA, SP, ChristenUnie, 50Plus en PvdD.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten hierna overeenkomstig het statenvoorstel Mobiliteitsplan 2014-2028, PS2014MME06, met de aantekening dat de fracties van SP, 50Plus en PvdD geacht worden te hebben tegengestemd.

Provinciale Staten aanvaarden motie M17.

Provinciale Staten aanvaarden motie M1. Tegen de motie heeft gestemd de fractie van de PVV.

Provinciale Staten verwerpen motie M19. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, SP, ChristenUnie, 50Plus en PvdD.

Provinciale Staten aanvaarden motie M20 .

De VOORZITTER: Wij komen bij het statenvoorstel Projectagenda Utrecht Verhaalt, PS2014WMC01.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel Projectagenda Utrecht Verhaalt, PS2014WMC01, met de aantekening dat de fractie van de PVV geacht wordt te hebben tegengestemd.

De VOORZITTER: Het statenvoorstel Rapport Randstedelijke Rekenkamer over geheimhouding, PS2014BEM12.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel Rapport Randstedelijke Rekenkamer over geheimhouding, PS2014BEM12..

De VOORZITTER: Wij gaan besluiten over het statenvoorstel Begroting 2015 Randstedelijke Rekenkamer, PS2014BEM07.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel Begroting 2015 Randstedelijke Rekenkamer, PS2014BEM07.

Provinciale Staten aanvaarden motie M21 . Tegen de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, PVV, ChristenUnie, SGP en PvdD.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik een puntje van orde inbrengen? Eigenlijk is het gebruikelijk om ook de stemmingen die bij u al bekend zijn toch nog even langs te lopen. Meestal is het wel helder, omdat het meeste er al op staat, maar dit was er één waarbij bij een aantal een soort van invuloefening resteert. Het zou wat mij betreft de overzichtelijkheid ten goede komen en het is dan een extra check dat hetgeen u vertelt, correct is.

De VOORZITTER: Ik ben daarmee buitengewoon ingenomen als dat kan. De vorige keer werd mij echter steeds verweten dat ik niet goed opgelet had, omdat u toch al gezegd had of u voor of tegen was.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik bedoel dat u als het ware zegt wat u al genoteerd hebt. U zegt bijvoorbeeld: PVV tegen, GroenLinks voor, enzovoort. Zo bedoel ik het.

De VOORZITTER: Dat is goed. We krijgen nu de kans om dat nog een keer te oefenen bij het statenvoorstel wijziging gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer en wijziging verordening Programmaraad Randstedelijke Rekenkamer, PS2014BEM11.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel wijziging gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer en wijziging verordening Programmaraad Randstedelijke Rekenkamer, PS2014BEM11.

De VOORZITTER: Het statenvoorstel bijdrage in frictiekosten in verband met reorganisatie Randstedelijke Rekenkamer, PS2014BEM09, is aan de orde.

Provinciale Staten aanvaarden amendement A14 . Tegen het amendement hebben gestemd de fracties van PvdA, PVV en ChristenUnie.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het geamendeerde statenvoorstel bijdrage in frictiekosten in verband met reorganisatie Randstedelijke Rekenkamer, PS2014BEM09.

De VOORZITTER: Wij zijn nu bij de besluitvorming over het statenvoorstel procedure herbenoeming bestuurder/directeur Randstedelijke Rekenkamer, PS2013BEM10.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel procedure herbenoeming bestuurder/directeur Randstedelijke Rekenkamer, PS2013BEM10.

De VOORZITTER: Ik breng de sterstukken in stemming.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel Wijziging subsidieverordening Statenfracties provincie Utrecht 2002, PS2014BEM08.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel Waterverordening waterschap Rivierenland, PS2014RGW05.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel Instellen vertrouwenscommissie, PS2014PS07.

Sluiting.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik ben er doorheen. Ik wil graag nog een paar opmerkingen maken. Ik heb doorgekregen dat na afloop van deze vergadering de vertrouwenscommissie nog even bij elkaar komt.

Ten tweede meld ik dat dit de laatste vergadering is voor de vakantie. Er zit weer een jaar op en er zit van dit jaar alweer een half jaar op. Dat gaat buitengewoon snel. Dames en heren, ik bedank u zeer voor al uw inspanningen van het afgelopen jaar, respectievelijk het afgelopen half jaar. Wat mij betreft hebt u de vakantie echt verdiend. Geniet ervan. Dan zien wel elkaar in een hopelijk goede gezondheid hier in september weer terug.

Ik sluit de vergadering.

Einde van de vergadering om 21.45 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van 29 september 2014.

De voorzitter,

De griffier,